De kanker der steden

Pieter Ecrevisse

bron
Pieter Ecrevisse, *De kanker der steden*. C.-J.-A. Greuse, Brussel 1860

Zie voor verantwoording: https://www.dbnl.org/tekst/ecre001kank01_01/colofon.php

Let op: boeken en tijdschriftjaargangen die korter dan 140 jaar geleden verschenen zijn, kunnen auteursrechtelijk beschermd zijn. Welke vormen van gebruik zijn toegestaan voor dit werk of delen ervan, lees je in de gebruiksvoorwaarden.

dbnl digitale bibliotheek voor de Nederlandse letteren

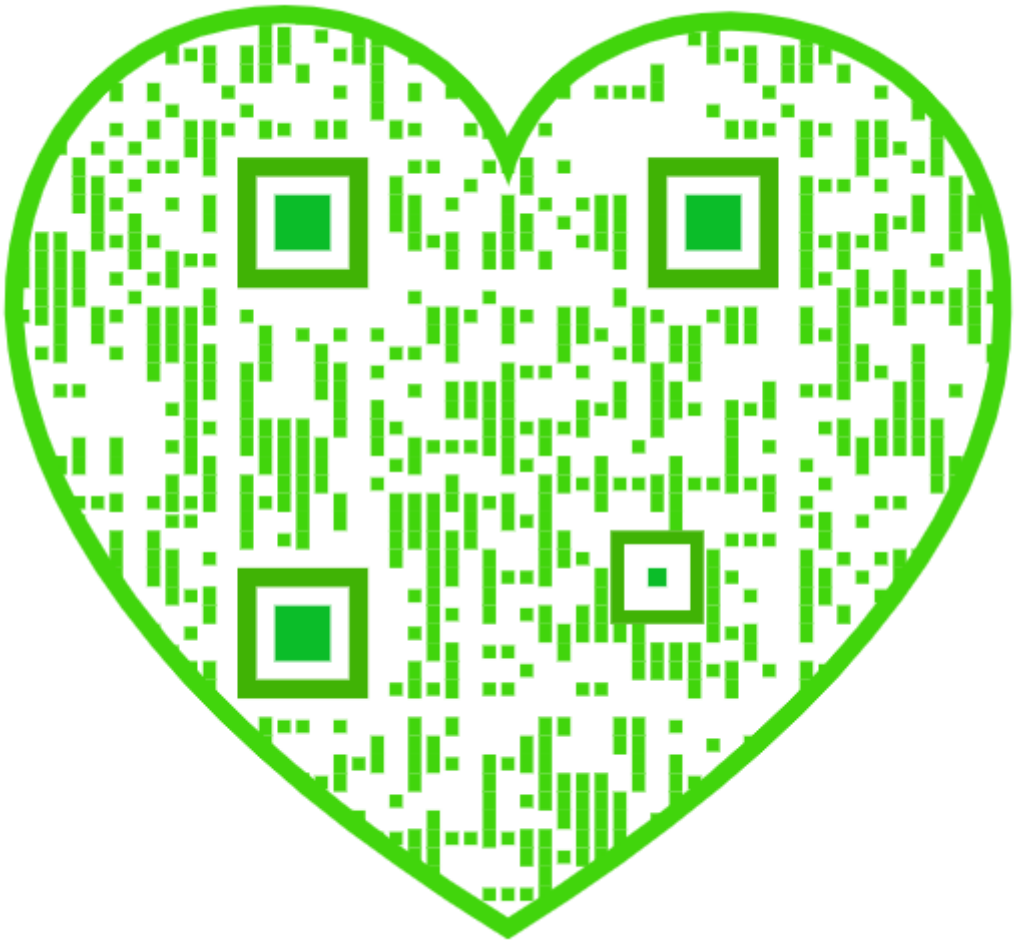

t.o. 3

Bladz. 27.
Ik moet u mijn kompliment maken, Mejuffer Blinkhout, (sprak de bultin) over de collectie dansers, met wie ik u zag rondsnorren!

Voorwoord.

Tot den dag van heden schilderden wy byna uitsluitelyk Limburger tafereelen, die aen de afgeteekende, soms ruwe, doch altyd eenvoudige zeden van gindsche bevolking ontleend werden. Daervan getuigen de werken: *Bokkenryders, Teuten, Verwoesting van Maestricht, Vadermoorder, het Meilief van Geleen* en meer andere verspreide stukken.

Thans wegen wy eenen beslissenden stap op het gebied der zeden van onze volkryke kringen. Het zyn de groote steden, welke eenen onwederstaenbaren invloed uitoefenen op het staetsbestuer; welke de eenvoudige buitenlieden uitlokken, daer zy aen dezelve glans en weelde voorspiegelen; welke den toon geven aen de zeden.

Het is derhalve aen den schryvers ten pligt geworden, een waekzaem en oplettend oog te houden op deze

verbazend aengroeijende volksmassas, en aen onze zedige Vlamingen te doen zien, hoe daer kankers bestaen, die geheel het maetschappelyke leven in gevaer brengen, ja met eene volslagene vernieling bedreigen.

Levensgenot is de algemeene leus;... *Geld verwerven*, is het middel om tot levensgenot te geraken.

Onzedigheid, goddeloosheid en allerlei ontzenuwende kwalen zyn de noodlottige gevolgen van de zinnenverdooving. Om het benoodigde geld te verzamelen, slaet de wulpschaerd over tot woekery, bedrog, knevelary en gedrochtelyke middelen.

In *Oscar Gullivers* hebben wy eenen van deze daghelden afgeschetst, welke zyn jeugdig leven, zyne frissche krachten toewydt aen allerlei ongebondenheden; welke geld te samenwoekert, om hetzelve met volle handen achter de tooneelschermen te zaeyen! - Indien deze man zyn afgesloofd lichaem aen eene jeugdige, ondervindinglooze gade biedt, dan mag en moet men zich verwachten aen eene gedrochtelyke huishouding, aen walgelyke tafereelen. Deze zal de lezer hier ontmoeten in eene kiesche, doch ware, snydende tael.

De schets van dit monster is geenszins overdreven, en dergelyke *Gullivers* woonen in menigte onder ons.

In Kunegonde Blinkhout vindt de lezer een slagoffer van ondervindinglooze ouders, die den glans der wereld boven de deugd plaetsen... Eene ware martelares, omdat zy hare eer en hare pligten niet wil onder de voelen

trappen. Wanneer zy door de overmaet van het lyden gezuiverd en verlicht is, dan vindt zy met den schilder Goudaert, haren tweeden echtgenoot, het ware geluk in stille deugd.

Naest deze hoofdpersoonen, bewegen zich al de overigen, als byplaneeten (satellieten), om het tafereel te verlevendigen.

De kastydingen van den booswicht zyn hard; doch enkelyk geëvenredigd met de grofheid der euveldaden.

Graef Von Mirbach is een van degene jonge lieden, die zich wel eenen oogenblik kunnen laten voortslepen door hunne driften; maer die tot de deugd terugkeeren, zoodra de blinddoek van hunne oogen valt. Voor zulke mannen valt niet te wanhopen.

Wy hebben den *Kanker der steden* gewetenvol geschreven, met de innige overtuiging, dat wy een goed werk verrigten, en bydragen zullen tot verbetering der openbare zedelykheid.

Eecloo, 12 van wynmaend 1859.

Ecrevisse.

De kanker der steden.

I
De familie Blinkhout.

Wanneer men langs de vaert van Willebroek binnen Brussel komt en de bedryvigheid gadeslaet, die daer heerscht op de schepen, op de kaeyen, op de straten, voor en in de pakhuizen, de stapelplaetsen, dan zal men zich eerder in eene zeestad, dan in eene koninklyke residencie wanen. Daer voelt de Vlaming zich nog t'huis: hy hoort zyne moedertael spreken, zoowel door den werkman, die zwoegt en zweet, als door den baes, die zyne bevelwoorden laet hooren. Immers bevindt men zich in de oude stad Brussel, op de oevers der *Senne*, waer werkzuchtige en rondborstige Vlamingen den grondsteen legden van het dorpje, dat in de negentiende eeuw zich tot zulken hoogen trap van luister en voorspoed zoude verheffen. De nazaten dezer gronders bleven Vlamingen; de stad bleef vlaemsch, zoolang er te zwoegen en te zweeten viel; zy breidde zich uit naer zuid, west

en noord; men hield zich beneden den berg, waerop het Soniënbosch met zyn heerlyk groen en zyne wilde dieren prykte. Zoodra er eventwel vet te lekken viel, begon de uitbreiding naer den oostkant. Daer nestelde zich eene onvlaemsche bevolking, die van den zwoeger der benedenstad teenemael verschilde, onder het driedubbele opzigt van tael, van zeden en van bestaenmiddelen. In de bovenstad sprak men de fransche, in de benedenstad de vlaemsche tael; ginds zyn de zeden uitheemsch, hier zyn zy echtvaderlandsch gebleven. In het benedengedeelte ziet men handelen, werken en winnen; in het bovengedeelte troonen de loomheid, de weelde en de verkwisting. Daer ligt de stad, die in 's lands schatkist stort; hier is eene nieuwe stad opgerezen, welke over het algemeen uit dezelfde schatkist put. Nergens in Europa vindt men misschien eene meer afgeteekende *antithese*, in dezelfde stad.

Indien het den goedgunstigen lezer behaegt, ons eenen oogenblik te volgen van de vaert naer den Vlaemschen Steenweg, dan zal hy daer den eenen winkel naest den anderen vinden; de stapelplaetsen zyn opgepropt met allerlei waren. De huizen daveren er gedurig van het gerol der zware wagens, die de waren van de schepen naer de magazynen en *vice versa* vervoeren. Van 's morgens vroeg tot 's avonds laet, krielt eene arbeidende bevolking door elkander. Niettemin heerscht altyd orde; somtyds laet zich een gevloek hooren; want, eilaes, de werkende klas beeldt zich in, dat beesten en menschen beter arbeiden, alswanneer de bevelwoorden door eene godslastering gevolgd worden.

In de bureelen zitten duizende klerken over hunne registers gebogen; de pennen ruischen over het papier,

Brieven worden geschreven en verzonden naer al de werelddeelen. Tusschen de kolommen stapelen de cyfergetallen zich op elkander, gelyk de schoven op eenen graenopper. Op de binnenpleinen en in de magazynen worden vaten gerold, balen gedragen; men pakt in en uit; men nagelt toe, men slaet open; men meet, men weegt, men telt, men proeft, men toetst tegen stalen. Niemand staet ledig; want de ryke baes zelf durft wel eene behulpzame hand uitsteken, waer het noodig is. Immers heeft de man niet vergeten, dat hy ook eenmael ondergeschikte was; dat hy zynen welstand hoofdzakelyk te danken heeft aen zynen arbeid, zyne nauwkeurigheid en eerlykheid.

Inderdaed de meesten dezer welstellende lieden hebben hunne loopbaen met geringe geldmiddelen, maer met eenen yzeren wil begonnen. Hunne rykdommen zyn het loon van arbeid, van zweet en van eene bestendige spaerzaembeid. In de oogen van deze handeldryvende menschen heeft het geld eene veel hoogere waerde, dan by hen het geval is, die met den goudzak aen den hals geboren worden. Jaren lang hebben zy gestreefd, gekampt, geworsteld, om goud te verzamelen. Goud, deze magtige hefboom, waermede geheel de samenleving wordt opgetild, o gy bezit eene tooverkracht zonder weêrga! Gy verschaft aenzien, invloed, magt en eer! Gy schenkt vooral stoffelyk genot... en naer stoffelyk genot reikhalst onze zedelooze eeuw. Ook de waerde des koopmans wordt door de goudwaeg vastgesteld. De tael zelve moet zich naer deze zien- en denkwyze buigen en plooijen. Zoo hoort men elken dag in de handelswereld zeggen: '*de firma Trapmann en zoon weegt honderd duizend livers sterling. Het huis Van Balen is zeven tonnen gouds zwaer*.

In dergelyke handelshuizen moet men verkeeren, om te kunnen beseffen, hoedanig de geest van winnen en sparen aen de kinders vroegtydig wordt ingeplant. Dagelyks hooren zy als grondregel herhalen: *geld moet geld winnen*. Elke prys, dien zy t'huis brengen, wordt met een goudstuk, elk accessit met een zilveren stuk beloond; dit geld vormt een kapitael, waerover de ouders stiptelyk intressen betalen. Reeds in hunne teedere jaren zuigen zy de winzucht in met volle teugen; er wordt elken dag gesproken van winsten, van agio, van rabat, van wissel en van herwissel. Zy leeren ongevoelig de weelde en geneugten des stoffelyken levens kennen, die men zich met geld verschaft. Ingewyd in al de voordeelen der rykdommen, mogen zy al eener goede onderwyzing deelachtig worden, dan toch zullen zy nooit de stille deugd boven rykdom stellen.

De dochters voornamelyk, welke de pracht beminnen en aen overdaed gewend zyn, voelen eenen afschrik voor eene toekomst van ontberingen. Daer ligt dan ook de oorzaek, waerom zulke meisjes nooit haer hart raedplegen by het aengaen van een huwelyk. De deugd zonder geld aenzien zy als een droombeeld; want zy zouden hare pracht en overdaed moeten intoomen... en zoo iets kan niet wezen.

Het handelshuis *J.W. Blinkhout en zoon*, op den Vlaemschen Steenweg te Brussel gelegen, mogt als een model in soortgelyk slach aenzien worden. De patroon was, nog knaep zynde, op een handelsbureel gegaen; had begonnen met brieven afschryven, en 't gebragt tot het boekhouden; vooraleer hy twintig jaren oud was, werd hy reiziger van het huis. In deze betrekking legde hy hoedanigheden aen den dag, die onbetaelbaer zyn:

spaerzaem, bescheiden, onvermoeijelyk, opregt en nauwkeurig zynde, kon hy anders niet dan zyns meesters volste vertrouwen winnen. Uit vreeze van den uitmuntenden koopmansgast te verliezen, maekte hy hem deelgenoot voor één vierde van den geheelen handel.

Van dien oogenblik af, ontwikkelde *Blinkhout* al de krachten van zynen uitgezonderden handelsgeest. Stuiver voor stuiver, won hy aenzienlyke kapitalen; ja, hy verrykte zynen patroon en makker dermate, dat deze op zyn goed ginge leven. Geene kinders met zyne gade geteeld hebbende, stond hy geheel zynen handel af aen den jongen *Blinkhout*. In vier jaren tyd, was geheel het goedvinden des rustenden koopmans gekweten, Hy had den raed van vader *Cats* gevolgd:

> Trouw met uw geburenkind, opdat g'n niet bedrogen vindt; Want raed na daed komt veel te laet.

Hy huwde een meisje, wier hechte deugden hem bekend waren. Met eene soort van edele fierheid blikte hy terug op zyne afgelegde loopbaen; geen vlekje kleefde op zynen naem. Indien het nu eene grondwaerheid is, dat de *arbeid veredelt*, dan was hy de eerste en meest uitstekende edelman van zynen naem. In allen gevalle mogt hy met regt de zoon zyner werken genoemd worden.

De Voorzienigheid had hem twee kinders, éenen zoon en éene dochter geschonken. In hunne tegenwoordigheid herhaelde de vader sedert jaren en jaren: ‘Gode zy dank! myne kinders zullen geen zuer brood moeten eten en 't niet zoo lastig winnen als ik. Hun zweet zal van hun aengezigt niet stroomen, gelyk het van het myne is gestroomd! Immers, mag ik wat tyd van leven hebben,

dan laet ik hun genoeg na, om voor eenen kwaden winter niet te moeten vreezen. Mynen *Arnold* hoop ik, vóor mynen dood nog, in bezit te stellen van de firma. Wat onze Kunegonde betreft, aen haer zal ruimschoots keuze te beurt vallen, om een goed huwelyk te sluiten!

Zulke gesprekken hoorden de kinders byna elken dag uit den mond der ouders; want de moeder voerde dezelfde tael als de vader. Wat de echtelingen bedoelden met een goed huwelyk, dit laet zich gemakkelyk opmaken uit de voorgaende karakterschets. Voor de dochter, een wel gevestigde koopman, een nyveraer met eene voorspoedige fabriek, dit kon er eenigzins door; doch men zou eenen bankier verkiezen! Van eer, deugden, talenten en zedelykheid werd niet eenmael gewag gemaekt; het goud zou al deze hoedanigheden vervangen. Ook *Blinkhout*, die nogtans alles aen zyne koopmansdeugden moest dank weten, begon te zeggen: ‘schoon ding, deugd zonder geld, die honger lydt en op stroo slaept; dit mag voor anderen passen, voor my en de mynen niet!’

De ouders spaerden geene kosten, om aen hunne kinders eene goede opvoeding te bezorgen. Wy zullen den zoon Arnold maer ter zyde laten, als spelende eene al te geringe rol in het onderhavige verhael, om onze heldin Kunegonde voetje voor voetje te volgen. In het ouderlyke huis bleef zy slechts tot haer dertiende jaer, en had een privaet onderwys genoten, gelyk men het verwachten moet van een meisje, die noch door de zucht naer schitteren, noch door den hoogmoed wordt geprikkeld. Vervolgens werd zy gedurende vier jaren te *Jette* geplaetst, waer zy de ontegensprekelykste bewyzen opleverde van neerstigheid en van schranderheid. De bestierster dezes prachtigen opvoedingsgestichts had al aenstonds geraden, dal

er eenen vruchtbaren akker te ontginnen viele, waerop men eventwel vroeger reeds onkruid had gezaeid. Dit onkruid moest, vóor zyne ontkieming, uitgerot worden.

Zonder de ryke koopmansdochter in haer eergevoel of in hare persoonlyke waerdigheid te kwetsen, deed men haer met eigene oogen zien en met de handen tasten, hoe broos en vergankelyk de aerdsche rykdommen zyn; hoe hecht en duerzaem daerentegen de schatten des geestes en der ziel. Op deze wyze verstikte men het gestrooide zaed des onkruids; wie weet of men hetzelve niet tot de wortels toe zoude uitgeroeid hebben, indien Kunegonde niet telken jare ware huiswaerts gekeerd, om elken dag het oude deuntjen te hooren, gedurende de vakancie.

Toen zy zeventien jaren oud was, en met meer dan gewoone kennissen en begaefdheden prykte, voor eene dochter uit den burgerstand, vonden eventwel de echtgenoten *Blinkhout* dat, om werkelyk als eene ster de schitteren aen den hemel der hoofdstad, eene laetste hand moeste gelegd worden aen dit pronkstuk. Diensvolgens werd Kunegonde nog voor twee jaren naer Parys gezonden, om hare opvoeding te voltooijen met de voornaemste freule's van Frankryk.

Kon men haer in dit prachtige gesticht niets meer leeren, onder het opzigt van talen en doelmatige kennissen, die voor eene huisvrouw passen, men gaf haer eene wereldgeschiedenis in handen, waerin Frankryk alleen eene rol speelde. In haer aerdrykskundig schoolboek werd van Belgie geen gewag gemaekt; Brussel was nog de zetelplaets van eenen franschen prefekt. Antwerpen lag op den oever der Noordzee; de bevolking van Vlaenderen sprak uitsluitelyk fransch, enz., enz. Vrouwen-

handwerken, als naeijen, breijen, borduren... foei! Al deze nuttige bezigheden waren enkelyk in staet, de schoone, fyne handen der freule's te misvormen. Zulke *slavelyke* werken liet men over aen naeisters en kameniers. Eene dame van rang en opvoeding moest enkelyk schitteren in hare zalen,... den tyd dooden met lezen in zoutelooze romans, en met het opdisschen van spitsvindige kouteryen. Twee takken der vrouwelyke opvoeding leerde Kunegonde meesterlyk aen: na twee jaren bespeelde zy het klavier als een *Litzt*, en danste als eene mevrouw *De Page*. Met deze talenten uitgestoffeerd, keerde het meisje terug in het ouderlyke huis, op den Vlaemsche Steenweg.

Hare verschyning baerde al aenstonds groot opzien. Wanneer zy des zondags met hare moeder naer Sint-Nikolaes-kerk de misse ging bywoonen, dan zag men eene menigte jongelingen rond deze dagster fladderen, gelyk 's avonds de muggen en vlinders rond het kaerslicht.

Kunegonde was niet alleen eene ryke erfgename; maer daerenboven eene schoonheid van den eersten rang. By eene ryzige gestalte, sierlyke beweging en edele houding voegde zy alle denkelyke voordeelen, die op hoogen prys gesteld worden: zwarte oogen, een glad, gewelfd voorhoofd, omgeven door eenen overvloedigen, gitszwarten hairtros, een innemend voorkomen, een fyngesneden mond, waerop de allervriendelykste glimlach kon spelen. Tusschen de purperen lippen ontdekte de oplettende beschouwer een paer ryen welgevormde tanden, die de witheid van het ivoor evenaerden.

Met eene wonderbare vloeibaerheid sprak zy de fransche en engelsche talen; hare moederspraek, het vlaemsch,

was op den achtergrond geplaetst, dit verstaet zich. Wilde zy eventwel hartelyk, vertrouwelyk, ongedwongen...; in een woord, wilde zy natuerlyk zyn, dan bezigde zy die tael, welke zy met de moedermelk had ingezogen. Immers vlaemsche klanken waren hare wieggezangen. Vlaemsch bad zy als kind gestameld; vlaemsch was zy gebleven, tot den tyd, wanneer het pronkonderwys begon, met al den verbasterenden aenhang, waervan de vlaemsche landaerd het slagoffer dreigt te worden.

Met eene allerliefste stem begaefd zynde, had men te Parys haer hoofd opgepropt met al de romance's der modeopera's. Dus was zy in staet gesteld, om in de kringen der hoofdstad te schitteren, als eene zon aen het uitspansel... als een zuivere diamantsteen in het midden van loutere glasbolletjens.

Doch waertoe zouden al deze ryke gaven der natuer, al deze duerbetaelde sieraden des geestes dienen, (zoo redeneerde vrouw Blinkhout in de overmaet van haren moederlyken hoogmoed) indien dezelve niet in een helder daglicht geplaetst werden? Wie zou dit meesterstuk van schepping en opvoeding komen bewonderen in het handelshuis op den Vlaemschen Steenweg? Er werd ernstig beraedslaegd tusschen de ouders, nopens de kwestie, hoe men de dochter in de wereld zoude ten toon stellen. Eilaes, het kristallen paleis van *Hydepark* bestond nog niet! Men moest op andere middelen bedacht wezen. Er werd besloten, dat vader *Blinkhout* zich zou laten aenvaerden, als lid der maetschappyen Groote-Harmonie, Union, Philharmonie, Cercle, enz. In deze kringen worden concerten, ballen en soortgelyke avondpartyen gegeven; Kunegonde zou er met vader en moeder, of om te spreken gelyk zy, met *papa* en *mama* ver-

schynen; hare bevalligheden en uitgezonderde talenten konden daer anders niet, dan zich voordoen en de aendacht van elkeen gaende maken.

Zoo beraemd, zoo gedaen: den eerstvolgenden dag liep de ryke koopman eene menigte invloedhebbende persoonen opzoeken, om hunne bescherming en voorspraek af te smeken. De man had geld en beschikte over eenige stemmen in de kiezingen voor stad, provincie en land; hy wist deze omstandigheid zoo ter loops te doen gelden; kon het wel missen, dat hy gulhartig ontvangen, en met gretigheid in alle maetschappyen wierde opgenomen?

Weinige dagen na deze aenvaerdingen, werd in éenen dezer kringen een luisterlyk bal gegeven. Kunegonde verscheen er op, tusschen Papa en Mama. Een algemeen goedkeurend, bewonderend gemurmel liep door de groote zael, toen men deze verrukkelyke schoonheid in betoog kreeg. Vele aenwezige jongmans watertandden by het zien van dit lekker heel jen. By menigeen groeide dit watertanden nog aen, zoodra bekend werd, hoe voorspoedig de handelszaken van *Blinkhout* inderdaed stonden. Menige vaders en moeders droomden voor hunne zoons zulke verrukkelyke schoondochter met de tonnen gouds op den hoop toe.

Er vormden zich groepen, waerin de nieuwe dagster van den Vlaemschen Steenweg aen eene strenge beoordeeling werd onderworpen. Wy moeten eventwel bekennen, dat er schier eenparig ten haren voordeele wierde gevonnisd. Mogt al hier en ginds eene bedilster vinden, dat voor eene koopmansdochter haer gang te zwierig, haer voorkomen te aristokratisch was, dan werd met regt de bemerking gemaekt, dat er vele aristokraten gevonden worden met een gemeen voorkomen, en met

eenen gemeeneren gang dan dien van lieden uit de burgerklas, welke den stempel des adels op hun gelaet dragen; gelyk zulks het geval was met deze koopmansdochter, Kunegonde *Blinkhout*.

De waer was gezien, getoetst en tot op den keper beschouwd; de handel zou al aenstonds beginnen. Immers een man, die twintig jaren vroeger langs Meenen naer Brussel was gekomen en zich door gelukkige beursspekulatien had verrykt, na in Parys tweemael den sleutel op de deur te hebben laten steken, naderde zyne vyftigjarige gade; nam haren arm en knoopte, onder het rondwandelen, het volgende gesprek aen:

- Zoudt gy wel willen gelooven, myne dierbare, dat ik daer op eenen zonderlingen inval ben gekomen? Indien gy denzelven goedkeurt, dan zal ik er maer mede uitkomen; gy zult toch met my van gedachte zyn, dat men het yzer moet smeden, terwyl het gloeit.

- Daermede weet ik e vent wel nog geen siertjen van uwen inval; - bemerkte de gade met eenen genepen mond - zoudt gy gelieven, my bekend te maken met het plan, dat in uw brein is geboren?

- Zoohaest ik de dochter *Blinkhout* zag binnentreden, dacht ik by mynzelven: deze jonge schoonheid zou een gepast brokjen zyn voor onzen losbolligen zoon. Gy weet zoowel als ik, dat met dien ligtslager niet over den weg te komen is...! Dat loopt gedurig achter zangeressen, danseressen en ander volkjen van denzelfden deesem, die het enkelyk op de beurs van hare slagoffers gemunt hebben. Onze *Oscar* heeft tot heden, als een echte vlinder, van de eene bloem naer de andere gefladderd... Zulk leven verslindt geld; aen zulken staet van zaken moet ten spoedigste een einde gesteld worden;

er is eene uitmuntende schoonheid noodig, om hem voor goed terug te brengen tot den huiselyken kring. De dochter Blinkhout is deze schoonheid, of ik versta er geen duivel van! Dit meisjen, maer pas in de wereld getreden zynde, kent nog niets van Oscars bedroefde faem. Wat dunkt u, zuikerzoete, zouden wy hem zulk ontwerp in het hoofd hangen?

- Gy vernedert uwen zoon al te diep; - bejegende vrouw *Gullivers* tamelyk bitsig - jeugd heeft geene deugd, en de wysheid komt niet vóor de jaren. Ik heb ergens gelezen, dat de mensch eenmael in zyn leven moet mallen. Oscar heeft geleefd, gelyk de meeste jongmans van zynen stand en van zyne jaren. Waerom hem aen eene vrouw binden, die na zes weken als een last op zyne schouders zal drukken? Daerenboven kost een huishouden veel geld, en van waer moet het komen? Zyt gy genegen, u te ontkleeden, vooraleer gy gaet slapen? Alles wel overwogen, zou ik dit potjen stilletjes gedekt laten.

- Vooreerst, myne lieve, - fluisterde de oude Gullivers op eenen zalfachtigen toon - vergeet gy, dat Oscars uitspattingen beginnen gerucht te maken. En onder ons gezegd: geld, gezondheid, eer en faem, alles jaegt hy naer den weerlicht. Blyft hy nog een paer jaren op denzelfden voet voortgaen, dan zal hy later te kiezen hebben tusschen jongman blyven, of eene vrouw nemen, die geen hemd op haer lyf heeft, en wier deugd drommels aen borgtogt is onderworpen. Ten anderen deele, zal een regelmatig huishouden hem min kosten, dan de bloedzuigers, die geld verzwelgen, als of het geene waerde hadde; die geene grillen onvoldaen laten. Daerenboven valt nog in overweging te worden genomen,

dat de oude Blinkhout zyne schapen op het drooge heeft; hy is in staet, aen zyne eenige dochter eenen aenzienlyken bruidschat mede te geven.

- Wel ja, veronderstel eenen oogenblik, dat Blinkhout honderd duizend franken afsplyte, dan zou hy gelooven, den edelmoedige te hebben gespeeld. Is dit eene som, waermede men een huis inrigt en onderhoudt op eenen breeden voet? Weet gy wel, dat de opschik van zulke vrouw grove sommen kost? Doch wy hebben maer één kind en zouden nog wel iets kunnen byzetten; het komt er slechts op aen, of Oscar vrywillig zou toebyten. Wat my betreft, ik zal nooit toestemmen, dat de minste dwang op hem worde uitgeoefend.

- Eenen wenk mag ik hem nogtans geven, en dit zal ik doen. Eerst en vooral moet ik eene gelegenheid zoeken, om my met vader Blinkhout in betrekking te stellen. Vroeger leerde ik hem kennen in het Visschershuis, waer hy regelmatig ten negen ure zyn glas faro drinkt en zyne pyp Portorico rookt. De glans, welken Oscar ten toon spreikt in de hoofdstad, begoochelt de oogen van zulke nieuwe ryken.

By deze woorden was het echtelyke paer naby den damenkring gekomen, waer de stoel van mevrouw Gullivers nog ledig stond. Nauwelyks had zy hare plaets hernomen, of zy vernam, dat het gesprek van dezen vrouwen-areopagus uitsluitelyk rolde over de verschyning der dochter *Blinkhout*. Luisteren wy naer hetgeen hier wordt te horde gebragt; zulke woordenschermutseling is nog al aerdig.

Terwyl twee tamelyk bejaerde matronen, wier zoons het meisjen omringden, hare bevalligheden hemelhoog verhieven, vonden de versmade dochters van dertig en

meer jaren niets buitengewoons aen Kunegonde. Zekere mejuffer *Wespestrael*, die reeds acht en dertig jaren en daerenboven een kwalyk verdoken bultjen op haren rug droeg; die sedert twintig jaren al de pynen der helle leed, zonder dat één gevoelige jongman zich harer wilde ontfermen, deze, zeggen wy, kon maer niet begrypen, weshalve men zooveel beslag maekte met deze koopmansdochter. Zy vraegde met een medelydend schouderophalen: ‘waer, in Gods naem, nestelen dan al de bekoorlykheden? Zy pronkt met de bloozende kleur eener boerin. De eerste de beste negerin heeft zwarter hair en wittere tanden dan zy; hare voeten behooren tot den romp eener gewoone stervelinge. Bezie my de witte huid; zy heeft niets fluweelachtigs. Hare tael is onnatuerlyk; hare houding komt my gedwongen voor. ‘In één woord, niets vond genade, voor de oogen der *Wespestrael*, van wie men met regt mogt zeggen: “het gemis van eenen vurig verlangden echtgenoot heeft haer ten uiterste boosaerdig gemaekt.”

De verouderde kwaedspreekster trof hier eventwel eene onbermhartige tegenparty, in de gade van een divisiehoofd by het ministerie van justitie, die niet kon dulden, dat de ongekende moeder beleedigd wierde in hare dochter. Deze dame was eene schoonheid geweest; en alhoewel zy de veertig naderde, mogt zy nog voor eene lieve vrouw doorgaen. Mevrouw Bridaine (zoo heette zy) koos openlyk party voor het mishandelde meisjen, en bemerkte op eenen goedaerdigen toon; maer die daerom hare woorden nog meer bytend maekte: “ik vind, dal mejuffer Wespestrael onder zekere opzigten gelyk heeft, haren wierook te weigeren aen de juffer *Blinkhout;* de schoonheden hebben al voordeelen genoeg boven ons,

zonder dat de vleizucht dezelve nog meer opvyzele. Ziet my, byvoorbeeld, de wereld eens aen! Mejuffer Blinkhout heeft nauwelyks hare voeten op het bal gezet, of zy wordt letterlyk belegerd door al de jongmans van de mode. Ik geloof dat zy reeds meer dansers heeft moeten opteekenen, dan er kwadriljes, walzers, galoppen, polkas en mazurkas zullen gespeeld worden. En ons laet men maer zoo stilletjes zitten, als of wy niet meer tot de levenden behoorden. Wreken wy ons op de schitterende ster, die oorzaek is, dat wy in het donker blyven."

Mejuffer *Wespestrael* beet op hare tanden; want zy voelde den steek maer al te wel. Om eventwel niet lafhartig te vlugten, plaetste zy de schermutseling op een ander grondgebied, en sprak op eenen verachtenden toon: indien ik nu al toegave, dat de *Blinkhout* tamelyk wel en ryk is, dan zult gy my toch bystemmen, dat *het ding* eenen toon aenneemt, als of zy met adelbrieven om den hals ter wereld ware gekomen. Wie eventwel een weinigjen geheugen heeft, weet zeer goed, dat zekere Jan Wilm Blinkhout over vyf en twintig jaren te Brussel ontscheepte met éen hemd en éen paer schoenen. En omdat de man wat geld heeft te samengeschraept, beeldt de dochter zich in, dat zy eene barones, en misschien nog meer is. Zulke persoonen schynen my, in den hoogsten graed, onverdragelyk!

- Zachtjes, zachtjes, myne lieve; - waerschuwde mevrouw *Bridaine* - gy spreekt van gebeurtenissen, die al vyf en twintig jaren oud zyn, als of zy maer gisteren waren voorgevallen. Zou men niet beginnen peinzen, dat gy de veertig moet naderen. Geloof my, mejuffer, gy bezigt daer een slecht, middel, om nog aen eenen man te geraken.'

- Niet elke jonge juffer is genegen, om het huwelyksjuk op hare schouders te nemen! - Mompelde juffer *Wespestrael* - Wat my betreft, het vooruitzigt van eenen zwerm kinders op den hals te krygen, heeft my ten allen tyde eenen onwederstaenbaren afkeer ingeboezemd.'

- De vos vond ook eene reden, om de druiven niet te eten: zy waren immers niet ryp! - Hoonlachte mevrouw *Bridaine*, terwyl al de toehoorende dames inwendig jubelden over de teregtwyzing der kwaedspreekster.

Misschien zou deze woordenstryd hoe langer zoo bitsiger zyn geworden, indien niet een jonge regter ware gekomen, om mevrouw *Bridaine* naer den danskring te leiden.

Ondertusschen had de oude Gullivers zoowel gemaneuvreerd, dat hy met vader Blinkhout was in aenraking gekomen. Met den koopman onderhield hy zich over het gezelschap van het Visschershuis, over het schitterende bal, en wist ongevoelig het gesprek op Kunegonde te brengen. Vader Blinkhout voelde zynen hoogmoed niet weinig gestreeld, toen hy hoorde verklaren, dat zyne dochter het glanspunt was van de geheele vergadering.

Inderdaed werd het meisje beloerd en omringd door eene menigte koopmanszoons, die eenen goeden handel in het oog hadden. Doch de meest opdringenden waren jonge advokaten zonder processen, geneesheeren zonder patienten en nyverheidsridders zonder kapitalen.

Van verre stond een jongman op het schoone meisje te blikken met een treurig oog en eenen smartelyken grimlach op zyne lippen. Het was Marcelis Goudaert, de zoon eener gepensioneerde kapiteinsvrouw, die door de banden des bloeds aen vrouw Blinkhout gebonden was. De beide huishoudens hadden steeds op eenen vriendschap-

pelyken voet geleefd; tusschen Kunegonde en Marcelis bestond sedert lang eene samenneiging, die nog wel geene bepaelde vormen had aengenomen; maer die van den kant des jongmans mogt innig, onvergankelyk genoemd worden.

Marcelis had zich met al de kracht van zyne ziel toegelegd op de teeken- en schilderkunst. Hy was met de hoop bezield, dat hy weldra den last der moeder zoude helpen dragen; want de vrouw had nog twee dochters, en geene andere bestaenmiddelen dan de geringe jaerwedde. De naem van Marcelis stond reeds gunstig bekend op het gebied der schoone kunsten, alhoewel hy het twee en twintigste jaer nog niet hadde bereikt.

Sedert Kunegonde's terugkomst van Parys, had zy haren neef en vroegeren vriend Marcelis niet meer met de oude vriendelykheid en uitboezemende gulhartigheid bejegend, naer 't hem scheen. De jonge kunstenaer, een open karakter, wist niet, dat men te Parys het *nec plus ultra* der opvoeding van jonge juffers doet bestaen, in anders te schynen dan zy werkelyk zyn. Toen hy haer voor de eerste mael bezocht, ontving zy den vriend der jeugd met blydschap; zy bad zelfs, dat het hem mogte believen, haer wekelyks een paer lessen te geven in het teekenen. Immers kon zy niet eeuwig op het klavier zitten trippelen, en tot het lediggaen had zy 't nog niet gebragt.

Dat deze bede gretig aenvaerd werd, zal men ons ligtelyk gelooven, indien wy byvoegen, dat hy de schoone nicht uit geheel zyne ziel beminde, en slechts eene gunstige gelegenheid afwachtte; om 't haer te verklaren.

Kunegonde raedpleegde hare danslyst en bemerkte, dat de beurt aen Marcelis was gekomen. Zy wierp een en blik naer den kant, waer zy hem eene poos te voren had

gezien. Zyn aengezigt was bleek; een smartelyk gevoel sprak uit zyn helder zwart oog, dat op haer gevestigd bleef. Hy ook wist, dat zyne beurt was gekomen; doch het viel hem onmogelyk, haer te naderen; te veel oogen waren op het beeldschoone meisjen gerigt. Kon hy in het strydperk treden tegen deze modejournalen, tegen deze leeuwen der hoofdstad? Zou hy niet blootgesteld zyn aen hunne gispingen en schertseryen? Zou Kunegonde geene vergelyking maken tusschen den nederigen kunstenaer, die in zyne stille werkplaets worstelde, om zich eenen naem en een bestaen te verwerven, en de schitterende praelhansen, die opgeleerd waren in al de kunstgrepen, waermede men een ondervindingloos meisje op zyne netten vangt?

Dusdanige vragen had hy zichzelven gesteld, en alhoewel hy zeer wel begreep, dat hy tegen de welvoegelykheid zondigde, werden zyne voeten aen den vloer geboeid; een looden gewigt scheen op zyne schouders te drukken. Zyne liefde was eene diepgevoelde, belangeloze; zy praelde niet; was niet bedreven in de kunst der veelzeggery; zy voelde met het hart. Kunegonde, alhoewel ontbloot van ondervinding, begreep nogtans de verlegenheid van haren bloedverwant, en bezat genoegzame wereldkennis, om eene groote vermoeijenis voor te wenden en plaets te gaen nemen op eenen stoel, die juist onbezet stond naest juffer Wespestrael. Deze bewees aen het schoon meisjen eene vriendelykheid, die weinig overeenkwam met hare hekelingen van over eene poos. Doch de booze geest des achterklaps scheen dezen avond in de bultin te zyn gevaren; immers begon zy oogenblikkelyk over de dansers heen te vallen met haren gewoonen, bytenden scherts.

‘Ik moet u myn kompliment maken, mejuffer Blinkhout, - sprak zy - over de verzameling dansers, met wie ik u heb zien rondsnorren. Daer gy belang er by hebt, de lieden van naby te kennen, welke uwen omgang, en misschien nog iets meer zoeken, zal ik de vryheid nemen, u eenige inlichtingen te geven nopens hunnen stand en hunne betrekkingen in de hoofdstad.

‘Uw eerste danser was mynheer *Blondeau*, sedert zes jaren surnumeraire by het ministerie van financiën, met 900 franken jaerwedde. Hy vraegde verleden zomer eene ontvangery in den buiten, en zou ze bekomen hebben; doch, ik weet niet hoe 't kwam, de minister vernam, dat hy het erfdeel zyner ouders met al te veel hendigheid had door de keel gejaegd! Eene slechte aenbeveling voor eenen jongen mensch, die over de schatkist des lands gedeeltelyk beschikt. Men liet hem, waer hy was; waerschynlyk zal hy er blyven, tot dat hy ergens eene erfgename begoochelt!’

‘De tweede, meester *Haenrots*, is in bezit vaneen diploma als advokaet. Er zyn lieden, die uitbazuinen, dat hy een knap man is; doch niemand heeft hem ooit hooren pleiten. Een ryk huwelyk kan hem niet ontsnappen door zyne schuld; want hy riekt het geld, gelyk de speurhond het wild.

‘Hebt gy den derden danser wel belet? Het is de jonge geneesheer *Chauvel*. De mensch snydt een ernstig, geleerd gezigt; hy poogt nadenkende plooijen op zyn voorhoofd te leggen, als of hy aen de geneeskunst haer leste geheim wilde ontrukken. Jammer is het maer, dat de patienten een min goed gedacht van hem hebben, dan hy 't van zichzelven heeft. Wanneer hy nu elken dag haestig de eene poort uit en de andere inrydt, dan worden laster-

tongen gevonden, die zeggen, dat hy op den zoek is naer zieken. Ondertusschen hoopt hy ook al, dat eene ryke party hem weldra zal toelaten, den tyd af te wachten, dat men zyn talent wille gebruiken.

'De vierde, mynheer *Chatel*, of *De Chatel*, (immers zoodra dat volkje den voet over onze zuidergrenzen heeft gezet, zweet het den adel door alle poriën) o! die is een allerbeminnenswaerdigste jongman en bezit uitmuntende hoedanigheden. Byvoorbeeld: niemand kent zyne kapitalen; zyne vaste goederen worden nergens op het kadaster gevonden; desniettegenstaende ontbyt hy 's morgens met een koud kieken, waerby oesters en Madeira zelden ontbreken. 's Middags vindt gy hem achter een keurig mael, hetgeen hy begiet met eene halve flesch Champanje. 's Avonds is hy of op den grooten schouwburg zigtbaer, met de dubbele zienbuis voor de oogen, of op het een of ander bal, om fortuin te zoeken. Daer nu niemand hem ooit heeft zien werken, worden lieden gevonden, die gelooven, dat hy *de henne bezit, welke gouden eyers legt*.'

By iederen uitval werd gelachen; immers wie lacht niet, in een talryk gezelschap, om eene boosaerdigheid? voornamelyk wanneer zy dergelyke persoonen treft. Mejuffer Wespestrael poogde, in onderhavige gevallen, twee vliegen in éénen slag te dooden; immers met de dansers te hekelen, vernederde zy tevens de jeugdige schoonheid *Blinkhout*.

Na eene korte poos te hebben rondgekeken, viel haer venynig oog op eenen jongman van ruim dertig jaren, voor wien zy hare meest, vergiftigde pylen scheen bespaerd te hebben. Zy fluisterde eensklaps tot den damenkring: 'ei, ei, kykt me toch eens, myne lieven, naer

gindschen zuiveren Adamszoon, den jongen *Gullivers* met zynen *toupet!* Ik zou er myne hand op in het vuer steken, dat hy weldra op de schoone *Blinkhout* zal afkomen. Deze leeuw van het edelste bloed verstaet de kunst om het *regtvaerdig* verkregen geld zyns vaders achter de tooneelschermen te doen woekeren! Belet hem eens wel, hoe hy verbaesd rondkykt, als of hy niet konde begrypen, dat hy zich in een treffelyk gezelschap bevindt. Ik sta verwonderd, wanneer ik bemerke, met wat hendigheid hy de verwoestingen weet te verbergen, die zyn lichaem ondergaen heeft door de koddige leefwyze. Hy zoekt... waerschynlyk naer een slagoffer, aen wie hy zyn afgesloofd hart en het overschot van zyn bouwvallig lichaem konne bieden. Zou hy wel de zangeressen, danseressen en koordenspringsters willen opgeven, om tot het huwelyk zyne toevlugt te nemen, gelyk de schipper tot de haven, wanneer de storm zyn schip heeft onttakeld? Men wordt alles moede hier op deze wereld, zelfs de zangeressen, flikkeraersters en koordendanseressen! Het woekeren en spekuleren heeft ook al zyne kwade kansen... onder het beheer van een lyfstraffelyk wetboek, waerin de woekery voorkomt met den vinger op het rasphuis van Vilvorde duidende!... Waerachtig, mejuffer Blinkhout, hy heeft gevonden, wat hy zocht; ditmael geldt het wel ter deeg uwe beminnenswaerdigheid.

Kunegonde keerde een weinig haer hoofd ter zyde, om eenen vlugtigen blik te werpen op den persoon, die zoo wreedelyk gegeeseld werd door de bejaerde jongvrouw. Eensklaps stond *Oscar Gullivers* voor haer. Zy wilde hare oogen nederslaen, doch dit werd haer onmogelyk. Immers in 's mans gelaetstrekken was iets bemerkbaer, wat haer boeide en tevens terugstiet. Zyn aengezigt was

schoon, en zorgvuldig waren de verwoestingen van een uitspattend leven verdoken. Nogtans by den fynen kenner kwam al aenstonds de gedachte op, dat list, fynheid en eene zekere hardvochtigheid uit zyne oogen spraken. Men kon ook bemerken, dat hy groote moeite moest aenwenden, om regt in iemands aengezigt te kyken; hetgeen voor zyne opregtheid niet getuigde. Om zynen mond speelde een half verachtelyke, half spotachtige grimlach Wanneer men elk deel afzonderlyk beschouwde, dan mogt men zyn voorhoofd welgevormd, zynen mond schoongekloven en zynen neus onberispelyk vinden; doch zoodra men het geheele te samen betrachtte, dan ontwaerde men een volslagen gebrek aen edel gevoel, eene afgeteekende negatie van kloekmoedigheid. Dusdanig is de man, welke de negentienjarige Kunegonde naderde en aldus tot haer sprak: ‘zou de minzame mejuffer Blinkhout my de eer willen schenken, de eerstvolgende Mazurka met my te dansen?

Geheel myne lyst is vervuld; - bejegende het meisje met zigtbare verlegenheid. - ik moet derhalve voor de aengebodene eer danken.

- Mag ik den eersten dans voorbehouden op uwe lyst, tegen het toekomende bal? - Vraegde hy met eene vrypostigheid, die vreemd moest schynen van wege eenen onbekende, welken *Blinkhout* haer had voorgesteld als den zoon van zynen vriend *Gullivers*, Oscar's vader.

Kunegonde neeg, zonder antwoorden; immers deze jongman bragt haer in verlegenheid; het meisjen zocht geenszins te verbergen, dat hy haer misviel. Oscar was genoegzaem menschenkenner, om zich voor den oogenblik niet verder op te dringen, onder voorbehoud van, by de eerste de beste gelegenheid, den aenval te hervatten.

Na de damen gegroet te hebben, verliet hy den kring en mengde zich onder de heeren, met wie hy min of meer in betrekking stond. Juist stiet hy op mynheer *De Chatel*, den lekkerbek zonder geld, die hem met Kunegonde had zien spreken. Deze vraegde op eenen spottenden toon: hoe vindt gy deze *Potblink, Blinkkot* of *Blinkhout*, welke u daer zoo onbewimpeld afspysde?

Oscar, die zich geprikkeld voelde door deze bemerking, nam zyne boosaerdigste physionomie aen en antwoordde zoo zachtjes, dat *De Chatel* alleen hem verstond: ik vind mejuffer Blinkhout inderdaed de schoonste perel dezer schitterende vergadering. Daerenboven is zy zeer ryk... en zulke koopmansdochters voelen eenen onwederstaenbaren afkeer van ydele beurzen en van restauratierekeningen. Pas derhalve wel op, dat zy niet verneme, hoe het met uwen finaneiëlen toestand geschapen staet, want...! Maer ik moet u eene vraeg toesturen: heeft de restaurateur nog niet gezegd, wat zekere slagter tot den knecht van den dominé zegde, toen hy op den naem zyns meesters om vleesch ging vragen?

- En wat zegde de slagter tot den knecht? - Vraegde *De Chatel* stotterend.

- Indien uw heer de oude schuld betaelt, dan zal ik hem op nieuw borgen! - Sprak Oscar met een hoorn gelach.

De nyverheidsridder, wel wetende met wien hy te doen had, bejegende op denzelfden fluisterenden toon: ‘het is gemakkelyk, aen geld geraken (en aen komediantinnen op den hoop toe) als men niet kiesch is nopens de middelen, om hetzelve te winnen. Ik eet op krediet en betael, zoohaest ik op eene eerlyke wyze geld winne; maer ik ben geen woekeraer, gelyk zekere praelhans

zonder eer, zonder fatsoen en daerenboven zonder eenigen mannenmoed! Wilt of durft gy deze gezegden bewezen hebben, ik ben daertoe bereid. Morgen sta ik u den geheelen dag ten dienste.

Deze tael miste haer doel niet; immers *Oscar* was hem bekend als een lafhartige kerel. Deze sloeg plotselyk eenen goedaerdigen toon aen, en sprak: gy verstaet heden avond geene schetsery, vriend *De Chatel!* Welaen, ik moet u over eene ernstige zaek spreken; maek dus, dat gy morgen op slag van vier ure te mynent zyt, dan zullen wy klappen onder het eten van een jongensmiddagmael.'

Zulk voorstel was in staet, den tafelschuimer te bevredigen. Hy beloofde op de minuet daer te zullen wezen. Met eenen handdruk scheidden zy als vrienden in den schyn; maer met den haet in beider hart.

Onder den tyd dat Kunegonde zich ten dans begaf, trad Oscar tot de bultin *Wespestrael*, met de bedoeling, haer zoo wat over den hekel te halen. Hy verbeeldde zich, dat hy haer op deze wyze den mond zoude stoppen; immers dat zy onbermhartig op zyne kap had gezeten, dit wist hy zeer wel. Hy knoopte het gesprek aldus aen: 'ik kom tot mejuffer Adelheid, om eene akte van leedwezen te verwekken. Sedert eenigen tyd, deden de drukke bezigheden my de vriendinnen der jeugd vergeten. Dit zal my niet meer gebeuren; voortaen wil ik my elken dag herinneren, dat gy my de beste lessen gaeft van geduld, toen ik nog den kop kleiner was dan gy.

Adelheid neep de lippen te samen, en was te wege, een bytend woord te lossen; doch Oscar liet haer den tyd niet. Wel wetende hoe woedend zy kon worden, wanneer men van haren ouderdom sprak, vervolgde hy op

denzelfden snydenden toon: ‘ik herinner my toch zeer wel, dat gy op onze kinderballen de oudste waert, en ons schoolmeesterdet, dat het aerdig was om hooren. Nu, gy matigdet u het regt der jaren aen, en dit voorregt kon u niet betwist worden. Ik herinner my nog, als of het maer pas gebeurd ware, dat ik, over byna twintig jaren, my eenige hekelwoorden liet ontvallen op rekening van eenen zeventienjarigen bengel, die hoog in uwe gunst stond. Gy staekt den langen, mageren wysvinger dreigend uit tegen my, en spraekt als een predikant: ‘Oscar, Oscar, de kwaedsprekery is eene groote ondeugd en verraedt een slecht hart! Gy voegdet zelfs by: deze ondeugd is strydig met de kristelyke liefde; immers wat gy niet wilt, dat u geschiede, doe dit aen een ander niet! Daeruit mag ik ongetwyfeld besluiten, dat gy nooit kwaed spreekt van my of van den evenmensch, wanneer men het geluk niet heeft van by u te wezen.

Juffer *Wespestrael* had dezen woordenstroom laten vloeijen en haer antwoord gereed gemaekt. Met eenen gestudeerden grimlach, bejegende zy: ‘De man, welke eene zoo welverdiende faem heeft als heer Oscar Gullivers, de kapitalist, moet voor geene kwade tongen bevreesd wezen. Ik weet u met zekerheid te berigten, dat tot tusschen de tooneelschermen uwe edelmoedige geld verkwisting hooggeroemd wordt. Dit verwondert my geenszins; het spreekwoord zegt immers: *met het fluitjen gewonnen, met het trommeltjen verteerd!* Men schat het geld, naer gelang der moeite, die 't kostte om winnen; wanneer ik nu overweeg, hoe gy er aen geraekt, dan ben ik niet meer verbaesd, als men uitbazuint, dat gy het uwe met volle handen over het tooneel zaeit! Er worden lieden gevonden, die deze handel wy ze bestempelen met den

naem: *aenmoediging der schoone kunsten*. Luister, heer Oscar, indien 't my ooit in den zin kwame, u te willen behagen, dan zou ik beginnen niet op de koord te leeren dansen! Dit getuigt voor uwen goeden smaek.'

Daer niemand deze woordenschermutseling hoorde, stelden beide sprekers geene palen aen hunne gramschap; doch de bultin wist de hare zorgvuldiger te verbergen. Oscar vezelde met een gegryns, hetwelk hem afschuwelyk maekte: 'o, ho, mejuffer Wespestrael, laet het u gezegd zyn: wanneer men de veertig naby is, dan leenen de beenen zich niet meer tot dansen. De gansche vergadering moet dit gevoelen wel omhelzen; want men heeft u geheel den avond hier laten tapisseren. Volg mynen raed, en steek de hoop van ooit eenen man te bekomen in uwen zak! Verdriet u het alleenzyn, welaen, bezorg u een schoothondjen en een gebodboek; deze twee dingen schenken vertroosting aen eene oude juffer... en dooden den tyd.

- En voor den welgemeenden raed, dien gy my geeft, - bemerkte Adelheid, op ieder woord drukkende - zal ik u op myne beurt een weloverwogen advies geven: Leg voortaen het lyfstraffelyk wetboek op uwen lessenaer altyd opengeslagen by den titel, '*escroquerie, usure*' enz. Deze aenbeveling zou u kunnen te pas komen, gy moogt het my gelooven. Daerenboven zal ik u nog een spreekwoord te binnen brengen: *de kruik gaet zoo lang te water, tot dat zy eindelijk breekt!*

Onder den tyd dat deze twee kampioenen hand of beter gezegd tonggemeen waren, had de jonge schilder geheel zynen moed te samengeraept; was tot Kunegonde getreden, om zich te verschoonen wegens zyne schroomvalligheid. 'Verschooning wordt u vergund, - luidde

Kunegonde's antwoord - onder voorwaerde, dat gy u verpligtet tot den lesten dans, dien ik nog voor u hebbe bespaerd!'

Marcelis achtte zich gelukkig, deze woorden te hooren.

Sedert dien oogenblik bleef hy staen zien op de groepen dansers, zonder zyne nicht eene sekonde uit het oog te verliezen.

De jonge schilder mogt als een welgevormd man doorgaen, met zyne groote gestalte, blonde hairen en blauwe oogen; op den naem van wereldman kon hy geene aenspraek maken. Hy bezat de geheele fierheid van zynen bekrompen toestand. Onmogelyk viel het hem, zich ergens op te dringen; weshalve een oppervlakkige beoordeelaer hem zou hebben aenzien of voor onspraekzaem of voor beperkt van verstand. Aen juffer *Blinkhout* kwam hy voor, als een droog kunstenaer, die enkelyk het vrouwelyke geslacht tot voorwerp nam van studiën voor zyn vak. Hy was teenemael onbekend met de kunst, om schoone woorden te gebruiken, die nogtans niets zegden. Zy schreef hem die fierheid toe, welke met de wereld niet in aenraking wil komen, omdat zy het menschdom veracht.

Eindelyk was zyne dansbeurt gekomen; Kunegonde nam zynen arm en voelde denzelven ligtelyk beven. Zy sprak het eerste: indien gy myn meester niet waert, ik zou u bekyven en boos wezen tegen u. Moest ik niet, voor de eerste mael in myn leven, eene onwaerheid voorwenden, omdat gy verzuimdet, my ten dans te geleiden?

- Ik beken zeer onwellevend te zyn geweest; doch wat kan ik er aen doen? Myne voeten waren als aen den vloer genageld; ik durfde u niet naderen, in het midden nan den zwerm vlinders, die u omringden.

- De misdaed is u vergeven; doch onder éene voorwaerde.

- En deze voorwaerde mag ik weten, nichte?

- Dat gy alle werk staket, tot dat gy myn portret hebbet voltooid.

- Verschoon my, dierbare nichte, indien ik u bidden mag; ik ben niet genoegzaem kunstenaer, om een meesterstuk voort te brengen. Aen Wappers, de Keizer, Gallait en Brakeleer zou 't ter eere verstrekken, indien het aen eenen van hen gelukte, het originael eenigzins naby te komen.

- Neef Marcelis, gy vleit heden met eene geestdrift, waervoor ik u tot hiertoe niet bekwaem had geloofd. - Lispelde het meisje.

- Ik spreek in vollen ernst, en weet dat myne krachten zouden te kort schieten. Misschien binnen een paer jaren zou ik zulke taek durven ondernemen, indien 't my vergund ware, dezen tyd door te brengen onder den schoonen hemel van Italie, en de goddelyke scheppingen te gaen studeren van *Davinci*, van *Raphaël*, van *Corregio*, en andere meesters. Doch daertoe behoort veel geld, en dit ontbreekt my. Ook twyfel ik, of myne moeder zoude toestemmen in myn vertrek, en tegen haren zin wil ik niet handelen.

Er lag zooveel stille smart in deze bekentenis; 's jongmans zedigheid was zoo natuerlyk, dat Kunegonde zich ontroerd voelde. Zy brak het gesprek af met de woorden: na het eindigen van den dans zullen wy deze stof hernemen, en er over klappen op ons gemak.

Was het nu de dans, die den schilder in eene betere plooi had gebragt, of werkte de omgang met het schoone meisjen voordeelig op zyn gemoed?... Om het even, in

hare oogen verkreeg de jongman eene waerde, welke zy vroeger nooit op hem gelegd had.

Zoodra de dans was afgeloopen, bragt hy Kunegonde naer hare plaets en ging, op eenen wenk, naest haer zitten. Zy hernam oogenblikkelyk het gesprek in dezer voege: Neef Marcelis, over eene poos legde ik u het vervaerdigen van myn portret op, als eene voorwaerde van verzoening; thans bid ik er u om. Zal nu myne bede ook niet verhoord worden?

- O, indien de overtuiging myner onbekwaemheid niet zoo vast stonde als eene steenrots, met wat gelukzalig gevoel zou ik het gevraegde werk ondernemen! Ernstig gesproken, vrees ik enkelyk en alleen, in uwe oogen te zullen dalen, wanneer ik mislukke in eene taek, die boven myne krachten gaet. Ik mag zeggen, dat gy te hoog in myne achting staet, dan dat ik my konne blootstellen aen het welverdiende verwyt van verwaendheid.

- Dit verwyt zult gy uit mynen mond niet hooren; alleenlyk wenschte ik, u wat meer zelfsvertrouwen in te boezemen. Thans moet ik u zeggen, hoe ik op den inval ben gekomen van myn portret door u te laten schilderen. Binnen eene maend valt het naemfeest myns vaders; ik heb moeder geraedpleegd nopens de kwestie, welk geschenk hem het aengenaemste zoude wezen. Zy verzekerde my, dat hy menigmael den wensch geuit had, myn portret te bezitten. Daer ik wist, dat juffer *Paelinck* het hare had laten vervaerdigen, begaf ik my derwaerts met myne moeder. Zy toonde my haer beeld .. ik wilde den kunstenaer kennen...!

- En zy heeft denzelven genoemd! - Vraegde Marcelis, vuerrood wordende.

- Zy liet my in eene volslagene onwetenheid, niettegenstaende al myn aendringen, en zegde my, dat zy aen den schilder beloofd had, zynen naem niet te openbaren; aengezien by een jonge kunstenaer was, die aen zyn eigen talent niet wilde gelooven. Ik begon te vermoeden, dat de vriendin een uitvlugtsel verzon, om my in de onmogelykheid te stellen, een meesterstuk te bezitten. Oogenblikkelyk was ik beslist, my tot u te wenden. Het wantrouwen uwer krachten en nog meer uw roodworden, zoodra ik van het portret myner vriendin gewaegde, geven my de overtuiging, dat gy de jonge kunstenaer zyt, die vreest zynen naem aen het pronkjuweeltjen te hechten. Geene bemerkingen aenvaerd ik; - voegde zy met haren allerliefst en glimlach by, toen hy wilde sprekenmorgen verwacht ik u, om te beginnen. Ik verbeelde my, dat een kunstgewrocht aen belang wint, wanneer men den meester kent. Ik weet niet, of het met elken mensch gesteld is als met my; maer telkens als ik een goed boek lees, of een schoon muziekstuk hoor spelen, komt by my de wensch op, den schryver of vervaerdiger te kennen. Vader mag er niets van weten; zorg, dat de schilderezel, met alles wat gy noodig hebt, t'huis worde gebragt tusschen negen en tien ure; dan is by altyd op de kaei in het magazyn. Ik verw acht u ten tienen stipt; pas op, dat gy er zyt. Ik wil niet meer dansen, en bid u nog enkelyk, my by moeder te brengen.

Zy reikte hem de fyne, blanke hand toe, als om op de aengegane verbindtenis toe te slaen. Marcelis boog voorover, greep de hand en bragt ze ongezien aen zyne lippen. Zy toonde geen toornig gelaet. Had hy niet genoegzame redenen om hoogsttevreden te wezen?

II
Oscar Gullivers zonder momsel.

De klok sloeg elf ure op de kerk van Sint-Jakob op Koudenberg, toen 's anderendaegs de jonge Gullivers het bed verliet. Zyn slaepvertrek openbaerde in alles den sybariet, den wellusteling. Een tapyt van Smyrna lag op den vloer gespreid. Voor het bed zag men eene prachtige tygerhuid met purperen fluweel afgezet. De wille gordynen der vensters van het fynste batist waren verdoken achter lichtblauwe zyden voorhangsels met zilveren trossen, zoodat slechts eene matte schemering in het vertrek drong. Het bedbehangsel was van zyden damast. Langs de muren hingen kostbare gravuren, alsmede vier schilderytjes van groote meesters. Hetgeen den bewooner kenschetste, was dat al de persoonen voorgesteld waren in eene meer dan dubbelzinnige naektheid. Op den eenen kant, zag men eene boeiende Magdalena, die te meer bevalligheid aen het oog openbaerde, daer men over de bittere tranen van berouw en leedwezen heenzag, om alleenlyk op de schoone vormen te letten. Op den anderen kant, kon het oog zich vergasten op eene Herodias ten dans. Verders vond men er de zwakheden van Louis XIV en van den uitspattenden Louis XV. Doch

werpen wy eenen sluijer over al de ergerniswekkende schilderytjes, waermede deze wellusteling zyne afgesloofde zintuigen zocht te prikkelen. Op de prachtige stoelen en ryke divans lagen de balkleederen nog inde grootste wanorde, gelyk hy dezelve had afgeworpen by zyne Thuiskomst. Tusschen de beide vensters, langs de *rue Royale*, stond eene prachtige toilettafel in ebbenhout, waerop eene ontelbare menigte fleschjens en potten met reukwaters en pommaden prykten. Het is wel zeker, dat al deze middels moeten dienen, om de verwoestingen van een ongebonden leven op het lichaem te verduiken.

Zoodra de laetslaper zyn bed had verlaten, drukte hy op den knop eener zilveren handbel. Een bediende vertoonde zich oogenblikkelyk, en scheen met zorgvuldigheid het gelaet van zynen heer gade te slaen? en te bespieden, of hy kwalyk- of welgezind was. Deze bediende droeg de merkteekens der kruipende onderdanigheid, maer tevens ook der listigheid op zyn aengezigt. *Figaro* zou by hem mogen ter school gaen. Schelm en dief *in-folio* zynde? van zyne kinderbeenen af, had hy vroegtydig leeren huichelen. Hy was bekwaem tot het spelen van alle rollen.

- Waer zyn de dagbladen en brieven, Willem? - Vraegde hy met onverschilligheid - De bediende haestte zich, om de correspondentie te gaen naer boven halen. Welhaest verscheen hy en bood aen zynen meester brieven en dagbladen op eenen zilveren schotel. Hy nam de papieren, wierp zich in eenen zetel en begon te lezen, eerst de brieven, en biljetten. Deze laetsten waren allen op rozekleurig papier geschreven. Onder dezelve was er één, dat byzonderlyk zyne aendacht vestigde. Hy brak het zegeltjen en las den inhoud, die hem onaengenaem

wezen moest; want eene duistere wolk pakte zich le samen op zyn voorhoofd. De bediende had zyn linker oog op den lezer gevestigd, terwyl hy bezigheden zocht in het samenrapen der verspreide kleederen, en het rangschikken der meubelen. Wanneer hy 's meesters misnoegdheid bemerkte, hield hy op van werken, om met zyne beide ooren te luisteren. Immers Oscar Gullivers murmelde op eenen schier onhoorbaren toon:

‘Het vrouwspersoon wordt hoe langer zoo schaemteloozer; doch wat is er aen te doen? Kan ik my van haer losscheuren? Zy weet met my om te gaen, en kent myne betrekkingen. Indien ik haer naer den duivel zonde, zou zy roepen, tieren en myne wegen overal doorkruisen! Menschen, gelyk de familie *Blinkhout*, houden nog aen zoogenaemde zedelykheid... en ik ben vastelyk beslist, de hand van het schoon meisjen te verwerven! Dus mag ik de geldverslindende schryfster niet tegen de borst stooten. Zy zal het begeerde perelsnoer nog hebben; doch by deze gelegenheid zal ik haer de les spellen! Gaet het op dien voet voort, dan snel ik eene bankbreuk te gemoet!’

Eensklaps het hoofd verheffende en den listigen Willem bemerkende, vraegde hy hem: is niemand gekomen, om my te spreken?

- Tot hiertoe niemand anders, dan de zaekwaernemer *Grijpvogel*. - Was het antwoord - Ik heb, om u niet te stooren, hem gezegd, dat hy op slag van twaelf ure moet maken hier te wezen.

- Gy hebt wel gedaen; draeg thans zorg, dat myn ontbyt gereed zy vóor half twaelf. Ten vier ure verwacht ik eenen vriend, die met my blyft middagmalen; ik reken op een goed jonggezellen-diner!’

Nauwelyks had de bediende zich verwyderd met eene gestudeerd-domme nyging, vergezeld van een: ‘wel, mynheer, gehoorzaemste dienaer!’ of de wellusteling greep de *Indépendance belge*, en wierp eenen vlugtigen blik over de twee eerste bladzyden, tot dat hy aen de beursberigten kwam, waerop hy geheel zyne opmerkzaemheid vestigde. De eb en vloed van den zoogenaemden windhandel boezemde hem belangstelling in. De jonge *Gullivers* was, onder zeker opzigt, een mengsel van de meest afgeteekende tegenstrydigheden. Lafaerd in den vollen zin des woords, wanneer het er op aenkwam, zyn versleten lichaem bloot te stellen aen eenig gevaer; moedig tot de vermetelheid toe, aerzelde hy geenen oogenblik, honderd duizenden te wagen op de beurs. Met een voorschot van honderd duizend franken, door zynen vader gedaen, betrok hy een prachtig kwartier in de *rue Royale;* leefde daer als een Sardanapel, en spekuleerde met zoo goeden uitslag, dat hy over meer dan eene halve miljoen beschikte. Hy kende slechts de latynsche spreuk van *Horatius: audaces fortuna juvat, timidosque repellit*. (De fortuin verheft de ondernemenden, en werpt de schroomvalligen ten gronde). Hy beminde het geld, niet als een maetschappelyk teeken, om zich de noodige middelen des levens te bezorgen; maer als eene behoefte, om met volle teugen al de geneugten des levens te verzwelgen.

Eene tweede tegenstrydigheid liet hy onder dit opzigt blyken: om zich in allerlei soorten van weelde te baden, strooide hy het geld met volle handen uit; terwyl hy met eenen dienstbode schacherde op eenen centiem. Aen zyne danseressen en zangsters kon hy tonnekens oesters en manden vol zeekreeften zenden; aen zyne be-

dienden, daerentegen? eene portie mosselen of witvisch weigeren. Voor zyne weelde waren duizend franken geen geld; maer eenen noodlydende zou hy hebben zien bezwyken van honger, liever dan hem een broodjen van veertig centiemen te geven.

Oscar met zulk afschuwelyk karakter behebt, zal het den lezer niet verwonderen, indien wy byvoegen, dat hem alle middels geoorloofd schenen, als zy maer geld inbragten. Buiten en behalve het dubbelzinnige, weifelende beurzenspel, had hy nog een ander winstgevend bedryf: hy leende op panden tegen hooge in tressen; kocht en verkocht twyfelachtige wissels, goedvindens en hypotheken. Liet zich obligatien teekenen door minderjarigen, die op het punt stonden, meederjarig te worden; kocht gedeelten in erfenissen voor halve waerde, en bragt het dubbele in de verkoopakte, voor het geval van terugkoop der erfportie. Had hy eenmael zyne prooi vast, dan kende hy noch medelyden noch ontferming. In geheel de hoofdstad werd geen keelafsnyder, geen bloedzuiger gevonden, die met meer onverschilligheid, met meer hardvochtigheid op zyne slagoffers nederzag, dan deze jonge geldverkwister. Werd hy veracht en gevlugt door de fatsoenige Brusselaers, die hem en zyne handelwyze kenden; daerom bekreunde hy zich zeer weinig. Het was hem voldoende, dat zyn trein en zyn rydpaerd de prachtigsten, dat zyne maeltyden de fynsten waren van de hoofdstad. Vele tafelschuimers waren zyne vrienden; menigmael kwam hy hun ter hulp met zyne beurs, wanneer het geleende geen gevaer liep. Daerentegen matigde hy zich het voorregt aen, hen als ondergeschikten te behandelen en als zyne slaven te verachten. Schobbejak, eerloos, schelm in zyne ziel

zynde, mat hy geheel de wereld over zyne elle. In zyne oogen bestond er geen braef man, geene zedige, kuische vrouw. Geld was voor hem de ziel der samenleving; hy beeldde zich in, voor geld te kunnen de hechtste deugd verleiden, de onschuld verschalken en de geregtigheid doen zwichten. Het geld was voor hem de hefboom der maetschappy, de thermometer der deugd, de dekmantel, waeronder men alle ondeugden kon verbergen.

Dit dier met een bevallig menschenaengezigt, al de potjens en fleschjens aengewend hebbende, hield zich al aenstonds bezig met het binnenspelen van een zoogenaemd ontbyt, bestaende uit eene tas thee, een paer dozynen oesters, eene kalfsribbe en een getruffeld kieken, waerby eene halve flesch Madeira en eene halve dito *Lacrima Christi* als afspoelsel dienden. Al het overige stond in evenredigheid tot het genoemde.

Nauwelyks had hy geëindigd en was de tafel ontlast van spyzen en servies, of er liet zich een zacht geklop op de deur hooren.

- Binnen! - riep de sibariet. De deur ging open en de zaekwaernemer Grypvogel trad binnen, met eene kruipende groetenis, als wachtende op één woord van den ryken spekulant, met wien hy in nauwe zakenbetrekking stond. *Gullivers* riep zynen gezel toe op eenen gemeenzamen toon: ‘kom maer binnen! Laet eens hooren, oude kameraed fynaerd, wat goed nieuws brengt gy mede? Hebt gy wederom eenen vlasbaerd t'huis gehad, die het slot van vaders geldkoffer niet kan openen?’

- Ditmael slaet gy den bal mis, mynheer! - Floot de binnentredende - Neen, geld breng ik u met volle beurzen; gy behoeft de handen maer uit te steken, om hetzelve te nemen! O, eene prachtige operatie!

- Het is eventwel tegenwoordig geen tyd, om groote operatien te doen. De opschuddingen in Parys gelyken op het vuer, dat onder de asschen ligt te smeulen. Het minste togtwindjen kan alles in laeije vlam zetten. Het communismus, socialismus en utopismus verwachten maer éenen gunstigen oogenblik, om den eigendom met krachteloosheid te slaen! - bemerkte de spekulant, als om des te gunstigere voorwaerden te stellen. - Na eene poos te hebben gekucht en gehoest, voegde hy by: laten wy eventwel het ding eens hooren; misschien valt een middel te verzinnen.'

- Kent gy den ouden graef van Mirbach, die zoo vele aenzienlyke landgoederen en geene hoegenaemde schulden heeft...?

- Ja, maer ik ken ook zynen zoon, die reeds zoo vele schulden, en nog geenen duimbreed grond in de wereld bezit; de losbol, daer hy is!

- Het is juist over den toestand van den zoon, dat ik u kwam spreken. - Vezelde de handlanger des bedrogs - De jonge mensch heeft wat breed geleefd, en zich tot over de ooren in schulden gedompeld. Kleedermakers, wynkooplieden, restaurateurs zyn in bezit van eene menigte schuldbekentenissen en zitten op zynen nek. Er is middel, om al de briefjens te koopen tegen zeventig ten honderd. De oude graef is in eenen slechten gezondheidstoestand, en kan niet lang meer leven. Zoodra wy de briefjens in ons bezit hebben, sommeren wy hem tot betaling; bedreigen met meubelbeslagneming, zelfs met lyfsdwang. Ziet hy, dat het ernstig gemeend is, dan zal hy u het buitengoed van V..... verkoopen, met toestemming zyns vaders, ten einde de schuldbrieven in te trekken.

- Uw ontwerp laet zich verwezenlyken, en winst

valt er waerschynlyk te maken. Doch moet ik u één ding onderwerpen ter overweging: het jonggezellenleven is bezig, met my te vervelen, en ik begin ernstig aen het huwelyksjuk te denken. Zulke operatie zal zekerlyk aenleiding geven tot allerlei kwade geruchten op myne rekening. Indien zoo iets ter ooren kwame van de erfgename, die ik in het oog heb, dan zou ik wel kunnen blauwe schenen loopen; en daeraen heb ik eenen hekel van den duivel!

- Wat is er aen gelegen? Wat getater meer of min, dat kan de merkt noch breken noch maken. Ik houd my overtuigd, dat er weinig papa's hunne dochters zouden weigeren aen den eigenaer des heerengoeds van V.....; daer er velen om inlichtingen zullen gaen, wanneer gy u aenbiedt zonder dezen eigendom.

- Weet gy wat, meester Grypvogel? Ik zal uw voorstel in ernstige overweging nemen. Ondertusschen moogt gy al de schuldvorderingen opkoopen, tegen den minst mogelyken prys! Kunt gy ze tegen vyftig, zestig koopen, dan moet gy geene zeventig geven. Neem nauwkeurige inlichtingen nopens de schuldeischers; zitten deze wat bekrompen, dan moogt gy veel afdoen. In allen gevalle koop maer, en laet my zooveel mogelyk achter de gordyn. Hebt gy verstaen?

- En voor zulke extra-gunstige operatie bekom ik toch ook wel eene extra-provisie. Er mag ook wel wat bygevoegd worden voor het getater, dat ik alleen op myne kap hael; want gy wilt niet gekend worden, dan door den schuldenaer en zynen vader, op den beslissenden oogenblik.

- Gy zult redenen hebben om over my tevreden te wezen; doe ik goede zaken, dan trekt gy er een geëven-

redigd voordeel uit. Myn regel is onveranderlyk: '*leven en laten leven!*'

Onder het spreken dezer woorden, was Oscar opgestaen en had twee regalias genomen, waervan hy éene overreikte aen zynen *factotum*. Deze bemerkte met eenen dubbelzinnigen grimlach: 'ik weet, dat gy een edelmoedige heer zyt, en gedane diensten edelmoedig beloont.'

Nauwelyks had Grypvogel de sigaer ontstoken, of Willem, de bediende, trad binnen het vertrek, en vezelde eenige woorden aen het linker oor zyns meesters. Deze sprak tot den rooker: 'er is iemand daer, om my met een bezoek te vereeren; ik wensch, dat uwe tegenwoordigheid hem niet bekend zy. Willem zal u langs den kleinen trap tot op het achterplein vergezellen. Van daer kunt gy door de poort op straet geraken. Zorg voor de operatie, waermede gy u belast hebt.'

- Gelief u om my niet te kwellen; ik mag myne oogen al open houden, dan zie ik toch niet, wat ongezien moet blyven. Ik kan wel denken, van wat bezoek er kwestie is! - Voegde de kerel by, en trok een oog, hetgeen zeggen wilde: 'ik weet immers, wie u met bezoeken vereert!'

Oscar geloofde, zich den tyd niet te kunnen afsplyten, om langer te klappen; weshalve hy opstond; den arm nam van zynen agent des bedrogs, en hem tot builen de zydeur bragt. Willem deed den kerel haest maken en bereikte weldra het achterplein en de voorpoort, waer hy hem, op den stoep der *rue Royale*, vaerwel zegde.

Met den meesten spoed kwam de bediende terug by zynen heer, om dezes verdere bevelen te vernemen. Oscar vraegde: 'dus is myn vader daer, en wacht op een

verhoor, en dat zoo vroeg 's morgens. Sedert langen tyd was hy niet meer hier; dezen nacht zag ik hem op het bal; wat mag er gaende zyn? Breng hem binnen, hy heeft reeds te lang gewacht... ik moet den oude in eere houden.'

Eene minuet na dit gesprek, ontving deze voorbeeldige zoon zynen vader op den dorpel der deur. De oude Gullivers, wiens leven eene samenschakeling was geweest van kuiperyen en bedrog, mogt al weinig aen zynen zoon verwyten; nogtans nam hy eene miene aen, als of hy hem kwame moraliseren. Blind zynde voor zynen eenigen telg, en zelf noch eer noch deugd bezittende, keurde hy niets af in Oscar's buitenspoorig leven, als al zyne schanddaden maer verdoken bleven. Hy had eene morael op zyne eigene hand: in het openbaer hing hy den zedelyke uit, terwyl hy geenszins kiesch was nopens de middels; doch éene voorwaerde hield hy altyd in het oog: zyne schelmery mogt niet gekend worden. Wanneer de zoon dief, bedrieger, woekeraer, aftroggelaer en onkuischaerd was, in de volle beteekenis der woorden, dan mogt men met regt zeggen: *de appel viel niet verre van den boom!*

De fyne bediende had aldus het vertrek verlaten en zich met zware stappen verwyderd; doch hy was op de teenen teruggekeerd, om door het sleutelgat alles af te luisteren. De oude nam al aenstonds het woord:

- Gy hebt my laten wachten; hadt gy zulke drukke bezigheden, myn voorbeeldige zoon, indien ik het mag weten?

- Verschoon my, vader, indien gy eenen oogenblik hebt gewacht. - Bejegende Oscar - Ik ben maer pas opgestaen; de oorzaek van myn laet slapen is u bekend; ik kwam maer ten vier ure t'huis van het bal.

- Dit is dagelyksch brood; gy kwast by nachte en slaept by dage. In een woord, gy leidt een leven, hetwelk de sterkste lichaemsgesteltenis, in weinige jaren, moet ten gronde ondermynen!

- Daeromtrent, vader, moet ik u zeggen, dat gy in dwaling verkeert. Ik voel my buitengemeen wel, en niemand zou van my een kapitael op lyfrente nemen tegen tien ten honderd. Het is my ten volle bekend, dat gy grooten prys hecht aen myn welvaren; doch durf ik niet vermoeden, dat de zorg voor myne gezondheid u zoo vroegtydig naer hier dreef. Nogmaels verzeker ik u, dat ik my uitermate wel bevinde.

- Stel u gerust, myn zoon, uwe gezondheid heeft ditmael niets gemeens met myn bezoek; de reden myner komst is veel gewigtiger.

- Ik kon het wel denken! - Murmelde Oscar, terwyl hy den rook der regalia in kronkelende wolkjens wegblies, met eene onverschilligheid, die bewees, hoe weinig hy de deugd der ouderliefde bezat.

- Er moet een einde gesteld worden aen uwe levenswyze! - Hernam de oude op den toon eens predikants. - Ik voel my verpligt, als vader, u ernstig te vermanen tot het volgen van eenen anderen levensregel.

De man zweeg een poos, als om te zien, wat uitwerksel deze inleiding op zyn gemoed te wege bragt. By de eerste woorden had de losbol zich in den leuningstoel achterover gelegd. Met een gelaet, waerop een mengsel van spotterny en verveling te bespeuren was, lag hy daer met zyne slaperige oogen op den spreker te blikken, als of hy wilde zeggen: aengezien ik u niet kan buiten dryven noch den mond stoppen, moet ik wel luisteren naer het gebeuzel, dat gy my gaet opdisschen! Toen hy

wel op zyn gemak zat, zegde hy met eene spotachtige beleefdheid: ‘geneer u niet, vader, indien ik u bidden mag; bekyf my zoo wat, om niet buiten het gebruik te geraken: gy van 't te doen, en ik van 't te hooren!’

By deze onbeschofte houding en tael, verloor de oude *Gullivers* den draed zyner voorbereide oorwassching. Hy begon zyne improvisatie aldus: ‘ik was ook eenmael jong, en weet zeer wel, dat de jeugd niet prykt met deugd; maer een losbol, gelyk gy zyt, ben ik nooit geweest. Ik mogt al in sommige gevallen buiten de schreef gaen, dan toch wachtte ik my wel voor het gezwets van de menschen. Zoowel in myn burgerlyk gedrag, als in myne handels-en geldzaken, heb ik ten allen tyde den schyn van treffelyk man aengenomen. Nooit heeft men my op de wandelingen of op het tooneel gezien met zangeressen, danseressen en soortgelyk gemeen slach van volkjen. Voor niets ter wereld zou ik myne goede faem aen de algemeene verachting blootgesteld hebben. Op uwen naem kleeft reeds eene zwarte vlek: “*woekeraer* en *geldverkwister!*” Ziedaer de termen, waermede men uwen naem bestempelt. Weet gy wel, dat de bultin *Adelheid Wespestrael* gisteren avond in volle gezelschap u als een kanaljegoed heeft gebrandmerkt! En zulke schande moeten uwe ouders beleven!’

- Gy baert my verwondering, vader; ik mag zeggen verbazing! Sedert wanneer is de beurs dan dermate tot bekeering gekomen, dat zy ook al hare morael en faem heeft? Menigmael heb ik u hooren zeggen in ons huis, wanneer gy eene winstgevende operatie hadt gedaen, ten koste van goede sukkelaers, en dat moeder u vroeg, of uw geweten wel gerust was: ‘maer, vrouwlief, de beurs kent geen geweten! Geld is er de boodschap.’ Daeruit

heb ik opgemaekt, dat in uwe oogen de winst alleen de maetstaf is van de beursmorael. Dat men het ter beurs aldus verstaet, daervan zal ik u een bewys leveren op staenden voet. Durft gy duizend napoleons verwedden, dat myn handteeken ter beurs zooveel vertrouwen inboezemt als het uwe? Nogtans prykt gy met uwe morael, waerop ik geene aenspraek make.

- Gy zult uwen vader nog wel willen vernederen;... dit ontbrak er nog aen! Laet uw krediet ter zyde, en spreken wy over uwe faem, die door het slyk der straten wordt gesleept.

- Veel zou hy te doen hebben, die zich wilde bekreunen om hetgene de menschen van iemand zwetsen! Men schat de lieden niet meer voor datgene, wat zy zyn, maer voor wat zy bezitten. Deze woorden heb ik u duizendmael hooren zeggen! Toen ik nog een knaep was, hebt gy my dezelve zoo diep en zoo vast in het geheugen geprent, dat zy er nooit zullen uitgerukt worden! Het geld is de hefboom der samenleving, de toetssteen van eer, deugd en vrienschap! Luister liever, myn sermoenachtig vadertjen: volgens het zeggen van u en van de boosaerdige *Wespestrael*, zou ik by geheel de wereld bekend staen, als een losbol, een eerlooze, een *mauvais sujet!* Durft gy tegen my wedden, dat ik maer myne schouw moet laten rooken en myne champanjeflesschen ontstoppen, om de fyne bloem des gezelschaps te zien komen toegestroomd! Gy zult toch wel niet aen het goud rieken, hoe men hetzelve heeft verkregen. Zy, die zooveel spreken en tieren van myne slechte faem, zyn domkoppen; indien zy verstand daertoe hadden, dan zouden zy juist doen, wat ik doe. Leer my, bid ik u, de wereld niet kennen: zy is en blyft een gemeen straetwyf, die zoolang

achter u loopt en schimpt, tot dat gy haer een geldstuk toewerpt; oogenblikkelyk verlaet zy u, om het geld op te rapen!

- En indien ik nu al niet duizende bewysgronden hadde by te brengen, dat geheel uw oordeel op dwalingen rust; dat uwe spitsvindige redenering eene afschuwelykheid is, dan ten minste moet gy toch bekennen, dat de wereld hare vonnissen strykt zonder hooger beroep. Deze vonnissen moet gy vreezen, en wanneer zy geslagen zyn, dan wordt gy er onder verpletterd.

- Zy, die niets bezitten, moeten de vonnissen of liever de vooroordeelen der wereld vreezen. Wy beide, gy en ik, zyn door onze rykdommen onafhankelyk. Ik weet waerom gy de denkwyze van het dwaze gemeen vreest. Gy wilt bedektelyk geld en veel geld winnen; daarenboven zoudt gy gaerne hebben, dat het volk in het openbaer van u zegge: ‘O, die oude *Gullivers* is toch een eerlyk en deugdzaem man!’ Gy hebt het op eeretitels gemunt, en zoudt willen ridder, baron, graef misschien gemaekt worden. Het is mogelyk, dat gy 't nog zooverre brenget; want met geld kan men alles koopen! Om 't even, elk rnensch heeft zyn stokpaerd: gy loopt achter eene goede faem en eeretitels; gedoog dan ook, dat ik verkieze achter het genot des levens te loopen! Zoodra ik afgesloofd ben, zal ik van zelve ophouden!

- Maer, Oscar, peinst gy dan nooit op den tyd, die komen zal, dat gy alleen in de wereld staet, zonder familie en zonder steun?

- Zoo, zoo, eindelyk komt het groote woord er uit; thans begryp ik uwe bedoeling, vadertjen lief! Gy zoekt my aen een wyf te binden! Indien gy zinnens waert, met een dergelyk ontwerp voor den dag te komen, dan

was 't onnoodig, zoovele woorden le verspillen; aengezien ik zelf dienaengaende rypelyk hebbe nagedacht. Tot hiertoe hield ik my nog gedurig bezig met afwisselende betrekkingen; zou 't niet aerdig wezen, dat ik ook eens het huwelyksjuk beproefde? Daerenboven kosten zulke betrekkingen veel geld,... en zullen te kostspeliger worden, naer mate ik meer vordere in jaren. Ik zou enkelyk genegen wezen, eene vrouw te nemen, om aen het hoofd van het huishouden te staen; om in myne zalen te pronken en volk te ontvangen, wanneer ik afwezig zyn moet.

- Ik zal regtuit bekennen, dat ik verheugd ben, u in zulke gunstige stemming te vinden; eindelyk zullen wy 't nog cens worden.

- Dit hangt van eene kleinigheid af: ik ben bereid, op staenden voet, tot het huwelyk over te gaen, indien het met een meisjen kan geschieden, die my bevalt. Ik houd my overtuigd, dat gy voor my ergens eene schoonheid in het oog heb; want ik stel maer éene voorwaerde: schoon moet myne toekomstige bruid zyn, of ik wil geene hoegenaemd.

- En indien ik eene schoonheid van de eerste klasse voor u gevonden hadde, wat zoudt gy dan zeggen, bedolven zoon, daer gy zyt?

- Toe, kom er eens mede voor den dag! ‘Gy ziet, dat ik ongeduldig ben te vernemen, wie de uitverkorene is, die myn vader bestemd heeft voor zynen eenigen, bedorven zoon.’

- Gy waert dezen nacht op het bal; daer hebt gy er in soorten gezien; zeg my eens, hoe bevalt u mejuffer Kunegonde Blinkhout?

- De naem is wel wat prozaachtig; doch zy kan er

door... nog zeer jong en onervaren; maer er steekt stoffe in, om er eene dame van te snyden? die in eene zael niet zoude misplaetst wezen. Wat de familie betreft, daeromtrent hebben wy het regt niet, veel op te werpen. Hare afkomst is de onze wel waerd; vindt gy dit ook niet, vader? Ten minste zoolang als gy nog niet in het bezit zyt van uwe perkamenten!

- Geene kwalykgeplaetste schertsery, myn zoon; het geldt hier niet alleen de schoone, maer ook nog de ryke dochter Blinkhout op het net te halen. Ik bevind my telken avond in gezelschap met den vader in het Visschershuis. Gisteren sprak ik eenige woorden tot hem, als by toeval. Ik hield hem in het oog, terwyl gy met zyne dochter spraekt, en het scheen my, dat een glimlach van tevredenheid om zynen mond speelde. Thans begrypt gy, waerom ik u vermaende tot omzigtigheid. De man komt van het dorp, waer men nog altyd de deugd der zedelykheid en de regtvaerdigheid op hoogen prys stelt. Leg eenen toom aen uwe uitspattingen, anderzins...

- Zult gy uwe scheenen blauw loopen! - Voltooide de zoon lachende als een zot - Stel u daeromtrent gerust! Heeft meester Blinkhout nog eenig vooroordeel van eer en zedelykheid uit het dorp in den kop behouden, dan zou het my toch grootelyks verwonderen, indien hy niet tevens behebt ware met den hoogmoed eens parvenu's. Zulke mannen zien op rang en stand; wat meer is, meester *Blinkhout* kent de cyferkunst, byzonderlyk den regel van vermenigvuldiging; daervan is zyne fortuin een sprekend bewys. Gy moogt gelooven, dat ik begeerig ben te weten, hoe ik my zal voordoen als pretendent, als echtgenoot en als vader.

- En hoe zyt gy zinnens, het aen boord te leggen,

om met de familie *Blinkhout* in betrekking te komen? Wilt gy, dat ik eenen stap doe, ten einde u de taek wat te vergemakkelyken?

De losbol, die het geld almagtig waende, sprak op den toon eens mans, welke zeker is van zyne zaek: ‘hael u geene nuttelooze moeiten op den hals! Gy moet immers wel weten, dat ik onuitputtelyk ben, wanneer het er op aenkomt, middels te verzinnen, tot doorzetting van een ontwerp.’

De waerdige vader van eenen zoo waerdigen zoon vertrok met de grootste blydschap in zyn hart, nu hy de verzekering had verkregen, dat Oscar genegen was tot het aengaen eener huwelyksverbindtenis met eene welgevestigde erfgename. De oude bankroetier stelde zich niet eenmael de vraeg: is myn afgesloofde, eerlooze, godloochenende zoon dan een kerel, om aen een jong, schuldeloos meisjen te binden voor haer leven? Aen een meisjen, die een voorbeeld van alle deugden zoude geweest en gebleven zyn, indien de ouders niet den overdreven hoogmoed met al zyne noodlottige gevolgen in haer hoofd hadden gejaegd? Het schoot hem niet eenmael te binnen, dat deze afschuwelyke jongman anders niet kon, dan dit meisjen met zich slepen in het alduivelschap der wereld! O, daerom bekreunde deze boef zich geenszins! Het was hem genoeg, zynen zoon uit den modderpoel te trekken, voor den schyn der menschen! Dat hy een jeugdig hart verbryzelen en verscheuren moest, om tot zyn doel te geraken... dit verdiende niet eenen oogenblik, zyne gedachten bezig te houden.

III
Hoe er huwelyken worden gesloten.

Op denzelfden oogenblik, dat *Oscar Gullivers* het bed verliet, zat Marcelis Goudaert sedert een uer voor den schilderezel, in het pruilkamertjen van juffer Blinkhout en bragt hare heerlyke omtrekken op het doek met het potloot. Immers, alhoewel zyne krachten mistrouwende, had hy reeds vroeg 's morgens al het noodige in gereedheid gebragt. Een paer uertjens slechts waren aen den slaep toegewyd geworden. Werkte hy vroeger met geduld, yver en volharding aen alles wat hy ondernam, thans riep hy de liefde ter hulp, als eene inboezemende godin. Kon hy niet naer 's meisjes hand staen, hy gebrek aen aerdsche goederen, dan zou hy dit gemis aen vullen met zyn ontluikend talent; en onder de oogen der aengebedene, zou hy wonderwerken kunnen tot stand brengen.

Alhoewel de kunstenaer zooveel mogelyk het uer koos, waerop vader Blinkhout niet t huis was, zoo kon het toch niet missen, dat hy den jongen bloedverwant menigmael zag in- en uitgaen; dat hy hem dikwyls tusschen vier oogen bevond met de schoone dochter. Deze menigvuldige, langdurige bezoeken waren hem niet zeer aengenaem;

want dat de bekoorlykheden zyner Kunegonde den jongman derwaerts lokten, daeraen twyfelde by geenen oogenblik. Indien Marcelis een rykmans zoon ware geweest, dan zou vader Blinkhout niet het minste gevaer in dit verkeer hebben gezien. Hy achtte, hy beminde zelfs den neef, doch alleenlyk als bloedverwant, als kunstenaer, als goeden zoon en deugdzamen jongman; maer hem de ryke dochter schenken... dit zoude nooit gebeuren.

Kunegonde zag de stomme bewondering op 's kunstenaers gelaet; zy begreep zeerwel, wat in hem omging en liet zich zyne hulde brengen. Zy voelde zich zeer gerust in zyne tegenwoordigheid; want zyn eerbied jegens haer kende noch grenzen noch palen. Viel het gesprek, gedurende het werk, op innigere betrekkingen, dan wist zy met veel behendigheid deze stoffe ter zyde te schuiven. Haer hart helde over tot den schoonen, talentvollen jongman; doch als eene ware koopmansdochter, waekte het hoofd over haer gevoel. Met de onbuigzaemheid der cyfergetallen, berekende zy de waerschynlyke gevolgen van eene overhaestige beslissing. Zy verloor nooit uit het oog den gedragsregel haers vaders! ‘wat my geen voordeel brengt, dat laet ik varen.’

Ware Marcelis half zoo ryk geweest als zy, dan zou zy hem verkozen hebben boven de rykste wervers van Brussel, uit hoofde zyner uitmuntende hoedanigheden. Maer met den kunstenaer een leven beginnen van beperking, misschien van ontberingen; o, de gedachte alleen aen deze mogelykheid kon haer doen huiveren. Menigmael, wanneer zy in de eenzaemheid zich de vraeg stelde: zou de deugd zonder geld niet meer geluk schenken, dan het geld zonder deugd? Dan zegde haer

goed, onbedorven hart: ‘wel zeker, aerzel geene sekonde!’ Doch de weelderige opvoeding, de lessen der winzuchtige ouders, de ingeplante begeerte naer schitteren en pronken antwoordden met eenen hoonlach: ‘een schoon geluk, dat in vodden gekleed gaet; dat op stroo slaept en veroordeeld is tot water en brood!’ By zulke gelegenheden verbeeldde zy zich, de echtgenoote te wezen van den talentvollen man, worstelende tegen gebrek, zorgen en bekommernissen, na hare jeugd in den overvloed van alles te hebben doorgebragt. ‘Neen, zegde dan haer hoofd, aen zulk lot kunt gy u niet blootstellen!’

Onnoodig was het bygevolg, dat vader *Blinkhout* zich misnoegd toonde over Goudaert's verkeer met de dochter; deze waekte zorgvuldig over haer gevoel en deed hetzelve zwygen. De kunstenaer wankelde gedurig tusschen droefheid en blydschap, tusschen hoop en vrees; onder dit opzigt stond hy op denzelfden voet, als al de beminnenden. Er kwamen dagen vol blyde hoop, wanneer zy, met eenen onwederstaenbaren glimlach op de purperen lippen, hem eenen hemel opende van loutere zaligheid; doch den volgenden dag toonde zy hem eene gevoelloosheid, die zyn bloed deed stollen in de aderen. Deze tegenstrydigheid was geenszins het gevolg harer bevalzucht; maer het natuerlyke uitwerksel van den stryd tusschen haer hart en haer hoofd. De uitvlugtende woorden schreef hy toe aen hare ingetogenheid; hare weifelachtigheid, aen de wispelturige luim, waermede het geheele vrouwelyke geslacht min of meer is besmet. Hy koesterde de zoete hoop, dat, ook in dezen gevalle, de spreuk zich zoude bewaerheden: ‘*de aenhouder wint*.’

Meer dan eene maend was verloopen; het portret stond

voltooid in eenen prachtigen gouden raem, op de slaepkamer van Kunegonde, en wachtte daer op het naemfeest van haren vader. De vooravond is ingevallen. Reeds zyn de goede vrienden en zeldzame bloedverwanten vergaderd ten huize van den jubilaris. Elkeen heeft hem zyne gelukwensching en zyn geschenk gebragt. Doch Kunegonde is zachtjes verdwenen; de vader verwacht zich aen eene verrassing! Eensklaps gaet de deur open; de dochter treedt binnen; ontsluyert eenen raem en beschenkt den vader met haer portret. Een bly gegil ontspringt aen 's mans borst; al de aenwezigen slaen de handen te samen en stooten eenen kreet van bewondering uit. Ja, dit was wel ter deeg Kunegonde in persoon met haren bekoorlyken glimlach, met haer glad, gewelfd voorhoofd, met haren zachten blik, met al de graciën die de Schepper met eene zoo milde hand over haren persoon had uitgegoten!

De kunstenaer, de schepper van dit meesterstuk, stond van verre en smaekte de zuiverste vreugde, welke aen eenen mensch konne te beurt vallen. Hy mogt wel zeggen met den Italjaenschen meester: *ik ook ben schilder!* Hy had zyne krachten beproefd en over alle moeijelykheden gezegepraeld! Hy bezat ook eenen schat in de oogen der wereld.

Kunegonde, by wie het hart wederom de overhand behield, trad tot den schilder; greep zyne hand en bragt hem by den vader, tot wien zy zegde: ‘hier is de meester, die de natuer zelve overtroffen heeft; aen hem behooren de dankzeggingen en de loftuitingen!’

Meester *Blinkhout* bedankte den jongman; beloofde hem eene edelmoedige *belooning*...! Dit woord belooning bedierf geheel de zegeprael des kunstenaers. Al wederom

de rampzalige verwaendheid van den ryke, die alles over eene gouden elle meet!

De avond werd overgebragt met lachen en klappen. Toen omstreeks negen ure al de gasten vertrokken waren, sprak *Blinkhout*. tot zyne dochter: ‘Kunegonde, gy hebt my heden avond op het aengenaemste verrast; daervoor heb ik u eene prachtige mededeeling te doen. Niet langer dan gisteren heeft de bankier *Gullivers* my ernstig voorgesteld, eene echtverbindtenis te bewerken tusschen u en zynen eenigen telg. Wat nu de fortuin en den maetschappelyken stand betreft, zouden wy lang zoeken, om nog zulke party te ontmoeten. De vader is schatryk, en de zoon bezit reeds meer dan eene halve miljoen. Zyn huis is op eenen voet ingerigt, dat eene vrouw er maer moet intreden, om als eene prinses te worden gehuldigd!

- En hoe zou deze prinses staen zien, indien zangeressen en danseressen naest haer in datzelfde huis werden ontvangen en gehuldigd? Vader, hebt gy wel gehoord, hoe slordig deze jongman befaemd stael?

- Ik heb de noodige inlichtingen reeds ingezameld. Het is waer, men maekt van hem geenen heilige; doch, *summa summarum*, is zyne faem noch beter noch slechter dan die van de meeste jongmans zyner jaren. Luister, myn kind, wy hebben de wereld niet gemaekt; als men verstand heeft, dan neemt men ze, gelyk zy eenmael is. En verstand moet gy toch wel hebben, aengezien gy gedurende twee jaren de Paryzer lucht hebt ingeademd. Ik heb my laten wys maken, dat men Parys maer moet zien, om eensklaps verstand te zweeten door alle poriën. Laet het u door uwen vader, den koopman met zyn gezond verstand, gezegd zyn: men mag het oordeel der

wereld niet ganschelyk in den vind slaen; maer men mag er evenmin de slaef van wezen. Ik ken menigen mensch, welke thans als voorbeeld van wysheid kan doorgaen, en die in zyne jongmansjaren gelosbold heeft. Op myn eerewoord, zoodra men getrouwd is, voelt men zich een anderen mensch; nieuwe pligten beginnen tot uw hart te spreken, en daermede verandert men van leefwyze. Geloof my, in de handen eener wyze vrouw is de man als een handschoen; zy doet hem plooijen naer haren wil.

- En ik negentienjarig meisjen zou deze wyze vrouw wezen moeten. My zoudt gy blootstellen aen zulke proef? Neen, vader, daertoe voel ik noch den noodigen moed, noch den vereischten lust; immers de zoon *Gullivers* bevalt my in het geheel niet. Derhalve zult gy zeer wel doen, hem bekend te maken, dat zyn wensch niet kan worden ingewilligd, aengezien ik vastelyk beslist ben, zynen zoon van de hand te wyzen.

Aen zulke stellige tael had de oude Blinkhout zich niet verwacht. Hy verbeeldde zich, dat by zyne dochter beter kende; wat hy eventwel niet wist, was dat by haer nu eens het hoofd, dan weer het hart sprak. In het onderhavige geval had dan ook het hart wederom de overhand genomen, en haer op den regten weg gehouden. Hier kwam het er wel niet op aen, te kiezen tusschen den kunstenaer met zyne onberispelyke, en den wisselaerwoekeraer met zyne afschuwelyke faem; doch liever zou zy den eerste met zyne bekrompenheid, dan den laetste met zynen overvloed hebben genomen. By zyne eerste ontmoeting op het bal, had *Oscar Gullivers* haer eenen onwederstaenbaren walg ingeboezemd. Natuerlyk won Marcelis in hare oogen alles, wat de mededinger verloor.

Indien zy een besluit op dezen oogenblik had moeten nemen, dan zou zy zich ten gunste van den armen kunstenaer hebben uitgesproken.

Na eene poos den staet van zaken te hebben overwogen, sprak de vader op eenen beslisten toon: Kunegonde, overpeins wel, wat gy zinnens zyt te doen! Ik zal u nooit dezen of genen man opdringen; dit zegt u genoegzaem, dat het u vrystaet, den bankier Gullivers te nemen of te laten. Doch bedrogen myne oogen my niet, dan bad al uw geteeken en geschilder geene andere reden en geen ander doel, dan een verkeer met onzen verren bloedverwant, Marcelis. En dit zie ik my gedwongen, u te verklaren, dat van eene echtverbindtenis met dezen laetste nooit iets worden zal. Wat peinst hy? Wat peinst gy? Zou ik geheel myn leven gezweet en gezwoegd hebben, om eenen armen schooijer te zien spelen met myn gewonnen geld! En niet alleen zou ik eenen armen schoonzoon, maer nog daerenboven zyne moeder en zusters moeten onderhouden! Neen, kind, met kleuren en lappen houdt men geen huis; in de boeken alleen spyst men de jonge zottebollen met hoogdravende, nietsbeteekenende woorden!

- Gy verkeert in eene volslagene dwaling, vader, indien gy gelooft, dat er iets meer tusschen Marcelis en my bestaet, dan vriendschappelyke betrekkingen. Nooit, deze verzekering mag ik u geven, heeft hy my eenige verklaring gedaen. Ik acht hem als bloedverwant, als kunstenaer en als edel karakter; maer ik bezit ook genoegzaem overleg, om den afstand in het oog te houden, die ons van elkander scheidt. In geenen gevalle, en welkdanig ook myne gevoelens mogten wezen, zou ik eenigzins betrekkingen aenknoopen, met wien het ook zyn

mogte, zonder vooraf myne ouders te raed plegen, gelyk het aen een goed en onderdanig kind betaemt.

- Wel en wysselyk gesproken, myne dochter. Het is al spoedig getrouwd, maer soms lang berouwd. Wanneer de kinders hun eigen hoofd willen uitwerken en zich laten wegslepen door ingevingen van het hart, zonder eenmael te berekenen, wat de gevolgen zullen zyn van eene overhaesting, dan moeten zy ook maer op zichzelven betrouwen. Huwt gy met den armen kladpotter, dan trek ik myne hand van u af, en geen penning gaet uit myne kasse. Zeg maer vaerwel aen uw leven van onbezorgdheid, van overvloed! leg uwe prachtige kleederen, uwen opschik en smuk af; want gy veroordeelt u zelve tot eene toekomst van allerlei beroovingen! Bepeins dit altemael wel, gedurende den nacht; morgen zult gy my zeggen, of ik aen *Gullivers* moete schryven, dat alles tusschen hem en ons is afgebroken. Begeef u thans te bed; in de eenzaemheid zult gy het *voor* en *tegen* rypelyk op wegen. Ik hoop, dat uw hoofd zal beslissen in deze gewigtige aengelegenheid.

By deze woorden keerde de koopman zich om; sloeg het grootboek open, om te zien of al de afgedane zaken, van den dag behoorlyk waren overgedragen van de kladboeken, als of, over eene minnet, maer enkelyk ware kwestie geweest van eene bael koffy en ryst te koopen ofte verkoopen.

Wat Kunegonde betrof, zy durfde niet meer terugkeeren tot een gesprek, hetwelk haer vader kortweg had afgebroken. In hare slaepkamer zat zy langen tyd met haer schoon hoofd op de linker hand steunende. De snydende toon des vaders had haer de overtuiging gegeven, dat zyn besluit vaststond; tegenspreken zou niets

baten. Aen eene echtverbindtenis met den neef Marcelis mogt zy niet meer denken; aen al zyne geestvermogens en goede hoedanigheden ontbrak maer *één ding:* geld, veel geld!

Het meisjen had nog niet lang genoeg in de wereld verkeerd, om andere jongmans te kennen; het was als of zy moeste kiezen tusschen *Gullivers* en Goudaert. Deze laetste, aldus uitgesloten zynde door de magtspreuk van den onbuigbaren koopman, begon zy den *bilan* van den eerste vast te stellen. Hare alleenspraek kwam ongeveer op het volgende neder: *Oscar Gullivers* prykt ongetwyfeld met eene menigte fouten en gebreken;... doch hy heeft den moed, om met dezelve openlyk voor den dag te komen! Hy is dus geen huichelaer... geen wolf, die eene schapenvacht omhangt! Deze handelwyze veronderstelt veel regtzinnigheid!... Wat zynen persoon betreft, kan ik juist niet zeggen, dat hy volmaekt, doch ook niet, dat hy terugstootend mag genoemd worden. Een wereldman is hy, en kan zich gunstig aenbieden. Wie weet, indien hy ernstig wilde, of hy niet zoude eindigen met my te bevallen? Men wordt aen alles gewend op deze wereld, zegt moeder, behalve aen de armoede. Misschien heeft zy gelyk. Indien ik eens beproefde? Het is nog altyd in myne magt, hem van de hand te wyzen, wanneer ik voor hem niets anders dan eenen afgeteekenden tegenzin blyf gevoelen! Ik behoud immers nog altyd mynen vryen wil, volgens vaders verzekeringen.

Met deze gedachten begaf zy zich ter rust. Den volgenden morgen trad moeder *Blinkhout* reeds vroeg binnen de slaepkamer der dochter, met het vooruitzigt, dat Kunegonde haren raed zoude inroepen.

- Ik werd door de zorg voor uwe gezondheid naer

hier gedreven, myn kind; - zoo begon de moeder - met genoegen zie ik, dat gy verstand genoeg bezit, om te redeneren en van den nood eene deugd te maken. Gy weet, hoe vader bestaet: koppig als een cyfergetal! Maer dit moet ik toch ook byvoegen, dat hy alles ten beste zyner kinders regelt.

- Ik vrees maer eene mogelykheid, lieve moeder, (in den huisselyken kring werden de namen *papa* en *mama* niet gebezigd) indien *Gullivers* werkelyk een uitspatter, een losbandige ware, gelyk juffer *Wespestrael* hem afschilderde in het openbaer, dan zou ik anders niet kunnen dan hem verachten; nogtans, is hy eenmael myn echtgenoot, dan ben ik verpligt, hem te achten en te beminnen. Wat leven zou ik leiden tusschen deze twee tegenstrydige gevoelens?

- Vooreerst moet ik u doen aenmerken, dat heer Gullivers vele benyders telt; omdat hy voorspoedige zaken verrigt, en schier alle jongmans der hoofdstad in het duister plaetst door zyne pracht van huis en trein. Vervolgens dient gy te overwegen, dat de mensch eenmael wil mallen in zyn leven. Heer Gullivers is ernstig beslist, een stil leven aen te nemen, anderzins zou hy zich niet tot den huwelyken staet willen begeven. Eindelyk moet gy zelve beseffen, dat onze neef Marcelis geene party is voor u. Gaerne schenk ik hem alle deugden; zelfs zeer groote talenten; maer daermede gaet men te voet en in lompen gehuld, terwyl de dwaesste ryke in een prachtig rydtuig zit te pralen, welks wielen het slyk der straet op u werpen. Dit is niet aengenaem, kind, en tot dien toestand zou ik u niet gaerne gedoemd zien.

Indien gy een voorbeeld noodig hebt, zal ik u op Elisa, de dochter van onzen gebuer Taeimans wyzen; aen haer

kunt gy u spiegelen. Zy ook zou on moest de neigingen haers harten volgen; zy heeft ze gevolgd, tegen den zin harer ouders. Met den jongen, veelbelovenden advokaet *Engelen* is zy nog geene drie jaren getrouwd; de pleiters zyn niet afgekomen, en thans staet de nood voor de deur. De jonge vrouw moet werken als eene dienstmeid; hare juweelen zyn verdwenen; zy kan zich niet fatsoenlyk genoeg kleeden, om hare vriendinnen van voorheen te gaen bezoeken. De vreugde is uit het huishouden gebannen; want nood en vreugde kunnen maer in het geheel niet onder één en hetzelfde dak woonen.

Kunegonde kende den hachelyken toestand der jonge vrouw maer al te wel, aengezien zy met Elisa in vriend - schappelyke betrekkingen stond. Het was daerom, dat moeders woorden des te meer indruk op haer gemoed maekten. Langen tyd legde zy by zichzelve in beraedslaging, of zy geenen raed zoude gaen vragen aen mevrouw *Engelen;* doch de vrees van haer te kwetsen was oorzaek, dat deze stap niet wierd gedaen. Door haren vader overrompeld, bestormd en gepraemd; door hare moeder gevleid, beklaegd en overklapt, beloofde zy, den neef Marcelis Goudaert op te geven.

Om de dochter tot dezen beslissenden stap te bewegen, spiegelden de ouders haer voor oogen de voldoening van al hare wenschen. Smuk, juweelen en schitterende kleederen... zy zou maer behoeven te ademen, om onder allen opzigte voldaen te worden. Op deze wyze deed men by haer de behoefte inwortelen, van rykdommen ter harer beschikking te hebben. Hier zegepraelde de duivel des hoogmoeds wederom over haer goed hart.

Zonder aen Kunegonde hare beslissing te vragen, deed de vader, den volgenden dag, aen Gullivers de wete, dat

zyne dochter zeer vele opwerpingen had gemaekt, hoofdzakelyk ter oorzake van Oscars faem. Hy verzocht, dat deze zich gedurende een paer weken mogte stil houden, intusschentyd zou Kunegonde op zyn bezoek voorbereid en gunstiger voor hem gestemd zyn.

Inderdaed hadden de ouders *Blinkhout*, gedurende veertien dagen, zoowel en zoo onvermoeijelyk de bekoorlykheden der rykdommen en de kwellingen der bekrompenheid doen gelden, dat de jonge Gullivers, by zyne eerste komst, een veel gunstiger onthael vonde, dan men moeste verwachte. Wel is waer, had de pretendent geenen oogenblik opgehouden te betrouwen, dat hy met opene arms zoude ontvangen worden. Hy stond dermate in zyne eigene gracie, dat hy allen tegenstand als vruchteloos aenzag van wege een meisjen, zoodra hy ernstig wilde behagen.

Kunegonde beviel hem boven alle verwachting, niet alleen omdat zy uitermate schoon was; maer ook omdat hy haren geest verrykt vond met al datgene, wat wy het klatergoud des gezelschaps zouden mogen noemen. Met zyne slordige vooruitzigten berekende hy koelbloedig, wat voordeelen zulke vrouw hem zoude opleveren. Zyne zalen zouden openstaen voor de jonge geldaristokraten, met wie hy speelde en woekery dreef. Hoe gemakkelyk, hoe bereidwillig zouden de modejonkers niet met ydele beurzen een huis verlaten, waer zy hunnen wierook mogten branden voor zulke aenbiddelyke schoonheid! Gullivers bekommerde er zich weinig om, of Kunegonde deugdzaem, goede huisvrouw, beminnende moeder zyn zoude... Haer vader was ryk, en zy was schoon. Deze laetste hoedanigheid moest, volgens zyne berekening, eene goudmyn voor hem zyn. Geld dan, en anders niet

dan geld voor deze stofziel! O welke waerdige schoonzoon voor den geldzuchtigen handelaer *Blinkhout!!*

Gullivers zegde nog denzelfden dag tot zynen vader, die als by toeval ten zynen huize kwam: ‘Ik ben overtuigd, dat de jonge *Blinkhout* den dag van morgen een jaer lang zal vinden, omdat ik myn tweede bezoek tot overmorgen heb verschoven. Het is een prachtig meisjen; nog wat jong en bloo; doch deze blooheid zal weldra verdwynen. Ik geloof waerachtig, dat ik nog in staet ben, my in haer smoorlyk te verheven.’

Dan had de vader geantwoord: ‘het verheugt my, u op dien toon te hooren spreken; thans mag ik nog hopen, grootvader te worden. En uwe moeder, wat zal zy maer in haren schik zyn met eenige jonge bengels in het verschiet!’

- Zwyg my van zulken boedel, vader; want de gedachte alleen van eenen zwerm schreeuwers te hebben, is in staet, my te doen huiveren!

- Oscar, ik durf toch de hoop voeden, datgy zulke afschuwelykheden niet zult zeggen, wanneer mejuffer Blinkhout tegenwoordig is. Geloof my, de minste onvoorzigtigheid, onder dit opzigt, zou in staet wezen, geheel de zack te bederven. De mensch van de groote wereld moet weten, de huik zoo wat naer den wind te hangen.

Het verdere gevolg dezer samenspraek was, dat Oscar ten gestelden dage naer het huis Blinkhout terugkeerde en zyne zaken op den allerbesten voet bragt. Aen lang talmen viel niette denken; de oude Gullivers had den toestand met juistheid afgeschetst, toen hy zegde: ‘ik denk, dat men het yzer moet smeden, terwyl het gloeit!’

Eenige dagen later, vinden wy de beide vaders van

het aenstaende paer te samen in de werkkamer van den heer Blinkhout; zy bepleit ten van puntjen tot draedjen de stoffelyke belangen van de ontworpene echtverbindtenis. Oscar bragt in de gemeenzaamheid drie honderd duizend franken, de overige honderd duizenden werden als zydehoudend, vast goed aenvaerd.

Vader Blinkhout bevond zich hier in zyn element en wist de geldbelangen zyner dochter zoo wel waer te nemen, dat geheel hare inbrengst, ten bedrage van drie honderd duizend franken geïmmobiliseerd wierde. In geval van scheiding, hetzy door overlyden, hetzy om andere redenen, werden de inbrengst en der aenstaende bruid vooraf, vry en zuiver, genomen eerst op de gemeenzaemheid, en was deze niet toereikende, dan op de persoonlyke goederen van den bruidegom. Opdat er hoegenaemd geen gevaer zoude bestaen, bedong de fyne Blinkhout, dat de huwelyksgifte zyner dochter aen hem werd gelaten, mits daerover betalende eenen intrest van vyf ten honderd. Dit kon hy des te beter, daer hy in zynen handel meer dan tien ten honderd met de som winnen zoude. Gullivers speelde den edelmoedige, ten einde vader Blinkhout des te gunstiger te stemmen voor een huwelyk, hetwelk inderdaed besloten was, maer nog gevaer liep, schipbreuk te lyden, aengezien er maer al te veel klippen op den weg gezaeid lagen.

Wy zullen al de punten, rakende de gevallen van overlyden met of zonder kinderen, van vruchtgebruik, van speldegeld, van bague's en juweelen niet aenstippen. Het zal den lezer voldoende wezen te weten, dat de meest mogelyke voorzorgen genomen werden voor den gevalle van ontbinding eens huwelyks, waerin het hart voor *niets*, het geld daerentegen voor *alles* was.

Zoodra de huwelyksvoorwaerden vastgesteld waren, werd Gullivers aen mevrouw Blinkhout en aen Kunegonde voorgesteld. Een avondmael, dat reeds sedert den vorigen dag samengesteld en toebereid was, werd zoogezegd geïmproviseerd. Met perelenden champanje dronk men op het geluk des paers. De oude bankroetier spreidde aen tafel eene beminnenswaerdigheid ten toon, die de *Blinkhout's* letterlyk begoochelde.

Den volgenden dag verscheen *Oscar* en vraegde Kunegonde's hand. Het meisjen had gedurende den geheel en nacht geen oog toegedaen. Zoohaest zy geheel aen zichzelve was overgelaten, werd zy door eene ongekende vrees aengetast; eene soort van noodlottig voorgevoel neep hare borst te samen, en perste tranen uit hare oogen. Sedert meer dan zes uren was de moeder bezig, met haer een geluk voor te spiegelen, waeraen zy onmogelyk kon gelooven. Doch zy was te verre gevorderd, om nog te kunnen terugkeeren; de teerlingen waren geworpen. Vader *Blinkhout* stopte haer den mond, by iedere tegenkanting, met de bemerking: ‘wees niet bevreesd, myn kind, ik heb met de meeste zorgvuldigheid uwe belangen voorgestaen en doen zegepralen; zou het tot eene scheiding komen, wel, dan zy t gy nog altyd dezelfde, of liever gy zult honderd vyftig duizend franken ryker wezen! Voorwaer nog al een schoon sommetjen, dat men niet elken dag op straet vindt.’

Voor zulke bewysgronden moest alle tegenkanting zwichten. Kunegonde sprak het noodlottige jawoord uit, met eene sidderende stem, terwyl haer hart dreigde te scheuren onder den boezem. Nauwelyks was het woord over hare lippen, of zy zou hetzelve hebben willen terugnemen, ten koste van haer half bloed. Doch het was te

laet! Aen den goudhonger der ouders en aen de zucht naer schitteren had zy hare vryheid, haer jong bloeijend leven geslagofferd. Wat volgen zou, liet men aen de toekomst over.

Ondertusschen was Oscar de man niet, om haer veel tyd te vergunnen tot ernstige gepeinzen. Hy omringde het meisjen met al diegene oplettendheden, welke de franschmans met regt bestempelen door de woorden: '*jeter de la poudre aux yeux*.' Hy zelft bezocht met haer de voornaemste juweliers en magazynhouders der hoofdstad. Zy behoefde maer perelsnoeren, armbanden met diamanten bezet, indische shawls enzoovoorts te wenschen, om alles oogenblikkelyk in haer bezit te zien. Kortom, men gaf haer zoo overvloedig pronkeryen en sieraden, dat zy den tyd niet had, om aen andere zaken te denken. Hare zinnen bleven in eene aenhoudende bedwelming.

Zoo brak de noodlottige trouwdag aen; de stoet begaf zich van het stadhuis naer de kerk. Elkeen, die de jeugdige bruid zag, riep uit of murmelde binnensmonds: 'o, wat schoone dame is me dat! Een der laetstbinnenkomenden, een ryzige jongman, op wiens voorhoofd het zegel des vernufts geprent stond, bleef ach ter eenen pyler onder in den tempel staen, en blikte treurig naer het koor, waer de inzegening plaets greep. 'Arme Kunegonde! - Murmelde deze droefgeestig - Beklagenswaerdig slagoffer van den hoogmoed uwer ouders! Te vroeg zal de blinddoek van uwe oogen vallen; maer eilaes te laet! Aen een monster gebonden, zult gy al de tormenten doorstaen, die op eene gevoelige vouw kunnen nederstorten; en voor de wonden uwer ziel zal geen balsem zyn! Liefderyke Vader, die over uwe schepsels

waekt, bescherm deze jonge, rampzalige vrouw, en laet haer niet bezwyken in den stryd!'

Zoodra de priester den *ego vos conjungo* had uitgesproken, verdween de kunstenaer Goudaert uit de kerk, en ging troost, krachten en moed zoeken in zyne werkplaets. Eén voornemen stond vast by hem: 'hy zou al de krachten van zynen grooten geest inspannen, om te toonen, dat hy ook schatten bezate, die niet aen het geweten knagen.' Van den oogenblik, dat het huwelyk beslist was, bleef hy t'huis en staekte zyne lessen. Deze beslissing mishaegde geenszins aen Papa en Mama Blinkhout; doch hunne dochter Kunegonde voelde zich niet op haer gemak. Zy had voor den kustenaer eene vriendin willen blyven, nu zy voor hem niets anders kon wezen; hy ook was voor haer verloren.

De bruiloftsdag was voor de jonge vrouw eene aenhoudende begoocheling: prachtige geschenken, gelukswenschingen in menigte werden haer aengeboden. In smullen, dansen en zingen ging de dag voorby. Toen de bruid 's avonds met den schitterenden trein van haren echtgenoot naer de Koningstraet rolde, was het haer te moede, als of het bloed in de aderen stilstonde; als of zy het spraekvermogen hadde verloren. Oscar was al te scherpzigtig, om deze gemoedsgesteltenis niet te bemerken; doch materialist tot in zyne ziel zynde, nam hy zich voor, aen de jeugdige vrouw verstrooijingen te bezorgen.

Een tiental dagen moest hy nog in Brussel blyven, om zyne zaken in orde te brengen; want de huwelyksaengelegenheden hadden zynen tyd in aenspraek genomen. Vervolgens zou hy eene groote speelreis ondernemen. Deze tien dagen wilde Kunegonde slyten in haer huis; zy verzekerde zelfs haren echtgenoot, dat het gedruisch der

gezelschappen haer eenen onwederstaenbaren walg inboezemde. Hy noemde haer een kind, en dwong haer tot allerlei vermakelykheden. Niet éenen avond mogt zy in gebreke blyven, met hem het tooneel te bezoeken. Haer wist hy de schoone vrouw telkens zoo te plaetsen, dat zy blootgesteld was aen de blikken van het publiek. Van den tweeden avond verschenen in hare logie een twintigtal kavaliers, tot de aristocratie der geboorte en des gelds behoorende. Voornamelyk kwamen diegenen, welke zyne schuldenaers waren, en wier erfenissen hy beloerde. Dat deze vrienden haers echtgenoots met hem op eenen meer dan vertrouwelyken toon spraken en omgang hadden, dit kon zy niet verhinderen; doch toen de vertrouwelykheid dreigde tot haer over te slaen, werd zy misnoegd en liet het Oscar gevoelen.

- Kind, daer gy zyt! - Sprak hy dan - Zoo wil het de toon der groote wereld: Smuk en juweelen verbergt men niet... Heeft men eene prachtige, zeldzame bloem, men plaetst ze voor het venster. Gy zyt myn juw eel, myne zeldzame bloem, en ik wil, dat geheel de hoofdstad u bewondere!

De jonge, ondervindinglooze vrouw voelde zich gestreeld door deze vleitael, doch geenszins gerustgesteld. Het viel haer uitermate lastig, wanneer zy naest haren echtgenoot in de prachtige berline zat, en langs de boulevards rolde, te bemerken, dat zoo vele oogen op haer gerigt werden; dat er zoo menige gemeenzame groetenis aen hen werde toegestuerd; doch wat kon zy er aen doen? Zy was immers zyne bloem, die hy voor het venster plaetste! Het juweel, waermede hy verstond te pronken.

Werd zy aldus gekrenkt in hare zedigheid, het schoonste sieraed der vrouw, ook haer gevoel zou weldra op

eene harde proef gesteld worden. Acht dagen na het voltrekken des huwelyks, stapten de schuimende paerden over den boulevard van den plantentuin naer hoven, toen Kunegonde's blik op haren neef Marcelis viel, die hen ontmoette. De kunstenaer bleef staen; want hy ook had haer erkend. Een grimlach, die het midden hield tusschen droefheid en medelyden, speelde om zynen mond, toen hy haer met eene beweging der hand groette-Met een hoongelach sprak Oscar tot zyne gade: ‘A ha, onze oude kennis, de kladpotter loopt achter werk, waerschynlyk omdat hy geen brood in huis heeft! Zoudt gy hem niet een paer schilderytjes willen bestellen, al ware het maer om ze op den zolder te hangen. Zulke arme duivels hebben altyd een greintje fierheid onderden afgesleten rok... en gy diendet toch wel iets te doen voor uwen ex-pedagoog!... Maer er valt my iets in: heeft hy zelfs niet naer uwe hand gedongen?’

Het lag in de gewoonte, zelfs in den aert van *Oscar Gullivers*, eenen langen woordenstroom te doen vloeijen, gelyk zulks doorgaens het geval is by den geboren Franschman. Eerst toen hy ten einde was, bragt hy zynen oogstrael van de wandelaers op zyne vrouw, omdat zy sprakeloos bleef. Hy bemerkte, dat haer voorhoofd opzwol en dat hare purperkleurige lippen ligtelyk beefden. In plaets van zynen misslag te verbeteren, voegde hy tamelyk bitsig by: ‘zoo, zoo, myne lieve, wy zitten daer stom te zien, gelyk een scholier, wien de meester eene portie van het liniael opdient. In waerheid, ik wist niet, dat de arme sul u zoo diep aen het hart lag! Thans eerst begryp ik, waerom u myne treffelyke vrienden mishagen: gy zoudt liever de huldigingen aenvaerden van den schooijer Goudaert!’

Door dezen laetsten hoon, tegen eenen bloedverwant en ouden vriend uitgebraekt, werd Kunegonde tot in hare ziel gekwetst. Zy wapende zich met geheel haren moed en fluisterde den spotter deze woorden toe: ‘Oscar, gy hebt ongelyk, eenen man te bespotten, te hoonen en te lasteren, die aller achting verdient... die nooit in zyn leven éene daed beging, waerover hy behoeve te bloozen! Bezit hy weinig, weet dan, dat zyne deugd alleen daervan de schuld is. Reeds kunstenaer in den vollen zin des woords, besteedt hy al zyne winsten tot het onderhouden zyner moeder en zyner zusters! Gy gelooft my persoonlyk te krenken, wanneer gy van myne vroegere betrekkingen tot den neef gewaegt; ik bid u, kom van uwe dwaling terug. De dame, die eenmael Goudaert's gade worden mag, zal nooit door haren man zoo bitterlyk gekrenkt worden, gelyk gy my op dezen oogenblik krenkt.’

- Gy vat dermate vuer, dat gy in staet zoudt zyn, my jaloersch te doen worden, indien ik voor deze ellendige passie vatbaer ware!

Na deze nieuwe schimprede, wendde hy zyne blikken op de schoone vrouw en bemerkte, dat zy hare oogen met den witten zakdoek bedekte. Nog maer acht dagen getrouwd, - murmelde zy - en alreeds bespot en beschimpt worden... myn God, myn God, wat zal de toekomst my nog opbewaren!’

Deze eerste uitboezeming van een gekwetst hart zou hem eerder tot vermaek dan tot spyt verstrekt hebben, indien hy niet gevreesd hadde, dat zyne bloem eene droevige tint zoude aen nemen, in de tegenwoordigheid zyner vrienden en klanten. Hy poogde haer met zyne gewoone huichelende vleitael te bedaren; toen dit middeltjen niet

baette, gaf hy aen den fynen Willem bevel, naer huis te ryden. Een uer later, bragt hy der vrouw ten geschenke eene broche met prachtige diamantsteenen bezet. Met eenen droefgeestigen glimlach aenvaerdde zy het juweel. Al wederom een bewys, - dacht zy by zichzelve - dat ik als een kind worde aenzien; kinders ook paeit men met speelgoed, wanneer zy misnoegd of ontstemd zyn!

IV
Op de speelreis. - Wat eene vrouw al ontmoet.

Twee dagen na het voorval, waermede wy het derde hoofdstuk sloten, was geheel het huis van Oscar Gullivers in rep en roer; koffers met kleederen en doozen werden op eenen wagen geladen. Mynheer en mevrouw namen plaets in het prachtigste rydtuig en rolden weldra naer de Noorderstatie van den yzeren spoorweg. De reisgoederen bezorgd zynde, beklom het paer eene berline; het klokjen liet zich hooren; de magtige treinsleper greep de rytuigen, en weg vloog de express-trein naer den oostkant van Belgie. Het wonderbare stadhuis van Leuven was voor Gullivers niet der moeite waerd om bezien. Luik met zyne heerlyke nyverheid, o, dit kwam hem walgend voor. Gaerne zou de jonge vrouw de verrukkelyke oevers der Maes in oogenschouw genomen hebben. Van Seraing's reusachtig nyverheidsgesticht had zy menigmael met verbazing hooren gewagen, en was begeerig, dit vreedzame leger werklieden bezig te zien. Maer ach, haer echtgenoot spotte met de grootschheid der Maesoevers, en noemde de soldaten des arbeids van het gesticht *Cockerill* eenen vuilen boedel, waermede men zich wachten moest, in

aenraking le komen. In geheel Belgie was, buiten de hoofdstad, maer éene plaets, die hem belangstelling inboezemde: het was Spa met zyne verzameling van ligtslagers en lediggangers, met zyne speelsmaetschappy, waer het geld zoo behendig als ridderlyk wordt ontfutseld.

Na een verblyf van slechts twee dagen, werd de reis voortgezet over Aken, Keulen, en per stoomboot over Bonn, Coblentz naer Baden-Baden en Homburg. In deze beruchte bad- en speelplaetsen, moest Kunegonde de droevige overtuiging verwerven, dat niet zy, maer het spel geheel de aendacht van haren echtgenoot boeide. Eene andere bemerking, welke de jonge vrouw maekte, veroorzaekte haer een, grievend hartzeer: zoo toonde hy zich in den schyn groothartig, vrygevig; ontsnapte zyne handelwyze eventwel aen de oogen des publieks, dan kon hy het loon van eenen armen werkman besnoeijen, al was het maer voor eenige centimen. Aen de noodlydenden weigerde hy niet alleen de geringste aelmoes; maer wees hen met hardheid, met hoon- en smaedwoorden van de hand. Op het dringende verzoek der gade, werd de reis voortgezet naer Zwitserland. Voor den verbazenden waterval van Schaffhauze bleef Kunegonde in stille bewondering staen, terwyl Oscar op eene slordige wyze het gevoelen uitte, dat al de watervallen des aerdbodems de bekoorlykheden niet opleverden van eene enkele flesch Champanjewyn. Zy bezochten te samen Bazel, waer Erasmus in den Heer ontsliep; de plaetsen, waer Willem-Tell den grooten stap waegde, ter verlossing en vrymaking zyns vaderlands. Als een kind kon zy jubelen en in hare handen klappen, toen zy de zwitsersche bergen had bestegen en het meer van Constantz zich zag vergul-

den door de stralen der zon. Er stroomde als een nieuw bloed door Kunegonde's aderen, wanneer zy de grootsche natuertafereelen aenschouwde. De weelde der wereld, de zucht naer zinnelyk genot hadden haren echtgenoot bedorven; weshalve zy al hare krachten inspande, om by hem betere gevoelens op te wekken, in het midden van Gods schoone natuer.

Het was met dergelyke verhevene bedoeling, dat zy hem voortsleepte van Zwitserland naer Tirol, van de oevers der Etsch, der Inn naer den Scharnitzer, waer de heldhaftige verdedigers van den vaderlandschen bodem liever stierven, in 1809, dan het juk des vreemdelings op hunne schouders te laten leggen. Oscar bleef eventwel koud, onverschillig; hy stoorde haer genot niet; alhoewel hy niet voelde gelyk zy, ontkiemde by haer de hoop, dat by tot edelere gevoelens zoude komen. Zy bewees hem reeds hare dankbaerheid, alleenlyk omdat hy haer eene betere toekomst liet in het verschiet zien. Zoo is, over het algemeen, de vrouw geschapen: in hare zwakheid gevoelt zy de noodwendigheid van een steunpunt; zy schenkt hare liefde in ruime maet aen den man, die haer eenigzins met vertrouwen en eerbied bejegent. De schryver, die gezegd heeft, dat de vrouw wil getyranniseerd worden, om hare liefde te schenken, heeft het met een wanschepsel te doen gehad... hy maekte van de uitzondering den algemeenen regel. Indien, byvoorbeeld, Gullivers niet al te diep ware bedorven geweest; indien hy, niettegenstaende al zyne reeds gekende gebreken, zich bevlytigd, of den wil gehad hadde, de jonge gade tot zich te trekken, zoo zou het hem gemakkelyk gevallen zyn, hare geheele neiging, haer geheel hart te winnen. Wat gaf deze afgesloofde kerel eventwel om de neiging,

om de liefde eener jonge vrouw? Volgens zyne zienwyze, moest zy hem enkelyk dienen als een pronkstuk, of wil men liever: als een lokaes voor ryke losbollen. Van het huwelyk, dezen heiligen band, die de samenleving tot steun dient, maekte Gullivers zich een allerslordigst denkbeeld. Zyne frissche krachten, zyne bloeijende jaren bragt hy ten offer aen de uitspattingen, de ongebondenheden en de wulpschheid; het greintjen beter gevoel, wat nog overbleef, daermede mogt de gade zich tevreden houden, en hem ter belooning brengen een geheel leven van ontberingen, van opofferingen en van smarten. De wierook voor de zoogenaemde *Laurette*, de alsem daerentegen voor de wettige huisvrouw!

Het anderzins zwakke wyf put uit het besef harer huwelykspligten bovennatuerlyke krachten. De echtgenoot mag duizendmael hard, onregtvaerdig, zelfs barbaersch zyn; wanneer hy, slechts van tyd tot tyd, tot haer komt met eenen glimlach, met eene liefkozing of een goed woord, dan heeft zy al zyn ongelyk en al haer leed vergeten! Zy herleeft, zy herbloeit, gelyk de bloem onder den invloed van den verkwikkenden dauw. Ondervindt zy eventwel, dat alles vruchteloos blyft; dat zy altyd en alles geeft, zonder ooit het minste in wedervergelding te ontvangen! Ziet zy zich gedurig tot den staet van slavin gedoemd, onder eenen barbaerschen meester, dan slaet zy eerst over tot onverschilligheid; doch deze toestand past niet aen de vrouw: zy moet beminnen of haten! En aengezien zy onbemind niet eeuwig beminnen kan, slaet zy eindelyk over tot verachting, tot haet. Zoo ging het met mevrouw Gullivers: zoolang zy van de eene natuerschoonheid naer de andere snelde; zoolang de zintuigen door de buitenwereld in eenen slaet van besten-

dige begoocheling werden gehouden, had zy den toestand haers harten niet onderzocht. Eilaes, de tyd zou al te spoedig komen, dat by iedere gelegenheid een hoopstraeltjen voor hare oogen moest verdwynen... dat de verachting en de haet, droppel voor droppel, in haer hart zouden vallen, tot dat de maet overstroomde.

Gaf zy aen haer gevoel lucht door eene blyde uitroeping, dan bespeurde zy eenen spotlach op zyne lippen. Zocht haer blik den zynen, dan bemerkte zy, hoe zyn oog onverschillig bleef. Wat kon hem nog in verrukking brengen? Had hy zyne zintuigen niet afgesleten door een vroegtydig genot, door overdaed van alle slach? Wat scheen nog nieuw voor den man, wiens eenigste doel was, geld verzamelen, om 't even door welke middelen? In Tyrol beviel de grootsche natuer hem even zoo weinig als in Zwitserland. Ten hoogste vond hy, op Kunegonde's vraeg: *wat zegt gy van dit heerlyk zigt?* een antwoord: schoon! prachtig! - Doch de toon, waerop deze woorden uitgesproken werden, liet de jonge vrouw twyfelen, of hy niet wilde zeggen: ‘zottin, gy verveelt my met uwe dweepery van heerlyk, prachtig, verrukkelyk!’

Langs het Major-meer daelden zy af tot in de vlakten van Lombardye, welke het despotieke, willekeurige bestuer van Oostenryk heeft herschapen in eenen uitgestrekten groensel- en bloemenhof. Verbazende en vernuftige waterwerken hebben de verpestende moerassen tot vruchtbare akkers en malsche weilanden gebragt. De wegwyzer, welke hen vergezelde en al de vereischte inlichtingen gaf, had by elke gelegenheid dezelfde uitroeping gereed: ‘Jammer maer, dat de duitscher dit altemael heeft tot stand gebragt; een Italjaen zou 't anders gemaekt hebben!’ Volgens de zienwyze van dezen kerel,

zou deze weldaed van hare waerde verliezen, omdat zy door eenen Oostenryker en niet door eenen Carbonare uit Italie werd gesteld. Zonderlinge verblindheid!

Voortaen kwam Gullivers wat meer in zyn vaerwater: men naderde groote steden, waer hy kon pronken met zyne jeugdige gade. Het eerste bezoek was voor Milaen met zyne prachtige kerken en den schoonsten schouwburg des aerdbodems, *La Scala*, werwaerts de ryke bevolking stroomt, om er te klappen, te lachen, juist als of men zich in een salon bevonde, by eene theeparty. Deze leefwyze strookte volkomenlyk met het ligtzinnige karakter van den echtgenoot, die er zyne gade wist ten toon te stellen. Doch Kunegonde met haer kunstgevoel had enkelyk ooren voor de muziek; de italjaensche ligtzinnigheid vermogt niets op haer gemoed.

Tweemael hadden zy *La Scala* bezocht, als Oscar aen de jonge vrouw verwytingen toestuerde over hare zoogenaemde vlaemsche koelheid. Toen zy vraegde, waerin deze koelheid bestond, gaf hy ten antwoord: maer, myne lieve, gy zit naer de muziek te luisteren, als of al het overige uwe aendacht niet verdiende. Ik geloof waerachtig, dat gy mynen vriend, den graef van Stralen, niet eenmael bemerkt hebt, welken ik u dezen avond voorstelde.

- Inderdaed - was het antwoord - moet ik ziende blind, en hoorende doof geweest zyn. Overigens mag ik u verklaren, dat ik weinig prys hechte aen dergelyke huisvrienden. Ik weet niet, of ik my bedroog, maer toen ik my voor den huwelyken staet besliste, zegde ik vaerwel aen de pronkende wereld; ik voelde, als by ingeving, dat nieuwe pligten voor my begonnen. In mynen huiselyken kring zal ik myn geluk zoeken; kan ik hetzelve

daer niet vinden, dan ben ik beslist, aen hetzelve vaerwel te zeggen.

Vruchteloos poogde hy haer te doen begrypen, dat zy in dwaling verkeerde; dat het levensgenot gelyk is aen schoon, sappig ooft, hetwelk men moet plukken, terwyl het nog tyd is; zy verklaerde ronduit, dat zy zich eene gedragslyn hadde afgebakend, en dat zy dezelve nooit zoude overschryden. Van dezen oogenblik stond by hem het besluit vast: hy zou geen middel onbeproefd laten, om haer tot meer vryzinnige, meer modische gedachten te brengen.

Volgen wy thans het echtelyke paer van Milaen naer Mantua, met zyne pestachtige uitwasemingen; vervolgens naer het lieftallige Vicenza, dwaers door bloemryke weiden en rystvelden. Eenen dag verbleven onze reizigers in Padua, waer eens de beroemdste hoogeschool van Italie bestond. Met eene hygende borst, bezocht Kunegonde de plaetsen, die aen *Tasso*, aen *Ariosto* en aen *Petrarcha* herinnerden. Zy liet zich het huis aenwyzen, waer *Galileo* verbleef, toen zyn helder oog de geheimen van het uitspansel afpeilde, en de beweging der hemellichamen berekende.

Van Padua sloegen zy den weg in naer Venetie; doch de yzeren spoorweg beloofde geene belangstelling. Het vliegende stoomtuig laet aen den reiziger geenen tyd over tot aenschouwen en nadenken. Op Kunegonde's aendringen, werd een bootjen gehuerd; men wilde de eilandenstad van den zeekant naderen. Wat treurig gevoel bestormt het hart van den denker, by den aenblik der gevallene koningin onder Europa's steden, die eenmael drie kroonen op haer hoofd droeg. Zy is gevallen, omdat haer bestaen eene onmogelykheid was geworden.

De Voorzienigheid doet geene wonderwerken, om staten regt te houden: Venetie beweerde vry te wezen, en de hoofdvereischte hoedanigheid om vry te blyven ontbrak haer; te weten: *de burgerdeugd*.

In de verte over de lagunen gezien, schynt de Dogenstad als een tooverkasteel langzamerhand uit het water op te duiken. Toen eventwel het bootjen voorby den Lido in de kanalen schoot, verdween geheel het fantazybeeld. Grootsche paleizen zonder glasruiten in de vensters schenen op bewooners te wachten, die de sporen van verlatenheid zouden doen verdwynen. Het was avond, toen de jeugdige Kunegonde, aen den arm haers echtgenoots? het heerlyke Sint-Markusplein bezocht; zy waende zich in eene onafzienbare balzael: zoo effen, zoo zindelyk was de vloer. Zelfs de muziek ontbrak er niet; want de oostenryksche fanfaristen der bezetting speelden er, op eene stellaedje, ouvertures, kwadriljes, walzers en galloppaden van duitschen en italjaenschen oorsprong.

Onder dezen indruk, vergat de vrouw voor eenen oogenblik, dat haer lot voor eeuwig met dat van een on wezen vereen igd was. Gelyk in *La Scala* te Milaen, zoo stroomt te Venetie de aristotracie, des avonds, naer het Sint-Marcusplein. Hemel, wat is my dat een bont door elkander wemelen! De vreemdeling, niet gewoon aen zulke beelden uit de Duizend-en-eene nachtvertellingen, gaet van de eene verbaesdheid tot de andere over. Geheele zwermen ledigloopers en bedelaers, in lompen gehuld, naderen de plaets, terwyl de grooten der stad, langs de hooge paleizen in tenten gezeten, den vollen teugel vieren aen hunne geliefkoosde intrigue's! Dit alles geschiedt op eene zoo ongesluijerde wyze, als of

de losbandigheid de gewoone gedragsregel der venetiaensche bevolking ware.

De aenblik alleen boezemde aen Kunegonde eenen walg in; haer oog leerde den eersten verdokenen traen kennen, toen Oscar haer onbewimpeld voorhield, dat zy, in deze ongehinderde verkeering, het *nec plus ultra* der nieuwe, hedendaegsche beschaving had gezien; dat hy vurig wenschte, dien tyd voor Brussel te zien opdagen.

Wy behoeven niet te zeggen, dat deze zoutelooze woorden de jonge vrouw troffen, als dolksteken. Onmogelyk werd het haer, voortaen nog 's avonds het Sint-Marcusplein te bezoeken. De volgende dagen nam zy alles in oogenschouw, wat deze zonderbare stad zienswaerdig aenbood. Wat gedachten bestormden haer, op het einde der Piazetta, by het zien van den geduchten leeuw, die drie koningryken en miljoenen valsche, wraekgierige aentygingen verslond! Zy bezocht het paleis der Dogen, en de zael, waer al de afbeeldsels der opperhoofden van den staet langs den muer prykten. Over eenen raem hing een rouwfloers. Toen zy naer de redenen vroeg, schoof een bediende het floers ter zyde; de raem was ledig. Hy wachtte nog altyd op het afbeeldsel van den Doge *Marino-Faliero!* Deze naem trof haer; zy herinnerde zich, twee treurspelen van dien titel te hebben gelezen: het eene in het fransch door *Casimir Delavigne;* het andere in het engelsch door *Lord Byron*. Begeerende te weten, in hoeverre deze dichterlyke voortbrengsels op historische gronden rustten, vraegde de jonge, schoone vrouw ophelderingen nopens dezen Doge.

De venetiaensche *Cicerone* verhaelde, hetgeen volgt:

‘*Marino Faliero* diende het gemeenebest, gedurende meer dan vyftig jaren, met eer en bedekte zich met

roem. Hy was zes en zeventig jaren oud, als men hem, ten jare 1554, tot Doge van Venetie uitriep. Hy had de zottigheid begaen, eene jeugdige, beeldschoone vrouw te huwen, toen hy reeds stokoud was! Hy beging nog eene veel grootere zottigheid, toen hy aen de geheele stad liet merken, dat hy uitermate jaloersch was; immers gaf de gade hem nooit grond of redenen, om hare deugd in twyfel te trekken. Een jonge patricier, met name *Stenio*, die deel maekte van den raed of van het geregtshof, genaemd der veertigen, achtervolgde Faliero's gade met zyne huldebewyzen; doch geenen byval vindende, besloot hy, zich te wreken op de lafhartigste wyze. By nachte schreef hy in groot e letteren op de muren van het Dogenpaleis: "*Marino is de echtgenoot van de schoonste der vrouwen: aen eenen anderen schenkt zy hare gunsten, en desniettegenstaende blyft hy haer behouden*."

Marino schoot in woede, en klaegde *Stenio* aen, by de regtbank der Veertigen, die denzelven enkelyk veroordeelden tot éene maend gevangzetting en éen jaer verbanning uit den lande.

Dit vonnis scheen aen den Doge te zacht; het ontstak zyne gramschap en woede nog meer; doch in plaets van tegen Stenio alleen, rigtte hy zyne wraek tegen al de patriciërs. Eene bende samenzweerders tot zyne party overgehaeld hebbende, smeedde hy een verbond, hebbende niets minder ten doel, dan het vermoorden van al de venetiaensche patriciërs. Tydig genoeg werd het ontwerp aen de veertigen bekend gemaekt. In hechtenis genomen en ter doodstraf veroordeeld zynde, werd Marino Faliero (den 17 april 1555) onthoofd op de trappen van zyn paleis.

Oscar, die dit bondig verhael spotlachend aenhoord

had, maekte de aenmerking, dat Marino-Faliero zyn einde verdiend had, niet omdat hy eenen hoop bloodzuigers van den staet had willen van kant helpen; maer wyl hy uitzinnig genoeg geweest was, om zich met eene beuzelary het hoofd te breken!'

Kunegonde vraegde met verbaesdheid: aenziet gy dan de eer van eene vrouw als eene beuzelary?

- Wel zekerlyk! - was het antwoord - immers geen jood in geheel Venetie zou u een stuk van vyf franken leenen, indien gy geen ander pand haddet te geven tot waerborg, dan uwe eerbaarheid!'

By deze walgelyke tael, werd de jonge vrouw als overstormd door een gevoel van afgryzen, gemengd met verachting. Een traen kwam tusschen hare oogwimpers, toen zy Oscar's arm greep en hem toefluisterde: gelief my in de opene lucht te brengen, ik bevind my niet al te wel in dit akelige paleis. Alles schynt er reusachtig groot; doch het is als de grootheid van Goliath, die ten gronde geveld ligt... het leven is van hem geweken!'

In het uitgaen, voegde Oscar deze woorden by: 'gy hebt gelyk, de roemryke pracht des hertogdoms is verdwenen! De adriatische zee is niet meer de bruid, maer de treurende weduwe van den venetiaenschen Doge! De Halve Maen siddert niet meer voor de violen der magtige republiek! Is zy eventwel gevallen, zoo bleef toch de stad, na haren val, een grootsch gedenkteeken; zy bewyst, wat de mensch met wil en vernuft kan tot stand brengen.

Deze betrachtingen vermogten den pynlyken indruk niet te verdryven, welken Gullivers op het jeugdige gemoed der gade had te wege gebragt. Hy merkte den misstap, dien hy had begaen, en legde geheel zyne krachten

in het werk, om hare aendacht op andere voorwerpen te roepen en te boeijen. En waerlyk worden er weinige steden op den aerdbodem gevonden, waer tallooze groote, treurige, roemryke herinneringen zoo levendig voor den geest treden, als in Venetie.

Wat op de eerste plaets den oplettenden bezoeker treft, is de overgroote ontwikkeling der bespiedery. Deze republiek, met eenen vorst aen haer hoofd, miste al de hoedanigheden, waerop de vryheid steunt: het geld bemint het levenlooze despotismus; en Venetie was schatryk geworden door zynen uitgebreiden zeehandel! - Een vry volk moet met burgerdeugden pryken; en in Venetie waren de burgerdeugden onbekende gasten!!! Het is aen deze omstandigheden... aen dit gemis van republiekeinsche hoedanigheden toe te schijven, dat de bespiedery op eene zoo breede schael werd uitgeoefend. De Leeuwenmuil gaeptenaest den openbaren weg; eene naemlooze aentyging was voldoende, om eene geheele onschuldige familie in het verderf te storten. Wie wegens staetmisdryven werden aengeklaegd, die mogten noch medelyden noch regtvaerdigheid verwachten... hunne regters werden hunne beulen!

Wil men een treffend bewys van Venetie's onmenschelykheid, in de lyfstraffelyke wetten en derzelver toepassing? men bezoeke de gevangenissen: zy zyn of onder den grond als vuilnissen, of in de lucht onder de looden daken geplaetst, waer de arme gevangene spoedig verrot of nog spoediger verbrandt.

Wyders werd hun de geregtszael voor staetszaken aenge wezen, waer niet anders dan doodvonnissen geveld werden. De foltertuigen, deze monsterachtige bewysmiddels, dragen er den stempel der walgelykste wreed-

heid. Men bragt hen op de brug der *zuchten*, waer de aengeklaegde voor de laetste mael het zonnelicht mogt aenschouwen! Met den blik konden zy door den Lido de baen volgen, waerlangs de lyken der verworgden werden naer buiten gebragt, om met een gewigt aen de beenen naer den bodem der zee te zinken, als een aes der visschen!

Kunegonde zocht verstrooijing in Venetie, en vond er niet anders, dan sombere beelden van het verledene; huizen, straten en pleinen, wemelende van bedelaers en ledigloopers; paleizen zonder bewooners, en over het algemeen, eene bevolking zonder zedelykheid, hebbende van den godsdienst enkelyk het uiterlyke, het tooneelachtige!

Weg van hier naer de eeuwige stad - had de gade uitgeroepen, na een verblyf van drie dagen. - Den volgenden morgen rolde hun rytuig over de groote baen naer Mantua, Florencie en Sienna. Nauwelyks lag Montrosi achter hen, of de *Vetturino* liet de gewoone uitroeping hooren: *la cupola di S. Pietro!* Daer lag dan de beroemde stad, die het oude Europa beheerschte door het zwaerd, en de wereld beschaefde met de evangelieleer!

Kunegonde ontwaerde in haer hart eene ydele plaets, die des te grooter werd, naer mate zy zich meer verwyderde van den geboortegrond en van hare bloedverwanten. Wy zullen de omwenteling, die in het gemoed der vrouw plaets greep, ontwaren uit de aenteekeningen op haer dagboek. Wy schryven hetzelve maer broksgewyze over, naer mate wy het noodig achten voor den gang dezer waerachtige, getrouwe karakterschets. Deze aenteekeningen zyn loutere ontleedingen van een nog onbepaeld gevoel.

Roma, 3 july 184...

Gisteren, toen ik door de *porta del popolo* binnen de eeuwige stad reed, waren als twee persoonen in my: de eene zag, de andere voelde uitsluitelyk. Uit deze verdeeldheid sproot eene soort van verwarring in myne begrippen en oordeelvellingen. Ik had, gedurende myn verblyf te Parys in de kostschool, oppervlakkig de geschiedenis van het heidensche Roma geleerd; men had onze jeugdige hoofden opgepropt met mythologische verdichtsels, met grootsche heldendaden en woedende menschenslagteryen. Ik besloot van de studie myne hoofdbezigheid te maken; welhaest was ik in bezit van de beste werken, rakende het oude Roma: *Niebuhr, Gibbon* en *Heeren*. Met deze fakkels in de hand, zocht ik al de plaetsen op, welke in verband stonden met merkwaerdige gebeurtenissen.

Vooreerst bezocht ik de plaets, waer eens het Capitolium oprees. Vruchteloos zoek ik nog eenig spoor van het eerbiedwaerdige gebouw, waer Scipio de goden kwam danken, in den tempel van Jupiter, over de behaelde zegegeprael. Ik vind er eene kloosterkerk met het opschrift: *ara coeli*. Gaerne rust daer het oog op het ridderstandbeeld van Marcus-Aurelius. Wat herinneringen hechten zich aen de rots van Tarpeja, eenige stappen van daer? Hoe menige Romein werd van deze rots in den afgrond gestort voor staetsmisdaden, die hem moesten doen kroonen op het Capitolium!

Van dit verheven standpunt overzict men de palatynsche, aventynsche en coelische bergen. Op dezen lesten, bezoek ik thans de eerste hoofdkerk van Romen, *Sint-Jan van Lateranen*, waernaest eene egyptische obelisk

geplaetst staet met hare raedselachtige opschriften. Heerlyk moest deze ligging zyn; want zy bekoorde zelfs den onmenschelyken keizer Nero, die den eigenaer *Lateranus* liet vermoorden, om zich van zyne goederen meester te maken. Van deze hoogte stapt men oostwaerts naer den aventynschen berg, waer de stichters van Roma, in hunne bygeloovigheid, uit de vlugt der vogelen de toekomst wilden opmaken. Men zoekt hier, by den palatynschen berg, te vergeefs naer de vygenboomen, in welker schaduwe Romulus en Remus door eene wolvin (*lupa?*) zouden gespysd zyn.

Geen spoor van het beroemde forum is er te vinden, waer de wegslepende welsprekendheid van *Cicero* eens almagtig heerschte; waer het romeinsche volk over de lotgevallen des bekenden aerdbodems besliste. Thans zyn de oude magt, luister en prachtgebouwen verdwenen; puinhoopen duiken overal op; in plaets van het fiere *populus romanus*, ziet men benden lediggangers en bedelaers, die aen den vreemdeling de gelegenheid verschaffen, om de liefdadigheid uit te oefenen.

Tot myne grootste droefheid bemerk ik elken dag, dat Oscar nooit eenige aelmoes uitdeelt. De lydende, arme lieden boezemen hem eenen zekeren walg in. Ik wenschte in den man, aen wien myn lot gebonden is, eenige goede hoedanigheden te ontdekken. Kan ik hem niet meer beminnen, hoe ongaerne zou ik hem verachten; doch wat valt er aen te doen?

5 juny 184...

Den dag van gisteren heb ik wel aengevuld: ik mogt de zoogenaemde *villa Medici* in hare geheele majesteit bezoeken. Uren lang wandelt men hier in een grenze-

loos park, tusschen de beerlykste gew rochten des menschelyken vernufts. Wanneer men al deze pracht en kostbaerheden onder zyne oogen ziet, dan valt de gedachte, tegen wil en dank, op de oude romeinsche eenvoudigheid! Hier, wel ligt op dezelfde plaets, waer de koninklyke villa met hare witte torens prykt, stond misschien de nederige hut van den beroemden veldheer Curius, welken de samnitische gezanten bezig vonden met rapen te braden voor zynen maeltyd. Hoe groot schynt my deze man in zyne eenvoudigheid! Geen wonder, dat hy het goud der vredesboden van de hand wees; waertoe kon het gemeene metael dienen voor zulke groote ziel?

Het was ongeveer terzelfde plaets, dat de bezittingen zich uitstrekten van den geschiedschryver des jugurtynschen oorlogs, *Salustius*, wiens pen door *Cesar* zoo ruimschoots met goud werd betaeld. Ook deze bezittingen wekten Nero's hebzucht op, en het monster met een menschenaengezigt deinsde voor geene middelen terug! Volgens de overlevering zou zyn stoffelyk overblyfsel daer in den schoot der aerde liggen.

Van de *Villa Medici* begaf ik my naer den Janiculusberg. Hoe aengenaem is het toch, in het midden can kanongebulder, hier te verwylen in de vredesherinneringen. Volgens de mythologie, zouden Janus en Saturnus te samen hier hun verblyf hebben gehouden, toen zy voor het menschdom het gouden tydvak op aerde bereidden. Eenvoudigheid in zeden en leefwyze, vrede onder de menschen waren de hoofdvoorwaerden van volksgeluk; het slordige geld had de booze driften nog niet ontvlamd! Ik begryp thans, waerom de romeinsche wysgeer uitriep, by het zien van de verwoestingen, die

door de weelde worden veroorzaekt: '*quid non mortalia pectora cogis, auri sacra fames!* (Waertoe hitst gy de menschelyke gemoederen niet op, vervloekte gouddorst!)'

Hoeveel eeuwen bestond de romeinsche staet niet zonder wetten, van de stichting der stad tot de wetten genaemd der twaelf tafelen? Het gouden tydvak liep ten einde; de eenvoudigheid verdween langzamerhand; de behoefte van regelende en beteugelende wetten deed zich gevoelen; *Numa Pompilius en Tullus Hostilius* waren Roma's eerste wetgevers. Geen ryk werd ooit gesticht, hetwelk meer op het ruwe gew eld steunde, doch waer de gave des woords in hoogere achting stond. De goederen, met het zwaerd en met de toga des advokaets gewonnen, werden als onschendbaer aenzien. Wal zouden deze oude Romeinen gezegd hebben van onze hedendaegsche beurshelden, wier kunst alleen bestaet in bedriegen en misleiden?

Terwyl ik op den Janiculus zit, overlees ik nog eenmael de kapittels over de romeinsche godspraken. Hier stond de heidensche tempel, genaemd *Vaticanum*, naer de *Vaticinia* of orakelspreuken der priesters, die zich vette belooningen lieten geven voor dubbelzinnige antwoorden. Dit Vaticanum is de zetel geworden van het zienelyk opperhoofd der kerk, welke ook zyne orakels spreekt; doch met den vinger op het heilig schrift, en gerugsteund door Hem, Welke heeft gezegd: 'ik zal met de H. kerk zyn tot het einde der tyden, en het geweld der helle zal tegen haer niets vermogen.'

Ik zag op, en myne oogen vielen op den koepel van Sint-Pieterskerk, het schoonste meesterstuk der nieuwere bouwkunst. Ik besloot oogenblikkelyk, den vol-

genden dag toe te wyden aen dit achtste wonderwerk der wereld.

Roma 8 juny 184....

Nog verkeer ik onder den indruk, welken de Sint-Pieterskerk op my heeft tewege gebragt; noglans moet ik ootmoedig myne onwetendheid in de strenge regels der bouwkunst belyden. Wanneer men dit meesterstuk nadert, dan maekt het voorplein op zichzelve reeds een grootsch tooneel uit: men houdt zich al aenstonds overtuigd, dat dit plein toegang levert tot een onvergelykelyk monument. Twee kolossale fonteinen dry ven hare dikke waterstralen tot eene aenzienlyke hoogte; de vurige zonnestralen geven de bontste kleuren aen het stygende en boogsgewyze dalende vocht. In het midden der groote ruimte, staet eene obelisk, die verbazend hoog zou schynen op zichzelve; doch naest den koepel van Sint-Pieterskerk, naest den heerlyksten tempel van den geheelen aerdbodem, verliest zy geheel haer aenzien.

Langs eenen breeden trap, tusschen twee zuilengangen, steeg ik tot voorden driedubbelen ingang. De middendeur (veel grooter dan de twee zydeuren) is uit brons vervaerdigd, en prykt met halfverheven beeldwerk, episode's voorstellende uit de grieksche fabelleer. Had ik verbaesd staen zien voor den ingang, wat zal ik zeggen van den indruk, dien de eerste blik op myne ziel te wege bragt, toen ik binnen de kerk trad? Ik voelde my zoo klein, zoo nietig, zoo onderjukt door alles, wat ik zag! Onwillekeurig zonk ik op myne knieën; bidden kon ik niet met woorden; maer myne ziel verhief zich tot den Almagtige. En als of deze heilige plaets op my een wonderwerk hadde uitgeoefend, voelde ik, zwakke vrouw,

Bladz. 94.
Ik voelde mij zoo klein, zoo nietig.... onwillekeurig zonk ik op mijne knien.... mijne ziel verhief zich tot den Almagtige.

my versterkt door bovennatuerlyke krachten. Ik was van stonden aen vastelyk beslist, al myne rampspoeden geduldig te dragen; naer het voorbeeld des Heilands, den bitteren kelk te ledigen tot op den bodem.

In het geheel dezes meesterstuks, oppervlakkig beschouwd, heeft men eene strengkristelyke bouworde tot stand gebragt; wanneer men eventwel elk deel op zichzelve gadeslaet, dan ontwaert men, dat de kunstenaer hoofdzakelyk bedoelde, een kolossael gewrocht op te rigten. Ik had zooveel in den samenhang te bewonderen, dat de byzonderheden my ontsnapten. Staet men, byvoorbeeld, tegen den hoofdingang, dan belet de gaendery, dat men den koepel zie. Evenmin bemerkt men van daer het balkoen, tegen den voorgevel, waervan de paus jaerlyks eenmael zynen zegen geeft aen stad en geloovigen. (*urbi et orbi*).

De tegenwoordige dom is aengelegd op de gewelfsels eener onderaerdsche kerk, die den naem van prachtig zou verdienen, indien zy zich niet onder Sint-Pieterskerk bevonde. In de benedenkerk bevindt zich de ingang tot de catacomben, waer de eerste kristenen zich verscholen hielden, om aen de barbaersche vervolgingen der Nero's, der Caracalla's, der Domitianen, der Julianen, enz. te ontsnappen. Doch wat vermogten de vervolgingen? Men kan een menschengeslacht van de aerde verdelgen; maer tegen de waerheden, die God op den aerdbodem had gezonden, waren de moordtuigen en de brandstapels der dwingelanden onmagtig. Wanneer men op het dak der bovenkerk klimt, om van dit standpunt de stad Romen te overzien, dan waent men zich op een gewoon wandel plein. Binnen den koepel, betreedt men eenen steenen vloer, juist als of men zich te Venetie op

het Sint-Marcusplein bevonde. De stand spreidt zich onder uwe oogen uit, niet hare opene pleinen, met hare honderde kerken en kloosters; de bergen schynen verdwenen te zyn. Het oog zoekt de plaetsen, waer eens de Cesars troonden; geen spoor is er van te vinden. Het vatikaen, in tegendeel, verheft zich in de verte, omringd als door eenen straelkrans, die al den glans der keizers verduistert. Het oude Roma erkende of eerbiedigde, by vreemde volkeren, geene hoegenaemde wetten; maer drong aen allen zyne wetten op met het stael in de vuist. Het nieuwe Romen kent maer éene wet: het heil des menschdoms door de verbreiding van Gods woord, dat loutere liefde uitwasemt. Op het oude Marsveld, had het heidensche heldenvolk zynen altaer opgerigt, waerop men geloofde den woesten Goden aengename bloedige slagtoffers te moeten brengen, om hen gunstig te stemmen! En ongeveer terzelfde plaets, verheft zich een ruw houten kruisbeeld, als om te getuigen, dat de God der kristenen zyn eigen bloed ten beste gafvoor de verlossing der lydende en zuchtende Adamskinderen!

Met deze overwegingen bezig zynde, ging ik naer beneden; bezocht de binnenkerk en al de meesterstukken van schilder- en beeldhouwkunst der Michel-Angelo's, zen grootschen tempel verliet en het voorplein betrad, opperbevelhebber over het leger. De groote man bond zyne ossen vast; gordde het slagwaerd om zyne len

zyne ossen en zynen ploeg terug. Deze burger geloofde enkelyk zynen pligt te hebben gekweten! Welk blazoen Eene ploeg en een slagzwaerd met de woorden: *ense et aratro* (met zwaerd en ploeg)! Doch de ware grootheid beschouwt de blazoenen als kinderspeelgoed.

Geenen voet kan men hier verzetten, zonder denzelven tegen eene grootsche herinnering te stooten. Doch ik vergeet schier, dat ik eene onervarene vrouw ben; dat ik zaken beschryf en beoordeel, die de pen van eenen Chateaubriand vergen.

Roma 11 juny 184....

Wanneer men, met de beschryving der oude stad in de hand, het nieuwe Romen bezoekt, dan vindt men schier overal nog sporen van hetgene vroeger bestond. Doch, zeldzaem verschynsel, de oude, breede straten zyn verdwenen. De *corso* alleen herinnert nog eenigzins, dat daer oudtyds de volkryke *via flaminia* bestond, die ook wel *via lata* (breestraet) genoemd werd. Eenmael slechts mogt Roma's bevolking tot aen de *milvische brug* de legerscharen te gemoet trekken, die over het noorden hadden gezegepraeld, om hen tusschen de heidensche godenbeelden, altaren en tempels naer het Marsveld te vergezellen. Op het eene einde des *Corso* vindt men het *plein* der *kolom*, aldus genaemd naer de zuil van Antoninus. Het beeld dezes zegepralers over de *Markomannen* en *Quaden* bekroonde de zuil. Doch de prins der apostelen heeft, op dit gedenkteeken, de plaets ingenomen van den heidenschen keizer; in zyne opgehevene hand, houdt hy de sleutels des hemels, voor welks waerheden hy stierf. Heeft Roma zyn stoffelyk oppergezag over de wereld verloren; is het niet de allesonderjukkende stad der con-

suis en der Cesars, dan heeft het op het gebied der zielen gewonnen, wat het op het lichaem verloor. Al te ligtelyk vergeet de verwaende vittery, wat het pausdom voorde beschaving en voor de vryheid heeft verligt. Wat zou de samenleving geworden zyn, onder de verpletterende drukking der leenheerschappy, indien het pausdom niet zyne beschermende hand hadde uitgestrekt over de verdrukten? Waer zouden de meesterstukken der oude klassikers gebleven zyn, indien de roomsche kerkvoogden niet gezorgd hadden, dat zy tot ons wierden overgebragt?

Roma 13 juny 184...

Ik had aen Oscar den wensch te kennen gegeven, het *Coliseum* te bezoeken, vooraleer wy Romen verlieten. Daer hy nog de gewoonte niet had aengenomen, myne voornemens te dwarsboomen, beloofde hy, my derwaerts te vergezellen. Gisteren begaven wy ons daerheen. De zonne was ondergegaen; de nacht begon zyn donker floers over de eeuwige stad te spreiden, wanneer wy binnen het onafzienbare, grootsche amphitheater traden. Dit beruchte gebouw werd door Vespasianus ontworpen en begonnen; Tilus voltooide hetzelve. Hier was het, dat de worstelaers en zwaerdvechters kampten tegen elkander, onder de oogen van het romeinsche volk. Later werd het coliseum herschapen in een strydperk, waer men de kristenen prys gaf aen panthers, leeuwen en tygers! Ik kon het aen de barbaren schier niet len kwade duiden, dat zy, by het overmeesteren van Romen, hunne vernielende handen uitstrekten over het reusachtige monument, binnen welks om trek zooveel onschuldig bloed werd vergoten, tot vermaek van eene diepverbasterde bevolking.. die nogtans al de andere volkeren barbaren noemde!

Deze overwegingen hadden myne ziel tot eene zekere somberheid gestemd. Toen de maen boven den gezigtseinder steeg en haer mat licht over deze puinhoopen schoot, voelde ik eene soort van onwederstaenbaer afgryzen. Myne oogen vielen op een groot kruisbeeld; de Heiland scheen zyne beide arms beschermend uit te strekken over het menschdom. Het was, als of dit beeld wilde zeggen: ‘om een einde te stellen aen de bloedige menschenoffers, gaf ik myn bloed ten beste op Golgotha! Wee hem, die van den Godmensch niet leert, in elken mensch eenen broeder, een kind Gods eerbiedigen, ondersteunen en beminnen!’

Alle leven is uit dit ruim verbannen; magere planten kruipen langs de verwoeste muren en pylers. De natuer zelve schynt daer doodsch. Hier en ginds laet zich het eentoonige, pynlyke geschreeuw der krekel hooren, die bezit heeft genomen van de spleten der muren. De avondwind zucht door dit doodsche geraemte; het kwam my voor, als of de oude heerschappy van Roma spookachtig opstonde voor myne oogen...!

Eensklaps verscheen onder de halfverbryzelde bogen eene menschengestalte, die ons naderde. Met eene bange huivering trad ik terug achter Oscar, als of een voorgevoel my hadde gewaerschuwd, dat deze man voor my gevaerlyk moest wezen. Een uitroep van verrassing ontsnapte plotselyk aen den vreemdeling: ‘gy hier, Mr Oscar Gullivers!’

Het zou moeijelyk geweest zyn om zeggen, of het eene aengename of onaengename verrassing was. Oscar ging eenen stap vooruit, om zich te overtuigen, dat zyn gehoor en zyne oogen hem niet bedrogen. Dan riep hy op zyne beurt: ‘neen, ik ben toch niet mis... een oude *vriend!*

Kunegonde, zie hier den graef Van Mirbach! Heer graef, ik heb de eer, u myne echtgenoote voor te stellen: sedert een paer maenden heb ik het huwelyksjuk op myne schouders genomen. Wat dunkt er u van?

De aldus aengekondigde boog diep voor my, nadat hy eenen navorschenden blik op mynen persoon had geworpen. Myn uiterlyke, alhoewel ik zyne buiging maer koeltjes bejegend hadde, moest hem bevallen hebben; want hy wendde zich aenstonds tot Oscar; greep zyne hand en dezelve drukkende, sprak hy op eenen insluipenden toon:

- Eigenzinnige daer gy zyt! Gy spreekt van uw huwelyksjuk, en gaet het gevonden geluk verbergen tusschen Romens puinhoopen! Toen ik over vier weken Brussel verliet, sprak elkeen met verbazing over het gelukkig huwelyk van myne oude *kennis*. (Hy drukte op dit woord, misschien omdat Oscar hem vriend had getiteld). Mogt ik my aen het samentreffen van dezen avond niet verwachten, daerom is hetzelve my niet temin hoogst aengenaem.' Deze laetste woorden uitte de jonge graef met eenen glimlach en tevens met eene heusche buiging jegens my. Ik hield my al aenstonds overtuigd, dat de graef een wereldman was. Immers ging hy op eenen ongedwongen toon voort: 'Mevrouw, durf ik hopen, dat deze ontmoeting geenen oogenblik uwe wandeling in het midden dezer grootsche puinhoopen zal onderbreken? Het is reeds voor de derde mael, dat ik deze bouwvallen kome bezoeken. Tot hiertoe had ik eenen Cicerone genomen. Thans ben ik alleen bezig met, by den maenschyn, te mymeren over het brooze bestaen en vergaen van een volk, dat zyne toekomst bouwde op het ruwe geweld; dat geen ander regt kende, dan het

regt van den sterkste. Indien gy 't voor lief neemt, dan zal ik uw leidsman zyn in dezen somberen doolhof.

Zonder my den tyd tot antwoorden te laten, sprak Oscar: ‘maer met het meeste pleizier van de wereld. Neem den arm van den graef, Kunegonde, indien ik u bidden mag. Ik houd my overtuigd, dat gy elkander zult begrypen. Verbeeld u, vriend Van Mirbach, dat myne gade eene touriste in-folio is geworden: zy neemt schetsen van al de oude monumenten, die zy op haren weg ontmoet! En God weet, hoe ik gepraemd worde, haer te volgen van den kapitolynschen naer den Coelischen berg; van de *Villa Medici* naer den koepel van Sint-Pieter. Daerenboven houd ik my overtuigd, dat zy een dagboek schryft; zie, graef, indien het u ooit gelukt, het ding te doorbladeren, dan zult gy, naest Roma's monumenten, den armen echtgenoot afgeteekend vinden met de zwartste kleuren! Zoo verre hebben wy 't reeds gebragt!

Ik geloofde deze ongesluijerde redevoering te moeten verstaen en vertolken door: ‘*Graef, poog aen myne vrouw te bevallen; ik zal er niet de geringste hindernis aen brengen!*’ Nogtans wist ik op dien oogenblik nog niet, dat zy te samen in geldbetrekkingen stonden. Ik had den moed niet, den aengeboden arm te weigeren.

Wy zetten te samen ons onderzoek voort. Van Mirbach was begaefd met een echt edel en bevallig voorkomen; de aristocratische geboorte en opvoeding waren bemerkbaer in al zyne manieren. Later vernam ik, dat zyn vader een paer dagen na het voltrekken van ons huwelyk was overleden, achterlatende aen zynen eenigen zoon eenen schoonen naem en eene aenzienlyke erfenis. Daer de oude graef eventwel zekere palen gesteld had aen de

overdrevene verkwistingen van zynen lieveling, vond deze laetste ligtelyk spekuleerders, die hem geld voorschoten tegen eenen woekerachtigen intres. De voornaemste dezer spekulanten was Oscar geweest; zyn geld had de graef aenvaerd, doch den geldschieter met minachting bejegend. Kon de zoon geene hypotheek verleenen op 's vaders goederen, gedurende het leven van dezen laetste, zoo had Oscar zorg gedragen, als een doortrapt man in zyn vak, den jongen graef eene schuldbekentenis te doen teekenen, waermede lyfsdwang gemoeid was; wel wetende, dat hy zoo niet door den zoon, dan toch door den vader zoude betaeld worden. Deze beweegredenen had de edele schuldenaer zeer wel begrepen; maer verkwistzuchtig en onbekommerd als een bedorven zoon, had hy blind geteekend.

11 juny 184...

Vruchteloos poog ik myne denkbeelden te rangschikken en myn hart te ondervragen. Ik verkeer als in eenen zedelyken dwaelhof... hoe er uit geraken? Gisteren avond, na onze terugkomst uit het *Coliseum*, vroeg ik aen Oscar, om aenstonds Romen, zelfs Italie te verlaten en naer Brussel terug te keeren. Daer zou ik myne moeder en in haer eene raedgeefster vinden.

Doch hy wil my niet begrypen; ik begon myn hart te openen,...en hy bejegende my met schimpschoten. Dus doende, dwong hy my tot zwygen. Aen de ondervindinglooze vrouw van negentien jaren werd het raedsel op te lossen gegeven, hoe zy zoude blyven regtstaen, zonder eenig steunpunt te vinden. Ik durf in de toekomst niet blikken; doch het zal my veroorloofd wezen, den gang myner lotgevallen, stap voor stap, op myn dagboek aen te teekenen. Het zal eene waerschuwing zyn voor vele

dochters, die zich door den glans zouden laten verblinden.

Nauwelyks had ik eenige stappen, aen den arm des graven, gedaen, of hy bragt het gesprek op het vervallen monument, en sprak over de oudromeinsche slaven en zwaerdvechters, als of hy met en onder hen geleefd hadde.

Toen ik 't waegde, op te werpen, dat ik de gewaende beschaving van Roma onder de Cesars maer moeijelyk konde overeenbrengen met de woeste en bloedige worstelingen, waerop het puik der bevolking zyne oogen kwam vergasten, dan antwoordde hy: ‘Nogtans komt deze schyntegenstrydigheid my zeer natuerlyk voor. De romeinsche staet was ganschelyk op de ruwe magt gegrondvest: gelyk het geweld hun alles had onderworpen, zoo kon het geweld hun alles ontnemen. Men hield bygevolg de krachten en de behendigheid des lichaems in eere; men schonk belooningen, lauwerkransen en toejuichingen aen den overwinnaer, omdat men elken oogenblik kon genoodzaekt worden, eenen oproep te doen aen de ruwe kracht en de dapperheid der legerscharen. Immers waren de Cimbren reeds onder Marius voortgerukt tot in zuid- Gallie; thans scheen geheel het Noorden, van de Zwarte-zee tot Denemarken toe, zich in beweging te zetten, om Italie te overstroomen. Men wilde gereed zyn, wanneer het gevaer zoude opdagen. Gy weet, mevrouw, hoelang Roma streed met heldenmoed, vooraleer hetzelve bezweek onder de herhaelde slagen der barbaren.

- En het vergoten bloed der kristenen, die men door wilde dieren liet verscheuren, - waegde ik te bemerken - had dus ook dezelfde oorzaek? Men handelde dan barbaerschelyk uit staetkunde?

Gelief u niet te misgrypen, mevrouw; de vervolging en de moorderyen, tegen de kristenen gepleegd, hadden eene maetschappelyke beweegreden. De gekruiste Godmensch had eene nieuwe leer verkondigd en met zyn bloed bezegeld, die alle menschen vrye schepsels verklaerde; die aen alle menschen de matiging hunner driften oplegde als hoofdgebod. Deze leer moest natuerlyk den romeinschen burger tegen de borst stooten, die teugelloos en in luiheid leefde, terwyl hy zyne slaven liet werken. In onze hedendaegsche beschaefde eeuw, gaet men op denzelfden wet te werk. Byvoorbeeld: de vrye Vereenigde Staten van Noord-Amerika hangen eene soort van puritanismus uit van politische vryheid en van godsdienst; nogtans, dat het een zendeling wage, in de slavenstaten te gaen verkondigen: ‘gy, arme schepsels, die hier erger wordt behandeld dan lastdieren, verbryzelt uwe ketenen! Gods leer en wetten verklaren u vrye menschen!’ Ik geloof, dat men met zulken zendeling kort spel zoude spelen: een strop en een boomtak, zie daer geheel de regtspleging! En de bloeddoggen, die men in de bosschen der slavenstaten op het spoor der vlugtelingen zet, zouden zy min wreedaerdig wezen, dan de wilde dieren, aen welker woede men de kristenen overleverde? Er dient daerenboven in het oog te worden gehouden, dat de Romeinen heidenen waren, terwyl de Amerikanen geene verschooning van onwetendheid kunnen doen gelden; by hen zegepraelt de hebzucht over den godsdienst.

- Ik hoop toch, dat gy deze misdryven niet op alle kristene volkeren zult toepassen. - Merkte ik aen - De Evangelieleer heeft overal de zeden verzacht en aen den mensch diegene waerde teruggegeven, welke aen

zyne hoogere afkomst en bestemming past. In onze beschaefde samenleving, is de vrouw alleen in eenen staet van onderwerping gelaten, als of zy beneden den man geplaetst ware door het opperwezen.

- En waerin vindt gy dien staet van onderwerping, mevrouw? - Vroeg de graef op eenen verbaesden toon.

- Myn God, deze onderwerping is overal tastbaer: in onze burgerlyke, lyfstraffelyk en politieke wellen. Byvoorbeeld: by het aengaen des huwelyks, leest de officier van den burgerstand u voor in het zesde kapittel, eerste hoek: ‘De man is *bescherming* verschuldigd aen de vrouw; de vrouw moet *gehoorzamen* aen den man. De vrouw is verpligt, men den man samen te woonen, en hem te volgen overal, waer het hem behaegt te verblyven. De vrouw kan niet in regte staen, zonder oorlof van den man. Zy kan niets geven, koopen noch verkoopen, zonder toestemming des mans. Veronderstel nu eenen echtgenoot, die de morale en materiële beul zyner gade wordt; veronderstel dat deze vrouw hare eer, haer leven zoeke te redden door de vlugt tot hare ouders of vrienden; ziet gy eenen gendarme of eenen agent van policie afkomen, die u in naem der wet tot uwen beul terugbrengt? De vrouw, welke hare pligten te buiten gaet, wordt gestraft met eene gevangzetting van 5 tot 24 maenden; de man ontsnapt aen deze straf, 't en zy het misdryf ter gemeenschappelyke wooning worde begaen! En zoodanig verheft zich de tydgeest boven alle zedelykheid, dat de getrouwde man pocht op zyne zedeloosheid, als op zoo vele zegepralen. Zoo zyn onze groote steden reeds geworden. Gelukkige dorpen, waer men nog vry is gebleven van deze gedrochtelyke wandaden!’

- Hoort gy myne jonge levensgezellin, graef? - Riep

Oscar hoonlachend - Waerachtig, ik wist niet, dat ik zulk geleerd stuk meubel in myn bezit had! Doortrapt in de oude en nieuwe geschiedenis, hoor ik haer thans, voor de eerste mael, optreden als wethervormster en als maetschappelyke verbeteraerster. Ik sta er werkelyk verbaesd over; maer myne geleerde echtgenoote diende te overwegen, dat de wet al moge streng wezen ten opzigte der vrouw, dit belet niet, dat de samenleving deze gestrengheid grootendeels heeft getemperd door eene soort van opgedrongen vonnis, dat den man, zonder genade en zonder hooger beroep, veroordeelt tot de straf van belachelykheid, zoodra hy de vrouw, hinderlyk wordt in haren vryen gang. Byvoorbeeld: hier in Italie, het klassieke land der godsdienstigheid, heeft elke vrouw haren *cicisbeo*, gelyk zy in het koelere Duitschland haren huisvriend heeft; nu wenschte ik wel eens stellig te weten van myne geleerde vrouw, of er in gansch Italie wel een man zoude gevonden worden, die het durft kwalyk nemen, dat zyne vrouw gebruik make van dit algemeen regt?

Deze tael scheen my zoo aenstootelyk, zoo onbeschaemd zedeloos, dat ik my niet gewaerdigde, een antwoord te geven.

De graef moest de beweegredenen myner stilzwygendheid wel begrepen hebben; want met de wellevendheid van eenen echten edelman, liet hy Oscar voelen, dat zulke kwestien wel konden geopperd, bepleit en beslist worden door eene vergadering, samengesteld uit mannen; dat zulks eventwel te brandend was voor vrouwen. Het viel my nogtans niet moeijelyk, uit de redeneringen van den geschikten wereldman op te maken, dat hy zoowel den *cicisbeo* als den huisvriend verontschuldigde, en

op rekening stelde van zeden, luchtgesteltenis, tydgeest, beschaving der hooger standen; in een woord: hy voerde eene tael, onder dit opzigt, welke nooit tot myn hart zal doordringen; wyl alles my zegt, dat zy bedriegelyk, valsch, verderfelyk, goddeloos en doemniswaerdig is.

20 juny 184...

Neen, in Romen... in zulk gezelschap... kan ik het niet langer volhouden! Wy zyn, of om beter te zeggen: ik ben te Florencie, waer ik hopen mag, myn geschokt gemoed te herstellen. De echtgenoot... o, durf ik hem nog met deze benaming aenduiden? Oscar vergezelt my; doch hoe vreemd zyn wy aen elkander geworden! Ik wil myne laetste samenspraek met hem onbewimpeld op myn dagboek brengen, als de lykrede op myn vermoord huwelyksgeluk!

Den dag voor ons vertrek uit Romen, had Oscar, als naer gewoonte, zich tegen den avond naer het koffyspeelhuis begeven. Ik zat alleen bezig met schryven aen myne vriendin, Elisa, toen graef Van Mirbach binnentrad, zonder zich te laten aenmelden. Na eenige heusche woorden, ging hy over tot het doel zyner komst. Hy verklaerde onbewimpeld, dat de afwezigheid van mynen echtgenoot hem bekend was; dat hy my tusschen vier oogen wenschte te spreken. Weinig bekend zynde met den bedorven tydgeest, zegde ik met eene zekere eenvoudigheid: ik heb voor mynen man geene geheimen, heer graef; bygevolg moogt gy uwe mededeelingen besparen, tot dat hy tegenwoordig is; ik zou ze misschien niet getrouwelyk overbrengen.

- Myne mededeelingen betreffen u alleen, mevrouw; - lispelde hy - sedert ik de eer en het vermaek had,

u te leeren kennen, heb ik de overtuiging verworven... eilaes voor u de droevige overtuiging... dat gy eenen echtgenoot hebt, die uwer onwaerdig is! en wat nog meer zegt: voor wien gy een onverschillig wezen zyt. Gy verdiendet een beter lot; u zien en u beminnen, zie daer wat my gelyktydig te beurt viel!...

- Houd op van zulke tael te voeren; - riep ik uit, terwyl het bloed myn aengezigt gloeijend maekte - ik mag mynen echtgenoot niet hooren lasteren... hy verdient zulks niet!...

- Niet verdienen? - herhaelde hy met eenen spotlach - hy, die een jong, edel denkend en bevallig meisje huwde, over pas eenige weken... hy, de afgesloofde wellusteling, worde op de proef gesteld, dan zal hy het bewys zyner onwaerdigheid opleveren. Vraeg hem, by zyne terugkomst, waer, met welke persoonen, hoe hy zyne avonden, somtyds geheele nachten doorbrengt. Beliegt hy u, mevrouw, en beweert hy in treffelyke gezelschappen te verkeeren, dan zal ik voor hem treden, met bewyzen in de hand, om hem tot leugenaer te maken. Gy siddert, mevrouw, omdat gy met uwe verbeelding reeds degens ziet kruisen, of pistolen hoort losbranden! Wees onbevreesd, ik ken den kerel, wien gy uwen echtgenoot moet noemen! Hy is mischien nog lafhartiger dan zedeloos. Genoeg, ik bemin u uit al de kracht myner ziel...! - Deze woorden uitende, viel hy voor myne voeten en poogde myne kniën te omklampen.

In twee sprongen was ik builen de kamer, en vlugtte naer beneden by het dienstvolk, een voorwendsel verzinnende om er te vertoeven, tot dat de graef het huis had verlaten. Het duerde tot na middernacht, vooraleer Oscar terugkeerde. Ondertusschen nam ik in overweging,

wat my het beste te doen stond. Na lang heen en wederpeinzen, besloot ik te zwygen; misschien zal myne koele bejegening hem afschrikken, - zoo redeneerde ik - en in dit geval, vermyd ik wel ligt een groot ongeluk. Immers wie durft zynen echtgenoot voor eenen lafaerd aenzien? Ik had eventwel zonder de driften van den graef gerekend; het scheen, dat zyne ydelheid geprikkeld was. Den volgenden dag kwam hy reeds vroeg terug; ik stond niet weinig verbaesd, toen het gedrag des graven geene hoegenaemde verlegenheid verried. Myne verbazing klom ten top, wanneer hy zyne bevalzucht onder Oscar's oogen onbewimpeld blootlegde.

Nog denzelfden avond, maekte ik aen den echtgenoot grootendeels bekend, wat smaed de graef my den dag te voren had aengedaen, en vorderde van hem, dat hy, uit zynen en mynen naem, den toegang in onze wooning moeste weigeren aen den kerel, die hem en my zocht te onteeren.

Oscar aenhoorde my, tot het einde toe, met zigtbaer ongeduld; wanneer hy eindelyk met eenen dubbelzinnigen grimlach uitriep: ‘wat bullen gy toch in uw hoofd steekt! Is het dan der moeite waerd, dat men zich kwaed bloed zette om eene zotterny... om iets, wat ik zeer natuerlyk vinde!’

- En zulke zotterny, die geenen anderen naem, dan dien van eerloosheid en van godslastering verdient, vindt gy zeer natuerlyk? - vraegde ik met een gevoel van afgryzen - Is het dan ook natuerlyk, dat men eene vrouw neemt, die men verpligt is te beschermen, terwyl men haer blootgesteld laet aen den smaed eens wellustelings?

- Gy neemt helding veel te ernstig op, vrouwtjen!

- bejegende hy met de grootste kalmte - Graef Van Mirbach is gelyk al de mannen van rang: vinden zy eene schoone vrouw op hunnen weg, (en dat gy schoon zyt, dit moet de spiegel u elken dag zeggen) dan brengen zy haer de verschuldigde hulde; dit is in den haek. Ik heb u niet gehuwd, om u in een kasjen te verbergen. Wanneer ik nu dwars en zinneloos genoeg ware, om twist te zoeken tegen alle mannen, die u schoon vinden en het u zeggen durven, dan zou ik veel te doen hebben. Ware ik met zulke zwakheid behebt geweest, geloof my vry, dan zou ik u op den Vlaemschen Steenweg gelaten hebben... onder het dwaze gepeupel, waer men nog op zulke prullen ziet!

- Dus uwe faem, als man en echtgenoot; de eer en de rust uwer gade... dit altemael noemt gy prullen? - Vroeg ik.

- Loutere prullen! - herhaelde hy - de graef zag en beminde u; hy deed, wat ik in zyne plaets zou hebben gedaen: hy verklaerde het u met rondborstigheid. Eene doortrapte vrouw zou tot het einde toe geluisterd, en hem dan vierkant uitgelachen hebben. In plaets van tot dezen wyzen, en alleenwyzen maetregel uwe toevlugt te nemen, handelt gy als een kind, wiens pop men heeft bedreigd. Ik zie tot myn grootste leedwezen, dat gy nog zeer eenvoudig zyt in de groote wereld; ik zal my ernstig moeten bemoeijen met uwe opvoeding.

- Indien uwe lessen ten doel hebben, my aen eene groote wereld gelyk te maken, waer de zedeloosheid den scepter zwaeit en de lafhartigheid beschouwd wordt als eene mannendeugd, dan behoede my God van eenen dergelyken leermeester! - Merkte ik aen, op eenen bitteren toon; want tranen bevochtigden myne oogen -

Neen, Oscar, ik kon my niet verbeelden, dat gy met zulke gemeene gezindheden zoudet besmet wezen.

- Om het even, ik houd er aen, dat gy myn leven Mirbach is in staet zich op my te wreken wegens uw kinderachtig gedrag; en daer hy alombekend is, als een allergeduchtste kampvechter met pistool en degen, zou ik ongaerne zien, dat hy my vyandig te gemoet trade.

Deze laetste woorden spanden de kroon. Van Mirbach had dus waerheid gesproken, toen hy Oscar nog *lafhartiger* dan *zedeloos* verklaerde! Ik stond als of ik door den bliksem ware getroffen geweest. Ik had my altoos voorgesteld, dat myn pligtbesef alleen, als gehuwde vrouw, een beletsel zoude geweest zyn tegen allen afkeer voor mynen echtgenoot. Zyne zedelooze grondbeginsels, zyne dwalingen, zyne zwakheden boezemden my wel angst, zelfs eene soort van afgryzen in; maer zyne doorslaende bewyzen van lafhartigheid verwekten by my eenen walg, dien ik geloof nooit te kunnen overwinnen. Myn laetste geluksdroom viel in duigen. Ik vond nog den vereischten ernst, om hem te verklaren, dat ik de noodige maetregels, van stonden aen, wilde nemen om den volgenden morgen te vertrekken... zooniet met hem, dan alleen. Hy gaf geen antwoord. Ik vlugtte naer myne slaepkamer, en legde my te bedde in eenen koortsachtigen toestand. Marcelis! - zuchtte ik - gy zyt gewroken! Te laet eilaes, heb ik geleerd, dat niet het geld, maer de deugd alleen bekwaem is, een waer levensgeluk te schenken!'

Na eene kortstondige rust, wapende ik my met geheel mynen ernst, met myne overgeblevene krachten, en trof de noodige schikkingen voor de terugreis. Was het nu

leedwezen? Was het schaemle? Om het even, den volgenden morgen stond hy gereed en vergezelde my. Op deze wyze bevinden wy ons, of om juister te spreken, bevind ik my in de schoone stad Florencie; immers, pas een paer maenden gehuwd, zyn wy reeds vreemd aen elkander geworden. Ik huiver, als ik aen de toekomst denk. Eéne zaek staet vast: ik voel my, ja ik ben diep ongelukkig... en geene hoop op beternis!

Verder werd het ons niet vergund, de oogen te werpen op de zwarte bladzyden van het dagboek dezer jonge vrouw. Wy zullen haer eventwel volgen op het sombere huwelykspad tot het einde toe. De gevoelige lezers, voornamelyk de lezeressen zullen niet weigeren, eenen traen te storten by het tafereel der hartverscheurende smarten, waerin Kunegonde Blinkhout werd gedompeld door eene moeder, die den glans der wereld boven talent en deugd plaetste; die met hare bekrompene opvoeding zich inbeeldde, dat men maer moet schitteren, om gelukkig te wezen op deze wereld! En door eenen vader, die aen de almagt van het goud geloofde!

V
Na de speelreis. - De wolf verliest zyne oude hairen, maer niet zyne oude streken.

By hunne aenkomst te Brussel, betrok Kunegonde met haren echtgenoot de wooning in de Koninglykestraet; immers tot eene volslagene scheiding was het paer nog niet gekomen. Haer besluit stond eens vast gelyk eene steenrots: als echtgenoote zou zy zich strengelyk binnen de palen der pligten houden. Wel begrypende, dat de ledigheid de grootste vyandin der vrouwendeugd is, zocht zy bezigheden in het bestieren van haer huishouden. Noch keuken of kelder, noch wollen of linnen ontsnapten aen haer scherpziende oog: op deze wyze schiep zy orde in een huishouden, waer de meester, uitsluitelyk met zyne spekulatien bezig zynde, de dienstboden, voornamelyk den fynen Willem, liet handelen naer goedvinden. Nam de jonge vrouw het gezag met eene vaste hand, zoo beperkte zy zich eventwel, wat dezen laetste betrof, een waekzaem oog op zyne handelingen te houden.

Mededeelend en openhartig van aert, doch by uitstek rondborstig zynde, viel hel haer onmogelyk, jegens den

man eene liefde te veinzen, welke hy zelf door zyn slordig, gemeen gedrag uit haren boezem had gerukt tot het leste vonkjen. Ware vriendschap, opregte genegenheid kan alleenlyk tusschen deugdzame wezens bestaen blyven. Daer zy Oscars neiging naer sibaritismus had leeren kennen, droeg zy byzonderlyk zorg, dat hem onder dit opzigt niets ontbrake. Steeds was de kelder voorzien van de fynste wynen en de tafel bezet met uitgezochte spyzen. Hy kon geenen wensch uiten naer het eene of andere voorwerp van gemak of van weelde, die niet ten spoedigste werd verwezenlykt. Gebeurde het eventwel, dat hy ter dankbetuiging hare hand drukte of op hare oogen blikte, dan vond hy deze hand koud en de oogen zonder vuer, zonder leven. Poogde hy haer te liefkozen, dan bleef zy onverschillig; de vrouw was hem vreemd geworden voor al tyd. Hy had de laetste snaer van haer hart verscheurd door zyn wangedrag.

Het geheimzinnige bedryf en zyne ingewortelde gewoonte van rekenen, wat en hoeveel deze of gene operatie hem opleverde, waren weinig geschikt, om de stomme rollen te doen ophouden, die zy in huis speelden Nooit ging zy met den man in gezelschap, tenzy wanneer wellevendheid en pligt haer dwongen. Om de acht dagen bezocht zy regelmatig et ouderlyke huis. Alhoewel menigmael door de moeder ondervraegd nopens haren echtgenoot, kwam nooit eene klagt over hare lippen. Waerom de ouders bekend maken met den rampzaligen toestand, waerin zy hun kind gedompeld hadden? Zy konden immers het gedane niet ongedaen maken; en hunne smart zoude te meer grievend zyn, daer zy alleen de schuld des ongeluks waren.

Oscar vraegde geene rekening van haer gedrag; het

speet hem schier, dat hy niets in hetzelve te berispen vond. Hy, die zoo hoog stond in zyne eigene gratie, verbeeldde zich, dat Kunegonde maer oogenblikkelyk gestoord was. De man zegde met de hedendaegsche zielkenners: ‘zy is vergramd; dus bemint zy my en zal welhaest liefdevol tot my terugkomen.’ Doch zy bleef standvastig by haren gedragsregel, omdat hy overeenstemde met haer hart.

Na verloop van een paer maenden, traden eenige vrye dagen in voor den wisselaer-spekulant, en met de ledigheid kwam de verveling. Doch menschen van zynen stempel vervelen zich niet lang. Weldra zocht hy verstrooijingen, hetgeen by hem hetzelfde beteekende als uitspattingen. De oude tafel-en zwelggenoten waren aenstonds zyne gewoone gasten. In den beginne hield Kunegonde's deftig voorkomen den man en zyne vrienden binnen de palen der welvoegelykheid; doch na verloop van eenigen tyd, kon zy den afkeer niet meer ganschelyk onderdrukken, welken deze gemeene wezens haer inboezemden. Om zich wegens hare fierheid en haren afkeer te wreken, zochten zy haer te vernederen. Zoo smoorden zy tabak en cigaren; voerden losse, dubbelzinnige, zelfs zedelooze gesprekken, in tegenwoordigheid der kuische mouw. Menigmael leverden de tafelgasten zich over aen de buitensporigste dronkenschap; doch op het eerste voorteeken, verliet zy de zael en het gezelschap. Zooverre had het Oscar Gullivers nog niet gebragt, dat hy haer poogde te dwingen, oor- en ooggetuige te blyven van al zyne uitspattingen. Langzamerhand hernam hy geheel zyn jongelingsleven; bragt zynen tyd over in de speelhuizen; bleef twee, drie tot vier dagen ter week tafelen by den eenen of anderen restaurateur. Dat daer

overvloedig gedronken werd, behoeft schier niet gemeld te worden. Wilde hy in den beginne nog op behoorlyken tyd huiswaerts keeren, rond tien tot elf ure's avonds, zoo dreven de *zuivere* makkers met hem den spot; bewerende, dat de vrouw hem onder de pantoffels hield.

Met dergelyke schimperyen liet hy zich terughouden; keerde hoe langer zoo menigvuldiger zeer laet naer huis. Niet zelden werd hy medegesleept in kwastpartyen, in dubbelzinnige huizen; by zulke gelegenheid, moest hy menigmael onder de oogen zyner gade verschynen in eenen volslagen staet van dronkenschap.

Was de liefde sedert lang uit haren boezem gerukt, thans was hy yverig bezig met het leste siertjen achting te verslinden, dat haer nog was overgebleven voor den onwaerdigen man. Dat hy een onverschillig wezen was geworden voor de arme lydster, dit kon hy opmaken uit haer stilzwygen. Hy mogt al laet, dronken, ontharend en als een voorwerp van verergernis huiswaerts keeren, nooit vraegde zy naer de reden, nog minder stuerde zy hem verwytingen toe. Telkens geloofde hy haer te moeien beloonen met het eene of andere geschenk. Kon hy niet meer naest de schoone vrouw pronken in zyne prachtige ekwipaedje, (want zy weigerde met hem uit te ryden) dan was 't hem toch hoogstaengenaem, dat Kunegonde op de boulevards opzien verwekte, en dat de wandelaers het prachtige rytuig, de zuiverraspaerden en de elegante dame bewonderden. Immers vond hy zyne ydelheid gestreeld, wanneer het publiek moest zeggen: ‘Gullivers rytuig, paerden en echtgenote spannen de kroon boven geheel de hofdstad.’

De wereld, welke naer den uiterlyken schyn oordeelt, hield niet op, het geluk der dochter Blinkhout hemel-

hoog te verheffen. Inderdaed, indien het geluk eener wouw bestonde, in het bezitten van een paleis, van kostbare meubels, van smuk en opschik, dan moest men mevrouw Gullivers de gelukkigste des aerdbodems noemen. Eene gewoone coquette zou zich zeer wel in haer lot geschikt hebben; ging de man builen het spoor, dan zou zy hetzelfde doen, en hem met gelyke munt betalen. Doch sedert de hand des ongeluks op haer drukte, begon het goede zaed, in haer hart gestrooid, hoe langer zoo meer te ontkiemen. Geduld is een balsem, die de meest grievende smarten lenigt: zy putte het hare in den godsdienst. Nooit kwam eene klagt over hare lippen; zelfs de moeder had nooit één woord vernomen van hetgene hare dochter leed, onder den uiterlyken glans. Kunegonde was liever benyd dan beklaegd; en waer is het, dat de benyders niet ontbraken: de koopmansdochter schitterde immers als eene zon aen Brussels sterrenhemel.

Wy zagen in het voorgaende hoofdstuk, dat Kunegonde uit Romen aen hare vriendin Elisa schreef, toen de graef Van Mirbach in hare kamer drong. Deze vriendschap dagteekende uit de kostschool van Jette, waer de meisjes te samen gewoond, geleerd en gespeeld hadden. Toen zy dit gesticht verlieten, zwoeren zy elkander eeuwige vriendschap. Hare betrekkingen werden echter onderbroken, als Kunegonde naer Parys vertrok en er twee jaren verbleef. By hare terugkomst had zy 't zoo druk, dat niet veel tyd overbleef voor het onderhouden der vriendschappelyke betrekkingen. Eenmael ging zy Elisa bezoeken en vond haer gehuwd met eenen jongen, veelbelovenden advokaet. De dochter van eenen ryksontvanger, zonder byzonder groot fortuin, zynde, had de vader

haer vry gelaten in de keuze van eenen echtgenoot. Slechts éene voorwaerde eischte hy: de aenstaende moest ter goede faem staen en op zyn gedrag mogt niets te zeggen vallen. Ten zelfden tyde, dat zy van Jette terugkeerde, verliet Willem Engelen de hoogeschool van Luik met het diploma van advokaet, en betrok het bureel, als stagiedoener van den besten brusselschen advokaet. Na verloop van een jaer, vond zyn patroon hem bekwaem genoeg, om de gewigtigste, de meest ingewikkelde zaken te pleiten. De naem des jongen mans baerde opzien in de hoofdstad. Onder dezen gunstigen indruk, maekte hy kennis op een bal met de een en twintigjarige Elisa, met wier broeder hy bevriend was. Welhaest kwam het tusschen de beide jonge menschen tot een huwelyk, waeraen alle slordige berekening vreemd bleef.

Groole sommen bragten zy niet te samen; maer wel eenen ruimen voorraed liefde, wederkeerige achting en hoop op de toekomst. Zou deze hoop al teleurgesteld worden, dan waren zy vastelyk beslist, lief en leed te samen te dragen.

Het was naer de wooning van dit voorbeeldige paer, in de *Twaelf-Apostelen-straet* gelegen, dat mevrouw Gullivers hare schreden rigtte, op eenen maendag voormiddag, drie maenden na hare terugkomst uit Italie. Dit tydverloop zou onverschoonbaer zyn, indien wy ter ontlasting van Kunegonde niet konden doen gelden eensdeels de zorgen des huishoudens; andereendeels wilde zy hoegenaemd niet aenleiding geven tot opspraek.

Elisa ontving de vriendin der kostschool met de meeste gulhartigheid; oude herinneringen werden te berde gebragt. Eindelyk viel het gesprek op de veranderingen, welke in beider leven waren ingetreden. Elisa verhaelde

kort en bondig, met wat gouden droomen zy en haer echtgenoot het huwelyk hadden aengegaen; zy bekende met eene soort van innig geluk, met wat moed en volharding haer Willem bad gearbeid! Hoe hy geheele dagen aen de balie stond om, op het voetspoor der vermaerdste sprekers, zich te regt te vinden in den doolweg der geregterlyke bepleitingen! Hoe hy dan halve, zelfs geheele nachten gebogen zat over boeken en papieren, om de hem toevertrouwde zaken grondig te studeren en voor te bereiden. Zy vertelde, hoe bereidwillig zy in den aenvang by hem bleef waken, om 's mans slavelyken arbeid te veraengenamen, en onder wat kiesche voorwendsels hy haer tot rusten en slapen gaen wist te bewegen. In één woord: Eli a meende hare rampen te schilderen, en opende voor de mishuwde een aerdsch paradys. Wanneer nu Elisa bemerkte, dat Kunegonde's oogen vochtig werden, misgreep zy zich over de ware oorzaek; zy geloofde medelyden aen de groote dame te hebben ingeboezemd, weshalve zy hernam: tot hiertoe heb ik u de zwarte zyde van den penning getoond; zien wy thans de keerzyde. Wy wisten vóor het aengaen onzes huwelyks, dat wy tegen moeijelykheden zouden moeten worstelen; dit vooruitzigt was niet in staet, ons af te schrikken. Gode zy dank, de tyden der beproeving zyn voorby; myn echtgenoot wint reeds ruimschoots ons bestaen; met elken dag groeit zyne praktyk aen. Gy moest zien, hoe gelukkig hy is, wanneer hy gewetenvol eene zaek heeft afgedaen en my het loon van zynen arbeid overgeeft. Gy, Kunegonde, die in den overvloed zwemt, kunt niet begrypen, wat het is, tegen de dagelyksche levensbehoeften kampen! Gy kent de waerde van het geld niet, omdat het van zelve naer uwe koffers stroomt.

By deze woorden, welke zy als eene onregtstreeksche spotterny nam, begon Kunegonde bitterlyk te weenen. Door de rondborstige deelneming der vriendin getroffen, besloot de ongelukkige groote dame het tafereel op te hangen van haren echten toestand als huisvrouw. Zy schetste de eerste oogenblikken der worsteling tegen den man, die haer zoo rampzalig moest maken. Zy legde de schuld meer op zich zelve, dan op hare ouders. ‘In weelde en overvloed opgebragt, - zoo vervolgde zy - kon ik het denkbeeld niet verdragen, dat ik eenmael tegen ontberingen zoude moeten kampen. Men had myn hoofd vol ydelheid en myn hart vol zucht naer schitteren gestoken. Dit alles kon zich niet verwezenlyken met eenen man zonder fortuin; daerom verstiet ik een edel hart, en verkoos den glansenden booswicht.

Zy vertrouwde aen de vriendin, (want de noodzakelykheid van haer gemoed te ontlasten was gekomen) hoe al hare droombeelden, het eene na het andere, verdwenen waren. Van de walgelyke ontmoetingen op hare reis verzweeg zy geen woord, even zoo min als van het wangedrag haers echtgenoots, sedert de drie laetste maenden in de hoofdstad. Zy sloot hare belydenis met de volgende woorden: ‘in het midden van myn ingebeeld geluk, vergat ik u, myne vriendin... vergat ik schier de geheele wereld. Doch myne teleurstelling was verpletterend voor my. Eene verkeerde opvoeding had my in den waen gebragt en onderhouden, dat men met geld en rykdommen het levensgeluk koopt. Schrikkelyk werd myn toestand, toen de overtuiging in myn gemoed drong, dat ik voor eeuwig gebonden was aen eenen echtgenoot, die noch door eergevoel, noch door pligtbesef, noch door godsdienst wordt bezield. Denk eens, dat ik myne eigene moeder

niet mag tot myne vertrouwelinge maken. Iedere klagt, die uit mynen mond komt, zou eene verwyting tegen haer wezen. Liever dan myne ouders bedroeven, vit ik voort gaen met een geluk te huichelen, hetwelk voor eeuwig van my is geweken. Wanneer ik nu van tyd tot tyd uit den mond van eenen behoeftige de woorden moet hooren. “God beloone u, gelukkige der aerde!” dan vorm ik telkens den wensch, al mynen glans, al myne rykdommen met mynen rampspoed van de schouders te kunnen werpen, en onder het verscheurde kleed des bedelaers den vrede des harten te vinden! Doch ik draeg een groot deel myner eigene schuld; de zucht naer schitteren teren had de overhand in myn hoofd behouden; daerom verstiet ik de deugd zelve en nam den ryken booswicht. Thans bevind ik my in Gods hand; zyn wil geschiede! Wat lot my ook beschoren zy, ik zal myn leed geduldig dragen; ik ben vastelyk beslist, geen hairbreed van myne pligten als gade af te wyken, wat er ook moge gebeuren.’

Elisa aenhoorde deze lange klagtrede met een diepgevoeld medelyden. Had zy eene soort van vooringenomenheid tegen de schoolvriendin opgevat, toen deze na haer schitterend huwelyk aen de oude betrekkingen vaerwel zegde, thans was alles vergeten en vergeven. De brief, welken zy uit Florencie ontving, had een gedeelte van den sluijer opgeligt, waeronder het leed der schoone vrouw verborgen lag. Na eene poos, zegde Elisa tot de ongelukkige:

- Kunegonde, ik moet bekennen, dat uw lot hard is; wanneer men in den echt treedt, (gelyk zulks voor my het geval was) met het vooruitzigt, dat men tegen moeijelykheden kan te worstelen hebben, dan is men voorop

gesterkt. Maer persoonen, gelyk gy, die zich laten verblinden door glans en rykdom, voorzien geenen mogelyken tegenspoed; stoffelyk genot koopt men voor geld; men leert ongevoelig aen de almagt des gouds gelooven. In het huwelyk hebt gy niets anders gezien noch gezocht, dan een middel om te schitteren, om anderen te verpletteren onder het gewigt uwer pracht. Zonder uw hart te raedplegen, hebt gy eenen echtgenoot genomen, omdat hy ryk was. Zoohaest gy voor eeuwig aen hem gebonden waert, zyn uwe oogen opengegaen, of liever heeft uw hart zyn aendeel geëischt van de aengegane verbindtenis... en uw hart is onbevredigd gebleven, omdat Gullivers u niet schenken kon, wat hy niet had. Mannen van zynen stempel, - zegde myn Willem, toen hy uwen brief had gelezen; want tusschen ons beide bestaet geen geheim - hebben noch hart noch ingewand. Goud winnen en goud bezitten, zie daer het eenigste doel van hun streven; omdat zy enkelyk voor het zinnelyk genot leven, dat by middel van goud verworven wordt. Indien Gullivers werkelyk de helft zoo slecht en bedorven is, als de openbare faem hem schildert, dan wapen u met geduld, moed en volharding; want dan zullen nog rampvolle dagen voor u aenbreken. Doch wat er ook konne gebeuren, in uwe oogenblikken van beproeving, moogt gy tot my en mynen echtgenoot komen, als tot ware vrienden. Wees verzekerd van onze innige deelneming; gelief het my eventwel niet ten kwade te duiden, indien ik u waerschuwe tegen twee gevaerlyke vyanden: overdrevene smarten lediggang. Draeg uw ongeluk met waerdigheid, en wordt de last te zwaer, dan geeft de wet u het middel aen de hand, om den band voor de wereld gesloten door het geregt te laten verscheuren.

- Eene scheiding van lyf en goed! - riep Kunegonde smartelyk uit, terwyl eene doodsche bleekheid over haer aengezigt liep.

- Ja, eene scheiding van lyf en goederen! - Herhaelde Elisa - Wanneer het leven te samen ondragelyk is geworden; wanneer de man, die de steun en de beschermer der vrouw zyn moet, het gemeenschappelyk huis herschept tot een alduivelschap; wanneer hy zich niet vergenoegt met het leven der vrouw te vergallen, haer lichaem te pynigen, maer daerenboven hare eer en faem onder de voeten trapt, hare ziel poogt naer den duivel te jagen, dan wordt het der vrouw ten pligt, zich met geheel hare waerdigheid, met geheel haren ernst te wapenen, en van de wet, die den band smeedde, te vorderen, dat zy den band verscheure!

- Scheiden! - Snikte Kunegonde op eenen hartscheurenden toon-en de hoop onder den boezem dragen, dat een huwelykspand hem de oogen zal openen en tot betere gevoelens brengen!

- O, van dezen oogenblik - viel Elisa in hare rede - beginnen voor u nieuwe en nog heiligere pligten op te dagen. De mensch leeft wel half van hoop; de drenkeling grypt eenen grashalm vast en poogt zich aen denzelven te redden. Ik ben nog jong en ondervindingloos; maer my dunkt dat ik, moeder zynde, voor myn kind alle rampen der wereld zoude kunnen verdragen. Ik mag u eventwel myne geheime vrees niet verbergen onder dit opzigt...

Toen de vriendin eene poos aerzelde, vraegde Kunegonde: ‘wat vreest gy dan? Ik bid u, verberg my niets; al waren 't maer gissingen. Men worstelt moediger, hebt

gy zelve gezegd, wanneer men de mogelykheid van den kamp heeft zien afkomen.

- Gy zult het my niet ten kwade duiden, - bejegende Elisa - indien ik u vertelle, wat ik misschien beter zoude verzwygen. Luister, waerom ik beducht ben. Over een paer maenden uitte myn echtgenoot het verlangen, dat ik myn portret liete maken. Ik deinsde voor de groote kosten terug; doch Willem wist onder dit opzigt myne vrees te verbannen. Eenige dagen nadien, kwam een jong en reeds befaemd schilder in huis; hy was een van die menschen, op wier gelaet de Voorzienigheid het zegel der rondborstigheid en des vernufts schynt te hebben geprent. Menigmael onder het schilderen kwam myn echtgenoot ons gezelschap houden; hy schiep vermaek in het onderhoud des kunstenaers, in wien hy met elken dag meer talent met zedigheid en schrander oordeel gepaerd vond. Op zekeren namiddag viel tusschen de mannen het gesprek op de weelde der hoofdstad, en ging ongevoelig over tot de persoonen, die het meeste opzien baerden. Gy begrypt ligtelyk, dat Oscar Gullivers op de eerste plaets genoemd werd. By het hooren van dezen naem, bemerkte ik, dat de hand des kunstenaers ligtelyk trilde. Myn echtgenoot moest dezelfde bemerking gemaekt hebben; want hy vraegde onmiddelyk aen den kunstenaer, of hy dien man kende. - Van naby niet, - was het antwoord - ik leerde hem kennen, toen hy mejuffer Blinkhout begoochelde en ten huwelyke nam. Ik stelde belang in het lot dezer jonge dame, omdat ik haer vroeger leerde kennen... wy waren geboren. Wat ik zag en vernam, doet my gissen, dat dit huwelyk er verre af is, hare geluksdroomen te verwezenlyken. Met hare grondbeginsels en zyne handelwyze, moet

tusschen hen geene hoegenaemde samenneiging bestaen.

Ik waegde de bemerking, dat eene vrouw haer geluk kan vinden in het kwyten harer pligten; dat zulks voornamelyk het geval zyn moet, wanneer zy versterkt wordt door het moederlyk gevoel. Dit is waer, in den algemeenen regel, - bejegende Willem, die nooit ligtelyk of voorbarig een oordeel velt - wanneer de vrouw niet moet bloozen over den man, die de vader van haer kroost is. Wat mevrouw Gullivers betreft, indien zy eene rondborstige, deugdzame persoon is, gelyk ik haer hoor afschetsen, dan zullen niet alleen al hare geluksdroomen verdwynen, maer zy zal daerenboven zich mogen verwachten aen eene reeks rampvolle dagen, gelyk weinige vrouwen er hebben beleefd.

- En waerop grondt gy uwe gissingen? - Vraegde onze kunstenaer met gretigheid, terwyl het pinseel in zyne hand beefde.

- Wel, - hernam Willem - is het moeijelyk, deze rampen te voorspellen? Gullivers was slechte knaep, slechte jongman, slechte zoon, slechte burger, slechte echtgenoot! Hy bezit geen siertjen eer, geene schaduwe van geweten,... wat meer is, geenen schyn van godsdienstig gevoel. Met zulke gebreken besmet zynde, kan hy anders niet dan een slechte, onmenschelyke vader wezen. God beware de arme, jonge vrouw van deze laetste beproeving, die voor haer in allen gevalle eene yselyke teleurstelling zyn zal.

- Myn God, wat schrikkelyke toekomst! - Riep Kunegonde uit, in de overmaet harer smart, en bedekte haer aengezigt met beide handen. - Dus zou my niets meer overblyven, dan van God sterkte af te

smeken... op Hem myne laetste hoop te bouwen! Maer gy hebt my uw portret nog niet laten zien; ik ben nogtans zeer nieuwsgierig. Zou 't u niet te veel moeite veroorzaken?...

- O, in het geheel niet; het hangt hiernaest in de zael; gelief my te volgen. By deze woorden begaven zich de beide vrouwen naer de bedoelde plaets. Nauwelyks had Kunegonde hare blikken op het afbeeldsel gevestigd, of een onwillekeurig gegil ontsnapte aen haren mond met de woorden: hy is het! hy is het!

Elisa, die juist eenen zetel naer het punt der zael schoof, van waer de vriendin het voordeeligste zigt op het portret had, hoorde noch het gegil noch de uitroeping; maer bemerkte de plotselyke bleekheid van Kunegonde, en vraegde met de hartelykste bezorgdheid, of zy zich onpasselyk bevond. Deze herwon al aenstonds hare kalmte en wendde voor, dat de gezegende toestand, waerin zy zich bevond, waerschynlyk de oorzaek der ligte onpasselykheid zoude zyn. Zy vervolgde: ‘ik bid u, myne dierbare, stel u gerust, my deert niets. Maer zeg my toch, wie is de kunstenaer, die dit meesterstuk heeft vervaerdigd, en my van naby schynt te kennen?

- O, daeromtrent is my geene geheimhouding opgelegd. Willem bevond zich over een paer maenden in eenen kunstenaerskring; daer waren aenwezig Verboekhoven, Gallait, Madou, de Biefve, de Caisne en meer andere beroemde mannen der hoofdstad. De gesprekken rolden byna uitsluitelyk over de kunst en over hare toekomst. Sommigen gaven hunne vrees te kennen, dat de goede vlaemsche school in gevaer was, hare zelfstandigheid te verliezen, aengezien de meeste jonge schilders tot den franschen glans overhellen, in plaets van zich aen het

natuerlyke te houden. De Keizer van Antwerpen, die tegenwoordig was en door zyn voorbeeld deze bewering zoo schitterend leugenstraft, nam het woord, om dit gevoelen te bestryden. Hy bewees niet alleen, dat de vlaemsche schilderschool by uitstek vlaemsch is gebleven; maer ook, dat zy vlaemsch blyven moet, wil zy niet opgeslurpt worden door de fransche. - Heden (zoo eindigde hy) heb ik de overtuiging verworven, dat Belgie, dat de hoofdstad een nieuw, nog onbekend vernuft bezit. Toevallig bevond ik my ten huize eener gepensioeneerde dame, waer ik eenige vlugtige schetsen geleekend en geschilderd zag. Het was het werk van eenen beginneling; doch deze ruwe schetsen verraedden zooveel aenleg, ik mag zeggen, zooveel vernuft, dat ik my niet konde onthouden, naer den vervaerdiger te vragen. Ik zag het geluk uit de oogen der dame stralen. Zy leidde my in eene werkkamer; wees op eenen jongman, die in diep nadenken verslonden voor eenen schilderezel zat te werken, en sprak tot my: zie daer myn zoon Marcelis. My stelde zy voor met de woorden: ‘myn kind, te groote eer gebeurt ons heden; de heer Nicasius De Keizer van Antwerpen komt uwe werkplaets bezoeken!... En u als kunstbroeder omhelzen; (onderbrak ik de gelukkige moeder, terwyl ik de daed by de woorden voegde. Immers de eerste oogslag had my overtuigd, dat de aenwezige stukken verre datgene overtroffen, wat ik van den vervaerdiger der schetsen had verwacht.)’

Ik drukte aen den jongen kunstenaer (want hy kon maer twee en twintig jaren oud wezen) myne verwondering uit, dat hy nog met geene kunstgewrochten was opgetreden in het openbaer. Hy gaf my met de grootste natuerlykheid ten antwoorde, dat hy al te wel zyner

onbekwaemheid bewust was, om zulken stap te wagen. Tranen kwamen tusschen zyne oogwimpers, toen hy my openbaerde, hoe hy het brood zyner moeder moest eten, zonder veel te kunnen winnen. Dan viel de moeder hem in de rede, om te verklaren, dat hy by dage en by nachte arbeidde, om voor haer en twee jongere dochters den kost te winnen. Kortom, ik leerde daer niet alleen een veelbelovenden kunstenaer, maer ook eenen zoon on broeder kennen, die zynen naem Marcelis *Goudaert* ten volle verdient.

Ik verliet, deze uitmuntende familie, en begaf my regtstreeks naer het ministerie van binnenlandsche zaken; maekte aen den heer Charles Rogier bekend, wat ik gezien en gehoord had. Deze echte vaderlander bepaelde zich niet by enkele woorden; maer schreef op staenden voet een briefjen aen den kunstenaer, waerin hy hem verzocht, oogenblikkelyk by hem te komen. Dezen namiddag ontving ik van den minister een biljet in myn gasthof, meldende: ‘ik bedank u, M. De Keizer, in naem des vaderlands en der kunst, dat gy my de gelegenheid verschaftet, een ontluikend vernuft en een edel hart te leeren kennen. Ik heb verslag gegeven aen Z.M. den Koning, welke de warmste voorstander is van al wat den vaderlande tot roem, eer en luister kan strekken. Het lot van uwen beschermeling is bygevolg in de allerbeste handen.’

Zoo verre was de groote antwerpsche schilder gevorderd met zyn verhael, hetwelk aen den geheelen kring eene levendige belangstelling inboezemde. Eensklaps ging de deur der zael open; een bediende trad binnen, meldende, dat een vreemdeling wenschte, den schilder De Keizer te spreken. Nauwelyks had deze de woorden

geuit: laet hem binnen komen, of de aengemelde verscheen in de zael; vloog naer den grooten kunstenaer; was te wege, zich voor zyne voeten te werpen; sprak van dankbaerheid, van redding, van zegening. Doch De Keizer legde zyne hand op den mond des sprekers; greep zynen arm en stelde hem aen den kring voor met de woorden: ‘de kunstschilder Marcelis Goudaert, mynheeren, voortaen myn vriend en medestrever!’

Ik zal u toch niet vervelen, Kunegonde, met al deze langdradige omstandigheden? - Vraegde Elisa, toen zy bemerkte, dat de schoone dame haer aengezigt afwendde. In hare hevige ontroering, vond deze ter nauwernood het antwoord: - ‘o, in het geheel niet; het lot dezes kunstenaers boezemt my in tegendeel het grootste belang in. Indien ik u bidden mag, ga voort.’

- Het zy dan, gelyk gy begeert. - Hernam mevrouw Engelen. - De gulhartigste verbroedering greep plaets in den kring. Den volgenden dag drong Willem by my aen, op het laten vervaerdigen van myn portret. Toen ik eenige opwerpingen waegde, verhaelde myn echtgenoot al de voorgaende byzonderheden. Alhoewel onze middelen nog niet schitterende zyn, keurde ik zyn ontwerp goed; ik schat my gelukkig, in de zienwyze van Willem te hebben toegestemd; want ik leerde niet alleen den uitmuntenden kunstenaer, maer tevens ook het edelste hart kennen, dat onder eenen mannenboezem konne kloppen. Terwyl de kustenaer bezig was met myn portret te vervaerdigen, ontving hy verscheidene gewigtige bestellingen van wege het hof en het ministerie. Thans wil elkeen zyne voortbrengsels tegen goud koopen. In alle groote huizen en voorname kringen gezocht en gretig opgenomen, is hy nog, als voorheen, dezelfde zedige

jongman. Ik wenschte zyne moeder en zusters, die hy met de meeste teederheid bemint, te leeren kennen. Op myn uitdrukkelyk en herhaeld aendringen, bragt hy dezelve in ons huis. Sedert dien tyd komen zy gevieren regelmatig de zondagavonden met ons doorbrengen. Wy bezoeken hen soms meermaels ter week. De uren, welke wy te samen slyten, behooren tot de aengenaemsten onzes levens. Tusschen Willem en den schilder Goudaert bemerk ik eene innige samenneiging, die my uit de harmony van denk- en zienwyze schynt voort te spruiten.

Zie daer de eenvoudige geschiedenis van het afbeeldsel uwer vriendin Elisa. Indien nu deze familie Goudaert u eenige belangstelling inboezemt, dan vereer my, aenstaenden zondag namiddag, met uw bezoek; ik zal u aen deze voortreffelyke lieden voorstellen, en houd my voorop overtuigd, dat gy eene alleraengenaemste afwisseling zult vinden in uwe bittere dagen. Immers kan ik my hoe langer zoo meer overtuigen van de waerheid, dat er maer tusschen deugdzame lieden duerzame vriendschap kan bestaen, en dat de omgang met goede menschen tot het goede stemt en op eene onwederstaenbare wyze aentrekt.

Kunegonde was al te zeer geschokt, dan dat zy oogenblikkelyk een antwoord konde geven. Eenen tydlang zat zy daer als bevangen, bedwelmd; zy vatte haer hoofd tusschen de beide handen, ten einde de geweldige botsingen te stillen. Het was dan nog niet genoeg, dat de zucht naer glans en grootheid haer misleidde tot het rampzalige huwelyk met den zedeloossten, met den laeghartigsten man; maer uit den mond harer vriendin moest zy ook hooren, dat zy een gouden hart en een aenstaenden grooten kunstenaer had verstooten. Zy be-

schuldigde eventwel niemand dan zichzelve. Doch dit moet gezegd worden: het geluk en de roem van Marcelis vervulden haer met vreugde. De jongman was voor haer verloren, dit wist zy; daerom vreesde zy, onder zyne oogen te verschynen, wyl zyn aenblik voor haer eene bestendige verwyting zyn moest. Met de bedoeling om nog meer te vernemen, sprak zy op eenen uitwykenden voet: ‘Elisa, gaerne zou ik kennis maken met de voortreffelyke familie Goudaert; gy begrypt eventwel, dat ik de grootste omzigtigheid moet in het werk leggen. Indien de jonge kunstenaer gehuwd ware, dan zou ik niet het minste beletsel zien tot het aenknoopen van vriendschappelyke betrekkingen. Daer hy eventwel met zoo groote innigheid aen moeder en zusters gehecht is, mag ik aennemen, dat hy niet ligtelyk tot den huwelyken staet zal overslaen.

- Ik omhels uw gevoelen; - was Elisa's bemerking - nogtans niet om dezelfde reden. Over een paer weken maekte hy toevallig kennis op een bal met eene der lieftalligste en rykste burgerdochters van Brussel. Den volgenden dag werden hem onregtstreeksche aenbiedingen gedaen. Hy wees dezelve met de meeste bescheidenheid van de hand, voor beweegreden zyner weigering gevende, dat hy nog eenige jaren aen de studie moest toewyden; en dat hy dan maer tot den huwelyken staet wil overslaen, alswanneer hy in zyne kunst een verzekerd bestaen zal gevonden hebben voor zich en voor de zynen. Toen Willem van deze schitterende party sprak en hem bewees, dat de rykdommen der juffer in kwestie hem in staet stelden, het eene en andere doel te bereiken, haelde hy eenen zwaren zucht op uit zyne borst; aen zyne bevende lippen ontvielen de woorden: ‘vriend Engelen, ik

zal nooit in den echt treden!' Ik ben van gevoelen, dat de kunstenaer, alhoewel nog zeer jong zynde, eene ongelukkige liefde onder zynen boezem draegt.

Toen Kunegonde zich gereed maekte om heen te gaen, vroeg de vriendin: wanneer zal ik het genoegen smaken, u weder te zien?

- Dit is moeijelyk om zeggen; - was het antwoord - er bestaen beletsels, die ik thans niet kan openbaren; maer die gy later zult vernemen.

- En waerom thans niet? Ik stel u deze vraeg niet uit loutere nieuwsgierigheid... verre van daer; alleenlyk wenschte ik te weten, of gy op my vertrouwt, als op eene boezemvriendin. Ik ben niet zinnens, myne vriendschap aen u op te dringen; doch wat er ook gebeuren moge, in iederen moeijelyken toestand, durft gy op my en mynen echtgenoot rekenen, voor zoo verre wy iets vermogen.

- Deze aenbieding is my welkom, en in een gegeven geval zal ik tot u myne toevlugt nemen. Kan ik niet in persoon komen, dan sta my toe, dat ik my schriftelyk tot u wende. Nog iets: over eene poos zegdet gy, dat tusschen u en uwen echtgenoot geen geheim bestond; om des te gemakkelyker aen dezen regel getrouw te kunnen blyven, geef ik u vollen oorlof, aen hem alles toe te vertrouwen, wat gy heden van my hebt vernomen.

Kunegonde omhelsde hare viendin met de innigheid van een minnend hart. Diep ontroerd, verliet zy het huis, waer het geluk scheen te woonen. O, (murmelde zy in het heengaen) hetzelfde geluk zou ook my beschoren geweest zyn, indien de verfoeijelyke zucht naer schitteren niet over de neiging myns harten hadde gezegepraeld. Wees gelukkig, Marcelis; gy verdient zulks

in volle maet! Ik draeg de gevolgen eener verkeerde opvoeding. Thans weer dan ooit begryp ik de waerheid van de woorden der bestierster te *Jette:* ‘wat zyn geld en goederen, glans en aenzien zonder vrede en zonder deugd? Ydelheid der ydelheden; alles is ydelheid buiten de wegen Gods!’

Een half uer na haer vertrek, keerde Willen Engelen terug in zyne wooning en vernam uit den mond zyner gade, wat gesprek tusschen de beide vriendinnen, eene poos te voren, had plaets gegrepen. De regtsgeleerde, wiens hart gevoelig en meedoogend was gebleven in de pleitzael, niettegenstaende al de boosheden, die daer ontmaskerd en in hare geheele naektheid ten toon gesteld worden, kon zyne samenneiging niet onderdrukken. Wanneer een groote rampspoed nedervalt op eene schoone, jonge vrouw; wanneer deze den opgelegden last draegt met moed en waerdigheid, dan onderjukt deze vrouw alle harten; haer toestand, haer versmoord lyden nemen de evenredigheden aen eener openbare gebeurtenis. Dusdanig was het geval met Jakoba van Beijeren en Maria Stuart; dusdanig zou ook het geval wezen met Kunegonde Blinkhout.

VI
Huiselyke tafereelen.

De ongelukkige gade had haren gezegenden toestand aen de vriendin, doch niet aen den gemael bekend gemaekt. Sedert meer dan eene maend wachtte zy eene gunstige gelegenheid, eene terugkeering tot betere gedachten af: want zy aenzag het als eene schending der heiligste gevoelens, aen den man, in het midden zyner uitspattingen, te zeggen: ‘verheug u met my, gy staet vader te worden!’ Toen zy van haer bezoek terugkeerde, vond zy den echtgenoot, tegen zyne gewoonte, alleen zitten in hare werkkamer. Bevreemdend scheen 't aen de verwaerloosde vrouw, dat hy haer te gemoet kwam met eenen glimlach op de lippen, en hare handen kuste met eene heuschheid, die hy maer wist aen te nemen by gewigtige gelegenheden, wanneer hy een groot doel wilde bereiken Gullivers bezat eventwel de hoedanigheid van al de diplomaten en woekeraers, die deze benamingen verdienen: hy zag zynen man afkomen. Hy lokte het vertrouwen uit van anderen; maer schonk het zyne aen niemand, zelfs niet aen zynen vader.

Kunegonde voelde zich gelukkig door deze liefdebetuiging en begon onverwyld, hem de heugelyke hoop

bekend te maken. Met stralende oogen schetste zy haer geluk; verklaerde al het gebeurde van harte te vergeten en vergeven. Zy bezwoor hem by het ongeboren, onschuldig huwelykspand, dat hy zich mogte verwyderd houden van het gezelschap der losbandigen.

Hy versprak, beloofde en bezwoor alles met eene zoowel gestudeerde natuerlykheid, dat de gade niet anders dan eene gouden toekomst te gemoet zag. Inderdaed scheen van dien oogenhlik eene volslagene ommekeering by Gullivers in te treden. Zelden ontving hy nog bezoeken; zonder noodzakelykheid bleef hy na tien ure 's avonds niet meer uit. Op deze wyze kwam, als 't ware, eene verzoening tot stand tusschen het echtelyke paer. Aen teedere zorg schoot hy niet te kort; in één woord: de minnende vrouw sloeg geloof aen eene opregte beternis. Langzamerhand begon zy te onderzoeken, of zyzelve niet bad aenleiding gegeven tot eene soort van misverstaen tusschen ben beide. Zy beschuldigde zich dermate, dat hare geringste en op zichzelven onschuldigste handelingen de evenredigheid aennamen van grove misslagen tegen den echtgenoot.

Zoo vervlogen de zeven gelukkigste maenden van haer leven. Geheel haer doen en laten waren altoos en onophoudelyk op één punt gerigt: de zorg voor het onschuldige wezen. Hoe dweepte zy van zalige dagen. Met wat liefde zou zy haer kind omringen. Alle levenslust zou voortaen wyken voor het moederlyk gevoel; de wereld en al hare aenlokkelykheden gingen de vrouw niet meer aen; een lachjen van haren telg moest meer waerde hebben, dan alles, wat de aerde kon schenken! Geene muziek kon zoo zoetluidend in hare ooren klinken, als het gestamel des woords '*moeder*.'

Onder dit dweepen van moederliefde en van zalige toekomst, naderde de dag der ontbinding. Doch waerom ziet men de jonge vrouw elken dag in Sinte-Gudula sluipen, en telkens voor den altaer onzer L.V. van Bystand zoo innig bidden? Waerom vertoeft zy daer zoo lang, en wat heeft zy nog te wenschen? Is het de volharding in het goede voor haren man? Is het eene gelukkige ontbinding? Deze gedachten besloegen wel eene plaets in haer hart; maer de hoofdoorzaek was van eenen geheel anderen aert, dien wy hier maer zullen openbaren.

Oscar Gullivers (gelyk de lezer ligtelyk zal beseffen) was een van die natuermenschen, welke in de geheele schepping eenen samenloop van toevallen zien. Aen het blinde toeval schryven zy klaerziende uitwerksels toe, om aen de scheppende Almagt geene hulde te moeten bewyzen. In een verfoeijelyk werkje had hy de geheimen der geboorte gezocht; immers, hoe kon de Godsloochenaer op de gedachte komen, dat een Opperwezen de natuer en den gang der geschapene dingen voor zich heeft opbewaerd? Hoe kon de hoogmoedigaerd zyn verstand onderwerpen aen eene kristelyke gehoorzaemheid; en aen een vast, alleenzaligmakend geloof? Diensvolgens had by hem de overtuiging vasten wortel geschoten, dat zyne vrouw hem eenen zoon zoude en moeste schenken. Elken dag opperde hy dit halsstarrige gedacht jegens de gade, zonder nogtans de beweegreden dezer zienwyze te uiten. Was hy eventwel by zyne tafelvrienden, die hy voortging, bedektelyk te zien, en viel dan het gesprek op zyn aenstaende vaderschap, zoo was 't hem ontvallen te zeggen, dat hy zich wel eenen zoon, doch geene dochter mogte aentrekken... dat de gade maer moeste weten,

hoe en waer zy aen eene dochter geraekt was. Daerop werd eene wedding aengegaen van duizend gouden Louis: hy hield staende, dat het een zoon; Van Mirbach daerentegen, dat het eene dochter zoude wezen. Op deze wyze stonden zyne twee hoofdgebreken op het spel: de hoogmoed en de winzucht.

Deze omstandigheden werden door eenen nameloozen brief ter kennisse der gade gebragt, men begrypt ligtelyk met welke bedoeling. Met haren echtgenoot durfde zy 't niet wagen, over deze kiesche stof te spreken; zy vreesde, welligt de herstelde harmony te verbreken. Het was daerom, dat zy hare toevlugt nam tot de Troosteresse der bedrukten; door hare tusschenkomst zou zy van den Alwyze, Almogende een wonder afgesmeekt hebben. Het kwam haer niet eenmael te binnen, dat de mensch maer mag vragen, wat voor hem goed is, in de oogen en volgens de wyze raedsbesluiten van God.

Onder deze omstandigheden was de beslissende oogenblik gekomen. De vroedvrouw zat naest het smartenbed. Een schrandere verloskundige hield zich gereed in het aenpalende vertrek, om op het eerste woord zyne hulp te bieden. De lydster zou zoo gaerne haren echtgenoot naest hare zyde gezien hebben; doch lafhartig zynde in den hoogsten graed, verklaerde hy, dat het hem onmogelyk was, zyne gade te zien lyden. Deze verklaring had zy in hare ondervindingloosheid aenvaerd, als een bewys zyner genegenheid.

Gedurende den barenstyd, hield zich Oscar Gullivers in de nevenkamer by den verloskundige, tot wien hy zegde: ‘gy zult, gy moet my eenen zoon schenken! Een zoon is onontbeerlyk voor myne rust... voor myn geluk!’

- Dit gevoel begryp en eerbiedig ik; - antwoordde de man der kunst - doch zooverre heeft de wetenschap het nog niet gebragt, dat zy vermoge, dezen sluijer op te ligten. God alleen heeft zich deze geheimen voorbehouden; wat Hy doet, is wel gedaen.

Dit teregtwyzend vonnis overtuigde hem wel niet; opgeblazene, verwaende menschen, gelyk Gullivers, laten zich niet overtuigen. Doch hy zweeg en verviel in een diep gepeins. Wie op dezen oogenblik in Oscars slordige ziel hadde kunnen lezen, die zou de droevige overtuiging verworven hebben, dat zyn geest zich alleenlyk met de duizend gouden Louis bezig hield. Wat was de rust, wat de vrede zyns huizes, wat de eer zyner vrouw by deze som? Duizend Louis zou deze zelfde Gullivers zonder aerzelen opgeofferd hebben aen eene uitspatting, aen het bevredigen van de grillen eener wulpsche tooneelspeelster! Ja, maer dit was iets anders, wanneer zyne persoonlyke driften op het spel stonden!

In het midden zyner diepe gepeinzen, had Oscar zelfs niet bemerkt, dat de verloskundige geroepen en naer het smartenbed gesneld was. Er verliep nog een half uer; dan ging de deur der nevenkamer open; de vroedvrouw verscheen met een pasgeboren en gillend wichtjen. De vader staroogde eenen oogenblik op net schepseltjen met eene uitdrukking van geluk en van vaderlyken hoogmoed, als of het siertjen goed, dat nog in hem was overgebleven, zoude zegepralen. Doch al aenstonds nam de geest der ydelheid, der gierigheid de overhand. Met eene hygende nieuwsgierigheid vroeg hy aen de vrouw: ‘het is immers een zoon, dien gy my brengt?’

- Ik breng uw kind; hetwelk God u schonk in zyne wysheid. - Antwoordde de draegster - Tevens mag ik

u de verheugende tyding brengen, dat de toestand der moeder weinig te wenschen laet.

- Zy heeft my dus geenen zoon geschonken? - Vraegde Gullivers op eenen halfbitteren, halfverachtelyken toon.

- God schonk u een kind, een allerbevalligst meisjen, die aen u gelykt, als de eene waterdruppel aen den anderen. - Bejegende het wyf met eenige scherpheid - Mevrouw is in eenen goeden toestand, doch zwak. Zy uitte den wensch, u te zien; begeef u by haer en bespaer aen de lydster alle en elke uitdrukking van bedrogene hoop op eenen zoon. Wie weet, of ik binnen een jaer niet worde geroepen, om eenen mannelyken erfgenaem in uwe arms te leggen.

- Om het even, - morde hy schier onhoorbaer - ‘dit kind mishaegt my; het moest een zoon wezen.’ Dan plooide hy zynen mond tot eenen glimlach, die eventwel voor den fynen kenner als een huichelend gegryns zou aenzien worden; vervolgens begaf hy zich by de blyde moeder. Deze mogt al van louter geluk stralen; hare schoonheid mogt nog opgeluisterd zyn door hare belangwekkende bleekheid, niets kon het afgesloofd gemoed des echtgenoots tot hartelyke deelneming bewegen. Zy schetste haer geluk, hare zaligheid in één woord: ‘Oscar, de hemel heeft ons huwelyk gezegend!’ Zy voegde by met de gelatenheid eener engelin: ‘ik zou, ten koste van myn bloed, u eenen zoon geschonken hebben; God heeft er anders over beschikt; eerbiedigen wy zyne wyze raedsbesluiten!’

Van hemel, van zaligheid, van God spreken tot dezen aenbidder van goud en weelde, o, deze tael verslond hy niet; de overschilligheid was op zyn voorhoofd, op ge-

heel zyn gelaet geprent. De gade was eventwel dermate bezig met haer moederschap, dat zy alles in rozekleur geverwd zag; zy droomde zich eenen echtgenoot, die moest voelen, gelyk zy voelde; die moest beminnen, gelyk zy beminde. Zy had op dezen oogenblik al het ongelyk des gemaels vergeten; zy hield hem reeds voor een deugdzaem wezen; hy was immers de vader van haer kind.

Onder den invloed dezer geluksdroomen hernam de kraemvrouw weldra hare krachten. Het kind was gedoopt en had op Kunegonde's uitdrukkelyk verzoek geenen anderen doopnaem ontvangen, dan dien van Elisa. Deze benaming herinnerde haer de trouwe, rondborstige vriendin, die haer sedert de aengestipte byeenkomst menig blyk van innige verkleefdheid had gegeven. Mama Blinkhout diende als meter en had al hare juweelen ten voorschyn gehaeld, ten einde waerdiglyk naest den ouden Gullivers te schitteren. Inwendig jubelde zy; want zy gestond het zichzelve, dat de dochter al het geluk des levens grootendeels aen haren uitgeoefenden invloed moest danken. Somtyds was haer wel aengebragt, dat Kunegonde op geen rozebed sliep; dat er voor de jonge vrouw wel eens bittere stonden kwamen. Doch de goede vrouw behandelde al deze gezegden als sprookjes, die door de afgunst verzonnen en door de kwaedwilligheid verspreid werden in de hoofdstad.

Na eene maend was mevrouw Gullivers teenemael hersteld, en begaf zich met haer telgjen ter kerk. Het eerste bezoek was voor de vriendin Elisa, welke acht dagen schier uitsluitelyk by het ziekebed had overgebragt. Hartelyk was de ontmoeting, gul het onthael van meester Engelens kant, welke juist t'huis gehouden

werd, gedurende den geheelen voormiddag, door drukke bezigheden. Deze jonge regtsgeleerde, gewoon zynde geworden op zyne bedryvige loopbaen, diep te zien tot in het menschelyk hart, schatte de schoone vrouw al aenstonds voor hetgeen zy was: eene goede, onachterdochtige ziel; een onbedorven karakter. Hare uitboezemende moederliefde, hare gelatenheid en uitgezonderde gemoedsrust verwierven oogenblikkelyk zyne volste samenneiging. Ook uit zynen mond mogt zy de verzekering der vriendin Elisa hooren herhalen: ‘mevrouw, de vriendin myner echtgenoote is, hoop ik, myne vriendin. Ik wensch van harte, dat gy onze vriendschap nooit behoevet op de proef te stellen; nogtans wie mag voor de toekomst instaen? Zou zich ooit het geval opdoen, reken dan op my, als op eenen broeder, op myne gade, als op eene zuster.

De man, die aldus sprak, wist meer dan hy geradig oordeelde te openbaren. Waerom aen de ongelukkige niet de rust laten, die toch van korten duer zoude wezen?

Kunegonde sprak haren innigen dank uit; schilderde haer geluk met levendige kleuren en eindigde met de verzekering, dat het moederschap haer krachten en geduld genoeg had geschonken, om de zwaerste folteringen te dragen.

De aenbeveling van den schranderen man had eventwel voor uitwerksel, dat mevrouw Gullivers niet alleen haren toestand ernstiger overpeinsde; maer ook, dat zy nauwkeuriger het gedrag van haren man gadesloeg.

Gedurende de kortstondige afwezigheid der gade, had Oscar het bezoek ontvangen des graven Van Mirbach. Dat deze komst door hem verwacht werd, dit begrypt men ligtelyk. Immers had deze meer ligtzinnige dan

boosaardige edelman zyne pligtige liefde versmaed, zynen hoogmoed geprikkeld gevonden; by hem was het als een ingeworteld gedacht geworden, dat hy over Kunegonde's deugd moeste en zoude zegepralen. Kon hy de vrouw niet regtstreeks ten val brengen, dan rekende hy genoegzaem op het bedorven hart van den echtgenoot, om te hopen, dat deze hem, hetzy vrywillig, hetzy onvrywillig, daertoe de helpende hand zoude bieden. Hy had den woekeraer doorschouwd, en wist by ondervinding, dat geld en geneugten de twee magtige dryfveeren waren van Gullivers handelingen.

Na de eerste groetenis, sprak de graef: ‘voorbeeldige echtgenoot, gy herinnert u nog, dat wy over drie maenden eene wedding aengingen op het geslacht van uwen eerstgeboorling. Ik hield het met eene dochter, gy met eenen zoon. Toon my den zoon, dan betael ik u op staenden voet de duizend gouden Louis; is het eventwel eene dochter, gelyk men my heeft gezegd, dan draeg ik die som van hier weg. Men kan al wisselaer of woekeraer wezen, dit belet niet, dat men zyn woord houde, als het op eene eereschuld aenkomt.’

- Dus zou ik uit uwe woorden moeten opmaken, dat gy datgene ernstig hebt opgenomen, wat ik van den beginne aenzag als een lachmaetjen. Men wedt op een paerd, op eenen muilezel, op eene kaert, op eene aenstaende gebeurtenis; maer niet op eene vrouw; dit is onzedig en zou slechte gevolgen kunnen hebben. - Bemerkte de woekeraer op den eenvoudigsten toon der wereld.

- Dit wil waerschynlyk zeggen, - spotlachte Van Mirbach - dat Oscar Gullivers, dit voorbeeld van zedelykheid, en van kuischheid, de weddingen maer voor ernstig

houdt, wanneer hy dezelve wint en met het gewonnen geld zyne koffers kan vullen. Doch zeg my eens, gy model der goede echtgenoten, sedert wanneer zyt gy zoo kiesch geworden op het kapittel uwer vrouw? Is het misschien sedert zy uwen almanak leugenachtig gemaekt en u eene dochter, in plaets van eenen zoon, geschonken heeft?

- Ik betael de duizend gouden Louis, van den oogenblik, dat gy dezelve eischt! - Vezelde Gullivers - Daer gy eventwel myn schuldenaer zyt voor het vierdubbele der som, zult gy u wel tevreden houden, indien ik u een kwytschrift van duizend Louis, op afkorting betaeld, ter hand stelle. Ik heb voor den oogenblik myn geld noodig in myne zaken; nogtans indien gy 't begeert, zal ik u de som aenstonds tellen.'

- Myne schuld valt maer binnen een jaer; bygevolg ben ik u tot den valdag niets schuldig. My dunkt, dat 25% commissie en 6% jaerlyksche intressen eene tamelyke vergelding zyn. Dit zegt u genoegzaem, dat ik uwe vraeg niet inwillige. Overigens ben ik een al te gulhartige vriend en bewonderaer uwer schoone gade, dan dat ik u niet ontlaste van het geld, waermede gy anderszins geschenken biedt aen uwe zuivere, kuische tooneelspeelster Pennefetter, en aen de danseres Lupini. Zeg eens, weet gy, dat beide bloedzuigsters u by den neus leiden? De eerste voornamelyk moet u onbermhartig over den hekel gehaeld hebben, wyl gy aen de laetste eenen kostbaren smuk hebt geschonken. Zy moet zich buiten adem gelachen hebben, by het gewagen van uwen valschen *toupet*, en van uwe *prétentions de jeune homme*.

Gullivers werd vuerrood van gramschap en van spyt; doch al te lafhartig, om zelfs in zyn eigen huis zyne

waerdigheid als man te doen gelden, boog hy het hoofd; ging zonder spreken naer eenen lessenaer en legde drie en twintig bankbiljetten van duizend franken en tien Napoleons op tafel. Van Mirbach streek de waerde op met eene onverschilligheid zonder weergâ. Terwyl hy met de som zegepralend heenging, gaf de woekeraer aen zyne gramschap lucht. ‘Hy morde knarsetadend: doemnis! en daertoe moet men dan eene vrouw hebben, om u drie en twintig duizend twee honderd franken te doen verliezen in eene minuet! Om u het vaderschap op te dringen, in naem der wet, over een meisjen, die my tegenwalgt, en aen wie ik vreemd moet zyn!

Sedert dien oogenblik liet hy zynen afkeer meer en meer blyken; ja, de moeder, welke het allerliefste dochtertje meer dan haren oogappel beminde, moest welhaest bemerken, dat men haer niet zonder redenen had gewaerschuwd. Zy voelde zich gekwetst in hare eer, hare fierheid en hare teederste gevoelens. Eerst sprak zy hem met goedheid, en poogde door de meest tastbare bewysgronden hem tot betere gedachten te brengen. Dan huichelde hy eene genegenheid, die niet in zyn hart lag, en slechts eenigen tyd duerde. Op zekeren dag had hy verliezen ondergaen ter beurs, en kwam tamelyk misstemd t'huis. Kunegonde, den man beoordeelende, gelyk zy zelve was, bood hem de jeugdige Elisa aen ter omhelzing. Hy stiet het wichtjen van zich weg, met eene soort tan afgryzen. Dit was meer dan de gevoelige moeder kon verdragen. Zy bragt hem harde waerheden onder de oogen, waerop hy gedwongen was, stom te blyven; want uit hare woorden bleek het ten duidelykste, dat zy hem doorschouwd had. Hy verliet de gade en het huis zonder éen enkel woord te spreken.

Sedert dien oogenblik, was zelfs de schynbare eensgezindheid verdwenen. Oscar, die tot heden den huichelaer had gespeeld, legde zyn momsel af, en gaf zich geheel en gansch over aen zyn baldadig leven. Geheele nachten bragt hy over in kwastpartyen van alle slach, en keerde met het krieken van den dag terug, in eenen volslagen staet van beestachtige dronkenschap. Als een echte losbandige, zag men hem openlyk optreden met de onbeschaemdste en eerloosste koketten van het tooneel. Op de openbare plaetsen verscheen hy met zyn prachtig gespan, gezeten naest de beruchte Pennefetter en Lupini.

Geheel de hoofdstad was vol van Gullivers uitspattingen; zyne gade alleen kende ze niet. De oorzaek van dit verschynsel is niet moeijelyk om vinden. Naer mate zy zich en haer kind meer verlaten en verwaerloosd zag, droeg zy den ryken voorraed harer liefde meer en meer over op haer dochtertjen. By de wieg van het onschuldig wezen, en in het getrouw kwyten van al hare pligten, putte zy het eenigste vermaek. Wie weet, hoelang zy nog in hare gelukkige onwetendheid zoude verkeerd hebben, indien de zucht naer het behoud harer gezondheid (ten einde het lieve schepseltjen niet moederloos in de wereld te laten) de arme moeder niet aengespoord hadde tot het deelnemen aen eenige uitspanning.

Op zekeren dag ontving zy eene uitnoodiging, van wege mevrouw V..., om eene theeparty by te woonen. De hoop, dat zy daer de vriendin Elisa mogte ontmoeten, deed haer het besluit nemen, zich derwaerts te begeven. Zeggen wy hier in het voorbygaen, dat graef Van Mirbach, die op eenen breeden voet stond met het huis V..., zoo hendig had weten te maneuvreren, dat niet alleen mevrouw Gullivers, maer ook de oude kennis, mejuffer

Wespestrael, eene uitnoodigingskaert ontvinge. Deze laetste was de eenige ongehuwde onder het gezelschap; in hare jeugd was zy de schoolvriendin geweest van mevrouw V..., en het was aen deze omstandigheid toe te schryven, dat zy in het deftige gezelschap wierde geroepen en opgenomen. Men duldde haer om éene reden: was hare tong snydend als een scheermes, hare bemerkingen waren zoo koddig, doorspekt met zooveel luim, dat zy elkeen tot lachen stemde. Sedert wy haer op het bal bezig hoorden, zyn een paer jaren verloopen; hare nydigheid tegen de welgevormde, schoone persoonen is nog aengegroeid; hare streelingen zelven zyn als slangebeten geworden.

Nauwelyks had de venynige tong de aenwezigheid van mevrouw Gullivers bemerkt, of zy besloot, haer geschut tegen de schoone dame in battery te plaetsen. Eerst begon zy met eene ligte schermutseling tegen de verwaerloozing, waerin de mannen hunne vrouwen laten; vervolgens viel zy op de tooneelspeelsters, die de vrouwen berooven van de genegenheid harer gemaels, en de mannen pluimen op de onbermhartigste wyze. Na deze aenvallen op het algemeen, ging zy over tot byzonderheden. Zy schilderde de zangeres Pennefetter af, als eene duivelin in vleesch en in beenderen; de Lupini was bekend als de onzedigste persoon onder dit zedelooze slach. In Parys had zy eenen graef, twee barons en drie bankiers in schulden en armoede gedompeld. Niet minder dan tien tweegevechten hadden voor deze wulpsche Syrene plaets gegrepen. De litany der Pennefetter dreigde, geen einde te nemen; een gehuwd man had haer van Parys naer Brussel gevolgd, en was hier in een tweegevecht gevallen, als een slagoffer zyner goddelooze liefde.

Terwyl aller ooren met eene gespannene aendacht luisterden, liet Kunegonde een ongeveinsd afgryzen blyken. Deze beweging gaf aen Adelheid Wespestrael eene schoone gelegenheid, om regtstreeks tot haer doel te gaen. Zy nam haren meest huichelenden toon aen, en sprak tot de schoone vrouw: ‘het getrouwe tafereel, dat ik van het overstroomende zedenbederf ophang, doet u huiveren, myne lieve mevrouw Gullivers, en niet zonder redenen. Indien ik in uwe plaets ware geweest, ik zou sedert lang mynen echtgenoot gewaerschuwd hebben tegen de gevaren, waeraen hy zich blootstelt, wanneer hy by iedere vertooning tegenwoordig is, waerin deze twee zedelooze, goddelooze persoonaedjes eene rol vervullen. Geloof my vry: die met het vuer te veel en te lang speelt, moet op het einde zyne vingers verbranden!

By dezen regtstreekschen aenval, werden aller oogen op Kunegonde gerigt; de jonge vrouw kende niet één siertjen van de geheele schandkronyk, die de hoofdstad vervulde en overal het voorwerp was der openbare en byzondere gesprekken. Zy merkte aen, met eene ongestudeerde kalmte: Juffer Wespestrael dryft hare voorzorgen al te verre. Ik wil van mynen echtgenoot geenen Jozef in het paleis van Putiphar maken; doch ik mag evenmin dulden, dat men hem neigingen toeschryve, die noch met zynen stand, noch met zyne waerdigheid, noch met zyne jaren overeenstemmen. Men zegt met regt, dat de kwaedsprekery eene zeer lange en zeer buigzame tong heeft.’

- Ei, ei, myne lieve! - hernam de bultin Wespestrael op den toon van het gulhartigste, diepste medelyden - wat voorbeeld van toegevendheid voor uwen zui-

veren echtgenoot gy toch zyt! Of zoudt gy alleen niet weten, wat aen geheel Brussel bekend moet wezen? In dit geval is het onze pligt, u in te lichten, opdat gy de verergenis doet ophouden, terwyl het misschien nog tyd dat zy 't bedektelyk eens zyn, om uwen milddadigen echtgenoot te pluimen. Dat ik zyne gade ware, ik weet u te verzekeren, dat hy zich, met een dergelyk gezelschap, niet in het openbaer zoude laten zien. Wees overtuigd, dat ik hem *mores* zoude leeren!

- Myn echtgenoot zou zich in gezelschap met deze wulpsche persoonen in het openbaer vertoond hebben! - Riep Kunegonde uit met verontwaerdiging - Dit is eene eerroovery, die gy verzonnen hebt... die ik weet te verachten, gelyk zy 't verdient.

- Waerachtig, dit gaet alle maet te buiten! Bejegende de Wespestrael met een gekunsteld medelyden - Wat! eene vrouw dermate weten te begoochelen en te misleiden, dat zy alleen in Brussel niet kent, wat zy het eerste moest kennen! God behoede my van twist en tweedragt tusschen echtgenoten te willen zaeijen; doch ik ben 't aen myne eer en aen mevrouw Gullivers verschuldigd, het bewys op te leveren, dat ik niets verzon...; dat ik zelfs verre beneden de wezenlykheid bleef. Ik wil volgaerne aennemen, dat de openbare geruchten veel verder gaen, dan het inderdaed is. Zoo immers bestaet de wereld: zy overdryft zoowel het goede als het kwade. Doch nemen wy aen, dat de helft van hetgeen men zegt in waerheid bestaet, dan laet ik u zelve oordeelen, of ik iets verzonnen hebbe. Het is nog maer veertien dagen geleden, dat de Lupini optrad in de Hugenotten, met

eenen verblindenden diamantensmuk van ten minste tien duizend franken. Aenstonds hoorde men van alle kanten murmelen: wat kostbaer geschenk! Zou men niet moeten gelooven, dat de goudmynen van Kalifornie ten dienste staen van dien wisselaer Gullivers! Twee dagen nadien, verscheen de Pennefetter in de Juive met eenen nog kostbaerderen smuk! En elkeen wilde weten, dat de beide smukken van denzelfden juwelier kwamen en uit dezelfde beurs betaeld werden. - Zou dit smukwerk nu al overdreven zyn, eene zaek staet vast: de Pennefetter bewoont een kwartier, een waer paleis in de Perkamentstraet. De kamers zyn er prinselyk gemeubeleerd en uitgestoffeerd; de weelde en overvloed hebben er met volle handen gezaeid. Gy begrypt van zelve, myne lieve, dat de leveraer geene duizende Napoleons borgt aen eene ligtekooi, die met veel gedruisch aenkomt, en doorgaens met eenen stillen trommel vertrekt. Boter by den visch! zegde hy; by iedere levering moet ik myne betaling hebben! Den volgenden dag, overhandigde de kuische Susanna hem eene aenwyzing op de kasse van den heer Oscar Gullivers, ten bedrage van vyftien duizend franken. Het handteeken van den ryken Cresus heb ik met myne oogen gezien, en bevindt zich onder de handen myns vaders. Thans koketteert en tempeest de Lupini, en zal niet ophouden, vooraleer zy met evenveel pracht geplaetst is. Wanneer zulke persoonen een kwartier bewoonen, voorzien van eene koetspoort, dan moeten natuerlyk het rytuig en de raspaerden volgen. Ondertusschen zyt gy gewaerschuwd; ik heb u enkelyk willen doen zien, dat ik geene achterklapster ben. Dit moet ik nog byvoegen, dat elkeen de schouders ophaelt, wanneer van de zotte geldverkwistingen des wisselaers

wordt gewag gemaekt. Wat! deze Gullivers is dan een monster! - Wordt er gezegd - Zyne gade is een model van schoonheid en van wysheid... en deze voorbeeldige vrouw verwaerloost hy, om achter zulke uitwerpsels der samenleving te loopen, die hem dan nog ter deeg by den neus leiden!

De Wespestrael had dezen woordenstroom uitgegalmd, als of zy denzelven van buiten geleerd hadde. Kunegonde wist niet, welken weg zy moest of mogt inslaen. Weinig bekend zynde met de boosheid der bultin, kon zy de venynigheid niet onderscheiden van de gehuichelde deelneming. De verdediging van den echtgenoot op haer nemen, dit scheen haer zoo onmogelyk als ongepast. Zy wapende zich met hare geheele vrouwenwaerdigheid; groette het gezelschap met eene nyging en stuerde de volgende woorden tot de verwaerloosde juffer met eenen bitteren, verachtenden grimlach: ‘U, mejuffer Wespestrael, ben en blyf ik dankbaer voor uwe vriendschappelyke, gulhartige deelneming. Ik hoop, dat de hemel u zal beloonen, gelyk gy 't verdient voor uwe goede inzigten.

By deze woorden verliet zy de zael en werd door mevrouw V... tot buiten de voorkamer vergezeld. Indien wy mevrouw V... niet beter kenden, dan zouden wy gelooven, dat zy hoopte, in het heengaen nog iets verder te vernemen. Immers in den algemeenen regel, vergadert men een gezelschap, om aen hetzelve verstrooijing en tydverdryf te bezorgen. Doch, als of Kunegonde een marmeren beeld ware geweest, zoo koel en onbewegelyk bleef zy tot het einde toe. Zelfs veroorloofde zy zich geene enkele bemerking nopens de oorzaek van haer plotselyk verdwynen. Elkeen had zich verwacht aen een

in-onmagt-vallen, of ten minste aen een geweldig snikken; en op al de vragen, die de terugkeerende mevrouw V... te gemoet stormden, kon deze geen ander antwoord geven, dan: ‘Koud als ys! Stom als een visch! Droog als brandhout!’

Zonderbare wederspraak van het vrouwelyk hart! Dat een man zynen vinger uitsteke naer zyne vrouw, dan zal geheel de schoone kunne hare party kiezen en voor de mishandelde of bedreigde op de bres springen! En wanneer diezelfde man het hart zyner gade verscheurt door zyn buitensporig gedrag, dan vindt zy bespotting en hoongelach, in plaets van troost en medelyden.

- Wat peinzen van zulke gade, die geenen traen stort, zelfs geenen zucht slaekt, wanneer haer gemael zulke snede toebrengt aen den huwelyksband? - Riep eene bankiersvrouw, wier man met dezelfde zonde was besmet - Dat my zoo iets gebeurde, ik zou myne tanden laten zien. Deze vrouw Gullivers is een schaep, eene ware knol!

- Zoo gaet het met de winkeliersdochters, die by het aengaen van het huwelyk niets anders in het oog houden, dan een luilekker leven! - Yverde eene parvenue, wier geboorteplaets zelfs een geheim was - Zy raedplegen haer hart niet, als zy maer koets en paerden in het verschiet zien. Loopt het ding tegen, dan zyn zy van my al spoedig beklaegd; zy bekomen loon naer werken. Zulk volkjen bemint de weelde en de pralery, doch geenszins den echtgenoot!

- Den echtgenoot beminnen, deze dochter Blinkhout! - Voegde juffer Wespestrael by - Ik herinner my, als of het maer gisteren gebeurd ware, dat over een pa er jaren deze groote mevrouw op een bal kwam van

de groote harmony. Daer zag zy voor de eerste mael haers levens het zuiver Adamskind, Oscar Gullivers. Deze vraegde haer ten dans, en weid afgespyst. Ik hoorde haer aen het oor der moeder vezelen: ‘deze Gullivers boezemt my oenen onwederstaenbaren walg in!...’ Zes weken later was zy de bruid van dienzelfden Oscar Gullivers, die haer oenen zoo onwederstaenbaren walg had ingeboezemd.’

- Ik heb my laten gezeggen, dat de moeder de rol van koppelaerster heeft gespeeld. - Waegde eene achtbare vrouw des gezelschaps, met eene zekere beschroomdheid. - Het is bygevolg voor de zonde der moeder, dat de dochter moet boeten; deze overweging diende men toch wel, volgens myne zienwyze, in het oog te houden.

- Wat zou de moeder gedaen hebben! - Viel de bultin Wespestrael uit - Ik weet by ondervinding van de krachteloosheid des moederlyken invloeds te spreken. De myne ondernam het ook eenmael, my aen oenen man te koppelen; en niettegenstaende al den eerbied, dien ik haer toedroeg, antwoordde ik: ‘moeder, bevalt de jongman u zoowel, neem hem dan voor uzelve!’ Sedert dien tyd sprak zy my nooit meer over dergelyke zaken. Juffer Blinkhout van den Vlaemschen Steenweg liet zich koppelen, omdat de trein van den afgesloofden. Gullivers hare oogen verblindde. Naer den echtgenoot heeft zy niet gekeken, Wat meer is: indien ik wel onderrigt ben, zoo stond zy in verkeer met den schoonen, maer armen schilder *Goudaert;* en men wil weten, dat zy een oog toenypt, onder voorbehoud, dat de man zyne beide oogen gesloten boude. Hoe zou hare kalmte anderzins verstaenbaer wezen?’

De vorige omzigtige verdedigster wapende zich met

haren gebeden moed, koos party voor den kunstenaer, zeggende op eenen beslisten toon: ‘wat de Gullivers en de Blinkhout's betreft, die lever ik over aen uwe bytende en snydende long, mejuffer Wespestrael; doch den schilder *Goudaert* moet ik in geweten beschermen tegen uwe aentygingen. Dat hy vroeger juffer Blinkhout kende, dit zal niemand meer wonderlyk voorkomen, wanneer men in overweging neemt, dat hy haer neef en vriend was. Doch van deze maegschap en van dezen vriendelyken omgang tot pligtige betrekkingen, is de afstand oneindig. Sedert meer dan twee jaren, by gevolg sedert haer huwelyk, heeft hy nooit den voet in haer huis gezet; nooit hebben zy elkander gesproken. Overigens staet *Goudaert* in aller achting; zelfs by het hof wordt hy naer waerde geschat. Dit zou het geval niet wezen, indien zyn gedrag niet boven alle blaem verheven ware. Ik kan u verzekeren, hoe uitmuntend zyn talent ook moge wezen, dat zyne private deugden hetzelve nog verre overtreffen.’

Deze verdediging miste haer doel niet; de booze tongen bleven stom; want de boosaerdigheid is doorgaens lafhartig; by den eersten ernstigen tegenstand, deinst zy terug naer hare duistere spelonk, waer zy op nieuwe slagoffers loert voor eene gunstige gelegenheid. Wel is waer, dat er in den damenkring nog wel, hier en daer, een vermoeden gewaegd, eene boosheid verzonnen werd tegen de schoone mevrouw; immers de overgroote meerderheid kon het maer niet verkroppen, dat zy geene tranen stortte; dat zy niet in onmagt viele; dat zy zelfs geenen zucht slaekte. De vrouwenkring keurde den heldhaftigen moed eener gade af, waerschynlyk omdat zy 't niet zelven waren, die dezen moed aen den dag gelegd hadden.

VII
De maet is vol; de laetste druppel doet ze overstroomen.

Onder den tyd, dat Kunegonde met een gebroken hart naer hare wooning sukkelde, onderhielden de huichelende vriendinnen zich op hare rekening, gelyk wy op het einde des voorgaenden kapittels zagen. Zy wisten niet, dat deze rampzalige gade een waer moederhart onder haren boezem droeg. Zy begrepen niet, dat het moederlyk gevoel op zich zelve reeds eene magtige borstwering is voor de deugd der gade; dat zy, die de palen der huwelykspligten te buiten gaet, nooit haer kroost heeft bemind! Misschien zou de lydster bezweken zyn onder den last der zielesmarten; misschien tot wanhoop zyn overgeslagen; maer de gedachte aen haer kind hield haer regt. Waer zou zy troost zoeken? Aen wie raed vragen? Wiens hulp of bescherming inroepen?

Na lang peinzen en herpeinzen, viel haer gedacht op de vriendin Elisa; zy begaf zich regtstreeks naer de Twaelf-Apostelenstraet. Bleek, afgemat, in eenen deerniswaerdigen toestand, verscheen zy voor de echtgenoten Engelen. Wat zy wil of zal zeggen, daeraen heeft zy

niet gedacht; doch de regtsgeleerde gist de uitgestrektheid van het lyden dezer vrouw: zy wankelt, hare lippen beven, en onder het slaken van een noodgeschrei, valt zy tusschen de arms van Elisa.

De teedere verpleging en de gulhartige bewyzen van deelneming brengen haer tot het zelfbewustzyn terug. Zy verhaelt, wat haer is gezegd; zy schildert de zielefolteringen, welke zy heeft geleden; zy vraegt, in naem der vriendschap en der menschlievendheid, dat men haer raed geve nopens het te houden gedrag.

Wat raed valt er te geven in soortgelyke gevallen? Aenmoediging tot geduld en volharding. ‘Het zelfbewustzyn van gekweten pligt en de liefde tot uw kind zullen alleen vermogen, u staende te houden,’ - Zoo sprak Engelen - Eilaes, het tafereel, dat men voor uwe oogen heeft opgehangen, is wel somber; doch niet overdreven. De geheele hoofdstad spreekt van de zotte verkwistingen des wisselaers, Oscar Gullivers. Beproef eene laetste mael, of hy met goedheid niet kan teruggebragt worden tot het vervullen zyner pligten!

De rampzalige bleef eenen tydlang in stomme smart gedompeld; het was, als of zy haer hart raedpleegde nopens de som der opofferingen, waervoor hetzelve nog vatbaer zoude wezen. Eensklaps riep zy uit: ‘o, vrienden, vraegt van my niet meer, dan ik geven kan; de maet is vol, en tot huichelen is 't my onmogelyk over te slaen. Voor zulk gedrag en zulke behandeling blyft niets overig, dan de grootste onverschilligheid. Ons houdt niets meer te samen, tenzy de gedachte, dat hy de vader, de onwaerdige vader is van myn kind. Het is deze gedachte alleen, die my kan aensporen, om tot het gemeenschappelyke huis terug te keeren.’

Inderdaed, zy keerde op staenden voet terug. Tegen hare verwachting en zyne gewoonte, was hy nog op zyn bureel. Hy kwam haer te gemoet met den meest huichelenden glimlach op de lippen en wilde haer omhelzen: doch eene koude huivering liep plotselyk over het lyf der diepbeleedigde gade. Zy stak gebiedend de hand uit en voegde hem toe: ‘wyk van my, ik verfoei uwe Judas-kussen!’

- Wat deert u... wat beteekent dit? - Riep hy met verbaesdheid uit - Hoe ziet gy zoo bleek uit? Gy beeft, als of gy door de koorts waret aengetast! ik zal op staenden voet den geneesheer laten roepen; ik zal uwe kamerjuffer doen beneden komen.’

- Ik heb noch geneesheer noch kamerjuffer noodig; wacht gy eenen oogenblik! zoodra ik een weinig adem heb geschept, moet ik u over eene ernstige zaek spreken.

- Maer, myne lieve, volgaerne zou ik u gezelschap houden, doch gy behoeft rust. - Zoo huichelde hy voort - Overigens heb ik dringende zaken te verrigten, en moet voor eene poos uitgaen. Gy zult derhalve my gelieven te verschoonen, indien ik u alleen laet.

- Verre zy van my de gedachte of de wensch, u by my te houden! - Viel zy hem in de rede met eenen bitteren grimlach - Spoedig naer de Perkamentstraet en naer de Kanselaryplaets; het zou immers zonde wezen, dat de *Pennefetter* en de *Lupini* moesten wachten. Daerheen roepen u eer, pligt en gevoel van zelfswaerde. Gy moet dus begrypen, dat ik niet zal poogen, u terug te houden.

- Het hooren dezer namen, het aenduiden der straet en plaets, waer deze beruchte ligtekooijen woonden,

werkten, in den eersten oogenblik, verpletterend op den losbandigen booswicht. Zeer wel gevoelende, dat noch redenering noch loochening hier iets vermogten, nam hy de houding en den toon aen van eenen aertslaffaerd, die geenen man durft onder de oogen komen, en juist moeds genoeg heeft, om eene zwakke vrouw te trotseren. Deze vrouw had, eilaes, uit zyne verslagenheid de overtuiging verworven, dat alles waer was, wat zy in het gezelschap van mevrouw V... had gehoord. Met zynen valschen grimlach snauwde hy haer toe, ten einde de gade te verschuwen:

- Wat beteekenen deze onverstaenbare verwytingen? Ik verbied u, mynen naem nog te koppelen aen de namen van eene *Pennefetter*, eewe *Lupini!* Dat begint waerachtig wel! de vrouw wil hier haren gemael schoolmeesteren! Wanneer moet ik u de sleutels overleveren van myne geldkoffers?...

- Zoodra - viel zy bitsig in - de stoffeerder met de rekening komt van zyn loon en van zyne verschotten ter wooninge Aan de *Pennefetter* en van de *Lupini!* Vraeg ik te veel of te weinig?

Eene plotselyke bleekheid liep over zyn aengezigt; doch zy verdween met de snelheid der gedachte. Als een doortrapte, doorknedene schurk, poogde hy haer met schaemtelooze leugentael te paeijen, en beweerde enkelyk, eenen wissel te hebben voorgeschoten; in éen woord: eene bankiersoperatie te hebben verrigt.

- Eene bankierszaek! - Hoonlachte zy met bitterheid - Sedert wanneer zoekt de bankier zyne zaken achter de tooneelschermen? Sedert wanneer ziet men treffelyke mans en vaders op de wandelingen, in gezelschap van ligtekooijen, wier zedeloosheid tot een spreek-

woord is geworden? Veins niet, huichel niet langer! Alles is my bekend; ik weet waer en hoe gy uwe avonden en nachten doorbrengt! Ik weet waer en hoe gy uw geld, uwe gezondheid, uwe geestvermogens en het brokjen overblyvende eergevoel opoffert aen uwe teugellooze, ontembare wulpschheid! Ga voort in uwe boosheid; ik stuer u geene verwytingen toe; doch ik moest u doen zien, dat uwe wegen my bekend waren. Voortaen hebben wy geene andere gemeenschap te samen, 't en zy dat gy de vader, de onwaerdige vader zyt van myn kind! Mogtet gy deze hoedanigheid eerbiedigen.

Tegen deze verpletterende redenen wist hy niets grondigs in te brengen; zyn geelachtig aengezigt werd purperrood van gramschap, en op eenen deklamerenden toon snauwde hy haer toe:

- Indien gy alles weet, dan is my de moeite gespaerd, u daeromtrent in te lichten. Opdat gy voortaen uwe gedragslyn kennet, zal ik u dezelve nauwkeurig afbakenen. Ik versta heer en meester te zyn in huis; dit zegt u duidelyk genoeg, dat ik hoegenaemd geene verwytingen zal dulden. Ik ga myne wegen, ga gy de uwen, gelyk gy sedert lang hebt gedaen. Onder deze voorwaerde kan er nog stilstand van wapenen tusschen ons bestaen, anderzins niet!

Deze onbeschofte bedreiging uitgegalmd hebbende, keerde hy zich om; stoof uit de kamer, haer den tyd niet latende om een antwoord te geven, en rukte de deur met zooveel geweld achter zich toe, dat het huis daverde tot op de grondzuilen.

Zoolang zy zich in tegenwoordigheid van den booswicht bevond, hadden hare fierheid en verontwaerdiging de vrouw regt gehouden. Toen zy eventwel alleen bleef,

plooiden hare krachten onder den last des rampspoeds; zy viel als verbryzeld op een rustbed, en barstte in overvloedige tranen uit. Zoo verre was het dan met haer gekomen..., het leven, dat haer zoo schoon, zoo heerlyk, zoo rozekleurig had geschenen, was voor haer een ondragelyke last geworden. Het paleis in de Koninglykestraet, dat zy twee jaren vroeger betrad als een Heilig der Heiligen, waer rust, vrede en vreugde zouden woonen, was herschapen, tot een alduivelschap! Alhoewel door hare moeder overgehaeld tot dit huwelyk, bragt de allezins goedhartige gade eenen ruimen voorraed liefde aen haren gemael; en nu moest zyden man harer keuze, den vader haers kinds verachten als eenen eerlooze, als eenen ellendeling! Dit was te veel voor de tengere vrouw; zy aenriep den dood als eenen welgekomen gast...! Doch welke klanken treffen eensklaps haer oor? Uit eene nevenkamer laet zich het geschrei van een kind hooren... het is haer wichtje, hare Elisa. Uit den slaep opgeschrikt door het toerukken der deur, heeft de kleine eenen tydlang met verbaesdheid rondgeblikt, en is begonnen luidkeels te schreijen. Het gevoel der moeder, sterker dan alle andere gevoelens, eischt zyn regt; Kunegonde springt op van haer rustbed; vliegt naer de wieg des kinds; drukt hetzelve tegen haren boezem; het onnoozel schepseltje lacht haer aen, en onder den indruk van dit gelach, vergeet zy eenen oogenblik haer deerniswaerdig lot.

Te rekenen van dozen dag, was de kleine Elisa de eenigste troost der gade. Dreigden troosteloosheid en wanhoop deze bedrukte moeder ter neder te drukken, dan zocht zy sterkte by de wieg. Kwam dan eenen glimlach op de lippen der lieve, o, van dien oogenblik had

de moeder vergeten, dat haer huiselyk geluk voor goed dood en begraven was. Wat gaf 't haer, dat de onwaerdige gemael haer verwaerloosde; had zy haer kind niet? Kon zy niet den ganschen voorraed harer liefde op het wichtje overdragen? Ja, dit kon zy; haer leven had wederom een doel, en daerom hield zy meer dan ooit aen het leven vast.

Oscar had zyne bedreigingen niet ten uitvoer gelegd; lafhartig, gelyk hy was tot in het merg zyner beenderen, berekende hy, dat wel een beschermer der gade kon voor hem treden, om het toegevoegde leed te wreken. Het stond eventwel eenmael vast, dat nooit meer het oude vertrouwen en de vroegere vriendelykheid zouden wederkeeren. Er was door den drang der zaken eene stilzwygende overeenkomst tusschen de beide echtelingen tot stand gekomen. Men vermeed al datgene, wat aenleiding kon geven tot opspraek; men vreesde het publiek te doen klappen. Heerschte tusschen hen in huis de grootste onverschilligheid; buiten, en voor de oogen der wereld, namen zy diegene heuschheid in acht, welke den oppervlakkigen beschouwer doet gelooven aen de gelukkigste echtbanden. De gemael bewandelde nog altyd zyne oude wegen, en alhoewel in koelheid met zyne gade levende, vermeed hy meer dan ooit de ruchtbaerheid, de opspraek. Geene verwyting, zelfs geene waerschuwing kwam over hare lippen. Hy was haer dankbaer voor deze doenwyze, in zooverre zulke kerel dankbaer kan zyn. Dit wil zeggen: hy kocht en schonk haer al diegene kleinigheden, waeraen de vrouwen grooten prys hechten, wanneer zyden gever beminnen en hoogachten; hetgeen hier geenszins het geval was.

De wereld, of liever het dwaze gemeen, dat de zaken

en menschen naer den uiterlyken schyn beoordeelt, aenzag het huwelyk van Oscar en Kunegonde als zeer gelukkig. Eilaes, zy, die de dingen gewoon zyn van naby te beschouwen, beoordeelden den toestand geheel anders, ten minste voor de echtgenote. Wat hem betrof, hy had eene gade genomen, gelyk het kind een speelgoed neemt, voor tydverdryf, of liever als een pronkstuk. Voor de jonge dochter Blinkhout, daerentegen, was het huwelyk de volkomene verwezenlyking van al hare jeugdige droomen. Zulke huwelyken treft men menigvuldig aen in de steden, in de middelpunten der ontbindende beschaving. Zy gelyken op de bloozende perzik: van verre gezien, bekoort zy de oogen en verwekt een watertanden van begeerlykheid; plukt men de vrucht, dan vindt men nog enkelyk de schel... de mieren zyn weg met de sappige deelen! De juistheid dezer vergelyking leerde Kunegonde maer al te wel kennen. Ook liet zy zich niet in slaep wiegen door de hoop op beternis: zy begreep al te wel dat, mogt er al eene betere verstandhouding intreden, dezelve van korten duer wezen en geene enkele proef doorstaen zoude. De liefde tot haer kind was, integendeel, vastgeankerd in het hart; niets ter wereld zou vermogen, dezelve er uit te rukken.

Onder dergelyke betrekkingen, was wederom ruim een jaer traegzaem voorbygekropen; immers de jaren vliegen voor de gelukkigen alleen; voor de lyders schynt elk jaer eene eeuwigheid. De kleine Elisa had zich spoedig ontwikkeld; doch meer ouder het opzigt der geestvermogens, dan onder dat der lichamelyke krachten. Het was eene teedere plant, die niet tegen den minsten schok zoude bestand blyven; het was daerom ook, dat de moeder haer omgaf met al de liefde en al de teedere

zorgen, welke het moederlyke hart alleen schenken kan aen de vrucht van haren schoot.

De vader liet zich weinig gelegen zyn aen het dochtertjen; zelden nam hy haer op zyne arms; deed hy het, dan was het zonder hartelykheid. Op eenen avond keerde hy terug in eenen staet van dronkenschap; hetzy nu ter oorzake zyner bedwelmde zintuigen, hetzy de man zich bedroge op zynen weg, genoeg hy trad in de slaepkamer der kleine, die wakker lag. By den matten schyn van een nachtlicht, zag hy, dat de kindermeid in eenen diepen slaep verkeerde. In zyne erbermelyke dronkenschap, wilde hy eenmael hartelyk wezen jegens zyn telgje, nu het niemand zag. Hy naderde de wieg met wankelende schreden; de kleine bezag hem met verbaesdheid, en als of zy 's mans blik gevreesd hadde, verborg zy haer aengezigt in het hoofdkussen. Deze lydelyke tegenkanting prikkelde hem; hy stak zyne arms onder het wichtje en tilde het op uit de wieg. Doch op denzelfden oogenblik slaekte de kleine Elisa eenen zoo snydenden noodkreet: ‘mama! mama!’ dat dezelve door geheel de wooning weergalmde. Eensklaps, en terwyl hy het schepseltjen zocht tot bedaren te brengen, vloog de deur des vertreks open, en Kunegonde stoof binnen op het noodgeschreeuw harer lievelinge.

Wie is bekwaem, de verbaesdheid, den angst, de verslagenheid dezer vrouw te schilderen? Deze gemael met zyn verward aengezigt, houdende haer kind in eenen volslagen staet van bewegeloosheid op zyne arms! De schreeuw, welken zy heeft hooren slaken; de stilte van den nacht; de kindermeid, die, wakker geworden en opgestaen zynde, niet weet wat haer te doen staet, alles laet de vrouw aen een gerypt plan gelooven, hetwelk

niets minder zou ten doel bebben, dan de moeder van haer kind te berooven... misschien op de onschuldige eene misdaed te plegen!

Gelyk eene leeuwin, aen wie men hare jongens ontneemt, zonder te letten op het getal of op de moordtuigen der aenranders, haer kroost ter hulp snelt, om hetzelve te redden, zoo schiet de moeder den dronkaerd op het lyf; ontrukt hem het kind, onder het uitroepen: ‘rampzalige, wat waert gy zinnens... wat hebt gy gedaen!’

Gullixers, door den hachelyken toestand tot het bewustzyn teruggebragt, stamelt met moeite: ‘ik wilde myn kind eenmael ongezien omhelzen en liefkozen...? Ik schyn haer vrees te hebben aengejaegd!’

Er lag iets in den toon van den goddeloozen kerel, wat de moeder ontwapende. Zy riep hare Elisa toe met de zoetste namen, met hare weekste, teederste stem; doch vruchteloos! Geen klank kwam over hare fyne, bleeke lippen; hare oogen stonden als verglaesd in hunne kringen! Van tyd tot tyd, liet de kleine een zacht gefluister hooren van: ‘mama... mama!’

- Een geneesheer, spoedig, spoedig! - had de bedrukte moeder geroepen. Dan waren de kindermeid eerst en vervolgens Gullivers naer buiten geloopen, om het bevel van mevrouw ten uitvoer te leggen. Een kwartier bleef zy alleen met haer telgjen... eene eeuwigheid! Gedurende dezen tyd, kwamen oude herinneringen voor haren geest spelen, als zoovele gedrochtelyke spooken. Wilde hy, de woekeraer, op het onschuldig wichtje het verlies zyns gelds niet wreken? Had hy hare deugd als gade niet gewantrouwd? Had hy ooit eenig bewys gege-

ven, dat hy dit kind beminde, gelyk het vleesch van zyn vleesch?

Terwyl zy nog dobberde tusschen hoop en afgryzen, terugdeinsende voor de gevolgtrekking uit alles, wat voorafgegaen was, trad Gullivers binnen met den bekwaemsten geneesheer der stad. Schier op de hielen volgden de kindermeid en een hoogleeraer der universiteit. De beide mannen der kunst onderzochten den toestand der zieke zorgvuldig, gewetenvol; wierpen elkander eindelyk eenen veelbeteekenenden blik toe; wisselden eenige woorden in de latynsche tael, en schenen 't beide eens te zyn nopens den aert der ziekte. De hoogleeraer, gewoone geneesheer des huisgezins, belastte zich met de uitspraek van het vonnis, waerop de moeder in de hevigste spanning stond te wachten.

- Mevrouw, - zegde by tot haer - het kind moet eenen grooten schrik of eene groote vrees ondergaen hebben. De opschulding is naer het hoofd gestegen en heeft het hersengestel ligtelyk aengedaen. De strengste rust moet op de eerste plaets aenbevolen worden. Alles, wat de kunst vermag, zal aengewend worden, daerop moogt gy rekenen. - Toen de man zag, in wal deerniswaerdige gesteltenis deze moeder zich bevond, voegde hy by: ik bid u, mevrouw, legt myne woorden niet uit in den ergsten zin, en geef den moed niet op. By kinders kan zulke ziekte in weinige oogenblikken koeren; ik hoop, dat de lieve kleine u niet zal ontrukt worden; kalmte en zorgvuldige verpleging zyn twee hoofdvoorwaerden, die geenen oogenblik mogen verzuimd worden.

Kunegonde hoorde deze woorden; zy zag, wat onder hare oogen gebeurde; doch zy stond bewegeloos, als het

beeld der stomme smart, en kon geene klanken uit hare keel halen.

Gy zelve, mevrouw, hebt rust en kalmte noodig, gy moet u te bed begeven. - Zoo vervolgde de wyze geneesheer - Laet aen my, bid ik, de zorg over, by de zieke te blyven tot den worgend. Geloof my, wanneer de kleine lieve tot haer bewustzyn terugkomt, dan zou zy, met haer vroegtydig verstand, de droefheid op uw aengezigt en in uwe oogen lezen. Dit vertoon moet gy haer zorgvuldig besparen, anderzins durven wy voor niets instaen. Uwe moederliefde zal u deze opoffering dragelyk maken.

En de jonge vrouw liet zich ter rust of liever te bed brengen. Immers rust kon zy geenszins genieten; want nauwelys had zy de oogen toegeloken, of zy sprong verschrikt op; snelde naer de wieg haers kinds; boog over dezelve, ten einde de minste beweging, den minsten ademtogt gade te slaen. Meer dan tienmael, vóor den morgend, herhaelde zy haer bezoek en kon maer verwyderd worden, wanneer de geneesheer het gevaer, niet voor haerzelve, maer voor het kind te berde bragt.

Wat deed de vader ondertusschen? Na de eerste menschelyke uitboezeming, had de natuer haer regt gevorderd; de zenuwen, verslapt door den invloed des alcools, weigerden allen dienst. Hy sukkelde tot in zyne slaepkamer; poogde zich te ontkleeden; sloeg naest het bed omverre op het vloertapyt, en sliep daer in, als een dier. In dezen toestand vond de knecht Willem zynen meester liggen, toen hy rond tien ure 's morgends hem een bezoek ging aenkondigen.

Den geheelen volgenden dag, kwam weinig verandering in den hachelyken toestand der lydster. Tegen den

avond, verscheen de geneesheer des huisgezins voor de derde mael. Op al het aendringen der moeder, kon hy niet anders dan de schouders ophalen, en haer aensporen tot geduld. ‘Gy zehe, mevrouw, - waerschuwde hy - behoeft rust en moet alle hevige gemoedsschokkingen vermyden!’

- Spreek my, in Gods naem, niet van rust; - antwoordde zy dan - hoe wilt gy dat ik ruste... hoe wilt gy dat ik kalm zy, wanneer myn kind, myn hartebloed in doodsgevaer verkeert? Gy durft my immers niet verzekeren, dat ik haer zal behouden! In uwe oogen, op uw gelaet lees ik het doodsvonnis myner Elisa!

- God heeft haer leven in handen, - sprak de geleerde - en tegen zyne raedsbesluiten mogen wy niet morren. Ik herhael het, zorg voor u zelve; denk aen uw kind; beroof ze niet van hare moeder; onttrek u niet aen de liefde van uwen echtgenoot door het verwaerloozen uwer gezondheid, uwer krachten...!’

- Ja, aen de liefde van mynen echtgenoot! - Murmelde zy, terwyl een bittere glimlach, tegen wil en dank, om hare bleeke lippen kwam spelen. Vervolgens streek zy met de beide handen over haer voorhoofd, als om duistere schimmen te verjagen. Had zy nog eenen echtgenoot? Had zy ooit eenen echtgenoot gehad? Dergelyke vragen deed zy zich, en kon ze niet stellig beantwoorden; weshalve zy in een duister stilzwygen verviel.

De vriendin Elisa was nauwelyks door een paer lynen schrift van mevrouw Gullivers onderrigt, dat de kleine in stervensgevaer verkeerde, of zy snelde derwaerts, ten einde de vermoeijenissen met de troostelooze moeder te deelen. Geheele nachten waekte zy by het ziekebeddeken, om aen Kunegonde eenige rust te verschaffen.

Wat Gullivers betrof, deze huichelde eene vaderliefde, welke niet in zyn hart lag. Nooit bezocht hy zyn lydend kind, dan wanneer mevrouw Engelen of de geneesheer tegenwoordig was. By zulke gelegenheid, werd het voor een scherpziende oog onmiskenbaer, dat zyn mond wel teedere woorden kon spreken; maer dat zyne oogen traneloos en zyn hart koud als ys bleven. Hy wendde voor, dat eene ziekekamer hem eenen onwederstaenbaren afkeer inboezemde. In een woord: deze stofziel was onvatbaer voor elk menschelyk gevoel. Verscheen hy by het lieftallige kind, gedurende hare goede poozen, dan mogt zy al de fyne handjes naer hem uitstrekken; dan mogt zy hem al toekozelen: papa moet by Lisa blyven... mama ook by Lisa blyven! dit hield hem geenen oogenblik langer by de zieke, dan juist noodig was, om te doen gelooven, dat hy een vaderlyk hart bezat.

Het was van dezen man, dat de geneesheer zegde tot Kunegonde: onttrek u niet aen de liefde van uwen echtgenoot! De man der kunst wist dus niet, dat Oscar Gullivers voor niemand liefde koesterde, 't en zy voor zynen persoon alleen!

Hoe sleet deze zeldzame vader nu zyne dagen, gedurende welke zyne gade en huisgenoten in rouw gedompeld waren en in doodsangst verkeerden? Meer dan ooit te voren, zocht hy de persoonen op, met wie hy den tyd dooden kon in uitspattingen en vermaken van alle slach. De tafel, het spel en de tooneelzael vergden uitsluitelyk zyne oogenblikken. Noch het gekozel der lydster? noch het bidden der gade, noch het gesmeek van mevrouw Engelen vermogten hem tot zyne vaderlyke pligten te brengen.

Ondertusschen naderde de beslissende oogenblik,

waerop de natuer zegepralen, of de dood zyn slagoffer vergen zoude. Den negenden dag 's morgends, verscheen de geneesheer, als naer gewoonte. De moeder zat naest het ziekebed en bespiedde elke ademhaling, elke beweging harer lievelinge. De man sloeg eenen tydlang de zieke gade, en schuddebolde. Hy wist niet, dat de moeder deze beweging hadde bemerkt in een spiegeltjen, ten dien einde hoven het bed geplaetst. Zy keerde zich om, en vraegde: ‘hoe vindt gy de kleine? Over eene poos ontwaekte zy uit hare sluimering; strekte de armtjes naer my uit, en toen ik over haer boog, sloeg zy ze om mynen hals en murmelde aen myn oor de woorden: ‘Lisa ziek, Lisa heengaen... mama ook heengaen met Lisa... mama niet hier blyven!’

- De gevaerlykste oogenblik is gekomen, mevrouw; - bemerkte de geneesheer - ik durf het u niet onveinzen; doch alle hoop is niet verloren. Wilt gy eventwel naer goeden raed luisteren, dan zult gy u verwyderen. Uwe tegenwoordigheid is voor u hoogstschadelyk, en kan aen de zieke in geenen gevalle voordeelig wezen. Gy stelt uw leven in gevaer, dit moet ik uw waerschuwen als geneesheer.

- Uit uwe woorden volgt het doodsvonnis myns kinds! - Sprak zy op eenen beslisten toon, terwyl zy den geneesheer met verwilderde oogen aenstarde - Moet ik myn kind verhezen, wat waerde heeft dan het leven nog voor my? Wat kan my nog aen de aerde boeijen, wanneer God my alles ontrukt, wat my dierbaer was? Doch Gods wil geschiede! Mynheer, ik ben tot alles bereid; maer van myn kind verwyder ik my geenen oogenblik. Een woord nog, heer dokter: ‘zal myn kind nog tot morgen leven?’

- Verlies de hoop niet, mevrouw; - was het antwoord - In allen gevalle, tenzy er eene crisis intreden zoude, zal zy zekerlyk nog tot morgen leven. Mogte verandering komen, gelief my te laten roepen, al ware het ook in het midden van den nacht.

Waerom vroeg zy, of het kind nog tot morgen zoude leven? O deze beminnende moeder kon zich niet gewennen met de gedachte, dat zy van hare dierbare Elisa zoude scheiden. De trekken des kinds waren wel voor eeuwig in haer hart geprent; maer zy wilde ze daerenboven ook gedurig onder hare oogen hebben. Nauwelyks was dan ook de geneesheer vertrokken, na het eene en andere middel te hebben voorgeschreven, hetgeen hy eventwel vruchteloos oordeelde, of zy nam een blad papier en rigtte de volgende woorden tot hare vriendin, mevrouw Elisa Engelen:

17 september 185...

Myne dierbare, over twee minuten verliet de geneesheer het huis. Het doodsvonnis myns kinds heb ik op 's mans gelaet gelezen; op myn aendringen, heeft hy my verzekerd, dat de zieke tot morgen zal leven. Thans schiet my niets over, dan my te onderwerpen aen hetgeen de Opperheer beslist heeft in zyne wysheid. Een wensch blyft my thans nog te vormen; gy, die een moederhart onder uwen boezem draegt, zult my verstaen. Ik zou gaerne het afbeeldsel myner Elisa bezitten; daer ik nu weet, in wat nauwe vriendschapsbetrekkingen gy staet met mynen neef, Marcelis *Goudaert*, zoo geloof ik, dat gy my dezen troost zult kunnen bezorgen. De man zou naer my niet luisteren, aengezien hy zich over myne

handelwyze te beklagen heeft. Gelief hem te doen gelooven, dat gy zelve, en niemand anders dan gy, dit portret begeert als eene herinnering. Leg den grootsten spoed in het werk, opdat het niet te laet zy. Zoolang hy in huis is, laet ik de zieke over aen uwe teedere zorgen, aengezien ik onder *Goudaerts* oogen niet durf verschynen. De redenen daervan zal ik u later bekend maken.

Neem, bid ik u, zoodanige maetregels, dat gy den kunstenaer vergezellet naer hier, en geloof immiddels aen geheel de onveranderlyke liefde van uwe diepbedroefde, ongelukkige vriendin.

KUNEGONDE.

Een uer na het verzenden dezes briefs, hield een gespan stil voor het huis van Gullivers in de Koninglykestraet. De troostelooze moeder sprong regt; liep naer het venster, om te zien, wat er gaende was. Zy bemerkte eenen ryzigen man, op wiens borst het kruis van eer prykte. Deze bood zynen arm aen mevrouw Engelen en leidde haer binnen. Er bleef haer geen twyfel over: deze man was niemand anders dan haer neef Marcelis in persoon.

De deur der ziekekamer ging open, en op denzelfden oogenblik, dat mevrouw Engelen met den kunstenaer binnentrad, verdween Kunegonde op den tegenovergestelden kant. De vriendin verschrikte, toen zy de trekken der kleine lydster zag. Hier is geenen tyd te verliezen, - fluisterde zy tot den schilder - indien gy eene levende en gel in en geen lyk wilt afschetsen.'

De kunstenaer trad eenen oogenblik voor het bed, waerop de zieke in eene soort van sluimering lag. Hare oogjes waren half toegeloken; men zou gezegd hebben: zy glimlacht, terwyl rozekleurige engeltjes haer al de

heerlykheden des hemels voorspiegelen. - Juist het evenbeeld der moeder; - mymerde Marcel is, als tot zichzelven sprekende - thans reeds zou ik haer in myne werkkamer kunnen portretteren!... Vervolgens zich tot mevrouw Engelen wendende, zegde hy haer zachtjes, ten einde door geen menschelyk oor gehoord te worden: ‘ja, dierbare vriendin, gy hebt gelyk; hier valt geenen tyd te verliezen! O, wat moet de moeder ongelukkig wezen, welke haer eenig kind en tevens haren eenigen troost op aerde verliest! Uwe vriendin heeft van de vreugde des levens weinig gesmaekt! Poogen wy haer ten minste een getrouw afbeeldsel van hare lievelinge te leveren.’

- Maer, heer Goudaert, - bejegende mevrouw Engelen - ik heb u reeds tweemael gezegd, dat gy op myn verzoek en voor my een portret van het lief kind vervaerdigen moet. Sedert wanneer heb ik u redenen gegeven, om aen myne woorden geen geloof te hechten? Of veronderstelt gy, dat myn hart voor geene liefde vatbaer is? Zeg, meester, vormt gy u zulk denkbeeld van my? - Ik weet den eindeloozen schat uwer deugden op prys te stellen; - vezelde Marcel is, en bragt alles in gereedheid - doch hier ademt alles de teederheid, de zorgen eener moeder, en niet eener vriendin. Geen woord meer over deze stof! Trek, bid ik u, de gordynen der vensters een weinigjen op; de groene zyde werpt eene valsche kleur op het bleeke aengezigt... zoo is het wel! In één, twee, drie, zyn de omtrekken genomen; thans geen woord gesproken, tot dat ik het zwygen breke!

Gedurende ongeveer twee uren was de blik des kunstenaers beurtelings op de gelaetstrekken der zieke en op het ontluikende beeld gevestigd, terwyl het pinseel over

het doek gleed. Men kon de aderen op het voorhoofd des meesters zien opzwellen, zoodanig spande hy al de krachten in van zynen magtigen geest. Ook zou men geloofd hebben, wanneer men deze scheppende hand volgde, dat de kleine lydster langzamerhand haer ziekeleger verliete, om op het doek zich te komen vestigen. Na eene poos elken trek afzonderlyk, vervolgens het geheel met het originael te hebben vergeleken, scheen hy voldaen; want hy sprak tot de vriendin:

- Thans, mevrouw, zou ik uw advies wenschen te weten, nopens myne overhaeste schels, waeraen ik de laetste hand zal leggen in myne werkkamer, indien de trekken wel geslaegd zyn.

Mevrouw Engelen stond op; plaetste zich achter den schilder, en kon eene uitroeping van verbaesdheid niet onderdrukken. Ja, de lydster had wel ter deeg hare legerstede verlaten! Daer lag zy op het doek met hare sneeuwwitte handjes op de borst gekruist; met de blauwachtige kringen rond de zachte, vernuftvolle oogen. Aen het lydende schepseltje had de schrandere man de houding gegeven van eene engelin, aen wie enkelyk nog de vleugelen ontbraken, om hare vlugt te nemen naer hoogere kringen! Over geheel het wezen was eene uitdrukking van zalig voorgevoel verspreid, en dit in zoo ruime maet, dat, wie dit kind beminde, by zichzelven zeggen moest: ‘neen, ik wil, ik mag deze hemelsche verschyning niet langer op de aerde terughouden!’

Na de volkomene goedkeuring van zyne vriendin te hebben verworven, rolde Marcelis het doek voorzigtig te samen en verliet met haer deze wooning, waer weldra de rouw zou binnentreden. Op denzelfden oogenblik, hernam Kunegonde hare plaets naest het ziekebed. Ge-

durende hare afwezigheid was geene zigtbare verandering ingetreden. De halve sluimering duerde voort tot tegen den avond, wanneer de zieke onrustig werd, zich omwierp op haer bed en de moeder met verbaesdheid bleef bezien. De geneesheer, in aller haeste geroepen zynde, zag den dood met rappe schreden naderen; weshalve hy mevrouw Gullivers smeekte, eenigen tyd te rusten. Doch zy verklaerde ten stelligste, dat geene hoegenaemde beweegredenen in staet waren, haer van het zieltoogende kind te verwyderen. Immers de stille droefheid des geneesheers had haer ten duidelykste geopenbaerd, dat geene beternis meer te hopen viel.

Van hare stomme smart ging zy over tot eene soort van duister broeijen; men kon haren toestand geen slapen, maer ook geen waken noemen; haer lichaem bezweek, deels onder de vermoeijenissen, deels onder de morale folteringen. Een yzeren wil alleen hield haer nog regt. Middelerwyl was de avond ingevallen; gedurende den geheelen dag, had Gullivers zyne voeten niet in de ziekekamer gezet. Plotselyk hoorde zy de deur der werkkamer van den echtgenoot opengaen; hy rigtte zyne schreden voorby het ziekevertrek, met het oogmerk, om zich naer buiten te begeven. Ter wooning der *Pennefetter* greep eene avondparty plaets, en hy mogt daer niet ontbreken. Alhoewel Kunegonde sedert lang voor regel had aengenomen, zyne wegen niet te doorkruisen, en hem niets te vragen noch te verbieden, zoo gaf haer het nakende gevaer eventwel den moed, om van het genomen besluit voor ditmael af te wyken. Zy snelde buiten de deur en riep hem by zynen naem.

Met eene zigtbare misnoegdheid, keerde hy zich om, vragende, wat zy hem kon te zeggen hebben.

- Voldoe eenmael nog aen myne bede, - sprak zy op eenen smekenden toon - en kom eene poos by het ziekebed des kinds. De geneesheer is over een uer hier geweest; indien ik naer zyn neerslagtig gelaet oordeele, dan zal Elisa niet lang meer by ons verblyven.

Heeft hy u geene verzekering gegeven? - Vroeg hy op denzelfden toon, als of hy hadde gevraegd: hoe laet is het? - In de onzekerheid zou ik nog tot morgen kunnen hier blyven, terwyl ik voor hoogstdringende bezigheden op staenden voet moet uitgaen.

- Gy weet hoe onze geneesheer gestemd is; - bemerkte Kunegonde met eenen diepen zucht - de man heeft medelyden zoowel met het kind, als met de bedroefde moeder. Kan hy Elisa niet redden, zoo wil hy toch my de hoop niet ontnemen. Bedrieg ik my niet, dan zullen wy vóor middernacht kinderloos wezen. Daerom smeek ik u, verlaet toch het huis, verlaet toch de arme lydster niet!

- De vrouwen overdryven alles; gy schept u nuttelooze hersenspooken. De doktor moet er zooveel gevaer niet in gezien hebben.

- Ik herhael het u, dat ik meer geloof hecht aen het neerslagtig gelaet, dan aen de troostende woorden des doktors God geve, dat ik my bedriege; maer Elisa verkeert in het uiterste gevaer.

- Praetjes, praetjes! - riep hy verdrietig - Ik zal morgen vroeg, nog dezen nacht by de zieke komen. Voor den oogenblik heb ik geene minuet te verliezen; myn woord heb ik te pande gesteld, en zou het ongaerne breken. Overigens is het voor eene zeer gewigtige zaek, dat ik moet uitgaen; myne oogenblikken zyn geteld.

- O Gullivers, indien gy een vaderlyk hart onder

Bladz. 174.
Voldoe eenmael nog aen mijne bede, en kom eene poos bij het ziekebed des kinds... Elisa zal niet lang meer by ons verblijven!

uwen boezem voelt kloppen, zoo zeg my, of er eene gewigtigere zaek ter wereld kan bestaen, dan het leven zyns kinds.

- Louter vrouwen gebeuzel! - Riep hy haer over zynen schouder toe; want hy had haer reeds den rug toegekeerd en was naer buiten gesneld, om door de gade, niet lastig te worden gevallen.

Wat bleef er aen de rampzalige, moeder te doen over? Alleen terugkeeren naer het ziekebed harer lievelinge; dit deed zy met een bloedend hart. Weldra begon de zieke te raeskallen. De geneesheer kwam, en kon niet anders, dan troostwoorden vinden voor de moeder. Toen deze hem vraegde, of alle hoop verloren was, haelde hy de schouders op; zy verstond deze beweging maer al te wel. In plaets van zich over te leveren aen uiterlyk misbaer, hetgeen den doodstryd harer Elisa kon en moest verzwaren, aengezien zy hare kennis nog had, bedwong de moeder hare smarten, en toonde een bedaerd gelaet.

Mevrouw Engelen, onderrigt zynde van hetgeen stond te gebeuren, kwam hare vriendin bystaen. Kunegonde viel haer om den hals, en stortte stille tranen op den boezem der vriendin. Welhaest werd de tengere lydster door hevige krampen overvallen; telkens als dezelve ophielden, wierp zy hare geestvolle oogen op de moeder, als of zy hare hulp hadde willen inroepen. Van tyd tot tyd fluisterde zy: mama... zoete mama... Elisa wil van u niet gaen!

- Myn lief, dierbaer kind! - Riep de moeder uit, in de overmaet harer smart - O, koude ik u redden, ten koste van myn bloed!

- Verbitter de leste oogenblikken der lieve kleine niet! - Vermaende mevrouw Engelen aen Kunegonde's

oor - Tegen zulken rampspoed vindt de mensch slechts één middel: het voorbeeld des Heilands zal u geduld en gelatenheid leer en. Bid, dierbare vriendin, opdat God u beware van de wanhoop! Door het lyden wordt de mensch beproefd en gelouterd, gelyd het goud door het vuer!

- Gy hebt gelyk; - fluisterde Kunegonde - zoolang ik gelukkig was, vergat ik, dat er dagen zouden komen, waerop ik by God alleen mogt troost vinden! O ja, ik zal geduldig verdragen, wat God my zendt!

En deze bedrukte moeder zonk op de knieën; hare lippen bewogen zich tot een gebed. Toen zy zich oprigtte, lagen de kalmte en gelatenheid op haer aengezigt. Een laetste krampaenval trad in; de geneesheer greep de eene hand der zieltogende, de moeder nam de andere. Eensklaps werd het gelaet der kleine helder; een glimlach kwam om haren mond spelen. Zy murmelde nog eenmael het woord ‘mama;’ dan volgde een ligt gesnik: de hemel telde eene engelin te meer... en Kunegonde had haren laetsten troost op aerde verloren!!!

Mevrouw Engelen en de geneesheer poogden te vergeefs de moeder te verwyderen van het lyk haers kinds. Zy bemerkte op elke bede: ‘berooft my niet van het’ zigt myner dierbare; gy ziet immers, dat ik kalm ben...’ dat ik niet morre tegen de hand, die my slaet!’

Na middernacht keerde Gullivers terug van zyne uitspatting. Gaerne zou hy onbemerkt naer zyne slaepkamer geslopen zyn; doch toen de bediende Willem hem bekend maekte, dat zyn dochtertjen overleden was sedert een uer; voornamelyk by het vernemen, dat mevrouw Engelen en de geneesheer nog by de troostelooze moeder waren gebleven, nam de zucht naer beter schynen, dan zyn, de overhand. Hy rigtte zich met wankelende schre-

den naer de lykkamer. Het eerste voorwerp, dat zyne oogen trof, was Kunegonde, die voor het sterfbed geknield zat, haer aengezigt op het bed leunende. Het jagen van haren boezem en van tyd tot tyd een verdoofd gesnik dienden ten bewyze, dat de zielen van moeder en dochter niet gelyktydig naer de eeuwigheid waren verhuisd. Hy wierp zyne verwilderde oogen op het lykjen, en murmelde met eene stem, die hy droevig poogde te maken: o, het arme kind, arme moeder!

Kunegonde verschrikte plotselyk by het hooren dezer toonen; sprong regt en riep hem met bitterheid toe: Gullivers, nader het bed en leg de hand op het lyk uwer dochter! Zy gaf den geest, en gy waert afwezig voor gewigtige zaken... God moge het u niet ten kwade duiden!

Deze woorden joegen hem schrik aen; deze vlammende oogen, welke op hem gerigt waren; deze stem, welke tot geene stervelinge scheen te behooren; dit lyk, hetwelk zich scheen op te rigten, om rekening af te a ragen van zyne vaderpligten... o, dit alles verdreef de dampen des wyns uit zyne hersenen. Hy naderde het bed sidderende; het was als of hy eensklaps overvallen wierde door eene wroeging. Indien hy den vereischten moed had bezeten, om naest dit lyk de hand zyner gade te vatten, met haer te knielen, en het woord: ‘vergiffenis!’ uit te spreken, dan zou dezelve hem geworden zyn. Immers Kunegonde voelde zich op dien oogenblik zoo eenzaem, zoo verlaten, dat zy zich met het monster zoude verzoend hebben. Wanneer zy eventwel zag, dat hy sidderde voor het lyk zyns kinds;... dat hy moeite moeste aenwenden, om tranen te huichelen... dan zegde zy by zichzelve: ‘neen, deze man draegt geen hart

onder zynen boezem; het vaderlyk gevoel en elke teedere gewaerwording zyn hem vreemd; tusschen hem en my bestaet geen aenrakingspunt.

Op dien oogenblik werd de vrouw overmeesterd door eenen onwederstaenbaren walg tegen den harteloozen kerel. Zy voelde, dat hy zelf den band verscheurde, die hen had te samengebonden. Hy verwyderde zich haestig uit de doodekamer, na eene stomme groetenis met de hand te hebben gezonden aen mevrouw Engelen en aen den geneesheer, die met afgryzen op dezen onnatuerlyken man hadden staen letten. Zy wierpen elkander eenen blik toe, welke zeggen wilde: is een gemeenschappelyk leven tusschen deze beide persoonen nog langer mogelyk?

Zoo was het inderdaed: zoolang Elisa leefde, was zy als de band, die haer aen den vader en aen zyn huis vasthield; thans voelde zy zich eensklaps vreemd aen den man en aen de wooning.

Doch waerom nog langer by een lyk vertoeven? Zeggen wy nog enkelyk, dat de ongelukkige moeder haer kind niet zag wegdragen; want na met de vriendin gewaekt te hebben tot tegen den morgend, bezweek zy onder de vermoeijenissen. Men droeg haer bewusteloos te bedde. Nog denzelfden dag openbaerde zich eene heete koorts; zy raeskalde geheele uren lang. Eerst wanneer hare krachten letterlyk uitgeput waren, verviel zy in eenen droomachtigen toestand. De naem Elisa kwam zachtjes over hare lippen, en werd gevolgd door eenen bezaligenden glimlach; het verloren kind speelde onophoudelyk voor baren geest. - Gullivers liet zich even zoo weinig by het ziekebed der gade, als by dat des kinds zien. Een slaef van het dierlyke leven, van het zinnelyk genot zynde, gevoelde hy eene onoverwinnelyke vrees

van alles, wat dit leven kon in gevaer brengen, of wat by hem geen zinnenstreelend gevoel verwekte.

Mevrouw Engelen stond de vriendin trouwer en gulhartiger by, naer mate zy haer meer verwaerloosd zag door den onwaerdigen man. Veertien dagen verkeerde Kunegonde tusschen leven en dood. De zorgvuldige verpleging der vriendin en de schranderheid des geneesheers zegepraelden over de ziekte.

Eene heerlyke octoberdag was aengebroken; de glans der zon drong flauwelyk door de venstergordynen; een ligte strael schoot tot op het bed en verlichtte het blanke aengezigt der zieke. Zy opent hare oogen en kykt met verbaesdheid rond. Zoohaest haer blik op de vriendin valt, brengt zy eene hand op haer voorhoofd. Na eene poos al hare denkbeelden verzameld te hebben, murmelt zy zachtjes: ‘Elisa!... Elisa!... waer zyt gy?’

- Thans is het tyd. - Vezelt de geneesheer - Zy is met haer kind gedurig bezig geweest; haer eerste blik moet oenen aengenamen indruk ontvangen.

Mevrouw Engelen nam een portret van den muer, en plaetste het derwyze, dat de oogstrael der zieke hetzelve moeste ontmoeten. Andermael bleef deze eenige sekonden binnensmonds murmelen; vervolgens poogde zy zich op te rigten; doch hare krachten schoten te kort. Zy opende andermael de oogen... wat zag zy eensklaps? Hare kleine Elisa, haer ziek, zieltoogend kind, juist gelyk zy hetzelve liet, toen de vriendin met den schilder Goudaert was in huis getreden. Een blyde kreet ontsnapte uit de moederlyke borst... als door eene stalen veer in beweging gebragt, rigtte zy zich met geheel het bovenlyf op; breidde hare arms uit, om het beeld te omhelzen. Doch hare witte handen gleden over het doek... de k[uns]-

tenaer had zelfs de oogen eener moeder bedrogen; hetgeen als het *nee plus ultra* der kunst moet beschouwd worden.

- Zy is gered! riep de geneesheer uit - op het doek herleeft haer kind; dit beeld alleen zal haer aen het leven vasthechten. Laet voortaen de natuer maer werken; ik vertrouw haer aen uwe schrandere zorgen en teedere liefde; de kunst komt hier weinig te pas, aengezien hare ziel meer aengetast was dan haer lichaem.

VIII
Schaduwe- en lichtzyde

Gelyk de geneesheer had gesproken, zoo werd het verwezenlykt: Kunegonde herstelde spoediger, dan men 't had verwacht, van den harden slag, die haer trof, by het verlies des kinds. Van hare vroegere schoonheid had zy geen siertjen verloren. Zelfs vond de oplettende Engelen haer oneindig bevalliger. ‘Vóor hare ziekte, - zoo zegde by tot Elisa - bleef altoos iets op hare wezenstrekken, dat aen overleggeloosheid deed denken. In tegenspoed zag zy er te neerslagtig, in voorspoed te blygeestig uit. Thans heeft haer gelaet eene tint aengenomen van overleg, van vernuft en van bedaerdheid zonder weerga. Mejuffer Blinkhout *kon* ongetwyfeld behagen aen elken oppervlakkigen wereldmensch, die de schoonheid zoekt in de uitwendige vormen, en in de regelmatige wezenstrekken; maer mevrouw Gullivers, of om beter te zeggen: het rampzalige slagoffer van den losbandigen Gullivers *moet* elken man boeijen, die de groote hoedanigheden der ziel en des harten verkiest boven de ongestadigheden des lichaems! Geloof my, Kunegonde is in de school der

oudervinding geweest; zy heeft uit den beker des lydens overvloedig gedronken; geene smart is haer gespaerd geworden. Ik begryp uwe gehechtheid aen de vriendin: haer engelachtig geduld, haer vlekkelooze levenswandel, alhoewel zy met den grootsten schurk der hoofdstad vereenigd is, dit alles onderjukt u, myne dierbare. Ik zelf voel voor deze vrouw eene samenneiging, die my als opgedrongen wordt. Vroeger kan de ydelheid, de zucht naer schitteren haer misleid en aengespoord hebben tot het aengaen van een huwelyk met den rykgewoekerden Gullivers. Thans is de blinddoek van hare oogen gevallen; in het ongeluk heeft zy de aerdsche goederen leeren verachten, en haren geest tot de hemelschen verheffen. Vroeger, kon men, wel is waer, met verukking op hare schoonheid staren; thans is niemand, die aen de hardbeproefde vrouw zyne achting zal weigeren. Het schandelyke, ergernisbarende gedrag van den man, wiens naem zy nog moet dragen, kaetst op haer niet terug; integendeel ontleent hare deugd daeraen eenen grooteren luister. Immers begrypt men, dat eene vrouw ligter deugdzaem blyft met oenen echtgenoot, die haer bemint en voorgaet op den weg der deugd, dan met eenen goddeloozen boef!

- Zonder eenig punt van uwe gezegden te betwisten, - merkte de vrouw aen - besef ik het beste datgene, wat gy my zegt nopens den goeden of slechten invloed, welken de goede of slechte man op zyne gade uitoefent. Het komt my zelfs voor, ware ik met de eene of andere ongeregelde neiging behebt geweest, dat uwe voorbeeldige levensregel my steeds zoude in toom gehouden hebben. Ik ook bewonder de gade, welke zuiver gebleven is van de minste vlek, en dit in het midden van de vuilheid, die haer omringde. Doch zeg my - gy zyt im-

mers een wetgeleerde, een slaef der wet, gelyk men 't noemt - is het niet strydig met de belangen der samenleving, dat zulke gedrochtelyke huwelyksbanden moeten blyven bestaen? Ik weet, dat onze godsdienst de echtsheiding des burgerlyken wetboeks geenszins billykt; ook zou ik er verre af zyn te beweren, dat de man en de vrouw, die voor God en de menschen te samengebonden zyn, tot een ander huwelyk moesten kunnen overgaen. Maer wat ik zoude wenschen te zien invoeren, ware eene soort van huwelyksregtbank, samengesteld uit bejaerde, zeer deugdzame gehuwde persoonen, die enkelyk, na gedaen onderzoek, de bevoegdheid hadden, om het gemeenzame leven te doen ophouden. Ik vind het vernederend voor de vrouw, in de wet te vinden, dat zy den echtgenoot overal moet volgen, waer hy 't geradig oordeelt te gaen verblyven. Verbeeld u eenen Gullivers, die zyne gade achter zich sleept, in naem der wet! Verdient deze vrouw niet beschermd te worden tegen den booswicht, die even zoo weinig kas maekt van hare eer, als van hare zedelykheid?

- Volgens uwe zienwyze, en wat de vriendin Kunegonde betreft, hebt gy volkomen gelyk. Ook de wetgever van den codex Napoleon heeft een hulpmiddel gezocht tegen uitgezonderde kwalen. Doch ik moet my haesten, by te voegen, dat het burgerlyk wetboek het huwelyk slechts geregeld heeft, als wereldlyk kontrakt. Het is daerom, dat de echtbreking en de enkele scheiding van lyf en goederen zyn in voege gebragt. Als godsdienstig sakrament, staet het huwelyk buiten en boven het bereik der wereldlyke wet. Als burgerlyk kontrakt, is de echtelyke vereeniging van man en vrouw de hechtste steunpilaer van de samenleving. Op dezelve rust de fa

miliebetrekking, rust de vastheid des eigendoms; in een woord, zonder het huwelyk kan ik de samenleving niet verstaen... of liever in hare plaets zie ik de verwarring, zie ik de barbary des menschdoms.

- Gedurende deze regtswetenschappelyke en sociale bepleiting, was Marcelis Goudaert binnengetreden, om aen de vrienden de heugelyke tyding mede te deelen, dat zyne schildery, *de echtscheiding* verbeeldende, op de tentoonstelling van Berlyn met het gouden eermetael bekroond was, en dat Z.M. de koning den schilder benoemd had tot ridder van den Zwarten Arend, tweede klasse. Men wenschte hem hartelyk geluk met dit nieuw bewys van aenerkenning zyner verdiensten. Mevrouw Engelen bemerkte: ‘het was, als of wy een voorgevoel hadden gehad van deze heugelyke tyding. Verbeeld u, Marcelis, dat myn echtgenoot tegen my redetwistte, op den oogenblik uwer binnenkomst, over de kwestie van echtscheiding. Ik moet bekennen, dat ik my misschien laet voortslepen door het beklagenswaerdige lot myner vriendin Kunegonde; myn hart kan zich niet gemeenzaem maken met de gedachte, dat deze deugdzame vrouw voor altyd moet gebonden blyven aen eenen kerel, in wiens handen het mannelyk gezag niets anders is, dan eene barbary! De slavin van Georgie is min beklagenswaerdig dan deze vrouw. Wanneer de echtgenoot misbruik maekt van zyn gezag, dan moest hem ten minste de magt van te schaden ontnomen worden. Toegegeven, dat men den echtband niet wille verscheuren, dan moest men met zulken gevaerlyken kerel handelen, gelyk met eenen zinnelooze, dien men van regtswege opsluit, opdat hy aen niemand konne nadeel toebrengen. Ik wensch uw gevoelen te weten nopens dit gewigtig vraegstuk.

- Ik acht my weinig bevoegd, om een vonnis te vellen in deze zaek; - bejegende Marcelis - veroorloof derhalve, dat ik my onthoude.

- Nogtans hebt gy deze stof behandeld op het doek, als kunstenaer en als wysgeer. - Bemerkte mevrouw Engelen - Ik zou byvoorbeeld uit uwen mond willen vernemen, wat oordeel gy velt over de gedrochtelyke samenkoppeling van den woekeraer Gullivers met myne vriendin Kunegonde Blinkhout. Kunnen deze persoonen te samen blyven?

- O wat dit speciael geval betreft, - antwoordde hy - moet ik bekennen, dat ik medelyden gevoele met het lot myner nicht. Nogtans, als men tot den oorsprong en de beweegredenen dezes huwelyks opklimt, dan moet zy grootendeels de schuld aen zichzelve toewyten. Ik weet wel, dat moeder Blinkhout er de hand toe geleend heeft; immers deze eenvoudige vrouw voelde haren hoogmoed gestreeld by de gedachte, dat hare dochter zoude schitteren in de hooge kringen van Brussel. Menigmael werd zy gewaerschuwd; doch in elken waerschuwer zag zy eenen benyder van het geluk harer dochter. Thans is deze het slagoffer van hare ligtvaerdigheid en van moeders blindheid. Haer rampzalige toestand brengt dit goede te wege, dat hy eene les en eene waerschuwing voor anderen mag genoemd worden.

- Gy spreekt u zelven, of liever uwe schildery, uw meesterstuk tegen; - wierp Elisa voor - immers toen ik dezelve in uwe werkkamer mogt bewonderen, bemerkte ik, dat het medelyden en de droefheid op al de aengezigten der getuigen en omstanders zyn geprent! En gy zelf schynt geen medelyden te hebben met uwe nicht Kunegonde...'

- Mevrouw, gy vergeet, - onderbrak haer de kunstenaer met ernst - dat de ambtenaer des burgerlyken stands op myn tafereel eene zeer strenge uitdrukking op zyn gelaet draegt. Hy betreurt den akt, welken hy gaet voltrekken; hy breekt met tegenzin eene verbindtenis, waerop het maetschappelyke leven steunt. Hy gehoorzaemt aen het vonnis, dat voor hem ligt en waerby de echtscheiding is uitgesproken; maer hy gehoorzaemt met tegenzin, omdat hy de vernietiging voltrekt van de heiligste verbindtenis, die tusschen twee redelyke schepsels kan tot stand komen.

- Hier moet ik myne volle goedkeuring geven aen de meening des kunstenaers tegen u, Elisa. - Zoo kwam er Engelen tusschen - De echtbreking zou nooit eene plaets gevonden hebben in het napoleontische wetboek, indien de keizer zelf niet hadde bezwangerd gegaen met het voornemen, de deugdzame Josephina te verstooten. Het was den grooten veroveraer niet genoeg, dat hy het grootste en magtigste ryk van Europa stichtte; hy wilde daerenboven dit ryk vestigen op zyne nazaten. De soldaetkeizer moest eene aertshertogin van Oostenryk huwen, en gelyk hy steden en landen veroverde met zyne wapenen, zoo verwierf hy Maria Louisa door schitterende overwinningen. Het is als of het geluk hem hadde verlaten, sedert de echtscheiding; als of met Josephina de schutsgeest van hem ware geweken. Napoleon bezat eenen al te schranderen geest van stichten en grondvesten, dan dat hy niet zoude begrepen hebben, dat de familiebanden onbreekbaer, onverscheurbaer moeten zyn en blyven.

- Hetgeen hem niet belette, - onderbrak Elisa - het voorbeeld te geven aen zyne onderdanen van eenen almagtigen alleenheerscher, die zelfs geene wettelyke re-

denen had in te roepen. Wat my betreft, ik hecht meer geloof aen daedzaken, dan aen woorden, al staen deze laetsten ook in een wetboek gedrukt.

- Daedzaken, myne lieve, - sprak de regtsgeleerde - wilt gy daedzaken, ik zal er u opgeven. Spytig, nogtans waer is het om zeggen, dat in den algemeenen regel de echtscheiding de droevige vrucht is van eene valsche beschaving, waeruit het zedenbederf hoe langer zoo meer spruit. In onze groote steden, die men brandpunten van verlichting noemt, ziet men eilaes tot twintig echtscheidingen op honderd huwelyken. Waer ligt de oorzaek van dit bedroevend verschynsel? Men behoeft ze niet verre te zoeken: elkeen aest op levensgenot en weelde! Het geld is het middel, om dit dubbele doel te bereiken. Om deugd, liefde en huiselyk stil geluk bekreunt men zich het minste. Op deze wyze brengt men heerlyke huwelyksgoederen te samen: de vrouw, eene onverzadelyke zucht naer schitteren en koketteren; de man, eene afgeteekende behoefte van lediggaen en verkwisten. Welhaest komt de wezenlykheid hun openbaren, dat zy voor elkander niet geschapen waren; zwaer weegt dan het huwelyksjuk, gelyk men het noemt; men vraegt van de wet, dat zy de misgrepen herstelle, die men aen zichzelven moet toeschryven! - Hoe geheel anders is het met onze eenvoudige landlieden gesteld! Daer worden geld en goed wel in aenmerking genomen, doch enkelyk als eene nevenzaek, die niet te verachten valt; maer zedelykheid, deugd, spaerzaemheid en werkzaemheid zyn de hoofd vereischte hoedanigheden, welke de man in de vrouw, welke de vrouw in den man zoekt. Ziet nu de gevolgen dezer praktische handelwyze! De ontegensprekelyke statistieken, deze

daedzaken in cyfers, zyn daer om te bewyzen, dat er geene echtscheiding plaets grypt op honderd duizend huwelyken! Dat de som van huiselyk geluk, in den buiten, die der steden oneindig overtreft. Daeruit trek ik dit noodzakelyke gevolg, dat de verzedelyking der samenleving het beste middel is tegen de rampzalige huwelyken!

- Met dit alles kunt gy gelyk hebben; - merkte de vrouw aen - doch wanneer ik smarten en rampspoeden zie, dan kan ik myn medelyden niet tot zwygen brengen, en ik blyf er by bestaen, dat de magthebber het middel moet zoeken, om ze te doen ophouden. Wanneer het huwelyk een ondragelyk juk is geworden voor *éenen* echteling alleen, en met te meer redenen voor beide echtgenoten, dan vind ik de langere samenwooning niet alleen gevaerlyk, maer ook onzedig.'

- Gy zoudt gelyk hebben, myne dierbare., indien de mensch in den natuerstaet en niet als lid van het maetschappelyke huishouden leefde. Als burger heeft hy pligten te vervullen jegens de samenleving, jegens zich zelven en jegens het Opperwezen. De man of de vrouw, die zich ligtzinnig laet voortslepen door het weifelende hart, heeft maer de gevolgen zyner ligtzinnigheid te ondergaen. De liefde laet zich niet opdringen, zy is vry; maer de voor God toegehaelde echtbanden moeten onlosbaer blyven. Dit grondbeginsel eenmael onwederroepelyk aengenomen zynde, zou men zoo ligtelyk niet meer een verbond aengaen, hetwelk men thans beproeft met voorbehoud: '*valt het niet wel uit, om het even, de echtscheiding staet immers in de wet!*'

- Ik zie, dat wy 't niet eens zullen worden; - bragt Elisa, uit, om het gesprek op eene andere stof te brengen - waerschynlyk overpeinst onze vriend Marcelis al de

moeijelykheden, die men in het huwelyk kan ontmoeten en is het daeraen toe te schryven, dat hy dien staet niet wil aengaen. Indien ik wel onderrigt ben, dan heeft het u aen schitterende voorstellingen niet ontbroken, onder dit opzigt.

- O mevrouw, - antwoordde Goudaert - ik heb dienaengaende myne eigene zienwyze. De mensch, volgens my, bemint maer eenmael opregtelyk, vurig in zyn leven. Ik zou ten bewyze dezer waerheid kunnen dienen. Ik ook heb eenmael bemind; de vrouw, aen wie ik met al de krachten myner ziel vasthing; aen wie ik het te danken heb, dat ik my boven vele anderen verhief; voor wie ik misschien bekwaem was, wonderwerken tot stand te brengen... deze vrouw liet den armen kunstenaer varen, en verkoos eenen ryken echtgenoot. Eene pronkende opvoeding had haer geld en levensgenot als het hoogste geluk voorgespiegeld. Eilaes, na eenige maenden onderhond zy, wat het is, eenen man huwen met geld zonder deugd!

- Ook al eene teleurstelling, die ter staving komt van myne zienwyze. - Bemerkte mevrouw Engelen... en zich eensklaps onderbrekende, voegde zy by: - Maer er komt ons juist een bezoek toe... ziedaer in waerheid een wonderbaer toeval; het is myne vriendin Kunegonde; veroorlof my, dat ik haer ga ontvangen!

Ondertusschen was de aenkomelinge uit haer rytuig gestapt en door de vriendin op het hartelykste ontvangen, met de woorden: gy vindt nog eene oude kennis hier, eenen vriend van den huize... en daer de vrienden der vrienden ook uwe vrienden zyn, zoo heb ik de eer u voor te stellen aen den heer Goudaert, ridder van het Leopoldsorde en van Pruissens Zwarten Arend! Me-

vrouw Gullivers, of eenvoudig weg, myne vriendin, Kunegonde Blinkhout! - Met deze woorden bragt zy den schilder in betrekking tot de jonge vrouw, zonder te vermoeden, dat er vroeger nauwe verbindtenissen hadden bestaen tusschen deze beide persoonen.

Marcel is drukte in zeer gepaste en hartelyke bewoordingen zyne gelukwenschen uit over de herstelling zyner nicht, zonder in het minste de oorzaek der ziekte, het verlies haers kinds aen te raken; hetgeen van zynen kant veel fyn gevoel verraedde.

De jonge vrouw nam de gelegenheid te baet, om haer hart te ontlasten. Op eenen toon, waerin noch gemaektheid noch overdreven rouwbeklag te bespeuren was, sprak zy: ‘de herstelling myner gezondheid moet ik naest God aen u, myn waerde neef en meester, alsmede aen myne dierbare vriendin hier dank weten. Heeft de Albestierder het in zyne wysheid geradig geoordeeld, mynen dierbaersten schat, myn kind, tot zich te roepen, gy gaeft my het kind terug; gy deedt meer: gy schonkt my het dochtertje voor de aerde en den heilzamen troost, dat ik eene engelin in den hemel telle. Telkens als ik op het afbeeldsel myner Elisa blikke, herinner ik my levendig uwe edelmoedigheid en myne verblindheid. Gelief de uitdrukking myner hartelyke dankbaerheid en myns diepgevoelden leedwezens te aenvaerden, in tegenwoordigheid onzer vrienden.’

Vooraleer zy ten einde was, beefde hare stem ligtelyk. Alhoewel zy sedert vier jaren alles ondervonden had, wat eene vrouw ondervinden kan in het dadelyke leven; alhoewel men haer eene ware martelaresse mogt noemen van den huwelyken stand, zoo bezat zy toch te veel fyn gevoel, om door het aenraken harer rampspoeden het

medelyden der vrienden op te willen wekken, of in zyne afwezigheid den man te beschuldigen, die haer zoo ongelukkig had gemaekt.

Meester *Goudaert* had zyne schoone nicht, de eenige vrouw van zyn hart, sedert meer dan drie jaren niet meer gezien. Indien zy hem voor de eerste mael ware te gemoet gekomen, met de bevalzucht in geheel haren persoon, met den glimlach op de lippen, of met een overdreven rouwbeklag, dan zou zyne vroegere, onwankelbare liefde misschien overgeslagen zyn tot eene soort van verachting. Ware hy een gewoon wereldsch man geweest, welke zelfsvoldoening moest hy dan niet smaken, nu de vrouw gedwongen was, eene vergelyking te maken tusschen den ryken schurk van haren keus op den eenen kant, en den gevierden kunstenaer op den anderen. Doch Marcelis droeg een al te edel en grootmoedig hart onder zynen boezem, om zich door zulke zelfzuchtige denkbeelden te laten beheerschen. Hy wist wel, dat zy ongelukkig was; want hy had altyd een waekzaem oog gevestigd behouden op den ligtzinnigen man, die hem zynen dierbaersten schat roofde. Zyn gezond oordeel zegde hem, dat de echtgenote van eenen Oscar Gullivers moest ongelukkig wezen; doch nooit kwam het hem in de gedachte, dat deze schitterende vrouw het lot eener arme slavin moeste benyden. In plaets van de jonge, levenslustige Kunegonde, trof hy eene schoone, bedaerde vrouw aen, die haer leed met zeer veel waerdigheid wist te dragen. Dit voorkomen werkte op hem met de kracht eener tooverroede.

De woorden, welke Kunegonde tot haren neef had gesproken: ‘het zien van het afbeeldsel myns kinds herinnert my telkens levendig *uwe* edelmoedigheid en

myne verblindheid!' kwamen aen den regtsgeleerde raedselachtig voor; doch mevrouw Engelen werd er door getroffen. Met haer fyn verstand, begreep zy zoowel uit den toon als uit de woorden zelven, dat zy eene verschooning uitdrukte jegens den neef. Hare belydenis van vroeger, welke in het V hoofdstuk geboekt is, schoot als een lichtstrael door haren geest. 'Ik draeg een groot deel myner eigene schuld; - had zy gezegd - de zucht naer schitteren had de overhand in myn hoofd behouden; daerom verstiet ik de deugd zelve en nam den ryken booswicht. Thans bevind ik my in Gods hand; zyn wil geschiede!'

Wien anders dan haren neef Marcelis kon zy bedoeld hebben? Immers was deze man niet *de deugd in persoon?* De kunstenaer bevond zich hier in eenen moeijelyken toestand; doch hy wist met menschen om te gaen. Zonder aerzelen, antwoordde hy op de lange belydenis der schoone vrouw: 'myne waerde nicht wil myn gevoel als kunstenaer streelen, en my verdiensten toeschryven, waerop ik fier zou zyn, en die myn geluk zouden uitmaken, indien ik dezelve wezenlyk bezate. Wat er ook van zy, het strekte my tot het grootste genoegen, eenige ledige uren te kunnen besteden aen een werk, waerop uwe en myne vriendin, mevrouw Engelen... waerop gy zelve, waerde nichte, hoogen prys steldet. Dubbel aengenaem is 't my, uit uwen mond de verzekering te vernemen, dat myne kunst aen u nuttig is geweest.'

- O nuttig, ja noodwendig was uwe kunst voor myn bestaen! - Sprak Kunegonde, en hare stem verried eene diepe ontroering - Hoe anders wilt gy, dat ik den last des levens vermogt te dragen? 'Het leven is zoo zoet!' roepen de gelukkigen der aerde uit. 'Het leven is zoo

bitter!’ zeggen de lyders. Ik heb ondervonden, dat de beide oordeelvellingen evenveel waerheid bevatten. In het midden van myne gelukkige dagen, beeldde ik my in, dat het niet anders kon wezen...; dat alles op het beste was in de beste der werelden. Ik dacht zelfs niet, dat de penning eene keerzyde konde hebben. Wanneer nu het geluk my den rug toekeerde; wanneer ik my veroordeeld zag, om den kelk des lydens tot op den bodem te ledigen; wanneer het leven my onder zynen last nêerdrukte, dan schonk God my een kind. Van dien oogenblik voelde ik, dat ik nieuwe en heilige pligten te vervullen had; alles werd my dragelyk. Toen myne Elisa onder myne oogen lag te zieltoogen, dan was het my te moede, als of myn leven verminderde met dat van myne lieve kleine. Menigmael verzuchtte ik tot God, dat het Hem toch mogte behagen, my en myn kind te samen tot zich te roepen! Maer toen ik, na Elisa's afscheiden, tot zelfkennis kwam, en het afbeeldsel der geliefde voor myne oogen verscheen, dan nam ik hare aflyvigheid voor eenen droom, het portret voor eene wezenlykheid; ik geloofde in slaep te zyn gevallen naest het ziekebed; ik wilde opstaen, om aen niemand de zorg over myn kind te laten. Magteloos zeeg ik terug op myne legerstede, zonder eenig ander besef, dan dat ik myn kind had wedergezien. Van dien oogenblik klampte ik my aen het leven vast met eenen yzeren wil; ik zou, ik moest genezen,... en ik genas. Thans vind ik er byna troost in, dat myne Elisa naer het verblyf der zaligen is overgegaen, in hare volle onschuldigheid en in de onwetendheid van de rampspoeden, die hare moeder wachten. Ware zy in leven gebleven, ik zou voor haer, zy zou voor my en met my geleden hebben; voortaen zal ik alleen den zwa-

ren last dragen, zooverre myne krachten reiken; het bewustzyn van myne pligten te hebben vervuld zal my ondersteunen en regt houden.

- Ik zou den last, die te zwaer weegt, van myne schouders werpen. - Onderbrak de vriendin - Toen gy binnentradt, waren wy bezig met den toestand eener vrouw, die aen eenen onwaerdigen man gebonden is door de banden des huwelyks. Ik hield staende tegen de beide heeren en wel voornamelyk tegen mynen echtgenoot, dat het eene barbaerschheid is in de wet, een onderscheid te maken tusschen den man en de vrouw, opzigtens de redenen tot echtscheiding. Myns dunkens, zou de wet de zwakke vrouw meer moeten beschermen dan den sterken man.

- Wel, myne lieve, uw gevoelig hart spreekt door uwen mond; - bemerkte Kunegonde - doch de wetgever heeft geen hart... hy handelt en beschikt met het hoofd. Aen de groote kwestie, het maetschappelyk belang, heeft hy alle nevenzaken opgeofferd, Zoodra het eenmael vaststond, dat de man het hoofd was van het huishouden, moest deze huiselyke meester door eene soort van onschendbaerheid omringd worden. Het is waerschynlyk onder dit oogpunt, dat de beide heeren de huwelyksbanden beschouwden, om elke echtscheiding te veroordeelen, als strydig met het belang der samenleving.

- Zoo was het; - haestte zich Engelen tusschen te brengen - gy, mevrouw, hebt de kwestie klaerlyk gesteld. Niemand beter dan gy is bevoegd, om er de gevolgen uit te trekken; gelief dit te doen met dezelfde schranderheid. Wat my betreft, ik onderwerp my aen uwe uitspraek.

- Onder voorwaerde, - voegde Marcelis by - dat myne schoone nicht tevens de kwestie oplosse, onder het zedelyk en godsdienstig oogpunt.

- Ingevolge de wet, die een uitvloeisel is van ingewortelde zeden, speelt de vrouw eene ondergeschikte rol, waerbuiten het haer niet geoorloofd is te treden. - Zoo sprak Kunegonde met bedaerdheid - Aen haer is het ten maetschappelyken pligt opgelegd, de bewaerster der zeden te zyn. Haer huishouden is voor de vrouw een heilig der heiligen, hetwelk voor de oogen der wereld ongenaekbaer moet wezen. In den algemeenen regel, is het leven der vrouw eene aeneenschakeling van loutere opofferingen. Zy verbergt en verduikt zorgvuldig de gebreken en misslagen harer kinders; hoe wilt gy dat het haer geoorloofd zy, de fouten haers echtgenoots aen de kaek ter algemeene verachting te hangen? Lydt zy onregtvaerdig, welaen, zy vindt grootendeels vergoeding in de uitoefening van de schoone deugd des geduld s. Het lyden ontwikkelt hare geestvermogens, loutert haer hart, en verheft haer in de oogen van het publiek en van haer zelve. - Onder het godsdienstige oogpunt beschouwd, is het huwelyk eene onbreekbare verbindtenis tusschen man en vrouw; de eeuwige waerheid heeft gezegd: ‘wat God heeft te samengevoegd, dat mag de mensch niet scheiden!’ Onderdanig aen deze leer, zal ik myn leed dragen, hoe zwaer het ook moge wezen, God smekende, dat Hy my het noodige geduld en de vereischte krachten verleene, om tot het einde toe te volharden in myn besluit.

- Uw besluit moet ik heldhaftig noemen, waerde nicht; - Merkte Goudaert aen met ontroering - doch mag het niet te verre gedreven worden. Ik zou even zoo-

zeer de vrouw laken, die zich door eenen onverbeterbaren booswicht laet mishandelen, als diegene, welke ligtvaerdig tot de regtbanken hare toevlugt neemt, om eene geheele reeks eerlooze, walgelyke en zedekrenkende tafereelen voor het publiek op te hangen. Godsdienst en wet zyn het eens geweest, om zekere palen te stellen aen de magt des mans. Gaet hy deze palen te buiten, dan moeten wet en godsdienst de zwakke vrouw onder hunne bescherming nemen. De band des huwelyks blyve bestaen, zoolang beide in leven zyn; maer de magt worde ontnomen aen hem, die er misbruik van heeft gemaekt.

- Dus - zoo besloot Elisa - doemt gy zoowel de onpligtige als den pligtige tot den eeuwigdurenden weduwestand?

- Zoo is het; - antwoordde Goudaert - omdat, zelfs den godsdienst ter zyde gelaten, ik den man niet versta, die eene vrouw wille ten huwelyk nemen, wanneer haer echtgenoot nog in leven is.

Deze beslissing versterkte Kunegonde nog meer in haer voornemen van geduldig te verdragen, wat zy niet kou veranderen. Immers de goedkeuring des kunstenaers gold haer meer, dan al haer lyden; wat meer was: indien het haer ooit gegeven wierde, hare vryheid te hernemen, dan zou geen ander man dan hy de gunst haers harten verwerven.

Wat den kunstenaer betrof, wy zegden reeds, dat Kunegonde's waerdig voorkomen hem teenemael ontwapende. Menigmael had hy zyn hart ondervraegd nopens zyne eerste en eenige liefde; en telkens antwoordde het: ‘zy is my onverschillig geworden!’ Thans ondervond hy, dat het hart hem in dwaling had geleid. Nogtans

voegen wy ook by, dat de wispelturige Kunegonde Blinkhout niet voor hem stond, maer de hardbeproefde vrouw, die hare rampen en ongelukken gedragen had met de gelatenheid eener martelares.

Sedert dit toevallig samentreffen ten huize der vriendin Elisa, zag Kunegonde haren neef niet meer; zy hield zich hoe langer zoo meer binnen hare wooning bezig met de huiselyke zaken en ging maer in gezelschap, wanneer zy 't niet kon laten, zonder opspraek te verwekken. Immers voor de menigte poogde zy haer leed zooveel mogelyk te verbergen. Wat kon zy winnen by de ruchtbaerwording van de schande haers echtgenoots? Zy zou enkelyk strekken om hare ouders te bedroeven, zonder haren last in 't minste te verlig ten. Wanneer de som van het lyden te groot werd, dan nam zy hare toevlugt tot de vriendin Elisa; met hare kamenier begaf zy zich onverwyld naer de Twaelf-Apostelenstraet, en keerde telkens met nieuwen moed, met versche krachten terug naer hare pynbank, het huis haers dwingelands. By de gesprekken der twee vriendinnen, bragt Elisa menigmael eene echtscheiding of in allen gevalle eene opschorsing van samenwooning op het tapyt; doch Kunegonde wees zoowel het eene als het andere middel van de hand. Telkens redeneerde de vrouw in dezer voege: ‘tot de echtscheiding zal ik nooit overslaen; gy weet, dat de godsdienst dezelve verwerpt; en ik zou in opstand komen tegen dienzelfden godsdienst, welke my de noodige krachten schenkt, om myne rampen te dragen? En hoe beschouwt de wereld (wel te verstaen, de deugdzame, de onbedorvene wereld) de verscheuring des echtbands? Gy hebt uwen echtgenoot met zynen schranderen geest en *Goudaert* met zyn fyn gevoel gehoord in hunne be-

schouwingen; aen hunne goedkeuring hecht ik meer prys, dan aen al de hoolklinkende woorden van eene philantrophenschool, die de samenleving wil schoolmeesteren en op hare grondzuilen bouwen! Geloof my, beste vriendin, liever zal ik lyden en stryden tot het einde toe, dan aen de regtbanken de herstelling vragen van eene kwael, die zy niet kunnen genezen. - Gy spreekt my van eene opschorsing onzer samenwooning... o, gy kent den man niet, aen wien ik gebonden ben! Nooit zou hy toestemmen in eene scheiding metter daed; zyn hoogmoed wierde gekrenkt, indien men in de hoofdstad de tyding verbreidde, dat Kunegonde Blinkhout haren man heeft verlaten. Wat meer is, ik bemerk sedert eenigen tyd, dat zyn geldelyke toestand moet in de war geraken; want hy wordt nadenkend, stuersch en komt nooit meer met geschenken thuis. Ook begint by my wederom aen te sporen tot het ontvangen van diegene ryke jongmans, welke eene schoone erfenis in het verschiet hebben en vooruit op dezelve leenen, tegen woekerachtige intressen. Gy begrypt ligtelyk, dat ik my tot zul ken handel noch kan noch wil laten gebruiken; bygevolg mag ik my aen nieuwe onaengenaemheden, aen huiselyke tafereelen verwachten.'

- Herinner u steeds, myne dierbare vriendin, - fluisterde mevrouw Engelen met eene diepe ontroering - dat gy hier in huis twee paren schouders gereed vindt, om den last te helpen dragen, die voor de uwen alleen te zwaer weegt. Ik bewonder de gelatenheid, waermede gy uw rampzalig lot te gemoet ziet; zulke heldhaftigheid had ik nooit durven verwachten van wege de levenslustige Kunegonde uit de kostschool van *Jette*. Gy, meer dan iedere andere, zaegt alles in rozekleur

gehuld; de dag van heden hield u uitsluitelyk bezig. Zeg my toch, waeraen ik deze verandering moet toeschryven?

- Elisa, het ongeluk, de rampspoeden zyn eene harde, maer leerryke school. Van den eersten dag myns huwelyks, werd ik, om zoo te zeggen, myne eigene leermeesteres; ik leerde nadenken, omdat ik al aenstond de overtuiging verkreeg, dat ik eenen echtgenoot, maer geenen leidsman bezat. Daeruit leidde ik af, dat ik my zelve zoude moeten bestieren; dat ik over al myne handelingen moeste waken. De eerste overwinning, welke ik behaelde op den geest der verleiding, schonk my nieuwen moed en frissche krachten tot het tarten van nieuwe gevaren. De deugd heeft ook hare fierheid, en ik moet u ronduit bekennen, dat deze fierheid myn sterkste bortsharnas is tegen de aenslagen van den booze.

- Dat god u zynen bystand en de noodige krachten verleene, om te volharden! - Zoo sloot mevrouw Engelen. En aenstonds het gesprek op een ander voorwerp brengende, zegde zy: zoudt gy 't gelooven, myne dierbare! gisteren namiddag overkwam my een zeldzaem bezoek; vroeger had ik op ballen en theepartyen de kennis gemaekt of, om beter te zeggen, was my de kennis opgedrongen van de bultin, *Adelheid Wespestrael*. Ik kende haer enkelyk by naem en faem, als de boosaerdigste en venynigste tong van de geheele hoofdstad.

- En ongetwyfeld kwam zy opzettelyk, om de eene of andere boosaerdigheid uit te venten, tegen God mag weten wie?

- Ditmaet slaet gy den bal mis, Kunegonde; zy gaf tot voorwendsel haers bezoeks de innige deelneming,

welke uwe rampspoeden haer inboezemen. Ik begin te vermoeden, dat Oscar Gullivers de oude, trouwzieke juffer Wespestrael diep moet gekrenkt hebben. Immers luister, wat zy zegde: ‘ik weet, in wat nauwe vriendschapsbetrekkingen gy slaet met mevrouw Gullivers; aen niemand beter dan aen u, kan ik den last opdragen, de jonge, ongelukkige vrouw te waerschuwen nopens het uitspattende leven, hetwelk hy schier openlyk leidt. Onophoudelyk verkeert hy, (als of hy bedoelde, de kroon op zyn wangedrag te zetten) met het uitwerpsel der hoofdstad. Geheele nachten brengt hy beurtelings door in de baldadigste uitspattingen met de Pennefetter en de Lupini! In de wooningen dezer Syrenen, levert hy zich over aen dronkenschap en allerlei godtergende ongebondenheden. Nu, van zulken losbol mogt men niets anders verwachten; ook zou het my niet der moeite waerd wezen, er van te gewagen, indien ik geen medelyden hadde met de arme Kunegonde Blinkhout. Gy moogt my gelooven, mevrouw, ik versta geen enkel siertjen van dien kerel! hy heeft de schoonste, lieftalligste en braefste gade van de hoofdstad, zegt men... en hy loopt als een dolzinnige achter geblankette oudheden en afgesloofde deugden...! In zyn slordig bedryf is by woekeraer tot in het merg zyner beenderen, en alle middels zyn hem goed, indien zy maer winst opleveren... en diezelfde kerel, welke met knechten en lakeijen kniest om eenen halven frank, koopt parelsnoeren van tien en vyftien duizend franken, indische cachemires van honderd vyftig Napoleons voor Pennefetters en Lupini's, die hem dan nog behandelen, als of hy haer lakei ware. Verbeeld u, onlangs in eene vergadering ten huize der Lupini beweerde hy, dat de vrouw zoowel als de *maîtresse* slavelyk onder den wil

des mans moeste buigen. Daerop riep een der tafelgenoten uit, zich tot de danseres wendende: ‘aha, de Lupini wordt aengebeden en gevierd, omdat zy voor haren meester Gullivers kruipt! Sedert wanneer is de schoonheid in boeijen geklonken? Sedert wanneer is de ruwe magt de alleenheerschende dwingeland gewerden, op het uitsluitelyke gebied der graciën? - By dezen regtstreekschen uitval beet de hoogmoedige danseres hare bevende onderlip tot den bloede; eene onweerswolk pakte zich te samen op haer voorhoofd. Toen Gullivers haer poogde te bedaren, verklarende slechts te hebben gesproken om te schertsen, nam zy een fyn dessertmes; sneed de zyden rygkoordjens door van hare bottientjes en wierp deze in den hoek der zael, voorgevende, dat zy te zeer spanden en den loop des bloeds stremden. En opdat ik geene valling betrappe, zal Oscar wel beleefdheid genoeg bezitten, om myne muilen te gaen halen in myne kleerkamer. Gy beseft ligtelyk, dat de hoogste spanning intrad; eene poos bleef de woekeraer bewegeloos, als of hy door den bliksem ware getroffen geweest. De Lupini viel me eventwel niet slinks, zy klonk haren diensbode; toen deze verscheen, zegde zy tot hem: Jan, breng den heer Gullivers buiten, hy bevindt zich hier niet wel! Het is onnoodig, - viel Oscar er tusschen - de onpasselykheid is voorby! Deze woorden gesproken hebbende, rigtte hy zich naer de kleerkamer en verscheen welhaest met de roode fluweelen muilen der danseres, en plaetste ze voor hare voelen. Eene doodsche stilte heerschte eene poos in de zael; doch eensklaps riep mynheer *De Chatel*, de eigenaer der henne met de gouden eijers uit: ‘eenen teug gedronken op de heerschappy der mannen, en de slaefsche onderdanigheid der schoone kunne!!! Een

schaterlach barstte eensklaps los; men klapte in de handen, en Oscar betaelde eene avondparty, waerop hy de algemeene bespotting onderging. - Om het even, van al deze schanddaden zou ik geen enkel woord gewagen, zoo ik niet werde aengespoord door eene opregte genegenheid voor de goede Kunegonde, die waerachtig zulk lot niet verdient. Het ergste van alles volgt thans: de levenswyze van dezen losbandigen kerel vordert ontelbare sommen gelds; men zou, dus doende, den hodem des koffers van éenen Rotschild vinden. Kortom, Oscar Gullivers weet schier niet meer van wat hout pylen maken. Nu is myne vrees, dat de oude, ryke Blinkhout hem zal ter hulpe komen; op zulke wyze, zou Kunegonde haer erfdeel zien verzwelgen door haren eerloozen echtgenoot; in dezen gevalle staet haer eindelyk niets te wachten, dan een leven van loutere ontberingen, na al de smarten, die de kerel haer heeft veroorzaekt.

De bultin zweeg en scheen op een antwoord te wachten. Toen ik eventwel stom bleef, - immers wat kon ik zeggen - voegde zy ten slotte by: ‘thans laet ik het aen uwe gekende wysheid over, te beramen, wat er te doen valt, om de jonge vrouw te redden. Ik mag u verzekeren, dat ik enkelyk naer de stem van myn geweten hebbe geluisterd. Het is tyd, dat de verergernissen van dezen Gullivers ophouden... en het zekerste middel daertoe is, dat de levensmiddelen, het geld, hem worden afgesneden. In dit liefdadig werk zult gy, mevrouw Engelen, my behulpzaem wezen.’

Ik durf al dit mengsel van eerloosheden noch als goede munt aenvaerden, noch als zoovele verdichtsels verwerpen. Ik geloof ook niet, dat de stem van haer geweten tot de bultin heeft gesproken, of dat zy aengespoord

zoude worden door meedoogendheid ten uwe opzigte; dit eventwel mag niet beletten, dat men den gegeven wenk volge. My dunkt, dat gy alleen in slaet zyt, uwen vader te voorkomen.

- Wees niet bekommerd; - bemerkte Kunegonde - myn vader is koopman en cyferaer; hy zal zyne geldkoffers zorgvuldig gesloten houden voor zynen verkwistenden schoonzoon. Overigens is het hem bewust, hoe onze huiselyke zaken staen; hy is er bedroefd om, en heeft my reeds te verstaen gegeven, dat hy my gaerne zoude zien terugkeeren naer het vaderlyke huis, op den Vlaemschen Steenweg.

- Dus mag ik betrouwen, dat gy uwe zaek zult ten harte trekken. Wilt gy weten, wat de Wespestrael my nog, als ter loops, verhaelde? De hemel weet waer zy er aen geraekt; maer zy is een wandelend nieuwsblad; het is als of zy het geheim bezate van in alle huizen te dringen, om de vertrouwdykste gesprekken af te luisteren. Hoor en oordeel liever! Over eenige dagen (zoo verhaelde zy) ontving onze vriend, de schilder Goudaert, eene uitnoodiging van wege den ryken fabrikant Paelinck op eene avondparty. Natuerlyk aenvaerdde hy, en begaf zich derwaerts met de nauwkeurigheid eens uerwerks. Maer hoe verwonderd stond de kunstenaer te zien, toen hy niemand anders dan papa, mama en de lieftallige mejuffer Paelinck in de zael vond, die hem eventwel met de meeste vriendelykheid onthaelden. Hy begon te twyfelen, of de eene of andere spotvogel hem niet eene pert hadde gespeeld; zyn uerwerk bedroog hem niet; het uitnoodigingsbriefjen, met de eigene hand van M. Paelinck geschreven, droeg wel deugdelyk: ‘den 15 october 185... ten 8 ure 's avonds.’

Goudaert's verlegenheid duerde niet lang; want na de eerste pligtplegingen, zegde de fabrikant: het zal u wonderlyk voorkomen, dat ik u, meester, uitnoodige voor eene avondparty, en dat gy ons gedrieën alleen vergaderd vindt. Ik moet u over gewigtige zaken spreken, en begin maer met de eerste de beste. Het is nu ruim vier jaren geleden, dat gy het portret myner dochter Clemencia schilderdet. Toenmaels telde zy achtien jaren; gaerne zou ik haer afgebeeld zien met hare twee en twingtig jaren, in den vollen bloei haers levens, naest haren vader en hare moeder. Ik bid u? meester Goudaert, deze zaek op u te nemen, en ze ten spoedigste te beginnen. Sedert vier jaren moet gy nog oneindig groote stappen gedaen hebben op het gebied der kunst, en het zal my tot het hoogste genoegen strekken, daervan een sprekend bewys in myn bezit te hebben.

Mama Paelinck wist de bede haers echtgenoots op eene insluipende wyze te ondersteunen. Mejuffer Clemencia liet door haer mienenspel genoegzaem verstaen, dat zy 't met de ouders volkomen eens was. Kortom, men viel den kunstenaer dermate op het lyf, dat by zyn woord gaf. Den volgenden dag reeds zou hy de schildery beginnen. Toen deze zaek was afgedaen, wendde Clemencia eene dringende bezigheid voor, om zich eenen oogenblik te verwyderen. Dit alles moest wel overlegd zyn; want de verwydering der dochter gaf aen den vader gelegenheid, om te beginnen in dezer voege: sedert ongeveer drie jaren bemerk ik? dat gy op de ballen en feesten de geliefkoosde danser van myne Clemencia zyt; dit getuigt voor haren goeden smaek. Velen onzer geldaristocratische dochters nemen oenen toon aen, zelfs jegens de meest uitstekende kunstenaers zonder fortuin,

die aen het belachelyke grenst. Ik weet, wel is waer, by ondervinding, dat men in onze verstoffelykte eeuw niet overal te regt raekt, als men karig bedeeld is van den goudklomp; ik beken desniettemin, dat ik deugd en talenten veel hooger schatte dan rykdommen. Onze dochter schynt myne zienwyze te omhelzen; want gy, meester Goudaert, dit mag ik u verzekeren, staet hooger in hare achting, dan al de ryke koopmanszoons der hoofdstad, die naer hare hand dingen. Men weet, dat zy eenig kind is, en dat een milioen huwelyksgifte slechts als eene oprekening moet beschouwd worden. Zeg my eens rondborstig, indien ik u bidden mag: hoe bevalt u Clemencia?

- Ik bid u om verschooning, mynheer; - was het verlegen antwoord van den verrasten kunstenaer - uwe dochter is in myne oogen het zinnebeeld der beminnenswaerdigheid... Zy is schoon, ryk en glanst als eene komeet aen den sterrenhemel der hoofdstad!...

- Uw talent als schilder was my bekend; dat gy dichter waert, dit wist ik nog niet; thans ben ik daervan overtuigd. Ook begryp ik eensklaps, waerom zy uw gezelschap verkiest boven dat van alle anderen; gy streelt hare ydelheid... want er was, er is, er zal geene vrouw zyn op aerde, die niet met een greintjen ydelheid behebt is!

De kunstenaer, die nog niet begreep, dat vader Paelinck ernstig sprak, werd vuerrood en bejegende: ‘gy moogt my gelooven, mynheer, nooit heb ik bedoeld, de ydelheid uwer dochter te streelen... indien het al waer zoude wezen, dat zy met deze vrouwenziekte besmet is; hetgeen ik nog nooit heb kunnen bespeuren.

- Om het even, of onze Clemencia wat min of wat

meer heeft van deze vrouwenziekte, gelyk gy het ding met juistheid noemt, dit doet weinig ter zaek. Een verstandig man weet eene vrouw te plooijen naer zyne hand; veroorloof my, dat ik met u een vertrouwelyk woord spreke. Morgen zullen wy de eer hebben, u te verwachten. Gedurende uwen arbeid, zult gy menigmael gelegenheid hebben, om met myne dochter tusschen vier oogen te spreken; poog haer hart te veroveren, dan is myne toestemming u geschonken. Wordt gy het eens, dan tel ik u een millioen huwelyksgifte of plaets deze som in russische fondsen. Daerenboven stel ik vyftig duizend franken ter uwer beschikking om, na het voltrekken des huwelyks, met uwe jonge gade eene speelof kunstreis naer Italie te ondernemen. Gedurende uwe afwezigheid vraeg ik van u eene enkele gunst; deze bestaet hierin, dat uwe moeder en zusters by ons komen woonen, ten einde ons het gemis des eenigen kinds dragelyk te maken.

Mynheer Paelinck zweeg en verwachtte zich, dat de schilder hem te voet kwame gevallen. Hoe stond hy eventwel verbaesd te zien, toen eene plotselyke bleekheid over het schoone aengezigt des kunstenaers kwam.' Wat deert u, meester Goudaert? - Vraegde hy met bezorgdheid - Vreest gy misschien, dat ik niet ernstig spreke? Gy kent my, geloof ik, genoegzaem, om overtuigd te wezen, dat zulke belangen van al te ernstigen aerd zyn, dan dat men er mede jokke. Ik wil u zelfs meer zeggen: myne dochter bemint u... en ik heb in de liefde tot myn eenig kind den noodigen moed geput, om u deze verklaring te doen.'

- Indien de zaken werkelyk op dien voet zouden staen, - stamelde Goudaert - dan spaer my, bid ik u,

de moeijelyke taek van het opgedragen werk morgen te beginnen; ik mag het niet ondernemen.

- En de reden wenschte ik te kennen? - Bemerkte de ryke koopman, terwyl eene koude huivering over het lyf van mevrouw Paelinck liep; want de moeder wist, hoe het met het hart der dochter geschapen stond.

Eene poos bleef de kunstenaer sprakeloos, als of zyne tong aen het gehemelte des monds ware vastgekleefd geweest. De heer Paelinck was voor hem steeds een beschermer, een vriend, een weldoener; dezen man mogt en kon hy niet misleiden. Hy wapende zich met al zynen moed en antwoordde met eene stem, die van ontroering ligtelyk beefde: ‘myn waerde heer en weldoener, indien uwe aenbieding ernstig is, dan strekt zy my ter hoogste eer, en ik zou my den gelukkigste der stervelingen achten, konde ik uwe dochter gelukkig maken in zoo ruime maet, als zy 't verdient. Ryk, schoon, deugdzaam en beminnenswaerdig, gelyk zy is, zou zy den armen kunstenaer nemen ten echtgenoot en wel het regt hebben, dat hy haer een beminnend hart in weervergelding brenge!... Aen deze billyke verwachting kan ik niet voldoen. Eenmael beminde ik (het is ruim vier jaren geleden) met al het vuer der jongelingsjaren, en het voorwerp myner opregte, vurige liefde verstiet my, of liever hare ouders verstieten my, omdat hunne dochter ryk en ik een arm kunstenaer was. Zy dwongen haer, om zoo te zeggen, hare hand te schenken aen eenen ryken wellusteling, met wien zy diep ongelukkig is geworden. De droefheid zou my naer het graf gesleurd hebben, indien de rede over myne driften niet hadde gezegepraeld. Ik begreep, dat ik de onontbeerlyke steunstaf was van myne moeder en zusters; met verdubbelden

iever legde ik my toe op myne kunst; deze zou voortaen myne aengebedene bruid wezen. Ik heb uit al de krachten myner ziel gearbeid en gestreefd; ik wilde aen de ongetrouwe metterdaed bewyzen, dat ik harer niet geheel onwaerdig zoude geweest zyn. Wat kan ik thans aen uwe dochter schenken, in vergelding van al het geluk, dat gy my aenbiedt? Een weinig kunstroem en een koud hart; zy verdient meer en beter! Ik schat haer te hoog en eerbiedig u te zeer, om niet den toestand myns harten bloot te leggen, zoo en gelyk hy wezenlyk is. Nu laet ik u zelf beslissen, of ik de hand uwer dochter kan, of ik ze mag aenvaerden.

- O, onze arme Clemencia! - Riep de moeder smartelyk uit, en wrong hare handen te samen - Wie zal den noodigen moed bezitten, om haer hart te verscheuren met deze openbaring?

- Dien moed zal ik bezitten, indien het moet gebeuren. - Sprak de vader met beslissing - Doch laten wy eerst onderzoeken, of er geen middel bestaet, om aen ons kind dit hartzeer te sparen. Gy, meester Goudaert, hebt den toestand van uw hart blootgelegd met eene edele rondborstigheid; veraf van my te beleedigen, verheft zy u nog meer in myne achting. Op dezen oogenblik heb ik de innige overtuiging verworven, dal ik myn vertrouwen niet misplaetst had, toen ik besloot, het lot myner welbeminde dochter in uwe handen te leggen. Alle hoop schynt my nog niet verloren, indien gy my belooft, eene enkele bede in te willigen, die ik gaerne tot u rigten zoude.

- Spreek, edelmoedige vriend, - zegde Marcelis, de regter hand op zyn hart leggende - uwe wenschen zullen getrouwelyk vervuld worden, voor zoo verre zulks

in myne magt staet; daerop verpand ik myn eerewoord.

- Morgen begint gy het gewrocht; uw verblyf in myn huis, uw omgang met Clemencia zullen voor u eene beproeving wezen. - zoo sprak de vader met goedheid - Een man, die met uwe edele gevoelens en met uwe wilskracht is bezield, moet zyn hart aen zyne rede kunnen onderwerpen. Wanneer gy nu belooft, eene ernstige pooging op u zelven te doen, dan moge de uitslag wezen wat hy wille, wy zullen ons naer uwe uitspraek regelen, en de eindbeslissing aenvaerden met vertrouwen...

- Dat deze pooging ernstig en krachtdadig zal worden ingespannen, daerop verpand ik myn woord als man van eer. - Viel de kunstenaer in de rede op eenen toon, die geenen twyfel overliet.

De vader hernam: ‘uw woord, Marcelis, is my voldoende; ik wensch nog enkelyk, in den kampstryd, welken gy tegen een rampzalig gevoel staet te ondernemen, dat gy in overweging nemet, hoe ik steeds uw vriend was in voor- en tegenspoed! Gelief uit het oog niet te verliezen, dat de toekomst, de rust, het geluk, misschien het leven onzer eenige dochter op het spel staen. Wees overtuigd, dat een weigerend besluit van uwentwege, haer onwederroepelyk naer het klooster sleurt! Gy weet thans, hoe de zaek zich voordoet; geen woord meer... ik hoor Clemencia terugkeeren.

Den volgenden dag, op het bestemde uer, begon de schilder zyn gewrocht met een kloppend hart, maer ook tevens met den vasten wil, zyn gevoel op de hardste proef te stellen. Ik ben overtuigd, - zoo sloot de bultin - dat de ontzaggelyke rykdommen van den fabrikant by den kunstenaer niet in aenmerking zullen komen;

indien hy de overtuiging niet verkrygt, dat het meisje met hem gelukkig wordt, dan zal hy hare hand en hare rykdommen weigeren. Welke edele denkwyze! Welk onderscheid tusschen dezen kunstenaer en den woekeraer Gullivers!!! Wanneer het tot eene beslissing komt, dan zal ik u mededeelen, wat ik verneem.'

Toen mevrouw Engelen, by het eindigen van haer verhael? de oogen op hare ongelukkige vriendin liet vallen, zag zy deze ligtelyk beven en bleek worden. Zy begreep, wat in het hart der vrouw moest omgaen op dezen oogenblik. Doch zy wachtte zich wel, haer naer de oorzaek te vragen. Er zyn zoo vele toestanden in het leven, die tot wanhoop zouden aensporen, indien de zigtbare rampen niet met een weinig hoop ondermengd waren. Maer wat kon Kunegonde dan nog hopen?...

IX
Wandaden op wandaden.

Gelyk Adelheid Wespestrael tot mevrouw Engelen had gesproken, zoo was het inderdaed met den geldelyken toestand van Oscar Gullivers gesteld. Zyne uitspatlende levenswyze kostte niet alleen grove sommen, maer zy beroofde hem daerenboven nog van den noodigen ernst, om zynen woekerhandel met krachdadigheid voort te zetten. De *Lupini* en *Pennefetter* schenen het er op gemunt te hebben, hem letterlyk uit te stroopen; hare vorderingen groeiden aen, naer mate het hem meer moeite kostte, om aen dezelve voldoening te schenken. Reeds had hy toevlugt genomen tot de kasse zyns vaders, en er stond te vreezen, dat hy voortaen wel goeden raed, maer geene klinkende speciën van den ouden bankroetier zoude ontvangen. By den schoonvader *Blinkhout* had hy eenmael beproefd, krediet te bekomen; doch de spaerzame koopman, ingelicht zynde nopens Oscars gedrag en handelwyze ten opzigte der dochter, had hem droogjes weg met zyne kredietvraeg van de hand gewezen.

In dezen staet van zaken, bleef hem geen ander middel over, dan eenen beslissenden stap te doen, die in een-

mael zyne waggelende geldmiddelen moest herstellen. Gelyk wy in het tweede hoofdstuk zagen, was Gullivers in het bezit geraekt tegen 50, 60 en 65 ten honderd van ongeveer tachtig duizend francs schuldvorderingen ten laste des graven Van Mirbach. Later schoot hy aen zynen schuldenaer nog veertig duizend francs voor, tegen eene schulbekentenis van vyftig duizend. Op eeneslimme wyze wist hy 't zoo verre te brengen, dat de graef hem eene hypotheekinschryving verleende op het heerengoed van V.....! Indien hy nu eigenaer kon worden van deze hypotheek, dan zou hy, den verbazenden opslag der landeryen te baet nemende, de hofsteden en bosschen eerst ontbloolen van al het boomkateil; vervolgens den grond broksgewyze verkoopen. In de veronderstelling zelfs, dat hy nog 70,000 francs moeste opschieten, als koopprys boven zyne vordering, dan zou hy toch nog, met zyn ontwerp, eene winst van 200,000 francs verwezenlyken. Immers zyn *factotum* had geheel den eigendom nauwkeurig opgenomen en geprezen. Zulke operatie schonk hem voor eene poos zynen geheel en ernst weder; dag en nacht hield dit ontwerp zynen geest gespannen. Eindelyk had hy het eenige en onfeilbare middel gevonden, meende hy.

Wy zouden het tafereel dezer schandelyke daed niet ophangen, indien zy, eilaes! niet op waerheid steunde. Om tot zyn oogwit te geraken, rekende hy op zyne schoone echtgenoote; ten pryze harer deugd zou hy zyn krediet herstellen en met opgestoken hoofde zynen ouden weg bewandelen. Zyne geloofsbelydenis was, dat het geld naer zynen oorsprong niet riekt; de nieuwere school der zedeloosheid moest ons deze morael opstoven.

Graef Van Mirbach, na zyne teleurstelling te Romen,

was er verre af, van zyne ongeregelde driften en pligtige uitzigten genezen te zyn. De heldhaftige deugd der schoone vrouw had zynen hoogmoed geprikkeld: hy moest, hy zou haer ten val brengen

Den volgenden winter, was by reeds in Belgie's hoofdstad terug, en wist zich in alle vergaderingen te doen aenvaerden, waer hy mevrouw Gullivers hoopte te zullen ontmoeten. Telkens was hy de eerste danser, die zich by haer aenbood. Kon zy geen voorwendsel tot weigering vinden, dan bejegende zy hem met eene heusche koelheid zonder weerga. Doch dit alles was, olie in het vuer gieten! Overal en langs alle wegen zocht hy de vriendschap, en het vertrouwen des woekeraers Gullivers te winnen. Alhoewel de laetste maer vriendschap en vertrouwen schonk, om slagoffers zyner woekery te maken, geloofde Van Mirbach eventwel, dat hy zeer verre gevorderd was in de gunst des echtgenoots, die hem liet gelooven, dat Kunegonde maer koel was jegens den graef, omdat zy hem in haer hart beminde.

Gaerne zou de edelman het huis Gullivers bezocht hebben; menigmael had Oscar haer verzocht, in haer huis den ryken jongman te aenvaerden, met wien hy in winstgevende betrekkingen stond. Telkens uitte de jonge vrouw haren tegenzin op eene zoo stellige wyze, dat hy wel inzag, hoe hier elke vriendelyke pooging zonder uitwerksel zoude blyven.

Door den hachelyken toestand zyner geldmiddelen in het nauw gebragt, zocht hy zich den noodigen moed te geven door eene goede bedwelming. Na overvloedig te hebben gedronken, trad hy op zekeren avond in de werkkamer zyner gade: sloot de deuren toe; nam plaets voor

haer en begon zonder eenigen overgang het volgende gesprek:

- Kunegonde, gy weet, dat ik sedert jaren in gewigtige geldbetrekkingen sta met den graef Van Mirbach; hy is juist de man, met wien ik de meest winstgevende zaken dryf. Gy moet begrypen, dat het uw en myn belang is, zulken kalant in eere te houden. Indien wy hem niet aentrekken, dan zal hy op den duer door anderen aengetrokken worden, en hy ontsnapt my. Ik reken, dat gy toestemmen zult, hem te ontvangen en met vriendelykheid te bejegenen; morgen verwacht ik hem, wy hebben over zeer gewigtige geldzaken te onderhandelen.

- Gy weet, - bemerkte de vrouw - dat ik my met uwe geldzaken in geenen deele bemoeije; gelief dezelve dus, als voorheen, met den graef tusschen vier oogen af te doen. Ik begeer geenszins, getuige te wezen van uwe onderhandelingen; dit heb ik u over jaren gezegd, en blyf er op bestaen.

- Voor den gevalle eventwel, dat uwe tegenwoordigheid kon invloed uitoefenen op de beslissingen des edelmans, dan zult gy toch niet weigeren, tegenwoordig te zyn... indien myne belangen zulks vorderen...!

- Hier in huis kan ik u geene wetten voorschryven; ‘ik heb het regt niet, tot u te zeggen: laet den graef buiten deze wooning! Doch ik versta, ook my geen gezelschap te laten opdringen van persoonen, tegen wie ik eenen ekel heb opgevat. De graef behoort tot zulke klasse; gelief hem dit te verstaen te geven, opdat ik niet in de onaengename noodzakelykheid geplaetst worde, het hem in zyn gezigt te zeggen.’

- Zoo kan ik den graef niet bejegenen; ik gaf hem myn woord, dat hy vriendelyk... beleefdelyk door u

zoude ontvangen worden; dat gy met hem wilt vrede maken. Ik herhael 't: ik heb eene zaek van het hoogste belang met hem af te doen; gy zelve moet uwen invloed by den mynen voegen, anderzins zal ik myn doel niet bereiken.

- Ik zal nooit beloven, wat ik niet kan noch wil houden. Gy weet zelf, hoe grovelyk hy my eenmael beleedigde; ik zal onder geene voorwaerde my blootstellen aen eene dergelyke behandeling...

- Ook niet, indien ik u gebood hem te ontvangen? - Onderbrak hy op eenen hoogeren toon - Zothoofd, daer gy zyt! De graef denkt niet meer aen zyne vroegere grillen, en zoo hy zich veroorloofde, nog ooit het minste tegen u te ondernemen...

- Dan zoudt gy misschien zeggen, gelyk te Venetie voor het afbeeldsel van *Marino-Faliero: geen jood zal vyf franken leenen op de eerbaerheid eener vrouw!* Of gelyk te Romen, toen ik klaegde over de beleediging: '*loutere prullen, faem, eer en rust der gade!*

By deze herinnering aen zyne welbekende lafheid, nam hy eenen dreigenden toon aen; hy stond regt; zyn voorhoofd werd purperrood; hy bragt deze grove woorden uit: 'Kunegonde, tot hiertoe heb ik gebeden; ik poogde, u rede te doen verstaen; thans zie ik, dat gy eene koppige zottin zyt, die eenen meester noodig heeft. Ik zeg het u, eens voor altyd en voor goed: myn wil is, dat gy den Graef Van Mirbach niet alleen morgen, maer telkens, als hy 't geradig oordeelt hier te komen, zult ontvangen met heuschheid en vriendelykheid! Zoudt gy deze aenbeveling uit het oog verliezen, dan zal ik, tot myn grootste leedwezen, my genoodzaekt zien, andere middels in het werk te leggen.'

In de dreigende houding, in de vlammende oogen en in den loon der stem las de rampzalige vrouw, dat deze doorspekte lafaerd niet zoude terugdeinsen voor het gebruiken der ruwe krachten. Om geene aenleiding te geven tot ergerniswekkende tafereelen, bleef haer geen ander middel over, dan werktuigelyk gehoorzamen. Doch zy besloot op hare hoede te wezen, en zich nooit met den graef tusschen vier oogen te bevinden. Toen een uer nadien de kamerjuffer haer vergezelde naer het slaepvertrek, gaf zy bevel aen het trouwe meisjen, dat deze zich onder geen voorwendsel zoude verwyderen, wanneer de graef Van Mirbach aenwezig was.

Nauwelyks bevond zich de jonge vrouw alleen, of zy viel voor de slaepstede op bare knieën; vouwde de handen te samen en verzuchtte: ‘genadige en bermhartige God, Beschermer der zwakken, gewaerdig U, my zwakke vrouw uwen bystand te verleenen in den nakenden stryd! En gy, Moeder der zuiverheid, wees myne voorspreekster by uwen goddelyken zoon! Duld niet, dat de boosheid over de onschuld zegeprale! Ik weiger niet, den kelk des lydens tot op den bodem te ledigen, indien het Gods wil is; doch weer den booze van my af, opdat hy niets op myne arme ziel vermoge!

Na deze verzuchting voelde zy langzamerhand de kalmte in hare ziel dalen. Na eenen vasten levens- en gedragsregel ontworpen, beredeneerd en aenvaerd te hebben, sloot zy hare oogen, en viel in eenen verkwikkenden slaep, gelyk zy denzelven sedert lang niet had gesmaekt.

Den volgenden dag verscheen de graef reeds in hare tegenwoordigheid met Gullivers. Hy werd door de jonge vrouw onthaeld met beleefdheid: doch den den fynen

opletter ontsnapte het niet, dat deze beleefdheid niet uit het hart kwam; dat zy gedwongen was. Weldra had Gullivers een voorwendsel gevonden, om zich te verwyderen, en den graef alleen in gesprek te laten met zyne gade. In eene nevenkamer hield de kamerjuffer zich onledig; de deur stond half geopend, en van tyd tot tyd gaf de jonge vrouw van hare plaets een bevel aen de dienares, ten einde hare tegenwoordigheid te bestatigen.

Deze voorzorgen schenen eventwel overtollig, aengezien Van Mirbach de palen der welvoegelykheid geenen oogenblik poogde te buiten te gaen. Deze man was geenszins een losbandige; voor al het goud der wereld zou hy geen geweld gepleegd hebben op eene vrouw. Door de aenraking met de bedorvelingen der hoofdstad, was hy ook tot de verwraendheid gekomen, dat de verleidingskunst, steunende op een aengenaem uiterlyke, op eenen grooten naem en op geldverkwisting, over elke deugd moet zegepralen. Deugd, in den strengen zin des woords, bezat hy niet. Gelyk al de wellustelingen der groote steden, had hy eene soort van eergevoel, hetwelk hem tot gedragsregel diende. Van godsdienst wilde by enkelyk in zooverre hooren, als dezelve voor toom diende aen het volk.

Met deze en soortgelyke hoedanigheden uitgedoscht, bezat hy hoogmoedigheid genoeg, om zich overtuigd te houden, dat deze burgerdochter eene gemakkelyke prooi zoude worden van zyne begeerlykheid. Hy rekende op zyne beminnenswaerdigheid, op den tyd en op zyn standvastig streven naer één en hetzelfde doel! Had haer eigen echtgenoot hem niet verzekerd, dat zy hem genegen was? Wist hy niet sedert lang, dat Gullivers, door zyn gemeen gedrag, haer eenen sterk afgeteekenden walg in-

boezemde? Hoe ligt zou het hem niet vallen, zich tusschen den gemael en de gade te plaetsen, om den eenen te vervangen en de andere te troosten?

Men zou Oscar Gullivers eventwel maer ten halve kennen, indien men zich inbeeldde, dat hy de eer en deugd zyner vrouw zoo blindelings bedoelde in den grond te boren. Neen, als een eer - en gewetenlooze jood, rypte hy lang een baetzuchtig plan, en zette hetzelve door, ten koste van eer en faem. De groote kwestie by hem was, geld winnen, om den vollen teugel te vieren aen zyne dierlyke driften.

Een tiental dagen waren verloopen sedert het vorenbeschreven tafereel, toen Oscar by zyne gade kwam, om met haer tusschen vier oogen den maeltyd te eten, ten vier ure namiddag. Nauwelyks was de soep opgediend, of hy begon aen Kunegonde bekend te maken, dat hy met den graef eene overeenkomst moest treffen, nopens den afstand des eigendoms van V....., byvoegende, dat zy nog enkelyk dertig duizend francs verschilden op den koopprys. Ik heb hem op een souper uitgenoodigd voor dezen avond; - zoo sloot hy - voor spys en drank heb ik zelf gezorgd. Het kontrakt is opgesteld onder privaet handteeken, waerby hy zich verpligt, met my eene akte voor notaris te passeren, op eerste aenvraeg. Niets ontbreekt er aen, dan zyn handteeken, en dit handteeken moet gesteld worden, vooraleer hy dit huis verlaet.

- Ik begryp niet al te wel, waertoe deze mededeelingen moeten dienen. - Merkte Kunegonde aen met verwondering en angst; want zy verwachtte van hem niets goeds - Gy weet, dat ik my met uwe zaken niet bemoei je, en dat de bezoeken van den graef my hoogst

onaengenaem zyn; doel maer uwe zaken getweeën af.

- Dit hebben wy gedaen, en verschillen nog enkelyk dertig duizend franken; zulk sommetjen is toch wel der moeite waerd, dat gy u wat meer dan gewoonlyk opschikket en eenen goeden voorraed beminnenswaerdigheid aen den dag legget.

- Indien gy van my verwacht, dat ik eenigen invloed op den graef zal uitoefenen, zelfs zoo zulks in myne magt stonde, dan hebt gy u misrekend. Ik wil met dien man niets te doen hebben.

- Ik vraeg immers niets van u, wat eenigzins met uwe eer en waerdigheid strydig is. Ik bedoel enkelyk, dat gy u zeer beminnenswaerdig toont. Zulke edellieden zyn week om hanteren, en willen gevleid worden. Voor eenen glimlach, op een paer schoone lippen, offeren zy duizend en meer Napoleons op. Gy moet maer willen, Kunegonde, om allerbevalligst, om verrukkelyk te wezen. Overpeins wel, dat geheel onze toekomst van het gelukken der zaek afhangt.

- Zoekt gy den graef te bedriegen, dan te minste maek my niet tot uwe medepligtige; ik zal er my overigens niet toe leenen. Ik vrees in allen gevalle voor onaengename tooneelen.

- Gy behoeft voor niets te vreezen; ik zal immers in persoon tegenwoordig wezen. Overweeg, bid ik u, dat de toekomst onzes huizes van het gelukken der onderhandeling alhangt. Het komt er op aen, eene goede winst te verwezenlyken en in het bezit myner goedvindens op den graef te geraken; dit is geene kleinigheid.

- Moet ik u voor de duizendste mael zeggen, dat ik my uwen geldhandel niet aentrekke. Gy verteert uw geld, zonder dat ik opspore waer het blyft; daerentegen

zy het my geoorloofd, vreemd te blyven aen de middels, die gy gebruikt om hetzelve te winnen.

- Ik vraeg ook niet, dat gy deel nemet aen onze onderhandelingen; uwe tegenwoordigheid alleen is voldoende, om my te doen gelukken.

- Ik heb redenen te vreezen, dat gy my eene rol te spelen geeft, die tegen myne eer en myn geweten strydig is, en ik ben vastelyk beslist, beide ongeschonden te bewaren. Gy weet, dat de graef my grovelyk heeft beleedigd; sedert dien tyd duld ik hem in myne tegenwoordigheid, omdat dusdanig uw stellig bevel is; maer om aen de waerheid getrouw te blyven, moet ik bekennen, dat hy my eenen zekeren walg inboezemt.

- Ook beloof ik u, op myn eerewoord, dat hy dezen avond voor de laetste mael ons huis zal betreden. Zoodra onze zaek is vereffend, mag hy daer blyven voor goed; wanneer ik eene behoorlyke koopakte in handen heb, dan lach ik hem vierkant uit. Wat kwaed zou u gebeuren in myne tegenwoordigheid? Laet den edelen zot zyne litany koplimenten uitventen, en onthael dezelve met eenen glimlach. Tot heden was ik menigmael in eenen onaengenamen luim; gy hadt redenen, om u over my te beklagen; doch gelief in overweging te nemen, dat de ingewikkelde zaken met den graef daervan de eenige oorzaek waren. Ben ik voor goed verlost van deze zorgen, dan zal ik wederom als vroeger de beminnende echtgenoot wezen. Ik verlaet niet alleen dezen kalant, maer oog al de overige kennissen en vrienden, die de schuld waren, dat ik my zoo menigmael beroofde van uw gezelschap. Wees thans eens beminnenswaerdig, indien ik u bidden mag; schik u wat op, gy zult over my tevreden wezen. Ik heb voor alles gezorgd.'

Dat Oscar Gullivers een woekeraer en bedrieger was, dit weten de lezers, bygevolg behoeft het geen verder betoog, dat leugens hem geene moeite kostten; immers liegen en bedriegen passen te samen, gelyk de twee schelpen eener oester. Om de middels bekreunde hy zich niet; het *doel bereiken* was alles voor hem, om het even langs welke wegen. Hy kon beloven, een rouwmoedig gezigt trekken: zyne oogen hadden zelfs tranen gereed, wanneer hy ze noodig oordeelde! Kunegonde, die reikhalsde naer vrede en rust; die ten pryze der grootste opofferingen den huiselyken vrede wilde verwerven, gaf toe. Zy beloofde, zich te kleeden, den graef te ontvangen, onder voorwaerde, dat zy vreemd mogte blyven aen geheel de onderhandeling, en dat hare kamerjuffer het neven ver trek geenen oogenblik zoude verlaten.

Vóor het heengaen kuste hy de blanke vingeren der schoone vrouw met al de heuschheid van eenen middeleeuwschen paladyn. Dan snelde hy van den eenen bediende naer den anderen, om zyne bevelen uit te deel en, en legde eene werkdadigheid aen den dag, waervoor men hem anderzins onbekwaem zoude gehouden hebben. Over zyn bleek, afgesloofd gelaet liep als een satansche glimlach van begeerlykheid; hy zag er wederom afschuwelyk uit, nu hy onbemerkt rondzworf.

Zoodra hy al zyne maetregels had getroffen, ging hy zelf by den opschik zyner gade voorzitten, en zorg dragen, dat zy met al de mogelyke aenlokkelykheden wierde uitgedoscht. Hy moest de lieftallige Kunegonde op dien oogenblik wel verblindend schoon vinden, want hy murmelde binnensmonds: ‘een ezel wil ik zyn, indien de graef niet toebyt! Dezen avond heb ik hem in de val, of

ik ken den driftigen edelman niet! Zoo laet zich eene wouw nog verstaen, als zy behulpzaem is in het doorzetten van een plan! In waerheid, ik zou my op de myne kunnen verheven, indien zy niet zoo eentoonig ware met hare deugden en moederlyke smarten.'

Wanneer hy met de meeste belangstelling de laetste hand had zien leggen aen de optooijing der vrouw, drukte hy haer openlyk zynen dank en zyne bewondering uit, en verliet het vertrek, om in stilte de middels te beramen, hoe hy de kamerjuffer zoude verwyderen op den beslissenden oogenblik; immers deze kerel verzuimde niet de minste voorzorg, als het er op aenkwam, zyne geld- en woekerplannen door te zetten, gelyk hier het geval zou wezen.

De avond was reeds ingevallen, de gaz verspreidde zyn verblindend licht door de zalen van Oscar Gullivers, toen het rytuig des graven voor de deur stil hield. De huismeester ging den aenkomeling te gemoet tot in den gang en bragt hem by Kunegonde. Deze stond op en ontving den heer Van Mirbach met eene gedwongene vriendelykheid, waeraen de wereldman zich misgreep, daer hy aen zyne verschyning toeschreef, wat by de vrouw niet anders was, dan de verduldigheid eener martelares. Welhaest knoopte hy met Kunegonde een gesprek aen over muziek en schoone kunsten, wyl hy zeer wel wist, dat de vrouw daer in haer element was. Van tyd tot tyd wierp zy eventwel hare blikken naer een schilderytjen, dat in de zael hing, en waerover een rouwfloers geworpen was. Dan dacht zy aen haer kind, aen Marcelis en aen zyne onwankelbare genegenheid; deze heilige herinneringen hielden haren moed niet alleen staende, maergaven aen haer gelaet eene treurige vriendelykheid, die hare

natuerlyke schoonheid nog opluisterde. Liet de graef gissen uit zyne beoordeelingen, dat hy geen vreemdeling was op het gebied der kunsten, hy bleef met verbazing luisteren, wanneer de jonge vrouw, met eene meer dan gewoone schranderheid, over schoone kunsten en over onze beroemde kunstenaers sprak. Geene gelegenheid liet de insluipende edelman voorbygaen? om hare kennissen hemelhoog te verheffen. Werden deze vleijerijen, naer verdiensten, met koelbloedigheid van de hand gewezen, dan gaf Gullivers door allerlei teekenen te kennen aen zyne gade, dat zy moeste beminnenswaerdiger zyn; dat zy zich te droog hield in tegenwoordigheid van den man, dien hy besloten had, op zyne netten te vangen en uit te stroopen.

De bediende, Willem, kwam melden, dat het mael was opgediend. Dan bood Van Mirbach zynen arm aen Kunegonde en leidde haer naer de eereplaets aen tafel. Dat Gullivers een fynkenner was, als het er op aenkwam, uitgezochte wynen en spyzen te kiezen, dit zou hy dezen avond ten overvloede bewyzen. Al de keurigste voortbrengsels van hof, bosch, rivier en zee prykten op zynen disch. Een reeboksbout, een gebak opgevuld met kiekenborsten, rivierkreeften en kwakkelsbillen, waerin de truffels geenszins gespaerd waren; eene fyne tarbot met hollandsche soep, boschsneppen op zyn engelsch toebereid, gerookte sardynen, zeekreeften in overvloede, dit alles was maer een gedeelte der Lucullus-spyzen. Wat het nageregt betrof, men zag de ananassen zoo versch op de zilveren schotels staen, als of zy maer gisteren waren afgesneden; de baksels waren fyn, uitermate fyn. Onder het opzigt van wynen, was er eene verzameling van Borgondier, Porto, Lafitte, Xeres, Tokaijer,

Lacrima Christi, echte Johannisberger en perelende Champanjer.

Alhoewel nu de graef een lekkerbek mogt genoemd worden, die nooit te kort bleef, waer het op fyne spyzen en dranken verslinden aenkwam, zoo werd hy door Gullivers nog gedurig opgehitst tot overdaed, daer hy telkens bemerkte: ‘maer, graef, gy zyt heden avond wanhopend matig; het is, als of gy niets naer uwen smack vondel! Mevrouw, zorg toch, dat de graef een einde stelle aen zyne matigheid, die aen onze tafel ter oneere strekt. - Van Mirbach, ik drink dit glas echten chambertin van 1811 op uwe gezondheid!’

- Wat, - riep de edelman met vlammende oogen - niet myne gezondheid geldt het hier; ik stel de gezondheid voor van onze schoone en beminnenswaerdige gastvrouw! Lang moge zy het voorwerp onzer vereering, de meesteres onzer harten wezen!’

Kunegonde werd vuerrood en sloeg hare oogen ten gronde. Gullivers hield den graef in adem, met de woorden: ‘altoos even galant met de damen! Altoos dezelfde hartbreker! Kunegonde, beproef, bid ik u, of gy den vrouwenvleijer niet kunt aensporen tot het ledigen van een glas Tokaijer!’

Van Mirbach greep het glas, stiet aen met de schoone vrouw en goot den sterken wyn door de keel. Gullivers nam eene flesch en vulde een nieuwen beker met de woorden: ‘graef, proef my dezen Niersteiner-kabinet; hy is maer van 1819; doch in den beroemden kelder van Bremen bevindt zich geen betere!’ Zoo, zoo, dat kan er door! Nog één glas van dezen Johannisberger; het is een geschenk van prins Von Metternich aen eenen myner vrienden. Ik houd Metternichs wyn voor oneindig beter,

dan zyne staetkunde; gy ook zekerlyk! Leve de Johannisberger!

- Gullivers, gy spoort my aen tot drinken, - wierp Van Mirbach op - en ik zie u den matige spelen! Geef een goed voorbeeld!'

- Dit zal ik u geven, - antwoordde Oscar, terwyl hy eenen champanjekurk tegen het gewelfsel liet springen - 'Een glas van dit schuimende vocht op het sluiten onzes kontrakts!' Deze wyn komt van het huis Poirier van Avize; edelere drank is er in de wereld niet te vinden! De champanjer is in staet, den kreupele gaende, den bliende ziende, den doove hoorende, en vooral den droefgeestige vrolyk en blyde te maken. Op uwe gezondheid, graef!

- Uitmuntend zyn al uwe wynen! - Jubelde Van Mirbach blygeestig - Mevrouw, veroorloof my, dat ik u een glas schenke van dezen Lacrima-Christi; gy houdt u zoo matig, als of het goede vrydag ware!

Zy liet den graef schenken; maer bragt het vocht nauwelyks aen hare lippen, voorwendende, dat alle wynen haer min of meer ontstelden. Van Mirbach en Gullivers mogten de vrouw al lastig vallen, zy bleef halsstarrig weigeren, en wilde hare bezinning bewaren. Eindelyk sprak de edelman, haer glas nemende: 'de wyn, welken uwe lippen hebben aengeraekt, mag niet vervliegen!' By deze woorden ledigde hy het glas tot op den bodem, en vulde hetzelve voor de tweede mael, ten zynen gebruike.

Kunegonde, die hare oogen nedergeslagen hield, doorstond al de pynen eener edele ziel in het midden der ondeugd. Zy bemerkte niet, hoe de oogen des edelmans begonnen te gloeijen van begeerlykheid. Zy zag

den satanschen grimlach niet, die over het vale aengezigt van Gullivers liep, terwyl hy binnensmonds murmelde: ‘ga maer voort, gy getitelde zotskap, daer gy zit! De wyn heeft het werk begonnen, de bevalligheden van de vrouw zullen hetzelve voleindigen! Wacht maer, ik zal weldra het handteeken hebben, waerby gy u verbindt, op eerste aenvraeg, my het goed van V..... af te staen, krachtens eene akte voor notaris te passeren! Ik maek zoo wat vier honderd duizend francs baer geld, en ben wederom Oscar Gullivers als te voren...! Blindelings zal hy myne akte teekenen! - Doch voor den duivel, myn wyf speelt de deugdzame; dus moet ik my uit de voeten maken en het papier halen; het yzer begint te gloeijen, laten wy smeden!’

- Heer graef, - sprak Gullivers vervolgens - veroorloof my, dat ik my eene poos verwydere, om in myn bureel de overeenkomst te halen, waervan wy gesproken hebben; wy zyn het eens nopens de goederen en den prys; er ontbreekt nog enkelyk uw handteeken. Gy behoudt het jagtregt op de landen, in de bosschen,... overal en op alle slach van wild;... Ook een paer kamers op het heerenhuis blyven ten uwen gebruike. Wanneer ik hetzelve met myne gade bewoon, dan zult gy dikwyls onze gast wezen!

- Regt zoo! - Jubelde Van Mirbach - Gy verstaet u aen zaken! Niet waer, mevrouw, ik zal dikwyls het genoegen smaken, uw gast te wezen op V.....! Deze overweging troost my over het verlies van een erfgoed, waeraen myn vader grooten prys hechtte.

Onder den verslindenden blik haers gemaels, sloeg de vrouw de oogen neder; de tranen waren nader dan het lachen.

- Gy zult het my niet ten kwade duiden, heer Van Mirbach, - vezelde Gullivers - indien ik u eenen oogenblik met myne vrouw alleen late; zy zal u gezelschap houden, gedurende myne afwezigheid.

- En aengenamer gezelschap kon my niet te beurt vallen! - Was het antwoord des graven, met eene nyging jegens Kunegonde.

Op het punt staende van de eetzael te verlaten, keerde de doortrapte bedrieger zich plotselyk om, en vroeg met oenen gebiedenden zydeblik op de jonge vrouw gevestigd: gy belooft my toch stellig, heer graef, dat gy u niet zult vervelen? Anderzins blyf ik.

- Gullivers, gy miskent de wellevendheid van den edelman, die zich nooit mag vervelen, in de tegenwoordigheid eener dame. Ga gerust heen, gy goudziel! Breng my op staenden voet de akte; ik onderteeken dezelve onder de besprokene voorwaerden. Ik ben een gezworen vyand van het lange hairklieven voor een stuk goud.

Terwyl Gullivers de zael verliet en de deur toesloot, murmelde hy zegepralend: ‘hy zit in de val, deze domme edelman! Wat de wyn heeft begonnen, zal de opgewonden harstogt voltooijen!’

Deze woorden waren nauwelyks over zyne bleeke lippen, of hy begaf zich binnen de nevenkamer, en dwong de trouwe kamenier naer boven te gaen; vervolgens verdween hy in zyn bureel.

Zoodra de graef zich tusschen vier oogen bevond met de jonge vrouw, begonnen de wyn en de dierlyke driften de overhand te nemen. Geheel en gansch vergetende, dat hy eerbied en bescherming verschuldigd was aen de zwakke, miskende en ongelukkige gade, sprong hy op; wierp zich voor hare voeten, verklarende met eene zoo

brandende als onbeschofte welzeggery, dat hy haer beminde, en niets vuriger verlangde, dan haer als een slaef te dienen...! Wat moet gy nog verwachten van eenen Gullivers... eenen staetlooper? - Riep hy uit, alle maet vergetende.

Doch wat bekreunde zich Kunegonde om zyne woorden? Zy hoorde ze zelfs niet. In hare verontwaerdiging, sprong zy op, als hadde zy den beet eener slang gevoeld en riep den graef toe, op eenen gebiedenden toon: ‘Sta op, graef Van Mirbach, en verwyder u, vooraleer myn gemael terugkomt; zulke tael en houding passen zoo weinig voor u als voor my! Verwyder u van my, ik gebied het u, hoort gy!’

- Gy vreest voor uwen waerdigen gemael! - Hoonlachte de graef met verwilderde oogen - Maer van dien woekeraer hebben wy geen siertjen te vreezen; wanneer deze kerel ziet profyt te doen, dan is hy in staet doof, stom en blind te wezen. O, mevrouw, ik ben zoo vermetel niet als gy denkt; tusschen hem en my is alles nauwkeurig besproken en bedongen; hy levert my zyne gade, dan verleen ik hem myn handteeken; geene gade, geen handteeken; dit is zonneklaer! Alleenlyk is er bedongen, dat de uiterlyke schyn zal worden in het oog gehouden! Ik moet bekennen, dat gy uwe rol wonderwel speelt! Nu, dit kan my geene verwondering baren; gy hebt zekerlyk lessen genomen van uwen man, en deze is opgeleerd in de school der Lupini's en Pennefetters!

Deze lange reeks eerloosheden trof Kunegonde als een verpletterende bliksem. Eensklaps traden al de reeds gepleegde boosheden des gemaels voor haren geest! Zy begreep, dat hy de vrouw opofferde aen zyne baetzucht; dat hy haer de hoofdrol wilde doen spelen in dit samen-

weefsel van bedrog en ongebondenheid; dat alles tusschen de twee boeven werd afgesproken! Diensvolgens was Gullivers verwydering slechts een voorwendsel, om de baldadige uitzigten des graven te begunstigen! Hare gesteltenis verscheen thans voor haren geest in de hachelykste gedaente; zy beefde als een blad, en moest zich aen den zetel vastklampen, om niet te vallen, zoodanig was zy geschokt. In hare wanhoop, riep zy uit: myn God, myn God! help my, sta my by tegen deze twee wilde, redelooze dieren!

Van Mirbach, nog altyd onder den invloed des wyns zynde, poogde de vrouw te naderen en in zyne arms te sluiten; doch zy wapende zich met al de nog overschietende krachten, en stiet hem met eene vuist terug, zoodat hy het evenwigt verloor en tegen de tafel tuimelde.

Hy rigtte zich op; bezag haer met zyne gloeijende oogen, en tierde met de grootste verbaesdheid: ‘wat wil dit nu bedieden, myn arm en onschuldig duifjen? Zooverre mogt het blyspel niet gaen; dit is niet vervat in onze voorwaerden! Laet u gezeggen, myn engelinnetjen!’

- Wyk van my, ellendeling daer gy zyt! Roer my niet aen! Theodora, hulp, hulp! - Schreeuwde Kunegonde hare kamerjuffer toe; want zy geloofde, dat het meisje nog in de nevenzael verbleef.

Schoon, hemelschschoon stond Kunegonde daer, zwak van lichamelyke krachten, nogtans sterk door het gevoel harer eer, harer deugd en harer waerdigheid als vrouw. Hare oogen schoten vuervlammen; hare houding was dreigend, als die van den slaenden engel. Deze edele, heldhaftige martelares boezemde den wellusteling voor eenen oogenblik ontzag in; doch weldra namen de dierlyke driften de overhand, en met de wildheid eens

teugelloozen diers, tierde hy: ‘waertoe al deze geveinsde tegenstand! De komedie boude op; het kontrakt is gesloten; ik vraeg er de uitvoering van! Voor den duivel, weg met deze schynvroomheid! Weg met deze kwezel-achtigheid!’

By deze woorden schoot hy andermael toe, en poogde haer in zyne arms te sluiten! Wie weet het, misschien om gebruik te maken van zyne manskrachten tegen de zwakke vrouw. In dezen uitersten nood, vloog zy naer de deur, waer Theodora moest waken en misschien in slaep kon gevallen zyn. Eilaes, de deur wederstond aen hare poogingen... gesloten!... Achtervolgd door den graef, sprong zy naer de tegenovergestelde deur, die op Gullivers kabinet uitging. Doch vruchteloos geklop en getier... gesloten was zy!.. In dezen toestand verhief zy de stem, om luidkeels hulp! hulp te schreeuwen.

Dit getier scheen den kerel te mishagen; hy staekte eene poos zyne achtervolgingen, en poogde haer met zoete woorden tot bedaren te brengen, terwyl hy vezelde: ‘waertoe, myne lieve, al dit rumoer? Gy zult nog maken, dat wy morgen op al de klaptongen der hoofdstad dansen! Waerom zulke opspraekte wege brengen?’

- Wat! gy spreekt van opspraek, en gy schendt de gastvryheid op eene schandelyke wyze! Ik zal uw gedrag bekend maken!’

- Daermede zoudt gy uwen goeden naem meer in gevaer brengen dan den mynen! De schroomvallige man is een zot, en voor zot wil ik nog niet doorgaen; ik laet deze rol gaerne over aen anderen.

- Graef, - sprak zy ditmael met kalmte en tevens met veel klem: ik verklaer u plegtig, dat ik liever den dood onder uwe oogen wil sterven, dan aen myne pligten

ontrouw worden! Indien gy my niet op staenden voet verlaet, dan begeef ik my nog dezen avond by den prokureur des konings, en klaeg den graef Van Mirbach aen, als eenen lafhartigen schurk... als eenen eerlooze!

Deze manmoedige tael scheen den edelman te treffen als een donderslag! Hy dacht aen zyne eer, en begon te vermoeden, dat de woekeraer Gullivers hem wel kon bedrogen hebben, toen hy verzekerde, dat zyne gade het met hem eens was. Dien ten gevolge geloofde hy, op eenen anderen toon te moeten zingen. In plaets van als een meester te gebieden, begon hy te vleijen en te smeken. Hy poogde zyn gedrag te verschoonen door het voorwenden zyner hevige liefde. Zoo dierlyk hy tot hiertoe was geweest, zoo beleefd, heusch en vleijend werd hy van dezen oogenblik; doch hy moest al aenstonds zien, dat niets vermogt, deze vrouw ten val te brengen.

Zwyg van uwe goddelooze liefde, graef! - Vermaende zy - Gy hoont my, met zulke tael te voeren! Ik beeldde my tot hiertoe in, dat men maer edelman is, als men aen eer en pligt getrouw blyft! De wyn heeft uw hoofd bedwelmd; verlaet my... verlaet dit huis en verschyn nooit meer onder myne oogen! Mits deze voorwaerde, beloof ik u, alles te vergeten, wat gy tegen my hebt misdaen! Al uwe moeiten zyn toch vruchteloos!

- Dus is niets in staet, u met my te verzoenen? - Riep hy smekend - O, aenhoor myn bidden! Ik heb u sedert jaren achtervolgd met eene ware razerny! Waerom ben ik niet tot u gekomen, vóor den schurk, die eerloos genoeg was, om uwen persoon, uwe eer en faem aen my af te staen, uit loutere zucht naer eene slordige winst...? Gisteren bood hy my voor myne bezittingen van V..... eene som gelds en zyne vrouw... ja, u op den

hoop toe! Hy wil u dus niet meer; hy is overigens uwer nooit waerdig geweest! Neem uwe toevlugt tot de wet! Laet den band verscheuren, die u aen een monster gebonden houdt! Ik bied u myne hand, myn hart en myne liefde in vergelding!

- Heer graef, over een poos gedroegt gy u als een wilde; thans spreekt gy als een goddelooze verleider; wyk van hier, uw voorstel is eene nieuwe beschimping tegen eene weerlooze vrouw! - Deze woorden met waerdigheid en klem uitgesproken hebbende, keerde zy zich om naer de deur, met het voornemen, dezelve te openen en te vlugten. Doch hare deugd en heldhaftigheid ontvlamden zyne driften nog meer. Als een razende schreeuwde hy: gy zult, gy moet nogtans de myne worden! Gy zyt aen my afgestaen en verkocht! Ik wil u hebben, zelfs ten koste myns levens!

By deze woorden, stormde hy toe op de vrouw; greep haer vast om de lendenen, zoodat er eene wilde worsteling ontstond, razend van den eenen, wanhopig van den anderen kant. Kunegonde beet, tierde en schreide beurtelings! 's Graven handen stroomden van bloed en bevlekten het kleed der vrouw! By eene laetste en heldenmoedige krachtinspanning, rukte zy zich los; vloog naer de tafel; greep het puntige dienmes in hare vuist; verhief hetzelve dreigend tegen Van Mirbachs borst, uitroepende: nader thans eenen voet breed, dan zy God my en u genadig; want ik steek u dit mes in de borst!... Als een lafaerd zult gy sterven door eene vrouwenhand!

De schrikbarende houding der edele vrouw, hare met bloed bespatte kleeding, hare golvende hairen en wildfonkelende oogen herinnerden aen de furie der ouden, woer afbeedsel de graef bewonderd had op de villa Bor-

t.o. 232

Bladz. 232.
Indien gy eenen voetbreed nadert, dan weze God mij en u genadig, want ik stoot u dit mes in de borst....gy zult sterven door eene vrouwenhand!

ghese te Rome! Voor deze besliste deugd, en vooral by het verwyt van lafaerd, kreeg hy geheel zyne bezinning terug; hy begreep de uitgestrektheid zyner misdaed; maer had den moed niet, oogenklikkelyk om verschooning te bidden en de woede dezer verontwaardigde en gehoonde vrouw te ontwapenen. Er trad eene oogenblikkelyke spanning in, die zich met geene pen laet beschryven.

Eensklaps ging de deur open; het walgende aengezigt van Gullivers kwam vooruit. Langzaem trad hy binnen, zyne blikken beurtelings op den graef en op zyne gade werpende. In de eene hand droeg hy de bewuste akte, in de andere, pen en inkpot ter onderteekening. Al deze voorwerpen ontvielen te gelyk aen zyne bevende handen; want hy begreep by den eersten oogslag, dat zyne hendig gesmeede plannen in duigen waren geslagen door de gade.

- Wat zie ik? Wat wil dit alles zeggen? Wat is er gebeurd? - Vraegde hy op oenen toon, die vruchteloos aen verbaesdheid wilde doen gelooven.

- Wat er gebeurd is, ellendeling, dat moogt gy wel vragen! Het gedrag van den graef ten mynen opzigte is my ten volle komen overtuigen, dat nooit grootere schurk, dan gy zyt, Gods aerdbodem betrad!

- En gy, eerlooze boef, - donderde Van Mirbach hem toe - hebt my op de schandelykste wyze bedrogen! Gy maektet my wys, dat deze vrouw my in het geheim beminde! Gy zyt de schuld, dat ik ten baren opzigte een onedel gedrag aennam! Voor deze eerloosheid en voor meer anderen zult gy my rekenschap geven; gy verstaet my, bedrieger!'

- Ik heb u niet bedrogen, heer raef! - Stotterde

Gullivers, over wiens lyf eene koude huivering liep, by het woord '*rekenschap*' - Vroeger was zy u genegen; thans behoort hare gunst aen den schilder Goudaert, wien zy bedektelyk ziet, ten huize van den wetpluizer Engelen! - Is het myne schuld, indien zy alle dagen wat nieuws wil...!

- Heer graef, - onderbrak hem de vrouw - ik roep God tot getuige, dat deze schaemtelooze kerel liegt als eene vuile beest!

- Kerel, - schuimbekte Van Mirbach - om eene kleur aen uw lafhartig gedrag te geven, hoont gy drie edele karakters, den befaemden schilder Goudaert, den rondborstigen regtsgeleerde Engelen en de edele vrouw, die ik boven uwe lasteringen verheven schatte!'

Vervolgens zich tot Kunegonde wendende, met al de heuschheid van den echten edelman, sprak hy: 'mevrouw, ik bid en smeek u vurig, op rekening van dezen schurk hier (op Gullivers wyzende) en van den wyn te stellen, wat ik tegen u misdeed! Op myne knieën vraeg ik om verschooning... om vergiffenis!'

- Vergiffenis wordt u geschonken? heer graef; gy werdt bedrogen!

- Thans, mevrouw, veroorloof my, dat ik u eenen raed geve; - uitte Van Mirbach met eerbied - gy moogt geene minuet langer hier blyven!

- Wat! - brulde Gullivers - zy zou myn huis verlaten! Dit zal niet gebeuren; de vrouw moet met haren man woonen; de wet is stellig op dit punt, en ik zal er my van bedienen!

- Ik begeef my regtstreeks naer myne ouders. - Verklaerde Kunegonde - Daer ben ik beveiligd tegen alle booze ontwerpen.

- Ik zal u krachtens de wet doen terugbrengen. - Dreigde Gullivers - Nog dezen avond begeef ik my by den prokureur des konings.

- En ik - bejegende Van Mirbach - zal maken, dat ik u by dien achtbaren magistraet aentreffe, om verslag te geven van uw gedrag, ten opzigte dezer vrouw, en van vele andere feiten.

Onder het gesprek der beide mannen, was Kunegonde tot de plaets getreden, waer het afbeeldsel haers kinds hing; zy nam hetzelve van den muer en maekte zich gereed, om den dierbaren schat met haer weg te dragen. Om al het overige bekommerde zy zich niet.

Gullivers schoot voor de vrouw, om haer den doortogt af te snyden, brullende: ‘gy zult dit huis niet verlaten!’

Kunegonde rigtte zich op in geheel hare majesteit, en riep hem dreigende toe: ‘ik verbied u, my langer hier te houden!

Jegens eene standvastige vrouw vond hy den schaemteloozen moed des lafaerds; hy sprong op de arme gade en greep haer by den schouder, om geweld op de zwakke te plegen. Doch op denzelfden oogenblik trof de vuist des graven zyne kaek met zooveel kracht, dat de boef tegen den vloer tuimelde. Van Mirbachs bedwelming was ganschelyk verdwenen. Van den oogenblik, dat zyne eer op het spel stond, zegepraeld en de rede en fierheid over zyne driften; hy werd wederom edelman met fyne, wellevende manieren. Voor hem stond eene zwakke, weerlooze vrouw, prykende met hare schoonheid en verrukkelyk door hare deugd. Tegenover deze vrouw verhief een lafhartige booswicht zynen zwaren mansarm; zyne beslissing kon geenen oogenblik twyfelachtig blyven. Ook met eene

stem, die van woede beefde, brulde hy Gullivers toe, terwyl de vervaerlyke kaekslag viel: ‘Achteruit, gy laffe schurk! Ik neem uwe vrouw onder myne bescherming, en verbied u, haer voortaen nog aen te raken!... Op de knieën voor de dame, welke gy zoo schandelyk hebt verraden en verkocht! Op de knieën zeg ik, of wee u, ellendeling!’ En met eene yzeren vuist plooide hy den lafhartigen woekeraer voor de vrouw tot knielen. In deze vernederende houding, wierp hy zyne verwilderde blikken rond de zael, als om van de omringende voorwerpen hulp en bystand af te smeken. Hy klappertandde van loutere beschroomdheid, en stak zyne vuisten dreigend uit naer de jonge vrouw, die dit nieuw bewys zyner lafheid niet meer behoefde, om hem te verachten.

De graef stelde Kunegonde gerust met de verklaring: ‘mevrouw, voor u staet hier geen siertjen te vreezen van wege dezen gemeenen kerel. Hy alleen is de schuld, dat ik de palen der welvoegelykheid te buiten ging, en u beleedigde; ik betuig u deswege mynen diepgevoelden spyt. En om myn ongelyk zooveel mogelyk te herstellen, geef en verpand ik myn eerewoord als edelman, dat gy volle vertrouwen in my moogt stellen; geen woord, dat u konne beleedigen, zal voortaen over myne lippen komen; wat gy gelieft te bevelen, dit zal worden uitgevoerd! Deze boef hier bragt my in dwaling nopens u; thans acht ik my gelukkig, vrouwendeugd en vrouwenmoed te hebben aengetroffen. In het vervolg zal ik bewyzen, dat ik oenen oogenblik kon vergeten, wat ik aen u en aen myzelven verschuldigd was; maer dat ik vastelyk beslist ben, zulken misstap nooit meer te begaen. Zeg, mevrouw, dat gy my, onder deze voorwaerde vergiffenis en vertrouwen schenkt?’

- Ik schenk u een en ander, graef Van Mirbach! - Bejegende zy met eene schier onhoorbare stem; want hare krachten waren uitgeput.

- Over eene poos zegde ik, mevrouw, dat gy geene minuet langer hier moogt blyven; gy zelve zult de noodzakelykheid uwer oogenblikkelyke verwydering inzien. Schenk my thans genoegzaem vertrouwen, om te bevelen waer gy wilt gebragt zyn; ik sta u ten dienste. Neem mynen arm en volg my! Waer moet ik u heenbrengen?

- Naer myne hartevriendin, mevrouw Engelen; - fluisterde zy - omdat ik dezen avond den vrede en de rust myner ouders niet wil stooren. Ik wensch ook vergezeld te wezen door myne kamenier, Theodora, die om redenen verwyderd is geworden.

De graef nam den arm der vrouw met eerbiedigheid; begaf zich met haer naer de kamer der dienstmeid, die opgesloten was door den beestachtigen Gullivers. Het meisjen vergezelde hare meesteres, en te samen verlieten zy het huis van den woekeraer, die in zyne woede vloekte en knarstandde. Doch al de geledene vernederingen kostten niets aen dezen slechten kerel. Hy betreurde enkelyk het mislukken zyns koops; thans zou hy gedwongen wezen, zyne dierlyke driften in te toomen, en aen zyn baldadig leven een einde te stellen.

Overtollig zou het zyn, hier lang en breed te verhalen, hoe eerbiedig Van Mirbach zich gedroeg jegens Kunegonde. Hy was edelman, en alhoewel met de ziekte zyner jaren, de ligtzinnigheid, besmet zynde, bleven zyne oogen niet blind, zyne ooren niet doof voor de deugd, die hy in anderen meer bewonderde, dan hy ze zelf uitoefende.

Het was reeds laet in den avond, toen de drie nacht-

wandelaars binnen het huis van Engelen traden, waer Kunegonde door de boezemvriendin met opene arms werd ontvangen.

Na de oorzaek harer late komst met al de mogelyke kieschheid te hebben bekend gemaekt, wendde zich de mishandelde gade tot den geleider, met de woorden: ‘Graef Van Mirbach, ik ben u oneindig dankbaar voor den bewezen dienst; zoo het in myne magt stonde, u een bewys te leveren van myne erkentenis, ik zou er niet aen ontbreken. Indien gy eventwel prys stelt op de achting eener ongelukkige gade, dan moogt gy de overtuiging mededragen, dat u de myne gulhartig is geschonken. Het is my ten volle gebleken, dat gy eenen valschen stap kondet doen; maer dat gy denzelven edelmoedig wist te herstellen.

- En door deze verklaring ben ik ten volle beloond. - Sprak de graef - wat meer is, ik ben met myzelven verzoend, en voel my gelukkiger door het stellen dezer goede daed, dan door al de ongeregelde vermaken, waeraen ik gedurende myn geheel leven heb deel genomen. Herhael my nogmaels, bid ik u, mevrouw, dat gy my vergiffenis schenkt!

- ik kan u deze verklaring uit den grond myns harten geven, dat gy als man van eer hebt gehandeld! Daer is myne hand, ten toeken, dat gy myne volle achting en dankbaerheid hebt verworven!

Diepgeschokt verliet de graef deze deugdzame, hardbeproefde vrouw; de achting en bewondering hadden de plaets ingenomen van de geile liefde, die de ontaerde echtgenoot hem inboezemde, uit schraapzucht.

Mevrouw Engelen drong meer dan ooit aen op eene wettelyke scheiding; doch Kunegonde verklaerde rond-

uit, dat zy hare toevlugt maer tot dezen maetregel zoude nemen, in den onverhoopten gevalle, dat Gullivers haer wilde dwingen tot het gemeenzame leven met hem. Voor alsnu stond haer besluit vast; morgen - zegde zy - keer ik terug naer myne ouders; ik hoop dat gy my derwaerts zult vergezellen.

Inderdaed, den volgenden dag, reeds in den vroegen morgend, begaven de beide vrouwen zich met de kamenier naer den Vlaemschen Steenweg.

Kunegonde legde de redenen en het doel harer komst bloot voor vader en moeder. Toen deze laetste vernam, dat hare dochter het schitterende verblyf der Koninglykestraet voor goed wilde verlaten, riep zy uit: ‘Maer, kind, dat zult gy toch niet doen! Geheel de hoofdstad benydt u den hoogen rang, welken gy bekleedt,... en gy zoudt u ten spot maken van allen, die u kennen! Mannen hebben somtyds al zonderlinge grillen; men preutelt en mort wat; maer daermede moet het afgedaen zyn.’

- Ik tot den goddeloozen man terugkeeren! Maer, moeder, stelt gy dan geenen prys op de eer en faem uwer dochter? - Riep Kunegonde uit.

- Peins op de verergernis, waertoe uwe scheiding zal aenleiding geven! - Bemerkte vader Blinkhout; immers begon de gedachte hem lastig te vallen, dat hy dit gouden huwelyk had tot stand gebragt.

De dochter antwoordde met kinderlyken eerbied, doch tevens ook met klem: ‘vader, in allen gevalle zult gy my gehoorzaem vinden; maer komt het op myne eer en myner ziele zaligheid aen, dan moet ik aen Gods wil en niet aen den uwen gehoorzamen. Diensvolgens verklaer ik u, eens voor altyd, dat noch gy noch eenig ander ge-

zag op aerde bekwaem is, my te dwingen om met eenen goddeloozen schurk te leven! Wilt gy my in uw huis niet aenvaerden, dan zal ik als dienstmeid myn bestaen winnen. Thans kent gy myn vast besluit.'

De vriendin Elisa kwam er met haren edelen zin tusschen; de ouders lieten zich bedaren en hielden de dochter met hare kamenier t'huis. Zy deden zeer wel, de brave, maer in hunnen hoogmoed gekrenkte lieden; immers wie zou den moed hebben, deze beminnenswaerdige vrouw terug te zenden naer den lafhartigen schelm, die een zoo wraekroepend misbruik had gemaekt van zyn gezag als man tegen zyne gade?

X
Waerop zal dit altemael uitloopen?

Zoodra Elisa t'huis terugkeerde, gaf zy kennis aen haren echtgenoot, dat Kunegonde by hare ouders verbleef, en zyne bescherming inriep tegen de aenslagen van haren wettigen man. Op staenden voet begaf zich meester Engelen naer het kabinet van 's konings prokureur, en gaf aen den waerdigen ambtenaer verslag van hetgeen was voorgevallen. Daer de regtsgeleerde een onbeperkt vertrouwen inboezemde, twyfelde deze magistraetspersoon geenen oogenblik, of geheel dit samenweefsel van eerloosheden bestond in volle waerheid.

Ik had sedert eenigen tyd het oog gevestigd op den zoogenaemden bankier Oscar Gullivers; - sprak de man der wet - gelief eene klagt op te stellen in een paer lynen, en ik span eene lyfstraffelyke vervolging tegen hem in, ter oorzake van deze en vele andere misdryven.

- Daermede zou ik aen de inzigten der edeldenkende vrouw niet beantwoorden. - Bejegende Engelen - Ik vraeg voor haer enkelyk bescherming, maer geene wraek. Ik bid u, spaer den booswicht, uit achting voor de

vrouw, die gedwongen is, zynen naem te blyven dragen.

- Bescherming zal zy genieten; doch Gullivers is een kerel, die de wetten van God en van de samenleving onder de voeten trapt; de samenleving oefent geene wraek uit, meester Engelen; dit weet gy zeer wel; maer zy wil beschermd wezen tegen monsters, gelyk Gullivers er een is.

- Volgaerne aenerkend, heer prokureur, doch de zedelykheid zal, in onderhavig geval, er oneindig veel by winnen, dat deze booswicht aen zichzelven worde overgelaten. Smyt hem in de gevangenis als woekeraer, als bedrieger, als schender der zeden, dan zal hy zyne schande verbergen tusschen vier muren in eene cel; het publiek zal er geene lessen uit trekken. Ik kan my niet onthouden, de wysheid des grooten Fredriks van Pruissen te bewonderen in het vonnis, dat hy velde over eenen vadermoorder: hy veroordeelde hem *te leven*, maer naest het lyk des vermoorden! Zoo moet ook Oscar Gullivers gedoemd wezen, om voor zyne straf te blyveu wandelen onder de menschen, als een voorwerp der algemeene verachting. Men zal hem welhaest met den vinger nawyzen op straet; de algemeene verachting zal hem zwaerder om dragen vallen, dan de straf der galeiboeven. Overigens heeft hy den graef Van Mirbach eene onteerende rol doen spelen, die hem duer genoeg zal te staen komen; want deze edelman laet niet ongestraft eene vlek op zyn wapenschild werpen.

Meester Engelen verliet het kabinet eenige minuten nadien, mededragende de vaste verzekering, dat voor kunegonde niets te vreezen stond van wege den gemael, en dat men dezen laetsle aen zyne schande en wroegingen zoude overlaten, indien geene klagt tegen hem werd

ingezonden; in den gevalle zich een klager opdeed, moest het regt zynen gang hebben.

Nog denzelfden dag legde de familie Goudaert een bezoek af by mevrouw Engelen, en vernam, wat er ten huize van Gullivers, daegs te voren, was gebeurd. Op Marcelis bragt deze mededeeling eenen diepen indruk te wege. Dusdanig waren dan de gevolgen van een huwelyk, hetwelk aen een kind zonder ondervinding werd opgedrongen door verblinde ouders, die het geld voor alles, en de deugd voor niets schatteden. Eene poos verviel de kunstenaer in eene diepe mymering; van tyd tot tyd streek hy met de hand over zyn voorhoofd, als of hy eenen sluijer wilde wegschuiven, waerachter oude herinneringen verborgen waren. Eindelyk sprong hy regt, gelyk iemand, die uit eenen diepen droom ontwaekt, en murmelde halfluid: ‘ja, ik heb het gevonden! Zoo zy het... ik zal beproeven, of de kunst de geschondene morael kan wreken; het publiek zal als regter geroepen worden!

Vruchteloos drongen moeder, zusters en vrienden by hem aen, om te weten, wat zyne woorden beduidden: hy bleef ondoordringbaer, en antwoordde enkelyk, dat dit zyn geheim was.

Volgen wy thans den slechten echtgenoot Gullivers, van den oogenblik dat Kunegonde hem verliet. Zoolang graef Van Mirbach aenwezig was, werd hy beheerscht door éen enkel gevoel, de vrees. Doch nauwelyks hoorde hy de voordeur toevallen achter de vertrekkenden, of hy sprong in woede op; wierp zich op het ongeteekende kontrakt; wrong zyne vuisten krampachtig te samen;

stiet eene reeks vervloekingen en verwenschingen uit tegen den edelman, tegen de ongelukkige gade en zwoer, eene schrikkelyke wraek te zullen nemen. Maer hoe, wanneer, op wat wyze? Daerover zou hy verder nadenken. Eensklaps vielen zyne oogen op de flesschen, die nog op tafel stonden; hy greep een glas met de eene, eene flesch met de andere hand; schonk en dronk zoolang en zooveel, dat hy naest de tafel op het voettapyt viel. Daer vond de knecht Willem hem den volgenden dag liggen, wanneer hy met de brieven en dagbladen langs de eetzael in zyn kabinet wilde dringen. Gedurende het tafereel des voorgaenden avonds, was deze bediende afwezig, op bevel zyns meesters. t'Huis komende in eenen staet van halve bedwelming, had hy zich naer bed begeven.

Nauwelyks bemerkte de doortrapte Willem, in wat zonderlingen toestand zyn heer zich bevond, of hy keerde op zyne teenen terug; trok de deur omzigtig toe; begaf zich naer de verdieping juist boven de eetzael, en begon daer een helsch gedruisch te maken met stoelen en tafels, ten einde den slaper te doen ontwaken; immers het opschrift eens roozekleurigen briefjens droeg, met eene bekende hand geschreven, de woorden: '*zeer spoedig!*'

Toen hy zich wel verzekerd had, dat de laetslaper te been was gekomen, begaf hy zich naer de werkkamer, waer hy mynheer vond met roode, gezwollene oogen, en bleeke kaken. Nauwelyks had Gullivers zynen blik laten vallen op het schrift des bedoelden briefjens, of hy morde: laten wy zien, wat de bloedzuigster al wederom noodig heeft. Dit beroerd goedjen is onverzadigbaer. Ja, daer hebben wy 't; - murmelde hy, en las het volgende:

Brussel, Maendag avond....

Over eenen oogenblik werd my de gazette des théatres ter hand gesteld; ik lees er in, dat mevrouw R... oneindig veel byval heeft gevonden in de rol van Marie Stuart, en wat haer verrukkelyk stond, was een kanten sluijer, dien zy droeg, toen zy naer de strafplaets ging.

Gy weet, dat ik aenstaenden zondag moet optreden met de rol van Maria Stuart, en my ontbreekt een sluijer van waerde. Er is kwestie van eene *bagatelle*... twaelf honderd francs; maer wat wil men er aen doen? Wanneer men het vuile metael niet heeft, dan blyft men in nood zitten. Welnu, myn ryke Oscar, zult gy my uit deze verlegenheid trekken? Ik durf er op rekenen; en aengezien gy veel smack, maer nog meer geld bezit, verwacht ik u morgen voormiddag met dit sommetjen. Met dankbare ooglonkjens zal u deze geringe dienst vergolden worden door uwe toegenegene.

PENNEFETTER.

Onder het lezen hadden zich diepe plooijen op zyn voorhoofd gelegd; toen hy ten einde was, fronste hy het papier tusschen zyne vingers, en grolde: de duivel hale den sluijer, de rol en de speelster! De *bagatelle* van twaelf honderd francs, zegt zy! Maer dit tooneelvolkjen is dan enkelyk in de wereld, om ons geld af te persen! Dat zingt voor geld, danst voor geld, vleit voor geld, verkoopt hart, lyf en ziel voor geld...! Ik wil nog zwygen, indien de operatie met dien dommen graef gelukt ware, dan kon er eene bagatelle van twaelf hon-

derd francs af; doch gelyk thans myne zaken staen, mag ik in de geldkoffers niet meer pullen, indien ik niet den bodem wille vinden!

Deze woorden meer tot zichzelven, dan tot den toehoorder Willem gerigt hebbende, keerde hy zich tot den laetste, bevelende: ‘gy zult aenstonds tot mejuffer Pennefetter gaen en haer zeggen, dat de vraeg, die zy my toestuert, niet kan worden ingewilligd... of liever wacht eenen oogenblik, ik zal u een paer lynen schrift medegeven.’

Terwyl hy een weigerend antwoord op het papier bragt, vraegde hy, zonder de oogen van het papier te slaen: ‘is nog niemand naer my komen vragen, dezen morgen? Ik verwachtte my aen een bezoek.’

- Ja, ik zou 't byna vergeten hebben: over ongeveer een uer verscheen baron Van Heistert; hy wilde u tegen wil en dank spreken, van wege den graef Van Mirbach, voor eene dringende zaek.

- Ik wenschte? dat baron en graef te samen naer den duivel waren! - Bromde Gullivers, doodbleek wordende en de pen uit zyne hand latende vallen - En wat hebt gy hem geantwoord?

- Daer ik op zyn gelaet zag, dat er ergens een storm dreigt los te barsten, zegde ik, dat mynheer niet t'huis was. Hy scheen misnoegd, en wilde weten, op wat uer van den dag gy sprekelyk waert. Ik antwoordde, dat ik zulks niet konde zeggen. Dan gaf hy my eene kaert voor u over, byvoegende, dat hy zoude terugkeeren. In het heengaen, hoorde ik hem spreken van beleediging... van voldoening... van getuigen!

- Willem, voor dien baron ben ik niet t'huis... gy verstaet my; even zoo min zult gy elken andere ontvan-

gen, die van wege den graef Van Mirbach komt; ik wil met dien kerel niets te doen hebben.

Op denzelfden oogenblik werd geklonken. Toen de bediende de deur opende, trad een notaris met twee getuigen binnen, vragende, om den heer Oscar Gullivers te spreken. Voor den ambtenaer verschenen zynde, werden hem aengeboden in bankbiljetten de som en verloopene intressen door den graef Van Mirbach verschuldigd. De woekeraer aenvaerdde de waerdyen en teekende de opgestelde akte van vernietiging der ingeschrevene hypotheek. Dit slagtoffer ontsnapte dus voor goed aen zyne bedriegelyke berekeningen.

Zoohaest deze zaek was afgedaen, voltooide hy zyn briefje en gaf hetzelve verzegeld over aen den fynen Willem, die zich dan ook regtstreeks naer de Perkamentstraet begaf. Onderwege murmelde hy met eene zigtbare misnoegdheid: ‘zoo, zoo, mynheer houdt de beurs gesloten voor zyne Pennefetter! Het is waerachtig spytig, zy is toch eene dame, die leeft en laet leven. Vyf en twintig ten honderd, dit maekte voor my twaelf mael vyf en twintig; dus drie honderd francs! En ik zou dit sommetjen verliezen! Maer wy zullen zien; in allen gevalle zal ik elders het dubbele weten te betrappen! Heeft hy zelf my niet duizendmael gezegd: ‘het geld is de ziel en de zenuw der samenleving!’ Wat doe ik anders, dan zyne lessen getrouwelyk toepassen? Is het ten koste zyner beurs, des te beter voor anderen en voor my; des te heilzamer voor zyne gezondheid: hy zal te minder brassen en uitspatten; immers hoe meer geld hy bezit, zoomeer leidt hy een toomeloos leven!

Gedurende deze alleenspraek, was Willem in de Perkamentstraet, ter wooning der Pennefetter aengekomen

en had het briefjen overhandigd. De gramschap van deze Maria Stuart was onbeschryflyk; zy zwoer by hoog en laeg, dat zy den gierigaerd niet meer wilde zien! Dat zy hem door haren lakei zoude laten buiten de deur jagen. Dan had Willem de platte, doch juiste bemerking gemaekt, dat men de melkgevende koeijen niet uit den stal dryft. De Pennefetter vond de vergelyking zeer juist, en beloofde op den ouden voet voort te gaen, zoolang als er buit te maken viel op den woekeraer Gullivers. Wat de notaris was komen verrigten over eene poos, dit wist Willem zeer wel; want met zyn oor had hy tegen de deur des vertreks gelegen, en dus duidelyk de woorden gehoord: hier zyn honderd dertig bankbiljetten, elk van duizend francs voor hoofdsom, daerenboven vyf dito van duizend en twee van honderd francs, over een jaer intres, tegen vier ten honderd. Hy wist bygevolg, dat het hem aen geld niet mangelde; maer zyne gierigheid was den bediende sedert lang bekend. Er werden middels beraemd tusschen deze twee waerdige gunstelingen van den even zoo waerdigen woekeraer, om hem tot het hemd toe uit te stroopen.

Het kostte aen Willem weinig moeite, te vernemen, waer de meester zyne waerdyen opsloot; alhoewel deze laetste in den hoogsten graed wantrouwig was jegens de geheele wereld.

Stappen wy thans over een tydverloop van veertien dagen heen, dan bespeuren wy, dat Oscar Gullivers eene volslagene verandering heeft ondergaen: zyn aengezigt is ingeslagen; zyn hoofdhair hangt, in dunne trensen, verwaerloosd langs de slapen; de hoofdschedel is kael; op het ronde voorhoofd hebben zich zorgen en bekommernissen gelegerd.

Men zou zich eventwel bedriegen, indien men in het gedacht verkeerde, dat eenig berouw of leedwezen toegang hadde gevonden tot deze goudziel. Zulke gewaerwordingen veronderstellen tevens het voornemen van beternis, van eenen levenswandel overeenkomstig met de hoogere bestemming van den mensch; voor zulk gevoel was Oscar Gullivers niet vatbaer. Neen, wat hem kwelde en martelde, was deels de vrees, deels het verdwynen van zynen gewoonen luister. Geen dag ging voorby, zonder dat Willem tot hem kwame met de boodschap: de baron Van Heistert is al wederom hier geweest, om naer u to vragen; ik heb hem gezegd, dat gy nog niet waert teruggekomen. Hy is heengegaen met de verklaring, dat hy zoo dikwyls en zoolang zich zal aenbieden, tot dat hy u vindt.

By het vernemen dezer hardnekkigheid, voelt Oscar telkens eene koude huivering over zyn lyf loopen; hy stamelt met een vervaerlyk gegryns: ‘maer deze kerel heeft dan een stuk van den helschen Satan in zyn lyf! Hy wil my vermoorden, om vervolgens myn wyf te kunnen ten huwelyk nemen! Ja, maer ik wil leven, om haer en zyn plaeggeest te wezen..! houd my gedurig afwezig, Willem!’

Heden maekte de bediende eventwel de bemerking, dat dit stelselmatige liegen niet kon blyven duren; immers (voegde hy by) heeft de baron my dezen morgend gezegd, dat, indien hy u, by zyne eerstvolgende komst, niet t'huis vindt, ik van de hondenzweep zyns lakeis zoude proeven! Gy begryptligtelyk, myn waerde heer, dat deze bedreiging niet zeer bekoorlyk is voor my. Ook moet ik u ronduit verklaren, dat ik my aen zulke dierachtige behandeling niet wil blootstellen; diensvolgens is myn

eerbiedig verzoek, dat gy my uit uwen dienst ontslaet en myne rekening opmaekt. Ik wil u wel getrouw en eerlyk dienen; maer in uwe plaets slagen ontvangen, daerin wil myn rug niet toestemmen.

- Wat! gy zoudt my verlaten, Willem, gy! en zulks op den oogenblik, dat ik uwen dienst meer noodig heb dan ooit! Gy denkt er toch niet aen... zeg my, dat dit voornemen niet ernstig bestaet.

- Zoo ernstig bestaet het, dat al myne prulletjes reeds zyn ingepakt! Ik heb u met trouw en eerlykheid gediend, tegen een karig loon; heden bezit ik zooveel als over een jaer: altyd even arm! Het drinkgeld is schaersch, en wordt hoe langer zoo schaerscher: sedert mevrouw weg is, valt er geenen halven frank meer te betrappen. Immers de vrienden *Blondeau, Haenrots, Chauvel, De Chatel* en consoorten zyn goed, om hier te komen beslag maken... om zich door knecht en meiden als groote heerschappen te laten dienen. Maer dit mag ik u zweren: Willem, uw eerlyke bediende, weet tot hiertoe nog niet, wat munt deze windbuilen slaen... en onderons gezegd, ik geloof dat hunne beurs zoo plat is als een ydele handschoen.

- Ik verbied u, Willem, mynen dienst te verlaten... ik wil niet, dat myn trouwe bediende zich zonder plaets bevinde!

- Wees niet bezorgd, ik kan tien plaetsen voor éene vinden; men heeft my zelfs gevraegd van wege den graef Van Mirbach...

- By dien kerel zult gy in 't geheel niet gaen dienen! - Riep Gullivers met eene bevende stem; want de vrees overmeesterde hem.

- Ik weet niet, wie my zoude verbieden te gaen,

waer ik wil, als ik eenmael uit uwen dienst eervol ontslagen ben.

- Spreek my niet van u te ontslaen uit mynen dienst, Willem; ik zal u ruimschoots schadeloos stellen voor de vermindering uws drinkgelds.

- Van uwe beloften, mynheer, is nog niemand ryk geworden, met myne wete; het staet te vreezen, dat ik de eerste niet zulle wezen.

- Willem, Willem, gy maekt misbruik van den hachelyken toestand, waerin ik my bevinde; doch kan ik uw gedrag niet mispryzen. Elkeen tracht zyn voordeel te trekken uit de gunstige gelegenheid. Gy blyft in mynen dienst, en ik zal u *alles* geven, wat gy *vraegt*, wat gy *begeert*. Is dit een woord gesproken, myn trouwe jongen, dan zeg, dat gy by my blyven zult.

Misschien zou de slimme kerel zyn geveinsd besluit van heengaen nog langer hebben volgehouden, doch de vyf goudstukken, die in zyne hand vielen, gevoegd by de woorden: '*ik zal u alles geven, wat gy begeert!*' haelden hem over tot blyven. Immers Willem begeerde veel, zeer veel, en had een geweten op zyne eigene hand: regtstreeks zou hy geenen centiem hebben gestolen; vond hy eventwel een voorwendsel, vond hy de minste stof, om aen zyne handeling maer den schyn van billykheid te geven, dan verdween elke bedenking. Zyn meester had hem alles beloofd, wat hy begeerde... Van deze belofte zou hy wel weten gebruik te maken, op tyden stond. Nauwelyks had hy eene halve toestemming tot blyven gegeven, of de meester sprak tot hem op eenen gemeenzamen, schier vleijenden toon: - Willem ik weet by ondervinding, dat gy een fyne knaep zyt; aen middels en uitvlugtsels kan het u niet ontbreken. Zeg my eens

uwe zienwyze: hoe zoudt gy het aen boord leggen, om vrede te hebben met dien beroerden graef Van Mirbach, en met den baron-Yzervreter Van Heistert?

Na zyn antwoord eenen ruimen tyd overwogen te hebben, sprak de bediende zalfachtig: ‘wy eenvoudige dienstboden weten niet, hoe het met de groote wereld geschapen staet. Indien ik eventwel zulke hachelyke zaek op mynen nek hadde, dan zou Willem weldra gevonden hebben, wat hem te doen stonde.’

- En wat zoudt gy doen, Willem? Kom eens voor den dag met uwe zienwyze; ik zal ze in rype overweging nemen.

- Welaen, indien gy 't niet kwalyk neemt, zal ik 't maer zeggen: ik zou regstreeks tot mynen vyand en vervolger gaen met de woorden: heer Van Mirbach, ik kom my ter uwer beschikking stellen; maer durf tevens op uwe edelmoedigheid rekenen...!

- Maer, Willem, gy spreekt niet ernstig, of kent den graef niet! Hy is in staet, my een stuk lood tusschen de ribben te schieten, of eene handlang stael in de borst te planten. De graef staet bekend als schermmeester.

- Wees niet bevreesd! volgens myne zienwyze, zal er niet gevochten worden; immers gy doet eenen oproep tot zyne edele gezindheid, en maekt hem wys, dat de tweegevechten strydig zyn met uwe godsdienstige grondbeginsels, die gy niet moogt schenden!

- Ik zou hem dus schaemteloos beliegen! Hy, die beter weet, is bekwaem, my eenen kaekslag te geven, dat myn hoofd draeit!...

- Het is juist zulken kaekslag, dien gy moet wenschen; valt zyne vuist op uwe regter wang, dan biedt gy hem bedaerdelyk de linker, om den tweeden slag te ontvan-

gen. Deze echtkristelyke gelatenheid zal hem oogenblikkelyk ontwapenen. Van eenen kaekslag sterft men niet... en opdat geen mensch het zie, gaet gy hem opzoeken in zyne wooning.

- Ik begin waerachtig te gelooven, dat gy my eenen goeden raed geeft, ik zal uw gevoelen in rype overweging nemen; de nacht brengt raed. Morgen namiddag, begeef ik my ter wooning van den graef, en speld hem zoo wat van alles op den mouw. Ga thans, myn goede jongen, en zorg, dat ik een goed onthyt bekome. Voortaen zult gy redenen hebben, om over my hoogstvoldaen te wezen; daerop moogt gy betrouwen!

Een half uer na deze stichtende samenspraek, stond de tafel des woekeraers bezet met de fynste spyzen, die in de hoofdstad te vinden waren. Immers de bediende kende zynen meester: kwam het er op aen, zyne zinnelyke lusten te streden, dan zag Gullivers op geene uitgaven. Overigens was hy heden by kasse; want de honderd vyf en dertig duizend franken, door Van Mirbach afgelegd, bevonden zich nog onaengeraekt in zynen lessenaer. Dit wist Willem zeer wel, weshalve hy in het heengaen binnensmonds murmelde: ‘hy heeft immers gezegd, dat hy my alles geeft, wat ik begeer! Dit is duidelyk gesproken: wat hy bezit, is het myne; ik zie geen beletsel, om het altemael te begeeren.’

Den volgenden dag, sloeg de klok twee ure van den namiddag; Van Mirbach was gekleed en stond op het punt van uit te ryden en eene tentoonstelling van schilderstukken, kostbare meubels en prachtvoorwerpen, allen geschenken van liefdadige zielen, te gaen bezigtigen, in het paleis des hertogs van Braband. De opbrengst dezer tentoonstelling moest dienen ter bezorging

der vondelingen... de beklagelykste vruchten der zedeloosheid van de groote steden.

Eensklaps komt een bediende binnen, en meldt het bezoek van eenen heer, die wenscht den graef te spreken. Dat de bezoeker ten onpas kwam, dit moet wel niet gezegd worden; doch Van Mirbach was de man niet, om iemand ongehoord te laten afwyzen. Hy gebood den bediende, dat hy den aengekondigde op staenden voet zoude binnen brengen.

Terwyl de edelman eenen oogenblik den spiegel raedpleegt, of zyne kleeding in behoorlyke orde, of zyn hair wel gekapt is, gaet de deur open. Hy keert zich om... wie vermag zyne verbaesdheid, zyne gramschap, zynen walg te schetsen, wanneer hy Kunegonde's gemael voor zich ziet staen. Veeleer had hy zich aen zynen dood verwacht, dan aen Oscars komst in zyn eigen huis. Zonder één enkel woord te spreken, (want hy gewaerdigde zich zelfs niet, den kerel te groeten) rigtte Van Mirbach zyne schreden naer den hoek der zael, waer het zyden belsnoer hing, om eenen bediende te doen komen, die den lafhartigen kerel zoude buiten de deur dryven, op staenden voet.

Gullivers scheen 's edelmans voornemen te raden: want metter spoed plaetste hy zich tusschen den heer en het belsnoer, zeggende op eenen smokenden toon: ‘Heer Van Mirbach, gelief my te aenhooren, vooraleer gy eene beslissing neemt! Ik heb gewigtige dingen te openbaren.’

- Wat zoudt gy, gemeene vent, my te openbaren hebben? - Riep de graef uit met gramschap - Ik mag, ik wil met eenen lafhartigen booswicht in geene hoegenaemde woordenwisseling treden. Verlaet op

staenden voet mynewooning! Doel gy 't niet vrywillig, dan roep ik eenen bediende, en geef hem bevel, u buiten te dry ven met de hondenzweep! Hoe moet ik hier eenen kerel aenvaerden, die zich sedert veertien dagen verscholen houdt; omdat hy geenen man durft onder de oogen zien... en hoogstens moeds genoeg bezit, om zynen arm tegen eene zwakke vrouw te verheffen?

By deze gegronde verwytingen de daed voegende, wilde Van Mirbach andermael tot het belsnoer; doch het vale aengezigt van Gullivers nam eene zoo neerslagtige uitdrukking aen, dat 's graven eerste gramschap gedeeltelyk viele. Hy werd, in zekeren graed, nieuwsgierig te vernemen, om welke redenen de lafaerd tot hem kon gekomen zyn. Hy sprak tot zynen ouden schuldeischer op eenen kortsnydenden toon: ‘zeg in weinige woorden, wat gy hier bedoelt te verrigten. Myn tyd is kostbaer, en ik ben niet zinnens, vele woorden met u te wisselen! Ben ik u nog iets schuldig?’

- Geenen centiem, heer Van Mirbach! Ik ben niet als een lastige vrager, maer als een nederige smeker gekomen; gewaerdig u, my te aenhooren!

- Wederom de eene of andere valschheid, die gy in uw schild voert; welnu, laet hooren; doch maek het kort; want ik moet uitgaen.

- Ik gehoorzaem; - sprak de huichelaer met eene bevende stem - het ware overtollig, u te herinneren, dat gy u grovelyk over my hebt te beklagen; nogtans zal myn gedrag u min pligtig schynen, wanneer ik de beweegredenen myner handelingen heb blootgelegd. Ik trad in het huwelyk met mejuffer Blinkhout, gelyk een Engelander zich van het leven berooft... uit loutere verveling; het jongmansleven walgde my tegen. Ik

verkeerde in den waen, dat men eene vrouw neemt, gelyk een huismeubel of een sieraed; de uitkomst heeft my schrikkelyk bedrogen. Daer ik misschien te breed had geleefd, was myn hart koel en voor elke teedere gewaerwording onvatbaer, by het aengaen myns huwelyks. De jonge gade had zich een geheel ander denkbeeld gevormd van den huwelyken staet: zy bragt my eenen ruimen voorraed liefde; maer eischte wederliefde in dezelfde maet. Dezen eisch kon ik onmogelyk beantwoorden; daer ontmoette ik den eersten steen des aenstoots.

Deze tael scheen den graef zoo rondborstig, zoo natuerlyk, dat zyne aendacht wierde opgewekt. Indien Gullivers voortging, zyn losbandig leven zoo onbewimpeld bloot te leggen, dan kon de graef voor zich nuttige lessen trekken uit's mans ondervinding. Toen de huichelaer bemerkte, dat de toehoorder geene ongeduldigheid meer liet blyken, vervolgde hy zyn verhael op denzelfden zalfachtigen toon:

'Wat ik hier als ter loops bekend maek, dit moet gy, reeds op onze speelreis in Italie, bemerkt en met uwe oogen gezien hebben. Kon een warm hart, als het hare was, lang overeenstemmen met het hart van eenen afgesloofden man? Kon ik met haer dweepen voor eene schildery, waerop *Correggio* of *Da-Vinci*, min of meer kunstig, kleuren geworpen hadden? Was het my nog mogelyk, met haer in verrukking te staen voor eenen hoop kalk en steenen, welken men *Coliseum* of *Sint-Pieter* noemt? Dit mogt de jonge vrouw niet verwachten van den man, die al zyne levensdagen had besteed aen het behandelen van het zinnenverdoovende geld! Ja? heer Van Mirbach, ik moet deze bekentenis afleggen:

de zucht naer goud had myn geheel gemoed overmeesterd.'

- Ik geloof, op myne zaligheid, kerel, - onderbrak de graef met verbaesdheid - dat gy, voor de eerste mael in uw leven, opregtelyk spreekt!

- Ik ben gekomen, - hernam Oscar - om voor u de gesteltenis van myn hart bloot te leggen; myne belydenis zal volkomen wezen, indien gy u gewaerdigt, my tot het einde te aenhooren. Wanneer gy den geheelen omvang myns rampzaligen toestands zult kennen, dan wacht ik uw vonnis met vertrouwen af, en houd my verzekerd, dat ik eerder uw medelyden dan uwe gramschap verdiend hebbe...! Met uw verlof ga ik voort.

Zoodra de graef door eene ligte buiging had te kennen gegeven, dat hy tot luisteren bereid was, hernam Gullivers den draed des verhaels: Om de liefde myner gade bekommerde ik my zeer weinig. Wat gaf ik om eene liefde, die ik wist, met wederliefde niet te kunnen bejegenen? Slechts eene overweging ging my ten harte: ik vreesde vooreerst misnoegdheid en vervolgens oneenigheden in het huishouden. Gewoon zynde, geen ander rigtsnoer van myne handelingen te volgen, dan de openbare meening, stelde ik my in alles de vraeg: '*wat zal het publiek er van zeggen?...*' Thans zal 't u niet moeijelyk vallen te beseffen, waerom ik my zeer toegevend toonde nopens de gedragslyn myner jonge vrouw. Ik wilde met haer in vrede leven, zelfs ten koste myner eer...

- Houd op daer! - Viel de graef andermael in de rede - Gy spreekt als een aertsbooswicht, als een eerlooze! De mensch zonder godsdienst daelt af tot den staet van dier..! mist hy nog daerenboven alle eergevoel,

dan is hy het gevaerlykste gedrocht der schepping. Naer het my blykt, heb ik op dezen oogenblik zulk wanschepsel onder myne oogen!

- Die daerom juist meer beklagens - dan hatenswaerdig is! - hernam Gullivers op zynen rouwmoedigsten toon - Ik wilde met myne gade in vrede leven (zegde ik), zelfs ten koste myner eer! Thans weet ik, hoe grof myne dwaling was; toenmaels wist ik niet beter. Opgevoed onder de oogen eens vaders, die niets anders bedoelde, dan geld winnen en verzamelen, zonder zich om de middels te bekreunen, zoog ik ongevoelig hetzelfde gift in. Later verkeerde ik schier uitsluitelyk met lieden, die van het zinnelyk genot hun hoogste geluk maekten; hoe kon ik tot gezonde gedachten komen? Alles, wat tot beternis leidt, ontbrak my. In dezen toestand verkeerde ik, op den oogenblik als ik vader werd; ik kon de heiligheid des vaderschaps niet gevoelen!... Myne gade aenbad haer kind, en eischte van my, dat ik in hare warme gewaerwordingen zoude deelen. Ik was er onmagtig voor; dit stemde haer ongunstig. Het dochter tertjen werd aen hare liefde ontrukt; dit verlies verwyderde haer van my. Door de gade met koelheid bejegend, zocht ik uitspanning buiten myn huis, en verviel langzamerhand in myn voorgaende jongmansleven. Ik verzuimde myne zaken en zag myne geldkasse hoe langer zoo ydeler worden!

- Geen wonder! - riep Van Mirbach uit met verontwaerdiging - als men danseressen, zangeressen onderhoudt en in paleizen plaetst... als men voor zulke gemeene wezens smukken koopt van tien en twaelf duizend franken, dan vindt men al spoedig den bodem der geldkoffers!

Doch vervolg het tafereel uwer eerloosheden; maer haest u, ik moet heengaen!

- Ik hen tot het einde genaderd; - bemerkte Gullivers met een neerslagtig gelaet - Ik zag eilaes te laet in, dat ik geene eer zoude kunnen blyven doen aen myne zaken. Vader Gullivers weigerde my de noodige ondersteuning. De oude Blinkhout hield zyne koffers gesloten; welk ander middel bleef my over, dan myn goedvinden op u, heer graef, als myn laetste redanker te gebruiken? Ik geloofde ter goede trouw, dat Kunegonde u meer beminde dan my! Was er eene vergelyking mogelyk tusschen ons beide? Met deze gedachten bezwangerd zynde, aerzelde ik geenen oogenblik, de gade in uwe arms te werpen!... Aen zeden, eer en godsdienst had ik geenszins gedacht; zy waren zoo vreemd aen myn hart als aen myn verstand. Thans hebt gy het regt, my te vragen, hoe deze woorden op myne tong komen. Ik ben u de geheele waerheid schuldig; gy zult ze vernemen. Sedert den bewusten avond, waerop ik u zoo grovelyk beleedigde, voorzag ik, dat gy my met degen of pistool naer de andere wereld zoudet zenden. Deze overweging bragt my tot nadenken. Door myzelven vermogt ik tot geene inkeer ing te komen, ik wendde my tot deugdzame en schrandere menschen; deze hebben grootendeels de schubben van myne oogen gerukt. Reeds nu voel ik my denzelfden mensch niet meer. Heb ik u, heer graef, zwaerlyk beleedigd; myn berouw is nog grooter, dan myne misdaed. Ik weet zeer wel, dat de valsche begrippen van eer niet voldaen zyn met het leedwezen... dat zy bloed vergen! Als of het vergoten bloed bekwaem ware, eene misdaed te verheffen tot eene deugd! Gy weet alles. Is uwe wraeklust niet voldaen, beneem my het

leven, dat voor my een last is geworden... en waervan ik zelf my reeds zoude beroofd hebben, indien myn dood niet den dood myner arme, goede moeder moest na zich slepen!

Deze aeneenschakeling van leugentael en waerheid, van zedelykheid en ondeugd, van schynopregtheid en huichelary, van eergevoel en schaemteloosheid, was hendig berekend en in werking gelegd, om op den graef indruk te wege te brengen. Talma en Garrick werden in tooneelkunde overtroffen door den schurk Gullivers, toen deze, by zyne slotrede, het ondervestjen losrukte en zyne ontbloote borst aenbood. Zelfs wist hy tranen in zyn droog oog te lokken, toen hy van de droefheid der moeder sprak!!!

Van Mirbach stond verbaesd en bedwelmd. Hy had zyne moeder steeds teederlyk bemind; deze had met angstige zorgen over al zyne wegen gewaekt; haer aendenken stemde den zoon tot toegevendheid. Na eene kortstondige overweging, sprak hy op eenen bedaerden, doch vasten toon: Luister wel, Gullivers, en prent myne woorden diep in uw geheugen; want de dag kan komen, waerop ik u dezelve zal herinneren. Ik voel, als by ingeving, dat gy huichelt; dat geheel uw voorgewend leedwezen niets anders is dan louter komediespel! De lafhartigheid alleen kan u tot zooveel vernedering aensporen. Desniettemin wil ik van u niet wanhopen; maer uwe opregtheid op de proef stellen! Ten opzigte van my, waert gy eerst woekeraer en dief: deze misdaden zyn u vergeven! Of ik in uwe handen viel, of in die van eenen soortgelyken bedrieger, daerin vind ik geen verschil. Later hebt gy my met uwe deugdzame gade, ja met uwe engelzuivere gade, eene rol te spelen gegeven, die myne

eer van heusch man krenkte. Deze schurkery zal u dan maer vergeven worden, wanneer gy door uwe werken bewyst, dat gy betere wegen bewandelt. Met uwe groote woorden kunt gy my niet paeijen. Naer hetgene te oordeelen, wat ik persoonlyk van uwen levenswandel wist, en wat gy zelf belydt, waert gy tot heden eene *geesel* voor de samenleving, een beul voor uwen evenmensch, met wiens zweet en bloed gy uwe driften hebt verzadigd! Indien gy nu opregtelyk tot beternis wilt geraken, begin dan met den evenmensch te leeren beminnen. De liefdadigheid zal u misschien de deur openen tot een regelmatiger leven. Daer ik op het punt sta, om my naer eene plaets te begeven, waer men liefdewerken ziet en leert plegen, zult gy my, om te beginnen, derwaerts vergezellen.

Weigeren durfde hy niet, om goede redenen. Diensvolgens, tien minuten na deze zeldzame samenspraek, hield het prachtige rytuig van den graef stil voorden ingang van het prinselyke paleis. De edelman stapt af en wordt op de hielen naer boven gevolgd door Oscar Gullivers. Nauwelyks zyn de aenkomelingen op de eerste verdieping, of Van Heistert komt hen te gemoet met de uitroeping: ‘gy hier, graef Van Mirbach, in gezelschap van dien lafhartigen vrouweslager!...’ De graef greep Oscars hand, die hy voelde beven, en sprak tot zynen vriend: Van Heistert, er is tusschen hem en my stilstand van wapenen ingetreden; Gullivers belooft, hier liefdadigheid te komen leeren; hy wil zynen proeftyd beginnen!

- Liefdadigheid loeren! - morde Van Heistert - ja, een mooije kerel, om liefdadigheid te leeren! Is dan met woekeren niets meer te winnen?

- Stil! - Vezelde Van Mirbach, eenen vinger op zynen mond leggende. Vervolgens zich tot Oscar wendende, waerschuwde hy: gy zult hier nog andere kennissen aentreffen; toon u edelmoedig jegens de noodlydenden!

- Myne beurs is maer karig voorzien; - wierp Gullivers op - derhalve is het my verboden, voor den oogenblik milddadig te wezen.

- Dit vergeet zal geen beletsel zyn; - sprak Van Mirbach - daer hebt gy vyftig Napoleons; daermede neemt gy duizend loten: honderd voor u en negen honderd voor my; doch allen op uwen naem. Indien ik er nu honderd voor my vraeg, en gy een tiendubbel getal voor u, dan zal men wel gedwongen zyn, aen uwe milddadigheid geloof te hechten. Houd u thans wel; want vele oogen zullen op uwe handeling gevestigd wezen. Volg my naer binnen en reken op mynen bystand!

De edelman trad oogenblikkelyk binnen de voorzael, en begaf zich naer het bureel. Als of een spook voor hem verschenen ware, deinsde Oscar achteruit; want achter de tafel had hy zyne gade ontdekt naest mevrouw Engelen. De beide vriendinnen hielden juist hare beurt voor het verkoopen der loten. Men had deze taek opgedragen aen de vrouwen, die door geboorte en beproefde deugd het hoogstgeplaetst stonden in de hoofdstad. Aen de verwaerloosde echtgenoote, die hare rampspoeden wel zooveel waerdigheid droeg, had men een bewys van algemeene samenneiging willen geven. Deze had, na lang weigeren, maer aenvaerd onder voorwaerde, dat mevrouw Engelen telkens met haer zoude zetelen by het bureel. Aen dit verzoek was voldaen.

Van Mirbach, die zeer wel wist, dat deze twee vriendinnen by het bureel zaten, greep Oscars baud en bragt hem by de damen; doch in dier voege dat hy voor Kunegonde kwame te staen. Hy fluisterde haer toe: mevrouw, zal het u niet al te onaengenaem zyn, twee rouwmoedige zondaers in genade te ontvangen? Gullivers wil zyne bekeering beginnen, met de schoone deugd van liefdadigheid te plegen.

- Zou God een wonderwerk verrigt hebben? - Vroeg de vrouw, byna tot zichzelve sprekende; want de stem weigerde haren dienst.

- Men mag nooit wanhopen! - bemerkte de graef - Wat my betreft, ik zou my gelukkig achten, indien ik den bekeerden echtgenoot aen zyne gade koude teruggeven. Gelief my honderd loten af te leveren, tegen dit bankbiljet; mevrouw Engelen zal den heer Gullivers bedienen.'

Ja, Elisa leverde aen Oscar zyne gevraegde *honderd* loten...! Deze gaf vyf Napoleons af, en stak de overige vyf en veertig goudstukken in zynen zak. Hoe hendig de ingekankerde woekeraer dit bedrog ook aen boord had gelegd, zoo was hetzelve niet ontsnapt aen 's graven scherpziende oog. Er kwam als eene gramschapswolk op zyn voorhoofd; doch wilde hy in tegenwoordigheid der damen wel veinzen, ten einde de jonge gade niet nog meer te bedroeven. 'Het was dus loutere leugentael!' - zoo dacht de edelman - Hy is nog altyd met denzelfden slordigen geest besmet. Laten wy het einde afwachten!

Na de beide damen heuschelyk gegroet te hebben, begaf zich de graef met Gullivers binnen de zael der tentoonstelling. Hy was vastelyk beslist, aen den woekeraer

nog bardere waerheden te zeggen, doch tusschen vier oogen, na het eindigen des bezoeks.

De prachtige, ruime eetzael des paleizes, welke de geheele breedte, op den zuidkant beslaet, was herschapen in een volslagen bazar van kostbare voorwerpen, gelyk de naeld, het pinseel, de beitel en het vernuft dezelve vermogen tot stand te brengen.

De beide bezoekers worden welhaest gevolgd, zelfs omringd door al de aenwezige persoonen. Hier en ginds maekt men allerlei bemerkingen over Gullivers tegenwoordigheid. Men fluistert elkander toe: sedert wanneer pleegt de woekeraer en Godsloochenaer de deugd der liefdadigheid? Zou hy zyn onregtvaerdig geld aen de armen opofferen, in plaets van aen de Pennefetter en Lupini?... Zwyg me daervan; - vezelde een andere halfluid - hy is bezig met stof in de oogen van het publiek te werpen. Toen de wolf aen de schapen wilde, ging hy onder eene schaepsvacht tot den herder!... Een derde bemerkte: toen de duivel oud werd, trok hy eene monnikskap over zyn hoofd!... Laten wy zyne oordeelvellingen eens afluisteren; - mompelde een spotvogel - immers Oscar Gullivers moet veel kunstsmaek bezitten tusschen den voorvinger en den duim!

Dergelyke schimpscheuten werden by dozynen tegen den kerel gelost, gedurende den tyd, welken de graef doorbragt voor de kunstige borduersels, door de fynste en edelste handen der hoofdstad vervaerdigd; voor het prachtige snywerk, voor de bronzen, de pendulen en porseleinen vasen. Eindelyk is de edelman met Oscar tot voor de schilderyen gekomen. Hy roept zyne aendacht op de meesterstukken, door *De Keizer, Wappers, Wiertz, Gallait, Brakeleer, Dyckmans, Leys, Madou, Verboekhoven*

en *anderen* geschonken, ter aenmoediging van dit liefdewerk. Doch vruchteloos poogt hy dit yskoude hart te verwarmen! De mond snydt wel een gebaer van verwondering; maer de ziel neemt er geen deel aen.

Na eenen vlugtigen oogslag over al de voortbrengsels der belgische meesters te hebben geworpen, vraegde Van Mirbach aen den kommissaris der tentoonstelling: ‘vriend Van Heistert, hoe toch mag het komen, dat onze befaemde schilder Goudaert, wiens gevoelig hart zoo algemeen geroemd wordt, hier geen geschenk heeft gezonden?’

- Inderdaed, - was het antwoord - meester Goudaert heeft lang gewacht; nogtans beter laet dan nooit, zegt het spreekwoord. Gy weet, hoe hy door elkeen overlast wordt met werk. Over acht dagen, veroorloofde ik my, hem een geschenk voor deze tentoonstelling te vragen. Hy gaf ten antwoord, dat hy niets gereed had; maer dat hy zynen penning zoude bydragen. Ik houd my overtuigd, dat hy ons eene verrassing heeft bespaerd; het was om deze reden en met dit vooruitziet, dat ik u over een paer uren myn briefje toezond, met dringende bede, dat gy vóor vyf ure zoudet hier wezen.

- En waerom verwacht gy u aen eene verrassing, Van Heistert? - Terwyl ik dezen voormiddag het opzigt had over de tentoonstelling, - verhaelde de baron - kwamen twee dragers met eene schildery van zekeren omvang; wat zy voorstelt, kon ik niet weten; want zy was omhuld met een ondoordringbaer floers. Toen ik het stuk wilde onthullen, zegde een der mannen, dat meester Goudaert den wensch had geuit, in persoon zyn tafereel te mogen plaetsen. Ten dien einde zou men hetzelve onaengeraekt in de zael laten staen, tot op slag

van vyf ure, alswanneer hy zoude hier wezen, om het geschenk op te hangen en te ontsluijeren. Niet alleen reken ik op eene verrassing; maer gy ziet hier eene buitengewoone menigte, die nieuwsgierig is te vernemen, welke geheimzinnigheid achter dit floers verscholen zit. Daer meester Goudaert bekend staet als een nauwkeurig man, zoo kan hy elke minuet verwacht worden; want aenstonds zal de klok vyf ure slaen... Luister... ik hoor beweging in de bureelzael!

Op denzelfden oogenblik werd de ingangdeur geopend, om doorgang te leveren aen den edelmoedigen menschenvriend, *Felix de Merode*, en aen den alomvereerden schilder, Marcelis Goudaert, twee sieraden des vaderlands. Van Heistert en de overige kommissarissen traden tot de aenkomelingen, en wisselden met hen eenigevriendelyke woorden. De kunstenaer, door twee werklieden geholpen, sloeg oogenblikkelyk hand aen het werk; de plaets was gekozen; de schildery opgehangen. In de hoogste spanning wachtte elkeen de onthulling des meesterstuks. Marcelis vestigde eenen zegepralenden blik op Kunegonde's onwaerdigen echtgenoot. Na eene poos loste hy de nagels; het overtreksel viel en schier tenzelfden tyde steeg uit aller borst een kreet op van verwondering, van verbazing en van afgryzen. Op het eerste zigt, had Van Mirbach de persoonen op de schildery erkend en de bedoeling des kunstenaers begrepen. Hy vatte Gullivers by den arm en fluisterde hem toe: ‘aenvaerd moedig deze kastyding; het is eene beslissende proef!’ Thans eerst rigtte Oscar zynen oogstrael op de schildery...! Als of hy door den bliksem ware getroffen, zoo zag men hem gelyktydig doodbleek worden... wankelen en op den vloer nederploffen, terwyl uit zyne keel een gegorgel opsteeg,

als van eenen nedergevelden tyger. Met zyne handen sloeg hy in het ruim, als of hy naer een steunpunt hadde gezocht. De kerel was vervaerlyk om zien.

De oorzaek zyner ontsteltenis moest niet verre gezocht worden: ja, op de schildery lag wel ter deeg zyn kind tegen den naderenden dood te worstelen. Voor het bed der stervende, zat de troostelooze moeder Kunegonde geknield. Hare tranenvolle oogen waren op den vader der zieltogende gevestigd. Zy stak de gevouwen handen naer hem uit; zy bad en smeekte, dat hy toch by het dochtertjen mogte komen. Doch in het verschiet was de beruchte Pennefetter geplaetst; zy toonde hare wulpsche bekoorlykheden... De hartelooze kerel verliet zyn stervend kind, om den vollen teugel aen zyne driften te gaen vieren, op zulken plegtigen oogenblik. Achter de moeder bevond zich de geneesheer, op wiens gelaet men den walg kon lezen, welken dit gedrag hem inboezemde.

Al de persoonen waren zoo treffend, zoo gelykend afgebeeld, dat zy op het doek zich schenen te bewegen. Men luisterde onwillekeurig, om de bedroefde moeder te hooren smeken; om de stervende te hooren ademen. En hy stond daer met de onverschilligheid op zyn gelaet, met de wulpschheid in zyne oogen!!

Alhoewel dit tafereel al de aenschouwers met walg en afgryzen vervulde, zoo waren zy toch te edeldenkend, te menschlievend, dan dat zy den godvergeten Gullivers niet zouden bygestaen hebben. Van Mirbach en De Merode spanden al hunne krachten in, om hem tot zelfkennis te brengen. Toen hy zyner zintuigen wederom eenigzins magtig werd, spoorden deze mannen hem aen tot gelatenheid; doch zyne slordige ziel was voor alle in-

keering ontvatbaer: uit zynen gorgel kwamen enkelyk versmoorde vloeken en verwenschingen.

Om een einde te stellen aen dit walgelyke vertoon, liet Van Mirbach den woekeraer naer beneden brengen en in zyn rytuig naer huis voeren, zonder dat Kunegonde iets van dit vertoon bemerkt hadde.

Vervolgens zich tot den schilder Goudaert wendende, sprak hy: ‘meester, gy hebt den man hard gekastyd; gy troft juist zyne wondbare plaets!’

- Niet harder dan hy 't verdiende, heer Van Mirbach! - was het antwoord - Welke zachtere kastyding zoudt gy aenwenden op zulk wanschepsel? Stel hem ten toon als Godsloochenaer, hy zal er glorie van maken, en beweren, dat het dwaze gemeen maer godsdienst moet hebben! Voor eergevoel is hy teenemael onvatbaer. De eenige snaer, die hem kon doen trillen, heb ik aengeraekt: hy stelt den glans der wereld boven alle zedelykheid; hy hangt het walgelykste cynismus ten toon in het openbaer, en geeft verergernis op verergernis; aen deze baldadigheid moest een einde gesteld worden. De vrouw, welke hy zoo ongelukkig heeft gemaekt; tegen wie hy zynen zwaren arm durfde verheffen, om haer tot de ondeugd te pramen... deze martelares moest gewroken worden! Myn tafereel is een boek, waerin hy zyne schande heeft gelezen. Voortaen zal hy zich schuil houden; want hy is gebrandmerkt naer verdiensten. Misschien zal hy de hoofdstad verlaten en naer Parys terugkeeren, van waer ons soortgelyk schuim komt overgewaeid! Spoedige reis, wanschepsel!

Al de aenwezigen keurden het gewrocht des schilders goed, en verhieven de uitvoering hemelhoog. Had de graef Van Mirbach eene poos de hoop gekoesterd op be-

ternis, het slordige achterhouden van negen honderd franken, die voor de noodlydenden bestemd waren, had deze hoop verdreven.

De gebeurtenissen van den namiddag, eerst in zyne wooning, dan op de tentoonstelling, hadden op den graef diepen indruk gedaen. Mymerend keerde hy huiswaerts; mymerend zat hy meer dan een uer aen tafel, zonder eenige spys aen te raken, toen hy eensklaps uit dezen toestand werd getrokken door eene woordenwisseling in den gang. Hy sprong op en opende zelf de zaeldeur, om te vernemen, wat er gaende was. Tot zyne grootste verbazing, erkende hy in den lastigen bezoeker Oscar Gullivers, die blootshoofds, met verwarde hairen toeschoot, roepende: ‘help my! help my! ik ben bestolen! Myn bediende, in wien ik geheel myn vertrouwen stelde, is de dief!’

Niets ter wereld was deerlyker om zien, dan dezen woekeraer; hy scheen door de droefheid en de wanhoop zinneloos te zyn geworden. Misschien voor de eerste mael in zyn leven, stortten zyne oogen heete tranen.

Niettegenstaende het bedrog op de tentoonstelling gepleegd, werd Van Mirbach tot medelyden bewogen; want vyf minuten nadien zat hy met den bestolene op het bureel van den opperpoliciekommissaris. Gullivers verklaerde, dat hy zynen knecht, Willem Bakeland, had t'huis gelaten, toen hy uitging. Eene poos nadien, had deze kerel de keukenmeid verwyderd; dan in het bureel den lessenaer opengebroken en honderd vyf en dertigduizend franken in papier, tien duizend franken in goud

gestolen. Toen het meisjen terugkwam, was Willem verdwenen... spoorloos verdwenen.

Na een bondig relaes van de klagt te hebben opgesteld, ging de ambtenaer over tot eene nauwkeurige plaetsbeschouwing, op het tooneel der misdaed. Van Mirbach bevestigde, dat Gullivers eenige dagen te voren van hem had ontvangen honderd vyf en dertig duizend franken in bankbiljetten.

Van stonden aen, werden verscheidene bedienden der policie gezonden naer alle stadswyken, voornamelyk naer de statien der yzeren spoorwegen, waer men oogenblikkelyk den telegraef liet spelen naer alle rigtingen. Omstreeks negen ure kwam een berigt aen, dat de aengeduide persoon, een paer uren te voren, met den trein van Brussel op Parys, was over de grenzen gekomen; dat hy vertoond had eenen regelmatigen reispas voor het buitenland, met het visa bekleed van den franschen afgezant. Deze byzonderheid diende ten bewyze, dat zyn plan reeds vroeger ontworpen was, en dat de dief maer eene gunstige gelegenheid had afgewacht. Men meldde ook, dat hy vergezeld was van eene dame, die tot het tooneel scheen te behooren. Men gaf hare merkbare teekenen, hare grootte en kleeding nauwkeurig op.

By het eerste zigt, erkende de policiekommissaris deze dame: het kon niemand anders wezen, dan de beruchte Pennefetter, die de hand mede in het spel had. Vruchteloos telegrafeerde men den ganschen nacht met Parys. Den volgenden morgend eerst, ontving men te Brussel de tyding uit Amiens, dat het aengeduide paer, in deze stad moest afgestapt zyn; men kon eventwel niet op hun spoor geraken. Naer alle vermoeden, hadden de dieven zich naer Kales of Havre gerigt, om naer Engeland over

te steken. Zekerheid had men niet; doch in de zeehavens was kennis gegeven van het feit.

Dat de vlugtelingen hunne maetregels wel genomen hadden, bleek weldra uit den volgenden brief van eenen brusselschen reiziger, die uit Konstanz in Zwitserland, onder anderen aen eenen vriend te Brussel schreef:

‘Gisteren ondernam ik eene wandeling op de oevers van het schoone Konstanzer meer. By deze gelegenheid ontmoette ik de beruchte Pennefetter, die wy den afgeloopen winter te Brussel op het tooneel hoorden gorgelen, en voor wie de windbuil Oscar Gullivers eene groote bres in zyne kasse heeft gemaekt. Ik vernam in myn gasthof, dat zy hier zoo wat de groote dame speelt met het gestolen geld. Zy heeft het voornamelyk gemunt op welvoorziene beurzen en hangt aen den arm van den dief, die zich hier laet noemen: Mynheer Van Bakland. Deze kerel bezit al de hoedanigheden, om de rol van eenen Robert Macaire te vervullen. Ik heb de diefte ruchtbaer gemaekt en de daders genoegzaem doen kennen; dus zullen zy 't hier niet lang meer volhouden.

Beroofden zy den woekeraer Gullivers van onregtvaerdig verworven geld, dit belet niet, dat zy gemeene dieven zyn, die nergens rust mogen vinden.’

Langen tyd had Oscar Gullivers de hoop gekoesterd, dat de gestolene som zoude in beslag genomen, en hem teruggegeven worden. Hy wist niet, dat Zwitserland te vry is, om dieven uit te leveren.

Door het verlies dezer som, was Oscar beneden zyne zaken; de bankbreuk en de lyfsdwang hingen boven zyn hoofd. De vader redde hem ditmael. Meer kon de oude bankroetier niet doen, wilde hy zich niet blootstellen aen gebrek lyden in zyne oude dagen; en om gebrek te lyden,

had hy, twintig jaren vroeger, den sleutel niet laten op de deur steken.

Oscar Gullivers, door het publiek veracht en verfoeid als de beul van gade en kind; (want het tafereel van Goudaert had hem den genadeslag toegebragt) van alle krediet beroofd; geschandvlekt als woekeraer, bedrieger, eerlooze en lafaerd; door zynen vader beperkt tot den noodigen leeftogt... Oscar was gedwongen, de prachtige wooning te verlaten en eene kamer te betrekken ten huize der ouders. Zoolang hy meubels en kunstvoorwerpen te verkoopen had, slempte en braste hy, gelyk vroeger. De treffelyke lieden vlugtten hem, als eenen pestachtige; bygevolg was hy doorgaens te vinden in kroegen en verdachte huizen, waer hy zich overleverde aen dronkenschap en allerlei ongebondenheden. Liet hy zich op straet zien, dan was hy het voorwerp der algemeene bespotting; in de kroegen duldde men hem, zoolang hy geld had om te betalen; de galeiboeven alleen drukten zyne hand.

Van Mirbach, die ter goeder trouw zyne bekeering bedoelde, vernam later, hoe het met den vrouweslager geschapen stond; dan zegde hy tot zynen vriend van Heistert: ‘neen, ik mag myne hand niet op dien vuilen boef leggen; ik zou ze bezoedelen! Hy heeft zichzelven genoegzaem gekastyd. Gaf hy aenleiding tot groote verergernissen, zoo is zyn rampzalige toestand toch ook bekwaem, menig een af te schrikken van een goddeloos leven!’

Twee dagen na dit gesprek, werd de zaek tegen Willem Bakeland en de Pennefetter opgeroepen voor het assisenhof van Zuidbraband. De betigten waren afwezig. Oscar Gullivers verscheen als getuige in eenen volslagen

staet van dronkenschap; want hy had den nacht in de kroeg doorgebragt. Het openbaer ministerie drong aen op eene strenge bestraffing; doch vergat niet, den oudwoekeraer onbermhartig over den hekel te halen.

Wy nemen hier eenige zinsneden over uit de redevoering van den achtbaren ambtenaer, die de zedeloosheid naer verdiensten brandmerkt.

Heeren gezworenen! (zoo sprak hy op eenen plegtigen toon) gy zyt geroepen, om heden eenen heiligen pligt te vervullen: het zyn geene gewoone booswichten, over wier wanbedryven gy hebt uitspraek te doen. De dryfveer by beide is dezelfde; dit zullen wy poogen te bewyzen.

Onder den zichzelven noemende verlichten stand der groote steden is het zooverre gekomen, dat men de maetschappy naer de driften van den dierlyken mensch wil inrigten. Onder voorwendsel van gewaende dwalingen uit te roeijen, wil men den chaos over Gods werk doen zegepralen. Sommigen gelooven, dat de misdaden vermenigvuldigen, omdat de twyfelgeest zich heeft meester gemaekt van het menschdom... dezen twyfelgeest noemen zy diensvolgens de plaeg des tyds. Dwaling, mynheeren, loutere dwaling! De twyfel is *geene oorzaek;* hy is maer een uitwerksel. Het hart van den twyfelaer, in godsdienstige zaken, was reeds bedorven, toen hy aen zynen twyfel lucht gaf.

Wilt gy de oorzaek weten, luistert!... De dierlyke mensch reikhalst naer levensgenot. De weelde groeit aen op eene verbazende wyze; reeds in de jeugd wil men uit den vergiftigden beker der levensgeneugten drinken. Vooraleer het hart en de geest zich tot den Schepper verheffen, door de aenschouwing der schoone natuer en

der wyze wetten, die het heelal bestieren, zyn hart en geest bedorven door de weelde. Dan eerst roepen zy uit met den godsloochenaer, waervan het boek der waerheid spreekt: *Er is geen God! Alles is toeval! Wat deugd! Wat regtvaerdigheid!* Loutere uitvindsels! Het toekomende leven is een schrikbeeld!!! Genieten terwyl het tyd is, zie daer de philosophie des levens, in onze groote bevolkingskringen!

Tot deze goddelooze school behoort de kerel, die heden optrad als klager tegen de twee betigten. Wat zou by antwoorden, indien wy hem vraegden: waerover beklaegt gy u? Gy gelooft noch aen God noch aen een toekomstig leven; (uwe werken wyzen het uit) bygevolg bestaet voor u noch deugd noch ondeugd! Toen de dieven uw geld stolen, wat deden zy anders, dan zich de middels verschaffen, om levensgenot met volle teugen te drinken? Hebt gy hun ooit andere lessen gegeven, gy, Oscar Gullivers! ik vraeg het u?... De man, die zoowel door zyne woorden als door zyne handelwyze het grondbeginsel beleed, dat *het geld naer zynen oorsprong niet riekt*, kon niet anders, dan dezelfde zienwyze inboezemen aen degenen, die met hem in betrekking stonden! De kerel, voor wie het huwelyk eene vuige spekulatie was!.... in wiens oogen de gade geene levensgezellin moest wezen, maer een lokaes zyner slordige berekening! O, wy weten het, deze kerel zonder eer en zonder één enkel greintjen deugd, heeft ons allen heden laten zien, dat niets voor hem heilig of maer eerbiedwaerdig is! Immers deze geregtszael wasemt nog den geneverreuk uit van den zatten wellusteling! Doch waerom zou hy de zael, waer men regt spreekt, niet trotseren? Heeft hy niet al zyne krachten ingespannen, om zyne deugd-

zame gade aen hemzelven gelyk te maken? Heeft hy niet de samenleving en God zelven getrotseerd! Hy keere terug onder de menschen, om een voorwerp van afgryzen te wezen voor allen, die aen God, aen eer, aen deugd en aen zedelykheid gelooven!!!

Doch waerom ons zoolang bezig houden met een wanschepsel?

Het is te hopen, dat vroeg of laet zyn geweten zal ontwaken, om hem te martelen, opdat hy tot beternis kome.

Dat de gestrengheid der wet valle op twee dieven van het gemeenste, maer gevaerlykste slach. De hoofdpligtige, *Willem Bakeland*, heeft den weg zyns meesters al te wel gevolgd. Aen Gullivers waren de middels onverschillig; en de knecht deed, wat hy dagelyks had zien doen; Hy was dief, gelyk *Lacenaire* moordenaer... met eene afschuwelyke philosophie: *hebben is de kunst, om het even op welke wijze!* Zulke boeven behooren niet tot onze samenleving; hun verblyf is te Sint-Bernard... tusschen het uitwerpsel der menschheid!

Wat de betigte *Pennefetter* betreft, hare medepligtigheid is tastbaer!!! De Hoofdstad heeft, gedurende meer dan drie jaren, deze wulpsche Syreen aen het werk gezien. Het was haer niet genoeg, dat zy het meest ergerniswekkende leven leidde, en meer dan eenen wellusteling hielp tot zyne ondergang brengen; zy zette de kroon op hare wandaden, toen zy den gestolen buit deelde en verslond met eenen lakei!!

Wat anders ook wil en mag men verwachten van zulk gespuis?

Zonder zedelykheid, zonder schaemte, zonder eer, leiden zulke schepsels een dierlyk leven! Geesels zynde

voor de samenleving, moet de maetschappy dezelve uit haer midden verbannen. En het was aen zulk wanschepsel, dat een goddelooze echtgenoot, eene allerbeminnenswaerdigste gade opofferde!!

Ik acht my gelukkig, te kunnen en mogen bestadigen, dat de drie schepsels, over wie ik spreek, niet op den vaderlandschen bodem geboren zyn. Zy zyn zoo vreemd aen Belgie als hunne doemelyke leerstelsels. Treffen de waerheden hard, aen my valle de schuld niet ten laste. De geregtszael mag wel eene leerschool der openbare zedelykheid wezen; en wanneer het openbaer ministerie wandaden en wanschepsels op zynen weg ontmoet, dan wil by geenen omweg doen; maer dezelve naer verdiensten brandmerken. Nogtans willen wy hier geene walgelyke tafereelen ophangen., enz., enz.

Door de gezworenen met eenparigheid pligtig verklaerd zynde, werden de betigten by verstek veroordeeld: Willem Bakeland tot twintig jaren dwangarbeid, de Pennefetter tot vyf jaren gevangenis. Het is te hopen, dat vroeg of laet de hand op de dieven zal kunnen gelegd worden.

Gullivers verliet de geregtszael in eenen schrikkelyken toestand. Hy, de wereldmam by uitstek, die nooit de vraeg aen zichzelven gesteld had: ‘wat gebieden of verbieden zeden, eer en godsdienst? Maer die enkelyk bezorgd was, geld te winnen, om het even op welke wyze, ten einde zich levensgenot te verschaffen! Hy, de slaef der mode, blikte eenen tydlang op het toehoorende publiek, na de pleitrede des prokureurs; wanneer hy met zyne opgezwollene oogen zag, dat op elk aengezigt een hoon- en spotlach te lezen stond, dan verdwenen de dampen des genevers. Als met zinneloosheid geslagen,

vlugtte hy uit de zael; liep als een bezetene langs de nauwe straten, die van de Stroostraet naer den kant van de Zandstraet leiden. Daer verdween hy in eene kroeg, die op een achterhof als verborgen lag voor het oog der policie.

Den volgenden morgend, was meester Goudaert vroeg ter wandeling, buiten de Lakensche poort, langs het kanael van Willebroek. Ongeveer ter helfte der Groenedreef gekomen zynde, vond hy eenen hoop werklieden op den oever staen. Tusschen hen lag een opgevischt lyk. By den eersten oogslag, erkende hy het stoffelyk overschot van Oscar Gullivers. Had deze een einde gesteld aen zyn stormvol en ellendig leven? Of was hy by toeval in het water gevallen? Dit weten wy niet; doch wy durven hopen, dat de laetste veronderstelling waer zy. Koe het ook moge wezen, zyn gebeente rust niet op gewyden grond!... Als een dier had hy geleefd, als een hond werd hy in de aerde gedolven, na een geregtelyk onderzoek. Geen kruis, geen heuveltjen wyst de plaets aen, waer hy ligt te wachten op het laetste trompetgeschal. Zelfs groeit geen gras boven zyn gebeente!

Voor zyne moeder hield men dit rampzalig einde zoolang mogelyk verborgen; zy had haren zoon teederlyk bemind. Vader Gullivers stortte geenen traen over het verlies des gedrochts, die, volgens hem, aen zyne ouders nooit iets anders, dan verdriet en schande veroorzaekte.

De schilder Goudaert begaf zich, omstreeks het middaguer, naer de Twaelf-Apostelenstraet, en vond meester Engelen bezig met het lezen der *Indépendance*. Met den vinger wees de regtsgeleerde op de rubriek. ‘*misdaden ongevallen, rampen*.’ Daer las men: ‘heden morgend is uit de vaert van Willebroek getrokken het lyk van den

welbekenden oud-wisselaer O.G....., wiens leven eene aeneenschakeling van allerlei gemeenheden is geweest. ‘Sedert eenige maenden, was hy nergens anders dan in kroegen en verdachte huizen te vinden. Deze kerel kon eene benydenswaerdige plaets in de samenleving bekleeden; maer liet zich door zyne driften voortslepen tot allerhande buitensporigheden. Men spreekt van walgelyke tooneelen in zyn huishouden; onze beroemde schilder Goudaert heeft er een van op het doek gebragt met het talent, dat schept en vereeuwigt. Dit noodlottig einde diene ter waerschuwing: ‘*zulle leven, zulke dood!*’

Toen de schilder het artikeltjen gelezen en met eenen afgeteekenden walg het dagblad weggeworpen had, vraegde Engelen: ‘wat zegt gy, meester, van deze lykrede op het graf des mans, die eens Kunegonde's echtgenoot was?’

- Zeg liever: Kunegonde's beul! - Bejegende Goudaert met vuer - Nooit was zy de echtgenoote dezes mans in den vollen zin des woords. Ouders zonder menschenkennis spiegelden haer den glans der wereld voor, als het hoogste geluk; maer het hart bleef vreemd aen deze gedrochtelyke vereeniging! Blindelings aenvaerdde zy den bruidegom uit de handen harer moeder. Toen na zes weken de blinddoek van de oogen der jeugdige gade viel, was het te laet. Myn God! hoe duer heeft de arme vrouw dezen misslag der moeder moeten bekoopen! Wat tormenten heeft zy doorstaen in vier jaren!

- Weet gy wel, vriend Marcelis, - bemerkte Engelen schalkachtig - dat het medelyden u ganschelyk overmeestert? Niettegenstaende al zyn ongelyk, zal Kunegonde nog bedroefd zyn om dit rampzalig einde. Zoudt

gy de taek van haer te troosten niet willen overnemen?

- Spot niet op zulken plegtigen oogenblik! - Fluisterde Marcelis - Troostwoorden behoeft myne nicht; doch ik ken maer eenen persoon, die ze haer mag toespreken! Indien myne bede verhoord wierde, dan zou mevrouw Engelen zich op staendenvoet naer den Vlaemseben Steenweg begeven.

- Ten einde met de tyding des rampspoeds - mompelde Engelen - het rouwbeklag van ons beide over te brengen. Ik geloof, dat gy gelyk hebt. Ik ga op staenden voet tot myne gade, om haer uwen wensch mede te deelen.

Een half uer later, zat Elisa by de vriendin, en maekte haer met de meestmogelyke omzigtigheid bekend, dat zy weduwe was; doch zy verzweeg de wyze, waerop de ellendeling zyn einde vond.

Tranen kon Kunegonde niet plengen; hy had er geene verdiend. Zy stuerde eventwel een vurig gebed tot den Opperregter, opdat hy de arme ziel zoude vonnissen, niet naer de grootheid der gepleegde misdaden; maer naer zyne grenzelooze bermhartigheid. Van harte vergaf zy hem al het gedane ongelyk. Een laetste bewys, dat Kunegonde een edel hart onder den boezem droeg.

Tusschen de twee boezemvriendinnen werd breedvoerig beraemd, welken gedragsregel de jonge weduwe diende te volgen. De slotsom was, dat Kunegonde den volgenden morgend vertrok naer het klooster der Ursulinnen te L..., waer zy éen geheel jaer zou verblyven, om geene opspraek te veroorzaken.

XI
Een toevoegsel, waerin de lezeressen het laetste woord vernemen.

Ongeveer dertien maenden waren verloopen, sedert den dood van Oscar Gullivers, toen op een bal der groote harmonie de meeste oude kennissen zich aenwezig bevonden. Daer zag men mynheer *Blondeau* nog altyd in zyne hoedanigheid van surnumeraire. Meester *Haenrots* wacht met ongeduld op de klanten, die maer niet willen tot hem komen; hy zoekt ieveriger dan ooit naer eene ryke erfgename. De geneesheer *Chauvel* heeft het laetste geheim der geneeskunst nog niet gevonden; doch de hoop is niet ganschelyk verdwenen. Mynheer *Chatel* blyft de oude lekkerbek zonder geld. Meer dan ooit, vraegt men: '*zou hy dan werkelyk de henne bezitten, die de gouden eijers legt?*'

Buiten den danskring, rond eene tafel, zitten geschaerd mevrouw Bridaine, de bultin Wespestrael en een zestal eerbiedwaerdige persoonen, die haer beste hadden gedaen, om de verwoestingen der jaren op hare aengezigten te verbergen. Nogtans de huwbare dochters, welke zy op het bal hadden vergezeld, waren de onfeilbare ther-

mometers harer jaren. De bult der Wespestrael dreigt hoe langer zoo grooter, hare tong hoe langer zoo venyniger te worden. Ook is het zigtbaer, dat de nyverheidsridders haer of vermyden of streelen.

Heden ziet Adelheid er niet boosaerdig uit; op haer gelaet bemerkt men eene soort van geheimzinnigheid... van goedhartigheid.

Aen het scherpziende oog van mevrouw Bridaine kon 't niet ontsnappen, dat de Wespestrael ergens den sleutel bezit van een geheim, en dat zy niets vuriger wenscht, dan hetzelve ruchtbaer te maken. Daertoe werd haer welhaest eene schoone gelegenheid geschonken. Een jongman kwam binnen de balzael met mevrouw Engelen aen zynen arm, en wandelde voorby de tafel, waeraen de bedoelde matronen met de bultin zaten.

Nauwelyks was het paer voorby, of Adelheid boog haer schenkelachtig aengezigt over de tafel en fluisterde tot de gezellinnen: ‘ziet me de borst eens van meester Goudaert; zy is schier te nauw, om al de kruisen te bevatten, die men, als om stryd, er op hangt. Doch dit moet gezegd wezen, hy verdient er nog meer. Is my dat een Goudhart, die de vrouweslagers weet aen de kaek te planten! En stond Oscar Gullivers op het doek! zoo getrouw, als of hy zes weken voor den kunstenaer hadde gezeten! En het stervende kind! En de Pennefetter! Daer ontbrak toch nu geen enkel siertjen aen!’

- Ik heb my laten zeggen, - bemerkte eene gryshoofdige - dat meester Goudaert de mishandelde gade van Oscar Gullivers wreekte, omdat hy nooit opgehouden had, haer te beminnen. Gaerne zou hy zyne schoone nicht op zyne netten gevangen hebben, en Blinkhout's schatten op den hoop toe!

- Niemand, zelfs hy niet, betwist, dat Kunegonde zyne eerste liefde was; en eene zuivere gewaerwording, gelyk de zyne, legt men niet af, als of het een hoed, of een kleed ware. - Zoo sprak mevrouw Bridaine - Maer dat hy op rykdommen zoude geaesd hebben, dit kan en moet ik ten stelligste tegenspreken. Eene der rykste en lieftalligste erfgenamen der hoofdstad werd smoorlyk in hem verliefd. Haer vader bood hem de dochter aen, met een millioen huwelyksgifte en vyftig duizend franken reisgeld; hy weigerde, na zyn hart twee maenden beproefd te hebben. Hy zegde tot den vader, dat hy geen geluk zonder liefde begreep, en daerin had hy gelyk. Goudaert is een edeldenkend man; gelukkig mag de vrouw genoemd worden, met wie hy zyn lot verbinden zal.

- In dezen gevalle moogt gy Kunegonde Blinkhout gelukkig noemen; - vezelde eene oude matroon, die tot hiertoe gewacht had, om haer woord te plaetsen - want heden heeft de ondertrouw plaets gegrepen. Wie morgen voorby het stadhuis gaet en een oog op het kasjen wil werpen, die zal de eerste huwelyksafkondiging kunnen lezen. Naer het schynt, heeft men het ding zeer geheim gehouden; ik vernam het nieuws van mynen echtgenoot, die, gelyk gy weet, op het stadhuis belast is met het opstellen van soortgelyke stukken.

- Het valt te verwonderen, - merkte mevrouw Bridaine aen - dat mejuffer Wespestrael niet het eerst dit nieuws wist. Immers beeldde ik my in, dat zy met al de huizen der hoofdstad telegrafeert!

- Het blyft nog te bewyzen, dat dit nieuws evangelie is. - Wierp de bultin op - Ik wist zeer wel, dat er druk werd gebriefwisseld tusschen mevrouw Engelen en het Ursulinnen klooster van L...; maer dat de zaken zooverre

waren gevorderd, als mevrouw Hanen zegt, dit durf ik niet verzekeren.

- Wilt gy daervan een doorslaende bewys, - hernam deze laetste met eenige bitsigheid - dan nader ginds dien heerenkring! Gy zult vernemen, hoe men den schilder gelukwenschingen toestuert, en hoe hy dezelve aenvaerdt met eenen glimlach van zalige vreugde.

- Ik kan deze zalige vreugde maer in het geheel niet begrypen. - Bragt eene rykgeworden gasthofhoudster te berde, die twee huwbare dochters op het bal telde - Meester Goudaert in den vollen glans van zynen roem, versierd met de voornaemste ordeteekenen van Europa, kon wel eene jonge erfgename der hoofdstad kiezen. In myne oogen verdient hy geen kruis voor zyn huwelyk met de weduwe van den woekeraer Gullivers. Immers valt de schande des gemaels altyd min of meer terug op de gade.

- Daer brengt gy verouderde en verfoeijelyke vooroordeelen op het tapyt; - bejegende mevrouw Bridaine berispend - immers kan Kunegonde Blinkhout geensdeels verantwoordelyk gesteld worden voor het wangedrag haers onwaerdigen echtgenoots. Ik reken het haer zelfs als eene eer aen, dat zy zuiver en deugdzaem bleef, alhoewel zy onder den invloed en het gezag stond van eenen schurk. Van tien zulke vrouwen, zouden er negen ten val zyn geraekt, met een dergelyk wanschepsel. Geloof my vry, eene deugdzaembeproefde vrouw is een juweel, dat men niet elken dag op straet vindt. En heeft zy verstand, deze Kunegonde? Meester Goudaert weet zeer wel, wat hy doet.

- Men verhaelde my, - zoo bragt eene andere matroon te berde - dat de weduwe Gullivers van alle kan-

ten overstormd werd met brieven van postulanten; men noemt zelfs zekeren graef, die haer van vroeger kende. Zy zou alle brieven ongelezen verbrand hebben. Zy was het dus eens met den kunstenaer!'

- Myne *vriendin* Kunegonde(?) aenvaerdde geene brieven van gegadigden, zoolang zy te L... verbleef. - Bemerkte Adelheid met eenen glimlach - Van den schilder moest zy geene weigeren; hy begreep en eerbiedigde haer afgezonderd leven. Maer de boezemvriendin, mevrouw Engelen, wist zeer wel, dat beider harten voor elkander klopten. Daer de vriendinnen nu eene drukke briefwisseling onderhielden, laet zich het overige ligtelyk gissen.

Gelyk de bultin had gesproken, zoo was het: Elisa begreep den edeldenkenden Goudaert, en voorkwam den wensch, dien hy niet durfde uiten. Twee maenden was Kunegonde te L..., toen Elisa haer bezocht; zy bleven twee dagen te samen, zonder den naem des kunstenaars uit te spreken. Zoodra mevrouw Engelen in de hoofdstad terug was, speet haer dit zwygen. Den eerstvolgenden dag, schreef zy aen Kunegonde, ten slotte haers briefs:

'Veroorloof my, dat ik dit schryven eindige met een woord, rakende onzen vriend Marcelis. Sedert eenigen tyd, komt hy elken dag hier. Hy vraegt wel niet nieuwsgierig, wat gy denkt en doet, zegt en schryft; doch, als tegen wil en dank, valt het gesprek telkens op uwen persoon. Nauwelyks was ik gisteren van L... teruggekeerd, of hy trad binnen. Hemel! was me dat een stroom van loutere vragen, tegen zyne gewoonte! Hoe vaert zy? Wat doet zy? Wat zegt zy? Is zy tevreden? Had zy geen enkel woord voor haren ongelukkigen vriend der jeugd?

'Dit woord '*ongelukkigen*' trof my, als een bliksem-

straal. Ik sloeg hem met opplettendheid gade, en bemerkte, dat hy er droefgeestig en treurig uitzag. - Kunegonde, duid het my niet ten kwade, indien ik u met eene volle overtuiging zegge: Marcelis bemint u, gelyk nooit een man bemind heeft. Het is eene eerste, maer zuivere en onwankelbare liefde. Geef my, ik bid en smeek er u om, in den eerstvolgenden brief een hoop- een troostwoord voor den eerlyken, deugdzamen en trouwen vriend. Kunegonde mag dit woord gerustelyk toevertrouwen aen hare onveranderlyke vriendin,

ELISA.

Acht dagen na dit schryven, ontving mevrouw Engelen eenen brief, waerin de jonge weduwe, onder anderen, zegde:

'Gy vraegt my een hoop- een troostwoord voor den vriend Marcelis! Met een waer gevoel van zalige vreugde, zou ik dit woord neerschryven, indien ik de verzekering konde verwerven, dat daermede zyn geluk gemaekt ware. Geloof my, waerde vriendin, Marcelis laet zich voortslepen door zyn edel en gevoelig hart. Hy weet, wat ik heb geleden, gedurende vier lange huwelyksjaren... het is met de lydster, dat hy samenneigt. Ik houd my overtuigd, dat hy al zyne krachten zoude inspannen, om my gelukkig te maken; doch eene edele, poëtische liefde, gelyk de zyne, eischt in wedervergelding meer, dan ik bekwaem ben te schenken...! De poëzy myner jeugd is onwederroepelyk verdwenen; want ik ben al te geweldig met de droevige wezenlykheid in aenraking geweest. Voor vriendschap ben ik nog bekwaem; ik voel zelfs de behoefte van vriendelyke uitboezemingen. Laet my dus voortaen voor zoete, dankbare herinneringen

leven, dan zal myn lot nog benydenswaerdig zyn. Immers heeft ooit eene lydende vrouw bewyzen van warme vriendschap ontvangen, dan was het uwe dankbare'

KUNEGONDE.

Op dezen brief volgde een antwoord, waerin Elisa geheel de redenering der vriendin in duigen sloeg met één woord: 'Marcelis *verkwynt!*'

Kortom, de kunstenaer vernam uit den mond van mevrouw Engelen, dat hy het voorwerp was geworden harer briefwisseling. Hy herleefde van stonden aen; maer verzekerde tevens, dat hy alleenlyk het toppunt zyner wenschen, zyns geluks zoude bereikt hebben, als Kunegonde het jawoord gaf.

Dat dit woord haer weinig moeite kostte om te schryven, dit zullen onze lezeressen ligtelyk begrypen; want nooit zou zy Gullivers gehuwd hebben, indien zy haer hart hadde geraedpleegd.

Veertien dagen na de samenspraek op het bal der groote harmonie, leidde Marcelis Goudaert zyne schoone bruid ten outer. Van Mirbach, Engelen en Elisa vergezelden hen. By het feestmael, maekte graef Van Mirbach aen de gasten bekend, dat hy den voorgaenden dag had ondertrouw aengegaen met mejuffer Paelinck, die, in plaets van een blazoen, ontelbare schatten en eenen goeden voorraed deugden als huwelyksgifte medebragt. De graef had de ryke fabrikantsdochter maer yverig gezocht, van den oogenblik, dat Kunegonde voor hem ongenaekbaer was, en dat het hart der jonge weduwe onwederroepelyk aen den kunstenaer behoorde.

Vader en moeder Blinkhout waren in hunnen schik: zy bekwamen eenen reeds beroemden schoonzoon. Daer-

enboven (zegde Kunegonde's vader) moet Marcelis maer het pinseel op het doek zetten, om goud onder zyne handen te zien stroomen. Dit heet ik eene party voor onze dochter!

De bultin Adelheid Wespestrael, ten einde raed en altyd nog trouwziek zynde, schonk hare lange, rimpelende hand en haer versleten hart aen den diepdenkenden *Chauvel*, die sedert dit huwelyk zich weinig bekreunde, achter zieken te zoeken en het leste geheim der geneeskunst op te sporen. Hy had de *henne met de gouden eijers gevonden;* want de bultin was zeer ryk. Het vinden van eenen echtgenoot had haer tot meerdere toegevendheid gestemd.

Ten slotte diene nog het volgende. De dieven Willem Bakeland en de Pennefetter maekten het zoo bont in Zwitserland, dat zy uit de vrye kantons wierden gedreven. Zich naer Frankryk begeven hebbende, vraegde en verkreeg het belgische staetsbestuer hunne uitlevering. Zy verschenen voor het assisenhof van Brussel, bygestaen door meester Engelen, wien zy hadden gevraegd als verdediger, ter oorzake zyner groote faem.

Willem beweerde, genomen te hebben, wat Gullivers hem had beloofd. De Pennefetter deed zich voor, als het slagoffer eener regterlyke dwaling, en verwierp alle medepligtigheid. Het publiek, altoos begeerig naer schandkronyken, verwachtte zich aen openbaringen en was er in grooten getalle aenwezig. Meester Engelen belette, dat er iets geopenbaerd wierde.

De gezworenen verklaerden Willem pligtig als dief, de Pennefetter als medepligtig aen het feit; doch men aenvaerdde voor beide, dat er verzachtende omstandigheden bestonden. Willem ging voor tien jaren naer Sint-Bernard,

te Hemixen; de Pennefetter daerentegen werd voor twee jaren naer de vrouwengevangenis te Namen gezonden.

De eerste verblyft nog onder de dieven. De lestgenoemde maekt, sedert eenige jaren reeds, deel van eenen troep rondzwervers, die allerlei aftroggelaryen plegen, wanneer zy er gelegenheid toe vinden.

De ouders van Oscar Gullivers zyn spoorloos verdwenen uit Brussel.

De drie huishoudens Engelen, Goudaert en Van Mirbach leven door de nauwste vriendschapsbanden vereenigd; zy genieten huiselyk geluk in de ruimste maet. Dusdanig is voornamelyk het geval met den kunstenaer Goudaert, die in Kunegonde eene vrouw heeft gevonden, welke, beproefd door wederwaerdigheden, een ware engelin is geworden.

Door zyne schrandere gade aengemoedigd, werkt hy met meer smaek, dan ooit te voren. Zyne moeder en zusters zyn door Kunegonde verzorgd en beveiligd tegen alle voorvallen. Wil men in Brussel een aerdsch paradys schetsen, dan wyst men op Goudaerts huis. Het is maer eenige maenden geleden, dat wy deze familie bezochten. Wy vonden de schoone vrouw bezig met hare vier kinders te onderwyzen, en hun hechte deugden in te planten. Hare overanderlyke les was: ‘vlugt den lediggang, den woeker en de ontucht... deze drie kankers der groote steden. In tegendeel:

Zoekt uw geluk in stille deugd;... Zy is des levens beste vreugd.

Vader en moeder Blinkhout staen menigmael als kinders te luisteren naer de wyze lessen, die van de lippen der dochter stroomen. Zoohaest zy zich tusschen vier oogen bevinden, zegt de oude blinkzuchtige vrouw

doorgaens: ‘ik weet niet, waer onze Kunegonde al haer verstand heeft gehaeld!’ - ‘Ja, - antwoordt de vader - wat zou zy in Parys anders gedaen hebben, gedurende twee jaren, dan verstand leeren!’

Anne sukkelaers! gy beseft niet, dat men in de school der rampspoeden rappe vorderingen doet. Voor u is het te laet; doch de opkomende geslachten mogen uit deze tafereelen leeren, dat *schyn bedriegt;* als mede, dat de woekery, de zedeloosheid en het overvloedige levensgenot de *kankers* der steden zyn, waeruit alle rampen voortspruiten.

Wy eindigen dit al te lange verhael met Kunegonde's wyzen regel, die in gouden letteren zou dienen te pryken in elk huishouden:

Zoekt uw geluk in stille deugd;... Zy is des levens beste vreugd.

EINDE.